

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK
ANABİLİM DALI**

**DİJİTAL ÇAĞDA HİSSEDİLEN UNUTULMA İHTİYACI VE
KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI BAĞLAMINDA YENİ BİR HAK
OLARAK UNUTULMA HAKKI**

Yüksek Lisans Tezi

Elif Sinem KABADAYI

Ankara, 2021

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK
ANABİLİM DALI**

**DİJİTAL ÇAĞDA HİSSEDİLEN UNUTULMA İHTİYACI VE
KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI BAĞLAMINDA YENİ BİR HAK
OLARAK UNUTULMA HAKKI**

Yüksek Lisans Tezi

Elif Sinem KABADAYI

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğretim Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

Ankara, 2021

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM
DALI

DİJİTAL ÇAĞDA HİSSEDİLEN UNUTULMA İHTİYACI VE KİŞİSEL VERİLERİN
KORUNMASI BAĞLAMINDA YENİ BİR HAK OLARAK UNUTULMA HAKKI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

1- Prof. Dr. Zarife ŞENOCAK

2- Prof. Dr. Fulya ERLÜLE

3- Dr. Öğretim Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

Tez Savunması Tarihi: 14.01.2021

Tez Doğruluk Beyanı Belgesidir.

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,**

Dr. Öğretim üyesi Şafak Parlak BÖRÜ danışmanlığında hazırladığım “Dijital Çağda Hissedilen Unutulma İhtiyacı ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yeni Bir Hak Olarak Unutulma Hakkı (Ankara.2021)” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

**Tarih:21.02.2021
Elif Sinem KABADAYI**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

KISALTMALAR CETVELİ.....X

ŞEKİL LİSTESİ XVI

TABLO LİSTESİ.....XVII

GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM.....5

UNUTULMA HAKKININ ORTAYA ÇIKIŞI VE UNUTULMA HAKKI

KAVRAMI 5

I. UNUTULMA İHTİYACI VE UNUTULMA HAKKINA YÖNELİK TALEP

5

A. GENEL OLARAK UNUTMA VE UNUTULMA İHTİYACI..... 5

B. DİJİTAL ÇAĞDA UNUTULMA İHTİYACININ ARTMASI..... 11

1. İnternet ve Mobil Teknolojilerin Yaygınlaşması 11

2. Arama Motorlarının Yaygınlaşması.....15

3. Sosyal Ağların Ortaya Çıkışı ve Yaygınlaşması 19

4. Veri İşleme Faaliyetlerindeki Gelişmeler 26

a) Veri ve Kişisel Veri Kavramları..... 26

b) Veri İşleme Kavramı 31

c) Veri İşlemenin Kolaylaşması ve Artması..... 34

5. İletişim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Unutulma İhtiyacı ile İlişkisi	39
--	----

C. İNSAN ONURUNA YÖNELİK TEHDİTLERİN FARKLILAŞMASI VE DÖRDÜNCÜ KUŞAK HAKLARIN ORTAYA ÇIKIŞI	47
--	-----------

II. UNUTULMA HAKKI KAVRAMI, HAKKIN NİTELİĞİ VE SINIRLARI	50
---	-----------

A. GENEL OLARAK UNUTULMA HAKKI.....	50
--	-----------

1. Unutulma Hakkının Tanımı	50
2. Unutulma Hakkının Öznesi ve Yükümlüsü	56
a) Öznesi	56
b) Yükümlüsü	63
3. Unutulma Hakkının Unsurları	66
a) Bilgi Unsuru	66
b) Zaman Unsuru	67
c) Mekân Unsuru	69
4. Unutulma Hakkının Niteliği.....	71

B. UNUTULMA HAKKININ KAPSAMI, SINIRLARI VE BAZI HAKLARLA İLİŞKİSİ	73
--	-----------

1. Unutulma Hakkının Kapsamı ve Sınırları	73
2. Unutulma Hakkının İlişkili Olduğu Haklar.....	78
a) Genel Olarak.....	78

b) Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	79
c) Kişisel Verilerin Korunmasını Talep Etme Hakkı	83
3. Unutulma Hakkının Çatıştığı Birtakım Haklarla İlişkisi.....	89
a) İfade Özgürlüğü Temelli Hak ve Özgürlükler.....	89
b) Çatışan Hakların Unutulma Hakkı ile İlişkisi	95
İKİNCİ BÖLÜM	99
UNUTULMA HAKKININ BENZER GÖRÜNÜMLERİ VE UNUTULMA	
HAKKINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEME ÇALIŞMALARI.....	99
I. UNUTULMA HAKKININ BENZER GÖRÜNÜMLERİ	99
A. GENEL OLARAK.....	99
B. REHABİLİTASYON HAKKI (RIGHT TO REHABILITATION/RIGHT	
TO OBLIVION)	100
C. SİLME HAKKI (RIGHT TO DELETION/RIGHT TO ERASURE).....	103
II. UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN ULUSLARARASI YASAL	
DÜZENLEME ÇALIŞMALARI	113
A. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI	113
B. AVRUPA EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE KALKINMA TEŞKİLATI	
(OECD) METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI.....	115
C. AVRUPA KONSEYİ METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI	116
1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde Unutulma Hakkı	116
2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 28.06.2018 tarihli M.L. and W.W. v.	
Germany Kararı (60798/10 ve 65599/1) ve Unutulma Hakkına Yaklaşımı.....	118

D. AVRUPA BİRLİĞİ METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI	128
1. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda Unutulma Hakkı	128
2. 95/46/EC Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi' nde Unutulma Hakkı	129
3. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 13.05.2014 tarihli Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González v. Google Spain SL, Google Inc. (Dava C-131/12) Kararı ve Unutulma Hakkına Yaklaşımı	134
4. Madde 29 Çalışma Grubu (" <i>Article 29 Data Protection Working Party</i> ") ve Unutulma Hakkının Uygulanmasına İlişkin İlkeler.....	139
5. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation)'nde Unutulma Hakkı	147
E. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE UNUTULMA HAKKI ...	152
III. UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN ULUSAL MEVZUATIMIZDAKİ DÜZENLEMELER	155
A. GENEL OLARAK.....	155
B. UNUTULMA HAKKININ KAMU HUKUKUMUZDAKİ YASAL DAYANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	156
1. Anayasal Kapsamda Unutulma Hakkı	156
2. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun Kapsamında Unutulma Hakkı	159
a) 7253 sayılı Kanun ile Gelen Değişiklikler Öncesi 5651 sayılı Kanun ve Unutulma Hakkı.....	159

b) 7253 sayılı Kanun ile Gelen Değişiklikler Sonrası 5651 sayılı Kanun ve Unutulma Hakkı.....	165
3. 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı	171

C. UNUTULMA HAKKININ ÖZEL HUKUKUMUZDAKİ YASAL

DAYANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ..... 173

1. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanun ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı	173
---	-----

a) Kişilik Hakkı ve Unutulma Hakkı İlişkisi	173
---	-----

aa) Genel Olarak Kişilik Hakkı Kavramı	173
--	-----

ab) Kişilik Hakkının Konusunu Teşkil Eden Temel Kişisel Değerler	177
--	-----

ac) Unutulma Hakkının Temelini Teşkil Eden Kişisel Değerler Kapsamında Medeni Hukuk Kapsamında Korunması	179
--	-----

b) Kişilik Haklarına Saldırı Halinde Başvurulabilecek Hükümler Kapsamında Unutulma Hakkı.....	184
---	-----

ba) Genel Olarak Kişiliğin TMK ve TBK Kapsamında Korunması	184
--	-----

bb) Unutulma Hakkının Kişiliğin Korunmasına İlişkin Davalar Kapsamında Talep Edilebilirliği	189
---	-----

2. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı	192
---	-----

a) Genel Olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu.....	192
---	-----

b) KVKK’ da Benimsenen Genel İlkeler ve Veri İşleme Şartları	194
--	-----

ba) Genel olarak	194
------------------------	-----

bb) Genel İlkeler.....	194
bc) Veri İşleme Şartları	197
c) Kanun'un Uygulanmayacağı İstisnai Haller.....	199
d) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Unutulma Hakkı İlişkisi.....	200
da) Genel İlkeler ve Unutulma Hakkı İlişkisi	200
db) İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Silinmesini İsteme Hakkı ve Unutulma Hakkı İlişkisi	201
dc) Kanun'un Öngördüğü İstisnalar ve Unutulma Hakkı İlişkisi	203
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	206
UNUTULMA HAKKININ ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN VE TEMEL YARGISAL KARARLAR BAĞLAMINDA UYGULANIŞI	206
I. ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN UNUTULMA HAKKININ UYGULANIŞI	206
A. GENEL OLARAK.....	206
B. GOOGLE ARAMA MOTORU	206
1. Google'ın Unutulma Hakkına İlişkin Talep Alması	206
2. Google'ın Unutulma Hakkı Kapsamında Değerlendirme Yapması.....	209
C. DİĞER ARAMA MOTORLARI	213
II. UNUTULMA HAKKININ TEMEL YARGISAL KARARLAR BAĞLAMINDA UYGULANIŞI.....	217
A. YABANCI KARAR ÖRNEKLERİ.....	217

1. Genel Olarak	217
2. “KPMG Ortağı” Davası	218
3. “Arthur Van M.” Davası	221
4. “Virginia Da Cunha” Davası.....	223
B. ULUSAL KARAR ÖRNEKLERİ	225
1. Yargıtay Uygulaması.....	225
a) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.06.2015 tarihli ve 2014/4-56 E., 2015/1679 K. sayılı Kararı.....	225
aa) Olay ve Olgular	225
ab) Mercî Görüşleri	226
ac) Değerlendirme	228
b) Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin 05.06.2017 tarihli ve 2016/15510 E., 2017/5325 K. sayılı Kararı.....	232
ba) Olay ve Olgular	232
bb) Mercî Görüşleri.....	232
bc) Değerlendirme.....	234
2. Anayasa Mahkemesi Uygulaması	235
a) Anayasa Mahkemesi’nin 03.03.2016 tarihli ve 2013/5653 Numaralı N.B.B. Başvurusuna İlişkin Kararı	235
aa) Olay ve Olgular	235
ab) Mercî Görüşleri	236

ac) Değerlendirme	238
b) Anayasa Mahkemesi'nin 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'na İlişkin İptal Kararı	244
ba) Somut Olay ve Olgular.....	244
bb) Mercî Görüşleri.....	245
bc) Değerlendirme	246
3. Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile İlgili Olarak Vermiş Olduğu 23.06.2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı	247
III. UNUTULMA HAKKINA VE HAKKIN UYGULANIŞINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER	252
A. UNUTULMA HAKKINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER	252
1. İfade Özgürlüğünü Kısıtladığına Dair Eleştiriler	252
2. Kapsamının Belirsiz Olmasına Dair Eleştiriler	263
3. Önemli Verilerin Kaybolmasına Sebep Olduğu Eleştirisi	264
4. Toplumun Sosyolojik ve Psikolojik Bakış Açısını Olumsuz Etkilediğine Dair Eleştiriler	266
5. Genişletilmiş Ayrımcılık Yasağının Yeterli Olacağı Görüşü	268
6. Dijital Veriler İçin Son Kullanma Tarihi Belirlenmesi Gerektiği Görüşü	270
B. UNUTULMA HAKKININ ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN UYGULANIŞINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER	273

1. Ticari Bir Şirketin İnsan Hakkı Yükümlüsü Olmasına Dair Eleştiriler	273
2. Coğrafi Açıdan Uygulanmasına İlişkin Eleştiriler	276
SONUÇ	279
KAYNAKÇA.....	282
ÖZET	309
ABSTRACT	311

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Avrupa Birliği
ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ACM	: Association for Computing Machinery (Bilgisayar Derneği)
AD	: Adalet Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜ	: Ankara Üniversitesi
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakóltesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Dergisi
AÜSBFD	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakóltesi Dergisi
ASCM	: Asliye Ceza Mahkemesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
B.	: Baskı
BGH	: Bundesgerichtshof (Alman Federal Mahkemesi)
Bkz. veya bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CEPR	: Centre for Economic Policy Research (Ekonomik Politika Araştırmaları Merkezi)

CGK veya YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
CHD	: Ceza Hukuku Dergisi
CIA	: Central Intelligence Agency (Merkezî İstihbarat Teşkilatı)
CÜEFSBD	: Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi
ÇÜ	: Çankaya Üniversitesi
DARPA	: Defense Advanced Research Projects Agency (Amerika Birleşik Devletleri Savunma Konulu İleri Araştırma Projeleri Dairesi)
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
DTCF	: Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
E.	: Esas
EB	: Eksabyte
EJLT	: European Journal of Law and Technology
FBI	: Federal Bureau of Investigation (Federal Soruşturma Bürosu)
FCRA	: Fair Credit Reporting Act (Adil Kredi Raporlama Kanunu)
GAUNJSS	: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
GB	: Gigabyte
GDPR	: General Data Protection Regulation (Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Regülasyonu)
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HGK veya YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HHFD	: Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi
IEEE	: The Institute of Electrical and Electronics Engineers (Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü)
IFLA	: International Federation of Library Associations and Institutions (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu)
İBÜ	: İstanbul Bilgi Üniversitesi
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İnÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İVKK	: İspanyol Veri Koruma Kurumu
JIPITEC	: Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law (Fikri Mülkiyet, Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Ticaret Hukuku Dergisi)
K.	: Karar
KBİBB	: Kazancı Bilişim İçtihat Bilişim Bankası
KTOKÜHFD	: KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
KVKK	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
KVSYAY	: 30224 sayılı Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik
LDD	: Liberal Düşünce Dergisi

m. veya md.	: madde
Mtb.	: Matbaacılık
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NBD	: Nevşehir Barosu Dergisi
NSA	: <i>National Security Agency</i> (Ulusal Güvenlik Ajansı)
NSF	: National Science Foundation (Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Bilim Vakfı)
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İş Birliği Kalkınma Örgütü)
Par.	: paragraf
RG.	: Resmî Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
ss.	: sayfa sınırı
SAJIM	: South African Journal of Information Management (Güney Afrika Bilgi Yönetimi Dergisi)
S.E.T.	: Son Erişim tarihi
SDÜİİBFD	: Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

SÜ	: Selçuk Üniversitesi
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SÜİİBF	: Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TB	: Terabyte
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBD	: Türkiye Bilişim Derneği
TBK	: 6100 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
THAD	: Türk Hukuk Araştırmaları Dergisi
THD	: Terazî Hukuk Dergisi
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UC	: University of California (Kaliforniya Üniversitesi)
UMD	: Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi
URL	: Uniform Resource Locator (Tekdüzen Kaynak Bulucu)

USAD	: Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
vs.	: vesaire
www	: World Wide Web (Dünya apında Ağ)
Y.	: Yıl
Yay.	: Yayıncılık

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 - 29.05.2014 tarihinden itibaren alınan toplam talep sayısı ve kaldırılması talep edilen toplam URL sayısı 209

Şekil 2 - İncelemeden sonra listeden kaldırılan URL'lerin yüzdesi ve gerçek sayısı ... 209

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 - Hakların Konusunu Teşkil Eden Bilginin Niteliğine ve Oluşturucusuna Göre

Silme Hakkı-Unutulma Hakkı Kıyası 110

GİRİŞ

İnsanın tabiatından kaynaklanan merak duygusu ve öğrenme hevesi karşısında, yine doğası gereği ihtiyaç duyduğu unutmak ve unutulmak ihtiyacı yer almaktadır. Unutmak insan ve toplum için geçmişe bağlı olmadan büyüebilmeyi, affedebilmeyi ve devam edebilmeyi sağlamaktadır¹. Nitekim insan hafızası dijital hafızasının aksine unutmaya eğilimlidir ve insanlar için unutmak kolayken, hatırlamak zordur².

Bu noktada unutulma hakkının kökenlerinin dijital çağ öncesine dayandığını söylemek mümkündür. Ancak insanın tabiatından kaynaklanan merak duygusu ve öğrenme hevesi, teknolojideki ilerlemelerle beraber bilgiye ulaşma, bilgiyi kaydetme ve dağıtma olanaklarının kolaylaşması sebebiyle bambaşka noktalara taşınmış durumdadır. Öyle ki; dijital çağ ile bilginin dayanıklılığı, çoğaltılabilir, aranılabilir ve ulaşılabilir oluşu artmış, bağlamdan çıkarılıp başka içeriklerle birleştirilebiliyor olması nedeniyle yapısı esaslı bir değişime uğramıştır. Bilgisayarlar ve ardından internet tüm yaşam alanlarımıza dahil olmuşlar ve her tür veriyi büyük bir hızla işlemeye başlayarak, ortak ve geniş bir iletişim ve veri altyapısı oluşturmuşlardır. İnsanlar hiç tanımadıkları kişiler hakkında fikir sahibi olabilmek için bile ilk olarak internete başvurur olmuşlar, internet arama sonuçları ile bireyin itibarını tayin etmeye başlamışlardır. Neticede insan, internetin mükemmel hafızası nedeniyle, sonsuza dek affedicilikten uzak dijital bir gelecekle karşı karşıya

---

¹ Mayer-Schönberger, Viktor, **Why We Need To Let Our Online Memories Go**, Washington Post, 2012. (Çevrimiçi) https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-need-to-let-our-online-memories-go/2012/11/23/29d0e54e-33ec-11e2-bfd5-e202b6d7b501_story.html (S.E.T. 06.04.2020).

² Mayer-Schönberger, Viktor, **Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age**, Princeton University Press, New Jersey 2011, s. 92.

kalmıştır. Her hak, insan onuruna yönelik tehditler neticesinde doğmaktadır. Bu tehditlerin ise her çağda farklılık arz etmesi doğaldır. İçinde bulunduğumuz dijital çağda yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelerinin insan onuruna yönelik tehditleri ise dördüncü kuşak hakları ortaya çıkarmıştır. Bu noktada unutulma hakkının da bireye temelde özel yaşam alanını koruyabilmeyi ve toplumsal yaşamını sürdürebilmeyi vaat eden dördüncü kuşak bir insan hakkıdır.

Unutulma hakkı, temelinde özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkı bağlamında ortaya çıkmış bir hak olsa da onu yakından bağlantılı olduğu bu haklardan ayıran ve farklılaştıran birtakım hususlar mevcuttur. Bu sebeple unutulma hakkı son yıllarda bağımsız bir hak olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Kökenlerini çağlar öncesinde bulabileceğimiz unutulma hakkı, ortaya çıkmasıyla birlikte hemen hemen tüm coğrafyalarda tartışılmıştır. Hukukumuzda ise unutulma hakkı yasal metinlerde doğrudan yer almaksızın ilk olarak içtihatlarda kendisine yer bulmuştur.

Bir takım başka hak ve özgürlüklerle karşı karşıya gelmesi sebebiyle son zamanlarda uluslararası metinlerde, akademik çalışmalarda, yargı kararlarında sıklıkla tartışılmaya başlanan unutulma hakkına, hakkın sınırlarına, hakka dair eleştirilere yönelik yerel doktrinde derinlemesine yapılan çalışmalar halihazırda bile sınırlıyken 5651 sayılı Kanun'da değişiklikler yapan ve kamuoyuna "Sosyal Medya Kanunu" şeklinde yansıyan 7253 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun unutulma hakkına yönelik vermiş olduğu 23.06.2020 tarihli ve 2020/481 sayılı güncel kararı ile unutulma hakkına ve hakkın uygulanışına yönelik çalışmaların yapılması daha da elzem hale gelmiştir.

Bununla birlikte unutulma hakkının insan onuru ile olan yakın ilişkisi sebebiyle unutulma hakkı yerel doktrindeki sınırlı çalışmalarda genellikle anayasal boyutu ile ele alınmış durumdadır. Oysa unutulma hakkı, kişinin şeref ve itibarı, özel hayatı, iktisadi

varlığı gibi pek çok kişisel değer ile yakından ilgili bulunduğundan kişilik hakları özelinde medeni hukuk açısından da incelemelere konu olmayı hak etmektedir.

Bahsedilen hususlardaki boşlukları doldurabilmek adına ele alınmış olan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde; unutulma hakkına duyulan ihtiyaç ve hakkın ortaya çıkışına sebep olan faktörler ele alınmış, akabinde unutulma hakkı kavramına, hakkın unsurlarına, öznesi ve yükümlüsüne ve çatışan haklarla ilişki çerçevesinde sınırlarına değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise, ilk olarak rehabilitasyon hakkı ve silme hakkı özelinde unutulma hakkının benzer görünümüleri ele alınmıştır. Sonrasında, unutulma hakkına ilişkin uluslararası ve ulusal metinlerdeki düzenlemelere yer verilmiştir. Çalışmada uluslararası çalışmalardan teorik çerçevenin belirlenebilmesi için yararlanılmış ancak karşılaştırmalı hukuk düzenindeki yansımalarına bütünüyle değinilmemiştir. Bu bölümde unutulma hakkının özel hukukumuzdaki görünümlerinden bahsederken bilhassa unutulma hakkının bir kişilik hakkı olarak yeri izah edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise; ilk olarak unutulma hakkının, hakkı uygulamakla sorumlu olan arama motorları tarafından uygulanışına yer verilmiştir. Bu noktada çalışma; Google ile sınırlı tutulmamış, Bing ve Yandex gibi arama motorlarının unutulma hakkına yönelik uygulama süreçlerine de değinilmişse de, Google'a yapılan başvuruların sayısal çokluğu ve Google'ın değerlendirme ve sonuçlara yönelik şeffaf politikası sebebiyle süreç ağırlıklı olarak Google arama motoru üzerinden aktarılmıştır. Arama motorlarının unutulma hakkını uygulama süreci sonrasında, uluslararası ve ulusal yargısal kararlar bağlamında unutulma hakkının uygulama örnekleri ele alınmış, yargı mercileri tarafından hakkın nasıl değerlendirildiği, çatışan haklar arasında nasıl dengeleme yapılmaya çalışıldığı aktarılmaya çalışılmıştır. Yukarıda bahsedilen Kişisel Verileri

Koruma Kurulu'nun unutulma hakkına yönelik vermiş olduğu güncel tarihli kararına da bu bölümde yer verilmiştir. Çalışmanın c bölümünde son olarak ise; unutulma hakkına yönelik eleştiriler ortaya konmaya çalışılmış ve iştirak edilenler yahut yerinde görülmeyenler belirtilmiştir. Bir kısım eleştirilerin haklı yanları olsa da genel anlamda eleştirilerin unutulma hakkının varlığını etkileyecek derecede olmadığına kanaat getirilmiştir. Öyle ki; her hak gibi unutulma hakkı da birtakım ihtiyaçların ürünüdür ve alternatif bazı hak ve özgürlükler bu ihtiyaçları gidermediği ya da veri özneleri bu haklar aracılığıyla yeterince etkin bir şekilde korunamadığı için ortaya çıkmış durumdadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

UNUTULMA HAKKININ ORTAYA ÇIKIŞI VE UNUTULMA HAKKI

KAVRAMI

I. UNUTULMA İHTİYACI VE UNUTULMA HAKKINA YÖNELİK TALEP

A. GENEL OLARAK UNUTMA VE UNUTULMA İHTİYACI

Bireyin tabiatından kaynaklanan merak duygusu ve öğrenme hevesi, teknolojideki ilerlemelerle bilgiye erişme, bilgiyi kaydetme ve dağıtma olanaklarının kolaylaşması sebebiyle farklı noktalara taşınmış durumdadır. Öyle ki; teknolojideki gelişmelere paralel olarak iletişimin ve dijital hafızanın yaygınlaşmasıyla birlikte unutulmak istisna, hatırlanmak ise esas haline gelmiştir³. Oysa ki; insan hafızası, daha önce hiç bulunmadığı bir şehri helikopter ile kuş uçuşu görerek hafızasında kalanlarla şehrin karakalem resmini doğru ve detaylı olarak çizebilen Stephen Wiltshire ve hafızasında otuz bin kitabı tutabilen ve Oscar Ödüllü “*Yağmur Adam*” filmine ilham veren Kim Peek gibi süper hafızaya sahip olan insanlar çok ender olarak var olsa⁴ da, esasında dijital hafızasının aksine unutmaya eğilimlidir. İnsan dün hatırladığı bir bilgiyi

---

³ Peschke, Lutz, “The Web Never Forgets!”: Aspects Of The Right To Be Forgotten, GÜHFD, C. XIX, Y. 2015, S. 1, ss. 151-160, s. 151.

⁴ Karaçay, Bahri, **Beyin, Hafıza ve Hafızanın Genleri**, TÜBİTAK Bilim ve Teknik, 2010, Y. 43, S.513, ss. 46-57, s. 47.

bugün hatırlamayabilir. En önemlisi ise beyin hatırlamak istemediği anıları, bilgileri unutmaya daha meyillidir⁵.

Nitekim “*insan*” kelimesinin kökeni için ileri sürülen görüşler arasında da Arapça kökenli olan ve “*unutmak*” anlamına gelen “*nisyan*” kelimesinden türediğine yönelik görüş, öteki görüşlere kıyasla büyük ölçüde ün kazanmıştır. Hatta bu görüş ile benimsenen anlama atıf yapan ve konuşma dilinde kullanılan çeşitli deyimler de vardır. Örneğin; “*insan nisyan ile maluldür*” deymi genellikle mazeret bildirmek için kullanılmaktadır⁶. İslam dünyasının tefsir ve fıkıh alanlarında otorite kabul edilen bilginlerinden İbn-i Abbas’ın ise; “*İnsanlar, verdikleri sözleri unuttukları için insan ismini almışlardır.*” diyerek insanın, dünyaya gelmeden evvel, Allah’a kulluk edeceğine dair sözünü unutması sebebiyle “*nisyan*” kelimesinden türemiş insan ismi ile adlandırıldığını söylediği rivayet edilmektedir. Bununla birlikte, üzüntülerin ve uğranılan felaketlerin tesirinden kopmak ve lüzumsuz bilgilerin elenmesini sağlamak açısından nisyan yani unutmak dinen de Allah’ın bir rahmeti sayılmıştır⁷. Kelimenin kökenine yönelik dil bilimcileri arasında bir görüş birliği olmasa da insan ve unutmak kelimeleri

---

⁵ Szekely, Ivan, **The Right to Forget, the Right to be Forgotten: Personal Reflections on the Fate of Personal Data in the Information Society, European Data Protection: In Good Health?**, Ed: Serge Gutwirth, Paul De Hert, Ronald Leenes, Yves Pouillet, Springer Nature, 2012, ss. 247-363, s. 349.

⁶ Demirli, Ekrem, **Unutan ve Hatırlayan Olarak İnsan**, Lacivert Dergi, S. 35, 2017, (Çevrimiçi) <http://www.lacivertdergi.com/gundem/makaleler/2017/05/15/unutan-ve-hatirlayan-olarak-insan> (S.E.T. 10.05.2020).

⁷ Bkz. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Nisyan. (Çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/nisyan> (S.E.T. 10.05.2020).

arasında anlam ilişkisi bulunduğuna dair görüşler, insan doğasının unutmaya ne denli meyilli ve ihtiyaç sahibi olduğunu göstermesi açısından dikkate alınmaya değerdir.

İnsanlar için unutmak kolayken, hatırlamak zordur⁸. İnsan hafızasının bu özelliğine ise genellikle olumsuz anlamlar yüklenmiş ve insanlar çağlar boyu unutkanlığa bir çözüm aramışlardır. Nitekim; Plato, Aristoteles ve birçok düşünürün hafıza geliştirme yöntemlerine dair araştırmaları mevcuttur⁹. Unutmaya yüklenen olumsuz anlamlar ve unutmanın yol açabileceği sıkıntılar karşısında; unutmak insan ve toplum için geçmişe bağlı olmadan büyüyelemek, affedebilmek ve devam edebilmek gibi birçok açıdan ise bir nimettir¹⁰.

Unutmak, insanın geçmişte kalmadığından emin olarak hayata devam etmesine, ayrıntıların çoğunu atarak beynin önemli şeylere odaklanmasına, “sadece ağaçları değil ormanı görmeye” yardımcı olmaktadır. Ancak içinde bulunduğumuz dijital çağda, kapsamlı dijital araçlar nedeniyle, insan unutmuş olduğunu düşündüğü her şey hakkında tekrar uyarılmaktadır ve insan beyni harici bir uyaran aracılığıyla unuttuğunu düşündüğü

---

⁸ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 92.

⁹ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 28.

¹⁰ Mayer-Schönberger, Why We Need To Let Our Online Memories Go, Washington Post, 2012. (Çevrimiçi)https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-need-to-let-our-online-memories-go/2012/11/23/29d0e54e-33ec-11e2-bfd5-e202b6d7b501_story.html (S.E.T. 06.04.2020).

olayları hatırlamak için eğitilmiştir¹¹. Canlanan anıları otomatik olarak göz ardı etmek ise, kasten bir şeyi unutmak kadar zordur ve insanın bunu başarması mümkün değildir. Bu durum ise affetmeyi zorlaştıracak, insanın yeniden başlama seçeneğini ortadan kaldıracaktır¹².

Affetmenin insan sağlığı için çok büyük bir öneme sahip olduğunu ortaya koyan birçok araştırma vardır. Dünyanın en bilinen ve güvenilen klinik uygulama, eğitim ve araştırmaya ilişkin tıp kurumu olan Mayo Clinic, affetmenin altı özel faydasını şu şekilde listelemiştir: “*Daha sağlıklı ilişkiler; daha fazla manevi ve psikolojik refah; daha az endişe, stres ve düşmanlık; düşük kan basıncı; daha az depresyon belirtisi; düşük alkol ve madde bağımlılığı riski.*”¹³ ABD’de yapılan bir araştırmada ise ankete katılan

---

¹¹ Mayer-Schönberger, Why We Need To Let Our Online Memories Go, Washington Post, 2012. (Çevrimiçi)https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-need-to-let-our-online-memories-go/2012/11/23/29d0e54e-33ec-11e2-bfd5-e202b6d7b501_story.html (S.E.T. 06.04.2020).

¹² Mayer-Schönberger, Why We Need To Let Our Online Memories Go, Washington Post, 2012. (Çevrimiçi)https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-need-to-let-our-online-memories-go/2012/11/23/29d0e54e-33ec-11e2-bfd5-e202b6d7b501_story.html (S.E.T. 06.04.2020).; Rosen, Jeffrey, **The Web Means the End of Forgetting**, The New York Times, 2010, (Çevrimiçi) <http://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html> (S.E.T. 06.04.2020).

¹³ Ambrose, Meg Leta /Friess, Nicole/ Matre, Jill Van, **Seeking Digital Redemption: The Future of Forgiveness in the İnternet Age**, Santa Clara High Tech. Law Journal, C. 29, S. 1, ss. 99-163, s. 107.

Amerikalı yetişkinlerin %66'sı “*Birini gerçekten affettiyseniz, size yaptıklarını unutabilmelisiniz*” ifadesini doğru ya da çok doğru bulmuştur¹⁴. Anket sonuçları da göstermektedir ki, unutma ve affetme sıkı ilişki içerisinde.

Arjantinli yazar Jorge Luis Borges'ın bir kaza sonucunda unutma yeteneğini kaybetmiş genç bir adamın yaşantısını içeren kısa öyküsü ise, okuduğu tüm kitapları mükemmel bir şekilde hatırlayabilen hikâye kahramanının okuduğu ve unutmadığı tüm o kitaplardan hiçbir şey öğrenemediğini, bildiği her şeyin detayında o kadar kaybolan birinin, bildiklerini bilgiye dönüştüremeyeceğini, çünkü öğrenmenin soyut düşüncenin ayrıntılı anılardan damıtılmasını içerdiğini, bu sebeple de unutmayı gerektirdiğini anlatmaktadır¹⁵. Unutamamanın henüz nöropsikolojik bir rahatsızlık olduğu kanıtlanmadan yazılmış bu hikaye, döneminde gerçekçi bulunmamışsa da geldiğimiz aşamada gerçekten uzak bir anlatı olmadığı ortadadır. Öyle ki; ilk defa 2006 yılında bilim dünyasına tanıtılan nöropsikolojik bir rahatsızlık olan “hyperthymestic (Hipertimezi) sendrom” geçmişini unutamama halinin çoğunlukla duygudurum bozukluklarına ve obsesif kompulsif bozukluklara yol açtığını ispatlamış ve unutmanın insan doğasının bir gereği olduğunu, aksinin tıbbi bir rahatsızlığa yol açtığını göstermiştir¹⁶.

Tıp literatürüne J.P. olarak geçen ve hastalığı bilim dünyasına tanıtan bu kişi, sekiz yıl boyunca bilim insanlarının olağanüstü hafızasını araştırmasına müsaade etmiş ve araştırmalarda 1965 doğumlu J.P'nin 14 yaşından beri yaşadıklarını ve etrafında

---

¹⁴ Ambrose/ Friess/ Matre, s. 105.

¹⁵ Mayer-Schönberger, Why We Need to Let Our Online Memories Go; Rosen, The Web Means the End of Forgetting.

¹⁶ Akyüz Bilge, Canan, **Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku'ndaki Görünümü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, AÜ, Ankara 2019, s. 61-62.

olanları dakika dakika hatırladığı, kendisine herhangi bir tarih sorulduğunda, saniyeler içerisinde o günün haftanın hangi gününe denk geldiğini, o gün dünyada ve ülkesinde yaşanan önemli olayları eksiksiz ve hatasız söyleyebildiği tespit edilmiştir¹⁷. J.P.’nin kamuoyunca imrenilen bu hastalığını ise J.P. “acı verici” olarak tanımlamış ve hatırladıkları için “durdurma düğmesi olmayan, bitmeyen kaotik bir film” benzetmesi yapmıştır¹⁸. Yine söz konusu hastalığı yaşayanlardan N.V. de unutmak gibi özelliğe sahip olmadığı için yaşadığı kötü olaylarda insanları affedemediğini, sadece diğer insanları değil kendisini de affedemediğini ve bunun sürekli acı ve pişmanlıklara yol açtığını belirtmiştir¹⁹.

Sonuç olarak insanlık tarihine bakıldığında unutmak normal olandır ve insan sağlığı için elzem ve gereklidir²⁰. İnsanın, manevi varlığının gelişimi ve hayatın sürdürülebilirliği için öğrenmeye ve affedebilmeye/affedilmeye doğası gereği duyduğu ihtiyaç, öğrenme ve affedebilme/affedilme ile yakından ilgili olan unutma ve unutulma kavramlarına da ihtiyaç duymasına yol açmaktadır.

---

¹⁷ Karaçay, s. 51.

¹⁸ Shafy, Samiha, **The Science of Memory An Infinite Loop in the Brain**, Spiegel International Online, (Çevrimiçi) <https://www.spiegel.de/international/world/the-science-of-memory-an-infinite-loop-in-the-brain-a-591972.html> (S.E.T. 03.10.2020).

¹⁹ Haberlerde veri sahibi gerçek kişinin tam adının geçmesi sebebiyle link verilmemiştir.

²⁰ Yavuz, Can, **İnternetteki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı**, Seçkin Yay., Ankara 2018, 2. B., s. 40.

B. DİJİTAL ÇAĞDA UNUTULMA İHTİYACININ ARTMASI

1. İnternet ve Mobil Teknolojilerin Yaygınlaşması

Türk Dil Kurumu'na göre “İnternet”, “Genel ağ” anlamına gelmektedir. “Genel ağ” ifadesinin tanımı ise yine TDK’ da “Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı” şeklinde yapılmıştır²¹.

İnternet, İngilizce bir ifade olan “International Network” ifadesinin kısaltmasıdır²². İnternet ağı fikri ilk olarak 1962 yılında Amerika Birleşik Devletleri Savunma Konulu İleri Araştırma Projeleri Dairesi (Defense Advanced Research Projects Agency-DARPA) tarafından bir ağa bağlı çok sayıda bilgisayar ve iletişim sistemlerinin veri iletimini sağlamak için başlatılan ve yürütülen bir proje kapsamında J.C.R. Licklider tarafından ortaya atılmıştır. Devam eden yıllarda birden fazla araştırmacı birbirinden bağımsız ve habersiz olarak çalışmalar yürütmüş ve DARPA’nın ARPANET projesini oldukça geliştirmiştir²³. Yapılan askeri çalışmada esas amaç ABD’nin olası bir nükleer savaşa girmesi ya da bir sosyal krizin ortaya çıkması halinde ülke yöneticilerinin ve

---

²¹ TDK, <https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 07.04.2020).

²² Kurt, Levent, **Açıklamalı ve İctihathı Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunu’ndaki Uygulaması**, Seçkin Yay., Ankara 2005, 1. B., s. 40.

²³ Leiner, Barry M./Cerf, Vinton G./Clark, David D./ Kahn, Robert E. vd., **Brief History of The Internet**, Internet Society, 1997, (Çevrimiçi) https://www.internetsociety.org/wp-content/uploads/2017/09/ISOC-History-of-the-Internet_1997 (S.E.T. 03.04.2020).

askerlerin birbiriyle iletişimini sorunsuz ve güvenli bir şekilde sürdürmesini sağlamaktı²⁴. Başlangıçta askeri bir gaye ile tasarlanan internet ağına zamanla başkaca bilgisayarların katılmasına müsaade edilmesiyle ağ hızla büyümeye başlamıştır. İnternetin bu kadar hızlı bir şekilde büyümesindeki temel sebeplerden birisi de internetin bir sahibinin ya da yöneteninin olmaması ve bu sayede internetin sınırsız bir özgürlük alanı sağlamasıdır²⁵.

İnternet günümüz itibariyle tamamen otonom bir sistemdir. Her biri birbirinden birden fazla bağımsız ağ ve katmandan oluşmuştur. Bu nedenle bireysel ya da küresel anlamda bir denetim söz konusu değildir²⁶. İnternet tasarlanırken daha basit ve bu kadar karmaşık olmayan bir sistemin hedeflendiği açıktır. Ancak bugün geldiğimiz noktada artık yaşamımızı değiştirme noktasına gelen internet her geçen gün plansız bir şekilde büyümekte, gelişmekte ve karmaşıklaşmaktadır. İnternetteki bu değişim ve gelişim ticaret, iş, eğlence, eğitim vb. birçok alanda da değişikliği beraberinde getirmektedir²⁷.

---

²⁴ Gromov, Gregory, **History of Internet and World Wide Web - Roads and Crossroads of the Internet History**, 1995. (Çevrimiçi), http://history-of-internet.com/history_of_internet.pdf (S.E.T. 03.04.2020)

²⁵ Bozdoğan Akbulut, Berrin, **Bilişim Suçları**, SÜHFD, 2000, C. 8, S. 1-2, ss. 545-555, s. 547.

²⁶ Yıldız, Sevil, **İnternet Servis Sağlayıcılar ve Cezai Sorumlulukları**, SÜİİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2002, S.3, ss. 167-184, s. 168.

²⁷ Koç, Serhat/Kaynak, Selva, **Bilişim Suçları Bağlamında Yeni Medya Olarak İnternet ve Kişisel Güvenlik**, XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla Üniversitesi, 2010, ss. 71-78, s. 72.

1990'lı yıllar öncesinde de internet konusunda ve çevrimiçi hizmetler sektöründe faaliyet gösteren şirketler olsa da kitleler için internet 1990'lı yılların ortalarına doğru görülebilir ve erişilebilir bir hale gelmiştir. Yani 1990'lar öncesinde de internet kullanılıyordu ve hızla yayılıyordu. Ancak yakın dönemde internet yaygınlaşma hızı hiç olmadığı kadar büyümüştür²⁸. İnternetin sahip olduğu kısa tarihini en iyi karakterize eden şeyin de bu hızlı gelişimi olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki; telefonun 50 milyon kullanıcıya ulaşması 75 sene, radyonun 38 sene, televizyonun 13 sene sürmüşken; internet bu kullanıcı sayısına yalnızca 4 yılda ulaşmıştır²⁹.

Ülkemizde de ilk internet bağlantısı yine bu dönemlerde, 1993 yılında ABD NSF (National Science Foundation) ile ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı arasında 64Kb/s kapasiteli bir bağlantı üzerinden yapılmıştır³⁰. TÜİK'in yaptığı araştırmalara göre ülkemizde internet kullanımı her geçen gün artmaktadır. Nitekim 2016 yılında TÜİK tarafından yayınlanan çalışmaya göre; 16-74 yaş grubu aralığında internet kullanımı ise %61,2 iken 2017 yılında yine TÜİK tarafından ilan edilen çalışmaya göre aynı yaş grubu

---

²⁸ Odlyzko, Andrew, **The History Of Communications And Its Implications For The Internet**. (Çevrimiçi) <http://www.research.att.com/~amo> (S.E.T. 03.04.2020).

²⁹ T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, **Ulaşan ve Erişen Türkiye**, Ankara 2019, s. 589. (Çevrimiçi) <https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/ulasan-ve-erisen-turkiye-2019.pdf> (S.E.T. 03.04.2020).

³⁰ Bkz. <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> (S.E.T. 03.04.2020).

internet kullanımı ise %66,8'dir. Yine aynı çalışmalara göre 2016 yılında hanelerin %76,3'ü internete erişim sağlayabilirken 2017 yılında bu oran %80,3'e ulaşmıştır³¹.

TÜİK tarafından ilan edilen güncel oranlara geldiğimizde ise 2018 yılında 16-74 yaş grubunda internet kullanım oranı %72,9, 2019 yılında ise %75,3 olmuştur. Yine aynı çalışmalara göre 2018 yılında hanelerin %83,8'i internete erişim imkanına sahipken bu oran 2019 yılında %88,3'e ulaşmıştır³².

Her sene küresel ve ülkesel dijital istatistikleri içeren raporunu yayımlayan "We Are Social" adlı İngiliz merkezli şirketin 2020 senesi verilerini içeren raporu, 2019 senesinde yayımlanan raporuyla karşılaştırıldığında ise; dünyada internet kullanan insan sayısının yüzde 7 artışla, -298 milyon yeni kullanıcı ile- 4,54 milyara yükseldiği görülmektedir. Anılan rapora göre geçen yıla oranla %1,1 artarak 7,75 milyar olan dünya nüfusunun %59'u internet kullanıcısıdır³³.

İnternet kullanımının bu denli artmasında mobil cihazlarda yaşanan gelişmelerin önemi göz ardı edilemeyecektir. Günümüzden 20-30 sene kadar öncesinde her bir tek bir işleve sahip olduğundan her birine ayrı ayrı ihtiyaç duyduğumuz cihazlar (kamera, fotoğraf makinesi, müzik çalar, ses kayıt cihazı, internet kullanımı için kablolu internet erişimi olan masaüstü bilgisayar gibi), artık çok işlevli tek bir cihaz altında (akıllı cep

---

31

Bkz.

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do;jsessionid=ZksNZYpByB7Y2NRT0r6T6Gfqv0TngGDh0Q31WcDQ2FvhYL2sSn8C!86854652?id=24862>, (S.E.T. 03.04.2020).

³² Bkz. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574>, (S.E.T. 03.04.2020).

³³ Bkz. <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> (Çevrimiçi) (S.E.T. 10.04.2020).

telefonu, tablet gibi) kolayca taşınabilmektedir³⁴. Araştırmalar 2020 senesinde 7,75 milyar olan dünya nüfusunun geçen yıla oranla %2,4 artışla 4,54 milyarının mobil cihaz kullandığını ve dünyadaki internet kullanıcılarının %92'sinin mobil cihazlar üzerinden internete bağlandığını söylemektedir. Türkiye özelinde ise, rapordaki verilere göre toplam nüfusu 84 milyon olan Türkiye’de mobil cihaz kullanıcı sayısı 80 milyonu geçerek toplam nüfusa oranı yüzde 95’in üzerine çıkmıştır ve 16-64 yaş arası kullanıcıların günde 7 saat 29 dakika olan internet kullanımının 4 saatini mobil internet kullanımı oluşturmaktadır³⁵.

2. Arama Motorlarının Yaygınlaşması

Son yirmi yılda, World Wide Web³⁶ (www)’deki kullanılabilir malzemenin bolluğu ve doğal organizasyon eksikliği nedeniyle kullanıcıların mevcut olana sıralı bir

---

³⁴ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 17.

³⁵Bkz. <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> (Çevrimiçi) (S.E.T. 10.04.2020).

³⁶ Dünya Çapında Ağ (kısaca www veya Web), İnternet üzerinde yayınlanan birbirleriyle bağlantılı hiper-metin dokümanlarından oluşan bir bilgi sistemidir. Bu dokümanların her birine Web sayfası adı verilir ve Web sayfalarına İnternet kullanıcısının bilgisayarında çalışan Web tarayıcısı adı verilen bilgisayar programları aracılığıyla erişilir. Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Web (S.E.T. 10.04.2020).

dizin sağlayan yeni bir hizmet türüne ihtiyaç duymaları neticesinde Web arama motorları yeni bir vasıta olarak ortaya çıkmıştır³⁷.

Arama motoru, kısaca web sayfaları hakkında bilgi toplayan bir tür yazılım olarak tanımlanabilir³⁸. Arama motorlarının tek ve genel bir tanım olmamakla birlikte, genel olarak, arama motorlarının kullanıcıların internette aradıkları kamuya açık olarak yer alan bilgileri bulmasına yardımcı olan etkili bir bilgi erişim sistemi olarak tanımlanması da mümkündür³⁹.

Arama motorlarının temel bileşenlerinden ilki, web üzerindeki herhangi bir sitenin yerel diske indirilmesini sağlayan ağ sörfçüsü (network surfer) olarak da adlandırılan “robot” tur. Robotun bulduğu her şey, arama motorlarının ikinci bileşeni olan “veri tabanı” na kaydedilmektedir. Arama motorunun temel son bileşeni ise “ajan” olarak adlandırılan arama motoru yazılımıdır. Bu yazılım, dizinde kayıtlı olan milyonlarca sayfa içinden en alakalı olduğunu düşündüğü sayfaları, alaka derecelerine göre sıralamaktadır⁴⁰.

---

³⁷ Hoboken, Joris van, **Search Engine Freedom: On the Implications of The Right to Freedom of Expression for the Legal Governance of Web Search Engines**, Amsterdam University, Amsterdam 2012, s. 12.

³⁸ Atay, Coşkun/Alanyalı, Merve/Uyan, Saffet Beray/Baş, Canan, **Arama Motoru Optimizasyonu**, Akademik Bilişim’10- XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 2010, Muğla Üniversitesi, ss. 381-386, s. 1.

³⁹ Hoboken, “Search Engine Freedom” s. 41.

⁴⁰ Tonta, Yaşar/ Bitirim, Yıldıan /Sever, Hayri, **Türkçe Arama Motorlarında Performans Değerlendirme**, Total Bilişim, Damla Mtb., Ankara 2002, s. 29-31.

Arama motorları, herkese açık olarak yayınlanan petabaytlarca ⁴¹ bilgiyi tarayarak, belirttiğimiz arama terimlerini içeren tüm sayfaları alaka düzeyine göre sıralayarak çevrimiçi gezinmemize yardımcı olmaktadır ⁴² . Öyle ki; arama motorlarının, tüketicilerin webdeki bilgi zenginliğine erişmesinde ve bunları sıralamasında anahtar işlevi gördüğünü söylemek mümkündür. Araştırmalar birçok arama motorunun sürekli olarak en çok ziyaret edilen ilk yirmi beş web sitesi arasında olduğunu göstermektedir. Bu durum, internet kullanıcılarının aradıklarını bulmak için arama motorlarını kullanarak önemli miktarda zaman harcadıklarını göstermektedir⁴³.

1995'e kadar piyasada rekabet eden Excite, Infoseek ve Altavista adlı üç arama motoruna, 1994 yılında Yahoo ve Lycos da eklenmiş ve arama motorları arasındaki çekişme başlamıştır. 1998'in ortasına kadar, pazar bu piyasaların hakimiyetinde kalmış, Yahoo ise endüstrinin lideri konumunda olmuştur. Ağustos 1997'de Yahoo, 14,8 milyon kullanıcıya sahipken, Infoseek ve Excite sırasıyla 7,9 milyon ve 7,6 milyon; Lycos ve Altavista ise 4,9 ve 4,7 milyon ziyaretçiye sahip olmuştur. Arama Motoru endüstrisinin gelişimiyle, arama motorlarına yapılan yatırımlar da artmıştır⁴⁴.

---

⁴¹ *Petabayt*, bilgisayarlarda kullanılan, 1024 terabayt anlamına gelen bir veri büyüklüğü birimidir. Bkz. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Petabayt> (S.E.T. 10.04.2020).

⁴² Zittrain, Jonathan, **The Future of the Internet-And How to Stop It**, Yale University Press, New Haven 2008, s. 217.

⁴³ Gandal, Neil, **The Dynamics of Competition in The Internet Search Engine Market**, Tel Aviv University, UC-Berkeley and CEPR, 2001, s. 1.

⁴⁴ Gandal, s. 4-5.

1998 yılına gelindiğinde ise, Google'ın kurucuları Larry Page ve Sergey Brin, “PageRank” adlı arama algoritması teknolojilerini satmak istemişler fakat alıcı bulamamaları üzerine büyüme kararı alarak 35 milyon dolar yatırım kredisi ile 1999 yılında “*Google Search*”ü kurmuşlardır. 2000’li yıllarda öne çıkan Google arama motorunun ardından, 2000 yılında Google Araç Çubuğu çıkmış, Google daha fazla dile özgü hizmet sunmaya başlamış, 2001 yılında görsel arama, 2002 yılında haber ve ürün arama hizmetleri vermeye başlamış ve 2004 yılında ise kütüphanelerdeki binlerce kitap “*Google Book Search*” adıyla aramaya açılmış, coğrafi arama hizmeti ile 1 GB kapasite ile “*Google Mail*” yani “*Gmail*”, 2005 yılında “*Google Earth*⁴⁵” ve “*Google Map*⁴⁶” 2007 yılında da “*Google Street View*⁴⁷” hizmete koyulmuştur. Google 2007 yılının sonları itibarıyla, “*evrensel arama*” hizmeti sunan en popüler web arama motoru olarak dünya çapında tanınır hale gelmiştir⁴⁸. Alexa toolbar’ı araç çubuğuna yüklemiş kullanıcıların, son 3 ay içerisinde gerçekleştirdikleri trafik üzerine yapılan Web sıralama

---

⁴⁵ *Google Earth*, tüm dünyanın uydularından çekilmiş değişik çözünürlükteki fotoğrafların görüldüğü, *Google Labs* tarafından satın alınan *Keyhole* adlı şirketin geliştirdiği bir bilgisayar yazılımıdır. Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Google_Earth (S.E.T. 03.10.2020).

⁴⁶ *Google Maps*, Google tarafından hizmete koyulmuş ücretsiz çevrimiçi haritalama servisi. Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Google_Haritalar (S.E.T. 03.10.2020).

⁴⁷ *Google Street View*, *Google Maps* ve *Google Earth* teknolojileri ile bütünleşik olarak dünyadaki birçok kamuya açık alanlardan caddeler boyunca panoramik görüntülerin izlenebilmesini sağlayan teknoloji servisine verilen isimdir. Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Google_Street_View (S.E.T. 03.10.2020).

⁴⁸ Hoboken, “Search Engine Freedom”, s.34.

sistemi olan Alexa'nın güncel verilerine göre; Google arama motoru dünyada birinci sırada iken, onu takip eden arama motoru sitesi ise Çin menşeli Baidu.com'dur⁴⁹.

Bu çalışmanın yazıldığı gün itibariyle geldiğimiz noktada ise arama motorları arasındaki liderliğini tüm web siteleri arasında da sürdürmekte olan Google, misyonunu *“Misyonumuz dünyadaki bilgileri düzenleyerek herkesin erişebileceği ve yararlanabileceği hale getirmektir.”* olarak ilan etmiş durumdadır⁵⁰.

3. Sosyal Ağların Ortaya Çıkışı ve Yaygınlaşması

Sosyal medya kavramı teknoloji uzmanları tarafından farklı farklı şekillerde tanımlanmış olup başlıca tanımlar şu şekildedir:

---

⁴⁹ Bkz. <https://www.alexacom/topsites> (S.E.T. 12.04.2020).

⁵⁰ Bkz. <https://about.google/intl/tr/> (S.E.T. 13.04.2020).

Sosyal medya, Kaplan ve Haenlein'a göre; *“kullanıcılar tarafından üretilen içeriklerin yaratım ve mübadelesini sağlayan ve Web 2.0⁵¹’ın ideolojik ve teknolojik altyapısı üzerine inşa edilmiş internet tabanlı uygulamalardır.⁵²”*

Berthon ve diğerlerine göre; *“çevrimiçi kullanıcıların hem donanım ve hem de yazılım tarafında etkileşimli, birlikte-kullanıma uygun ve ucuz yolla içerik üretimlerini kolaylaştıracak bir dizi teknolojik inovasyondur.⁵³”*

Dülger’e göre; *“Geleneksel medyayı interaktif (karşılıklı iletişim) diyaloga çeviren, web tabanlı olan ve mobil teknolojileri kullanan yeni bir medya türüdür.⁵⁴”*

Boyd ve Ellison’a göreyse; *“bir sistem içerisinde bireylerin kamusal ya da yarı-kamusal profiller oluşturabildikleri, paylaşımda bulundukları, diğer kişilerden oluşan bir*

---

⁵¹ Web 2.0; ilk kez O’Reilly Media tarafından 2004’te kullanılmaya başlanan bir sözcüktür. Tanım bakımından üzerinde bir uzlaşa bulunmamakla beraber, ikinci nesil internet hizmetlerinden oluşan (Bloglar, vikiler vd.), internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistem olarak tanımlanabilir. Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Web_2.0 (S.E.T. 03.10.2020).

⁵² Kaplan, Andreas/ Haenlein, Michael, **Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media**, Business Horizons, C. 53, S. 1, 2010, ss, 59-68, s. 60.

⁵³ Berthon, Pierre /Pitt, Leyland/Plangger, Kirk/Shapirio, Daniel, **Marketing Meets Web 2.0, Social Media, and Creative Consumers: Implications for International Marketing Strategy**, Business Horizons, C. 55, S. 3, 2012, ss. 261-271, s. 263.

⁵⁴ Dülger, M. Volkan, **Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku**, Yetkin Yay., B. 2, Ankara 2012, s. 78.

kullanıcı listeleri yaratabildikleri ve sistem içerisinde hem kendilerinin hem de diğer kullanıcıların bağlantı listelerini görüp aralarında geçişler yapabildikleri web tabanlı hizmetler” şeklinde tanımlanır⁵⁵.

Bu tanımlar ışığında sosyal medyayı; insan merkezli, geleneksel medyadan farklı olarak bireyin içerik okuyucusu değil içerik sağlayıcısı konumunda olduğu, iletişime dayalı, dinamik ve bu dinamizmi kullanıcıların yaratıcılığından alan yeni nesil bir iletişim aracı olarak tanımlamak mümkündür.

İnternetin ilk zamanlarında web siteleri sadece, web sitelerinin sahipleri veya yöneticileri tarafından sitelere yüklenen içeriklerle sınırlıyken; web 2.0 teknolojisi ile birlikte tek taraflı standart yayıncılık son bulmuş ve çift yönlü ve eş zamanlı içerik ve bilgi paylaşımı sağlanmış, internet ortamında kullanıcılar da yayıncı olabilmış, internet kullanımı gerçek manada herkese açılmıştır⁵⁶. Web 1.0⁵⁷ yalnızca yayıncılar ve okur konumundaki kullanıcılardan ibaretken; web 2.0 teknolojisi ile webin tüm tasarım ve kullanılabilirlik altyapısı kullanıcılara göre şekillendirilmiş, tabiri caizse internette

---

⁵⁵ Boyd, Danah/ Ellison, Nicole, **Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, Journal of Computer - Mediated Communication**, Vol. 13, I. 1, 2007, s. 211.

⁵⁶ Dülger, Bilişim Suçları, s. 93.

⁵⁷ Web 1.0'ın tam tanımı bir tartışma kaynağı olmasına rağmen, internetin ilk dönemi için kullanılan bir kavram olup kullanıcıların sınırlı sayıdaki web sitesinden içerik okuyabildiği, etkileşimli içeriği sağlamayan, statik web sitelerinin bir kümesi olduğu söylenebilir. Bkz. <https://www.bilimcag.com/nedir/web-1-0-2-0-3-0-nedirfarklari-nelerdir/> (S.E.T. 03.10.2020).

demokrasi geliştirilmiş, monolog web 1.0 düzeninden, interaktif web 2.0 düzenine geçiş sağlanmıştır⁵⁸.

Webin gelişimi web 2.0 ile tamamlanmamış ve içinde bulunduğumuz zamanda yaşanan dijital gelişmeler ile web 3.0 kavramı da karşımıza çıkmıştır. Semantik⁵⁹ ağ olarak da tanımlanan web 3.0, makinelerin artık bilgileri yalnızca okuduğu değil; anlamlandırıp, yorumlayabileceği bir sistemi ifade etmektedir⁶⁰. Web 3.0'ün yapay zekanın internet üzerindeki etkisinin arttığı bir dönem olduğu söylenebilecektir⁶¹. Web 3.0 kavramı World Wide Web'in de mucidi olan, Tim Berners-Lee tarafından ortaya atılmış⁶² ve webin potansiyelini tam olarak gerçekleştirebilmesi için, verilerin insanlar tarafından olduğu gibi, otomatik araçlar tarafından da işlenmesine ve anlamlandırılmasına izin verilen, evrensel olarak erişilebilir bir platforma dönüşmesi gerektiğini söylemiştir⁶³.

---

⁵⁸ Koç, Serhat, **Hukuksal Bağlamda Sosyal Medya Analizi ve Kıyaslamalı Mevzuat Önerileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İBÜ, İstanbul 2013, s. 16.

⁵⁹ Anlambilim. Bkz. <https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 03.10.2020).

⁶⁰ Koç, s. 16.

⁶¹ Menekşe, Furkan, **Bir İş Modeli Olarak Vloggerlık ve Youtube Platformunda İçerik Üretimi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İBÜ, İstanbul 2019, s. 11.

⁶² Kück, Greg, **Tim Berners-Lee's Semantic Web**, SAJIM, 2004, C.6, S.1, ss. 1-10, s. 1-2.

⁶³ Hendler, Hames/Barners-Lee, Tim/Miller, Eric, **Integrating Applications on The Semantic Web**, *Journal of the Institute of Electrical Engineers of Japan*, C. 122 S. 10, 2002, ss. 676-680, s. 678-680.

Semantik webi örneklendirmek gerekirse; Google arama motorunun kullanmakta birseyselleştirilmiş arama sonuçlarının web 3.0'ın bir sonucu olduğu söylenebilecektir. Öyle ki; bireylerin web geçmişinin analizi neticesinde artık iki farklı kişi aynı kelimeyi arattığında gördüğü sonuçlar başka olmakta, kişiye özel uygun arama sonuçları sunulmaktadır.

Günümüzde birçok sosyal ağ da web 2.0 ürünü olmasına rağmen web 3.0 özelliği göstermeye başlamıştır. Örneğin; Youtube'un, arama motoru özelliğinde “*Bunu mu demek istediniz?*” diye sorarak önerilerde bulunması, izlenen videoların sonunda gösterdiği ilgili içerik önerileri web 3.0 teknolojisinin yansımalarıdır⁶⁴. Buna bir diğer örnek ise; Facebook'un “*yüz tanıma özelliği*” ile fotoğraftaki kişileri doğrudan ve otomatik olarak etiketlemesi ya da etiketleme işlemi sırasında kişi önerisinde bulunması gösterilebilir.

Web 3.0 teknolojisinin anılan özellikleri sayesinde internette yer alan aşırı veri içerisinde kullanıcıların dağılmamaları ve gerçekte aradıklarına daha kolay ulaşabilmeleri giderek mümkün hale gelmektedir. Öyle ki; web arama sonuçları giderek metin-şekil temelli sonuçlardan, anlam-ilişki temelli sonuçlara dönecektir⁶⁵.

Sosyal medyadaki zengin içeriğin temeli, web 2.0 teknolojisi ile bitlikte içeriğin kullanıcılar tarafından yaratılması ve böylece kullanıcıların aktif rol oynamasıdır. Bunu sağlayan, tanımlardan da anlaşılacağı üzere elbette ki sosyal medyanın katılımcılığa izin veren yapısıdır. Yani sosyal medya, bir teknolojiyi ifade etmenin yanı sıra, kendisi üzerinden etkileşim içerisinde bulunan kullanıcıların ürettiği içerik ve anlam dünyası olarak da düşünülebilir. Bu sayede bir bakıma içerik toplumu yaratılmış, medyayı üreten

---

⁶⁴ Menekşe, s. 56.

⁶⁵ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 35-37.

ve izleyen şeklindeki belirgin fark kalkmış, medyanın kullanıcılar tarafından pasif olarak tüketimi yerine kullanıcıların medyaya aktif olarak katılımı başlamış, bu durum toplumda her kullanıcı içeriğın hem üreticisi hem tüketicisi haline gelmiştir⁶⁶.

Sosyal medya siteleri denildiğinde sınırları bariz ve yekpare bir yapıdan bahsetmek mümkün değildir. Aksine birçok sosyal medya sitesi farklı amaçlara matuf olarak, farklı niteliklerde geliştirilmiştir. Buradaki amaç kullanıcıların farklı ihtiyaçlarını farklı özelliklerle karşılayan, birbiriyle rekabet içerisinde olan bir yapı oluşturmaktır. Kullanıcılar da farklı sosyal medya sitelerinde farklı kullanıcı isimleriyle ve farklı kimliklerle günlük hayatlarında farklı ihtiyaçlarını gidermek için yer almaktadırlar⁶⁷.

Günümüzde insanlar ticari işlemlerinden finansal işlemlerine, eğitimden araştırmaya, eğlenceden alışverişe kadar pek çok konuda internetten yararlanmaktadır. İnsanların birbiriyle iletişim kurmak ve sosyalleşmek için interneti asli seçenek olarak görmeye başlamalarıysa sanal dünyanın caddeleri niteliğinde olan sosyal ağların hızla artmasını sağlamıştır. Buna paralel olarak kullanıcı sayısındaki artış da kaçınılmaz olmuştur. Twitter, Facebook, Instagram vb. sosyal medya siteleri, özellikle taşınabilir

---

⁶⁶ Dülger, Bilişim Suçları, s. 93; Ciacu, Nicoleta, **The Impact of New Media on Society**, (revrimii)https://www.researchgate.net/publication/215489586_The_impact_of_new_media_on_society (S.E.T. 03.10.2020); Aslan, Gökhan, **Anonimlik Deneyimi ve Sosyal Medya Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İBÜ, İstanbul 2012, s. 43.

⁶⁷ Aslan, s. 88.

bilgisayarlar ve akıllı telefonlar gibi mobil teknolojilerin hayatımıza dahil olmasıyla daha da fazla kullanılmaya başlanmıştır⁶⁸.

Kullanım amaçları ve içerdiği teknolojiler bakımından değişiklik barındıran farklı sosyal medya çeşitlerinden bahsetmek mümkündür. Bu noktada yapılan birbirinden farklı tasnifler ve çeşitlendirmeler olsa da sosyal medya sitelerinin özetle; insanların detaylı kişisel profillerini oluşturmaya, güncellemesine, içerik hazırlayarak paylaşmasına, diğer kullanıcılarla iletişime geçmelerine imkan veren Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal ağlardan, insanların kendi istedikleri şeyleri, görüşlerini, istedikleri şekilde yazabildikleri ve okurlardan geri dönüş alabildikleri ağ günlükleri de denen bloglardan, fotoğraf, video gibi içerik paylaşma amaçlı olan Instagram, Youtube gibi içerik topluluklarından, belirli konular ve ilgi alanları çerçevesinde birtakım tartışmaların ve bilgi paylaşımlarının gerçekleştirildiği forumlardan, bilgi havuzu olarak tarif edebileceğimiz ortak belge havuzu niteliğinde olan ve en bilineninin Wikipedia olduğu vikilerden oluştuğunu söylemek mümkündür⁶⁹.

“We Are Social”ın 2020 senesi raporu sosyal medya verileri açısından incelendiğinde; dünyadaki toplam nüfusun %49’unun sosyal medya kullandığı ve total kullanıcı sayısının %99’unun sosyal medyayı mobil cihazları vasıtasıyla kullandığı görülmektedir. Yine rapora göre; 2015 yılından 2020 yılına kadar geçen sürede mobil cihaz kullanımının artmasıyla ve akıllı telefon sahipliği yaş sınırının düşmesiyle birlikte sosyal medya kullanıcı sayısı 5 yılda %90 oranında artmıştır. Son olarak raporda; sosyal

---

⁶⁸ Dursun, Eser, **Sosyal Medya Aracılığıyla İşlenen Suçlar (Geniş Anlamda Bilişim Suçları)**, CHD, C.9, S. 24, 2014, ss. 371-400, s. 371.

⁶⁹ Çakır, Hüseyin/Kılıç, Mehmet Serkan, **Güncel Tehdit: Siber Suçlar**, Seçkin Yay., Ankara 2014, 1. B., s. 141.

medyada geçirilen vakit araştırmasında dünya ortalamasının 2 saat 24 dakika olduğu ve Türkiye’nin bu ortalamanın 27 dakika üzerinde olduğu dikkat çekmektedir⁷⁰.

İnternetin 50 milyon kullanıcı sayısına telefon, radyo ve televizyona kıyasla çok hızlı bir şekilde, yalnızca 4 yılda, ulaştığını belirtmiştik. Sosyal ağların lideri konumunda bulunan Facebook bu kullanıcı sayısına üç buçuk yılda, Angry Birds oyunu ise sadece 35 günde ulaşmıştır. Instagramın 300 milyon kullanıcıya ulaşması 4 yıl sürerken, WhatsApp uygulaması kullanılmaya başlandıktan yalnızca 6 yıl sonra, Hristiyanlığın 19 asırda ulaştığı 700 milyon sayısına ulařabilmiřtir⁷¹.

4. Veri İşleme Faaliyetlerindeki Gelişmeler

a) Veri ve Kişisel Veri Kavramları

TDK’ ya göre veri; “*Bilgi, data*”, “*Olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterimi*” anlamlarına gelmektedir.⁷² TDK’ nın Bilişim Terimleri Sözlüğü’ne göre ise veri; “*Olgu, kavram ya da komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimsel ve uzlaşımsal bir gösterimi.*” şeklinde tanımlanmıştır.⁷³

---

⁷⁰ Bkz. <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> (S.E.T. 10.04.2020).

⁷¹ T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, **Ulaşan ve Erişen Türkiye,** Ankara 2019, s. 589. (Çevrimiçi) <https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/ulasan-ve-erisen-turkiye-2019.pdf> (S.E.T. 03.04.2020).

⁷² Bkz. TDK. <https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 30.03.2020)

⁷³ Bkz. TDK. <https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 30.03.2020)

TDK’ da yer alan tanımlardan da anlaşılacağı üzere “*veri*” kelimesini kökenini İngilizce “*data*” kelimesinden almaktadır.

Kişisel veri kavramı ise; medeni hukuk, anayasa hukuku, ceza hukuku gibi birçok farklı hukuk disiplinin alanına giren, geniş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişisel veri kavramı, İngilizce’ deki “*personal data*” kavramından gelmekte olup Türkçe’ sinin İngilizce’ deki anlamını tam olarak karşılamadığı söylenmektedir⁷⁴.

Kişisel veri kavramına ilişkin uluslararası hukukta geçen tanımlara baktığımızda;

- Ekonomik İş Birliği Kalkınma Örgütü’nün (OECD) 1980 tarihli “*Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeler*”⁷⁵’nde “*tanımlanmış veya tanımlanabilir bir bireyle ilgili herhangi bir bilgi*” şeklinde;

- Avrupa Konseyinin 28.01.1981 tarihli ve 108 numaralı “*Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi*” nin 2/a maddesinde⁷⁶, “*kişiyi tanımlayan ya da tanımlayabilen her türlü bilgi*” şeklinde;

- Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyinin 24.10.1995 tarihli ve 95/46/EC sayılı “*Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi*”⁷⁷’nde, “*fiziksel, fizyolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğine özel bir veya daha fazla faktöre veya bir kimlik numarasına atıf*

---

⁷⁴ Dülger, Bilişim Suçları, s. 364.

⁷⁵ Bkz. <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtansborderflowsofpersonaldata.htm> (S.E.T. 14.04.2020).

⁷⁶ Bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss700.pdf> (S.E.T. 14.04.2020).

⁷⁷ Bkz. <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce> (S.E.T. 14.04.2020).

başta olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilebilen bir tespit edilebilir kişi; tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiye (“veri öznesi) ilişkin herhangi bir bilgi” şeklinde;

- 27 Nisan 2016 tarihinde 95/46/EC sayılı direktifin yerine gelen “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Regülasyonu (GDPR) ⁷⁸ ” nda, “*tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” şeklinde tanımlandığı görülmektedir.

Türk hukukunda kişisel veri kavramı ise; 6698 sayılı KVKK ⁷⁹ yürürlüğe girmeden önce, kişisel veriye ilişkin yasal kesin bir tanım bulunmadığından çeşitli tartışmalara yol açmış ve farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Öyle ki; 5237 sayılı TCK’da doğrudan bir kişisel veri tanımı bulunmamakta, yalnızca 135. maddenin gerekçesinde; kişisel veri kavramına ilişkin “*gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir.*” şeklinde bir açıklama yer almakta, ancak kişisel verilerin kaydedilmesi ve kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suç olarak yer almaktadır. Yasal tanım noksanlığı, bu süreçte, kişisel veri kavramının farklı şekillerde değerlendirilmesine yol açmıştır. Örneğin; kişisel verinin herkes tarafından bilinen veya ulaşılması kolay olan verileri kapsamadığını savunanlar

---

⁷⁸ Bkz. <https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf> (S.E.T. 14.04.2020).

⁷⁹ Bkz. RG. T. 24.03.2016, S. 29677.

olmuştur⁸⁰. Yargıtay da teknolojik gelişmeler neticesinde son yıllarda görüşünü değiştirmeden önce, *“kişisel veri” kavramından, kişinin, yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı, istediğinde başka kişilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile paylaştığı, herkes tarafından bilinmeyen ve/veya kolaylıkla ulaşılması ve bilinmesi mümkün olmayan, kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilginin anlaşılması gerektiğini*” belirtmiştir⁸¹. Sonrasında verilen 2014 tarihli Ceza Genel Kurulu kararında ise, yasal korumadan faydalanabilmesi için kişisel verilerin muhakkak gizli olmasının zorunlu olmadığı, gizli olmayan ve herkes tarafından bilinen kişisel verilerin de hukuka aykırı eylemlere karşı korunması gerektiği açıkça belirtilmiştir⁸².

Nitekim; TCK’da kişisel verilere dair net bir tarif ve sınırlama yapılmadığından, TCK’nın *“Madde 136- (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”* şeklindeki 136. maddesinin *“suçların ve cezaların kanuniliği ve yasal belirlilik”* ilkelerine aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’nden iptali istenmesi üzerine, Anayasa Mahkemesi de yaptığı incelemede⁸³ kişisel veri kavramının kanunda açık bir tanımı yer almasa da *“belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri*

---

⁸⁰ Korkmaz, İbrahim, **Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması**, Seçkin Yay., Ankara 2017, 1. B., s. 343.

⁸¹ 12. CD., 11.09.2019 T., 2016/16872 E., 2012/18221 K. (KBİBB) (S.E.T. 03.10.2020).

⁸² CGK., 17.06.2014 T., 2012/12-1510 E., 2014/331 K. (KBİBB) (S.E.T. 03.10.2020).

⁸³ AYM, T. 12.11.2015, E. 2015/32, K. 2015/102, Bkz. RG. T. 02.12.2015, S.29550.

gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verileri" ifade ettiğini söylemiş ve kavramın teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişecek olsa da “gerek ulusal ve uluslararası mevzuat gerekse yargı içtihatları çerçevesinde, kişisel veri kavramının belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade ettiği kabul edilmektedir” demiştir.

Nihayet, kişisel veri kavramının ilk açık kanuni tanımı ise KVKK’nın “Tanımlar” başlıklı 3/1-d maddesinde yer almış ve “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” şeklinde tanımlanmıştır.

Bununla birlikte veri ve bilgi kelimeleri arasında anlamsal farklar bulunduğunu ve birbirleri yerine kullanılamayacağını söyleyen görüşler⁸⁴ olsa da huzurdaki çalışmada gerek veri koruma hukukuna ilişkin yasal metinler çerçevesinde gerek uygulamada söz konusu ayrımın yapılmasının pratik olmaması ve zoraki yapılan felsefi temelli bir ayrımın korumanın sınırlarını istenmeyecek şekilde daraltacağı gözetilerek söz konusu iki kavram eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

---

⁸⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Küzeci, Elif, **Kişisel Verilerin Korunması**, Turhan Kitabevi, Ankara 2019, s. 9-12.

b) Veri İşleme Kavramı

Veri işleme kavramı ilk olarak 108 numaralı sözleşmede otomatik işleme kavramı altında “*tamamen veya kısmen otomatik yöntemlerle gerçekleştirilen; verilerin kaydı, bu verilere mantıksal ve/veya aritmetik işlemlerin uygulanması, verilerin değiştirilmesi, silinmesi, geri elde edilmesi veya dağıtılması*” şeklinde tanımlanmıştır.

GDPR’ da ise işleme faaliyetinin “*otomatik yöntemlerle olsun veya olmasın, kişisel veri veya kişisel veri setleri üzerinde gerçekleştirilen toplama, kaydetme, düzenleme, yapılandırma, saklama, uyarılma veya değiştirme, elde etme, danışma, kullanma, iletim yoluyla açıklama, yayma veya kullanıma sunma, uyumlaştırma ya da birleştirme, kısıtlama, silme veya imha gibi herhangi bir işlem veya işlem dizisidir*” olduğu belirtilmiştir.

KVKK’ nın 3/1-e bendinde kişisel verilerin işlenmesi kavramı “*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi*” olarak tanımlanmıştır.

Veri işleme faaliyetinin tanımlarında geçen temel kavramlar dikkate alındığında, kişisel verilerin işlenmesi kavramının zincirleme bir döngüyü ifade ettiği görülmektedir ve veri üzerinde yapılan her türlü işlem veri işlemedir⁸⁵.

---

⁸⁵ Küzeci, s. 323; Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, **6698 Sayılı Kanun’da Yer Alan Temel Kavramlar**, KVKK Yay., Ankara 2019, s. 11-12.

108 numaralı sözleşme veri işlemenin her ne kadar kısmen veya tamamen otomatik yöntemlerle gerçekleştirilmesini aramışsa da hem GDPR hem de KVKK uyarınca belirli koşullarda otomatik olmayan yöntemlerle de veri işleme gerçekleştirilebileceği öngörülmüştür. KVKK kapsamında “*kişisel verilerin (...) otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla*⁸⁶” işlenmesi açısından da herhangi bir fark öngörülmüş değildir. Veri kayıt sistemi ise, dijital veya elektronik ortamda tutulması şart olmayan, fiziksel olarak gerçekleştirilen kayıtlar bakımından da geçerli olan ve kişisel verilere erişimi kolaylaştırmak amacıyla kullanılan “*kişisel verilerin belirli bir kritere göre yapılandırılmış kayıt sistemini*⁸⁷” ifade etmektedir. Dolayısıyla, örneğin veri kayıt sisteminde yer alan kişisel veriler, isim, soyisim veya kimlik numarası üzerinden tasniflendirilebileceği gibi, kredi borcunu ödemeyenlere ilişkin oluşturulacak tasnif de bu kapsamda değerlendirilebilecektir⁸⁸.

Otomatik işlemenin ne olduğuna değinmek gerekir ise de; GDPR ve KVKK’ da otomatik işlemenin ne olduğuna ilişkin bir tanım yer almazken, OECD tarafından verilen tanım; “*İnsan müdahalesi ya da yardımı konusundaki ihtiyacı asgari seviyeye indiren, kendi aralarında bağlantılı ve etkileşimli elektrikli veya elektronik bir sistem tarafından gerçekleştirilen veri işleme faaliyeti*” şeklindedir. Bununla birlikte KVKK’nın gerekçesinde, kanunun kapsamı açıklanırken, “*Günümüzde bu veriler gerek özel sektör*

---

⁸⁶ Bkz. KVKK m. 3/1-e

⁸⁷ Bkz. KVKK m. 3/1-h

⁸⁸ Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, **Madde ve Gereçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü**, s. 8.

gerek kamu sektörü tarafından bilişim sistemleri üzerinden otomatik yollarla sıkça kullanılmaktadır.”⁸⁹ denilerek dolaylı yoldan otomatik işlemenin, bilişim sistemleriyle dijital olarak veya elektronik şekilde gerçekleştirilen faaliyetler olduğu belirtilmiştir. Buna göre, otomatik olarak veri işlenmesi; bilgisayar, telefon, saat vb. işlemci sahibi cihazlar tarafından yerine getirilen, yazılım veya donanım özellikleri aracılığıyla önceden hazırlanan algoritmalar kapsamında insan müdahalesi olmadan kendiliğinden gerçekleşen işleme faaliyetidir⁹⁰. Kısaca verilerin teknik destek ile işlenmesi otomatik işlemedir.⁹¹

Otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler, bir veri kayıt sisteminin parçası değilse KVKK kapsamında tutulmayacaktır. Fakat, bu halde dahi söz konusu verilerin kişisel veri niteliği değişmeyeceğinden, bu verilere ilişkin hukuka aykırı eylemler TCK uyarınca suç oluşturmayı sürdürecektir⁹².

---

⁸⁹ Kanunun gerekçesi için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf> (S.E.T. 14.04.2020).

⁹⁰ Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, 6698 Sayılı Kanun’da Yer Alan Temel Kavramlar, s. 13-14.

⁹¹ Küzeci, s. 323.

⁹² Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, **Madde ve Gerekçesi İle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) Ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü**, s. 8.

c) Veri İşlemenin Kolaylaşması ve Artması

Günlük hayatımızı kolaylaştıran ve tasarruf sahaları gittikçe artan “*akıllı cihaz teknolojisi*”, bir diğer tabirle “*nesnelerin interneti*”⁹³ teknolojisini altında tanımlanan birçok cihaz aynı zamanda kişisel veri işleme faaliyeti yapmaktadır. Çünkü nesnelerin interneti denen bu teknoloji ile cep telefonlarından bilgisayarlara, buzdolabından televizyona kadar kullandığımız birçok akıllı cihaz birbiriyle bağlanarak bilgi alışverişinde bulunabilmekte, kendileri arasında iletişim kurarak veri üretmekte ve bu verileri paylaşabilmektedir. Bu teknoloji, insanların konfor alanlarını genişleten ve yaşam standartlarını yükselten özellikler barındırıyor olsa da bu hizmetin sunulabilmesi ve insanın ihtiyaç ve alışkanlıklarına göre bu hizmetin özelleştirilmesi aslında insanın günlük yaşamının 24 saat boyunca gözlemlenmesi ve alışkanlıklarının, fiziksel özelliklerinin (ses, görüntü vb.), lokasyon bilgilerinin ve bazen sağlık bilgilerinin vb. işlenmesi anlamına gelmektedir⁹⁴.

Gelişen teknoloji ile birlikte, veri işleme faaliyetleri de oldukça kolaylaşmıştır. Günümüzde verilerin çoğu artık dijital olarak üretilmekte ve saklanmaktadır. Bu durum verilerin doğası gereği sahip olduğu son kullanma tarihini de uzatmıştır. Örneğin, kâğıt üzerinde bir bilginin zamanla okunmaz hale gelmesi mümkünken, dijitalleşme ile

---

⁹³ Bkz. Internet of Things, kısaca LoT.

⁹⁴ Turak, Yiğit, **Nesnelerin İnterneti ve Güvenliği**, İstanbul, 2015, s. 3-9. (Çevrimiçi) <http://www.yigitturak.com/wp-content/uploads/IoTGuvenligi.pdf> (S.E. T. 14.04.2019); FTC Staff Report, **Internet of Things**, 2015, s. 14. (Çevrimiçi) <https://www.ftc.gov/system/files/documents/reports/federal-trade-commission-staff-report-november-2013-workshop-entitled-internet-things-privacy/150127iotrpt.pdf> (S.E.T. 03.10.2020).

verilerin ömrü de uzamış, veri kaybı istisna hale gelmiştir. Verilerin ömrünü uzatan bu dijitalleşme, elbette ki erişilebilirliğini de etkilemiştir. Öyle ki; verilerin uzun süre saklanabiliyor olmasının tek sebebi dijital formatta oluşu değil, aynı zamanda harici hafızalara da aktarılabiliyor oluşudur. Çünkü teknoloji ile birlikte harici hafızalar da gelişmiş; bilgisayarlar, harici bellekler (USB, hard disk vb.), internet, internetteki çevrimiçi arşivler (iCloud, Google Drive, Outlook vb.) hafıza olarak kullanılmaya başlanmıştır. Geçmişte zor ve meşakkatli olan veri saklama faaliyeti artık değişmiş, veri saklamak kolay ve ucuz bir hale bürünmüştür⁹⁵. Gerçekten de 1950’li yıllarda 1 megabytelık veri saklama biriminin fiyatı 70.000 ABD Doları iken, 2000 yılına geldiğimizde 1 cente düşmüştür⁹⁶.

İnternet ise çoğu zaman ücretsiz olarak arşiv hizmeti sunmakta olduğundan oldukça fazla tercih edilmektedir. Hatta sosyal medya dahi bir harici hafıza haline gelmiş, Facebook’ta birçok fotoğraf ve video saklanır olmuştur. Bu durum internetteki veri miktarını da her geçen gün artırmaktadır. Dünyanın önde gelen kurumsal veri depolama şirketlerinden EMC’ nin her yıl düzenlediği EMC World etkinliğinin 2015 senesinde, şirketin Bilgi Altyapısından sorumlu CEO’su David Goulden üretilen bilginin dijital ortamda devasa boyutlara ulaştığını ve bunun katlanarak devam edeceğini, 2020 yılında tüm insanlığın ürettiği verinin toplam boyutunun 44 zettabyte⁹⁷ yani 44 trilyon gigabyte

---

⁹⁵ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 18-19.

⁹⁶ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 63.

⁹⁷ 1125899906842620 megabyte (MB), 1099511627776 gigabyte (GB) ve 1073741824 terabyte (TB) büyüklüğünü ifade eden ölçü birimidir.

(GB) değerine ulaşacağını öngördüklerini açıklamıştır⁹⁸. 2025 itibarıyla ise, dünya genelinde her gün 463 exabyte⁹⁹ data üretileceği tahmin edilmektedir; ki bu miktar, her gün 212.765.957 adet DVD doldurulmasına eşdeğer bulunmaktadır¹⁰⁰.

İnternet üzerinde depolanan bu verilerin günümüzde hız, çeşitlilik, hacim açısından büyük artış göstermesiyle birlikte “*Büyük Veri*” kavramı ortaya çıkmıştır¹⁰¹. Büyük veri, “teknolojik ilerlemelerin neticesi olarak ortaya çıkan, geleneksel veri tabanı yönetim sistemlerinin işlem kapasitesini aşan, yapısal olmayan/akışkan yüksek hacim, yüksek hız ve yüksek çeşitlilikteki verilerin saklanması, içindeki bilgilere erişimi, işlenmesi, analizi ve anlamlandırması; toplanan veriden gerekli bilgiyi çıkarma süreci” şeklinde tanımlanmaktadır¹⁰². Elde edilen verilerin analizinde kullanılan veri madenciliği ise, zamanla başlı başına bir sektör haline gelmiş olup mevcut verilerden değişik perspektifler kullanılarak çıkartılan analizlerin verimli, kullanılabilir bilgiye

---

⁹⁸ Bkz. <https://www.datacenterdynamics.com/en/news/emc-world-2015-updates-for-all/> (S.E.T. 21.04.2020).

⁹⁹ 1024 Eksabyte (EB) 1 zettabyte büyüklüğüne denktir.

¹⁰⁰ Desjardins, Jeff, **How Much Data is Generated Each Day?** (Çevrimiçi), <https://www.visualcapitalist.com/how-much-data-is-generated-each-day/> (S.E.T. 03.10.2020)

¹⁰¹ Doğan, Korcan/ Arslantekin, Sacit, **Büyük veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum**, DTCF Dergisi, C. 56, S. 1, 2016, ss. 15-36, s. 15.

¹⁰² Dülger, Ümit, **Büyük Veri Nedir?**, Yeni Türkiye Dergisi, 2016, C.22, S.88, ss. 503-508, s. 503-504.

dönüştürülmesi eylemi olarak tanımlanması mümkündür¹⁰³. Veri madenciliği, günümüzde karar verme sürecine ihtiyaç duyulan pazarlama, borsa, sigortacılık, reklamcılık, endüstri, sağlık, kriminoloji, istihbarat, pazarlama stratejileri gibi birçok alanda yeni iş olanaklarının tespiti, müşteri ihtiyaçları ve satış eğilimlerinin belirlenmesi gibi amaçlarla kullanılmaktadır¹⁰⁴.

Verinin artan değerini “*The Economist*” adlı dergi “*Dünyanın en değerli kaynağı artık petrol değil, veridir*” adlı yazısıyla¹⁰⁵ ifade etmiş, derginin bu manşeti adeta bir slogan haline gelmiştir. 2006'dan 2016'ya kadar dünyanın en büyük enerji (petrol/enerji) şirketleri ile en büyük teknoloji şirketlerinin piyasa değerlerinin karşılaştırıldığı araştırma da bunu doğrulamaktadır. Öyle ki; 2006 yılında ExxonMobil adlı petrol-enerji şirketi en değerli şirket konumundayken ve ilk altıda iki petrol şirketi daha yer almaktayken,

---

¹⁰³ Doğan, Derya, **Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Madenciliği Etkisi: Online Mahremiyetin Sonunda mıyız?** (Çevrimiçi), https://www.academia.edu/7264379/Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1nda_Veri_Madencili%C4%9Fi_Etkisi_Online_Mahremiyetin_Sonunda_m%C4%B1y%C4%B1z (S.E.T. 20.04.2020).

¹⁰⁴ Savaş, Serkan/ Topaloğlu, Nurettin/Yılmaz, Mithat, **Veri Madenciliği ve Türkiye’deki Uygulama Örnekleri**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Y. 11, S. 21, 2012, ss. 1-23, s. 5.

¹⁰⁵ Bkz. <https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data> (S.E.T. 20.04.2020).

2016'ya geldiğimizde ExxonMobil beşinci sıraya gerilemiş ve dünyanın en değerli ilk altı şirketinin kalan beşinin tamamının teknoloji şirketleri olduğu görülmüştür¹⁰⁶.

Verinin ticaret ve rekabet açısından artan değeri ve ekonomik bir değer ifade etmeye başlamasıyla birlikte veri işleme şartlarına aykırı olacak şekilde verilerin üçüncü kişilere aktarılması, para karşılığı satılması, bir ticaret nesnesi olarak kullanılması gibi problemler de ortaya çıkmıştır.

Bu duruma dünya üzerinde en çok kullanıcısı bulunan sosyal medya platformu olan Facebook'un 2018 yılında bazı kullanıcılara ait verilerini Londra merkezli Cambridge Analytica adlı veri analiz şirketine sızdırması ile ilgili dava örnek verilebilir. Bu şirket Facebook için kişilik testi hazırlamış ve katılımcıların profil bilgileri ile anket sonuçları aracılığıyla katılımcılara ait psikografik veriler oluşturmuştur. Katılımcılar bu teste katılırken verilerinin kullanımı konusunda Facebook'a izin vermiş olsalar da Facebook, Cambridge Analytica ile iş birliğinin bitmesi akabinde kullanıcılara ait bu verilerin silinmesi için gerekli takibi yapmamış ve Cambridge Analytica'nın bu verileri, Amerika Başkanlık Seçimlerinde seçmen kitlesinin profil analizini yapmak ve bu yolla kişiye özel siyasi mesajlar yayarak seçmen davranışlarını etkilemek amacıyla belirli siyasi kesimler lehine kullandığı iddiaları ortaya çıkmış, söz konusu iddialar adeta küresel krize yol açmıştır¹⁰⁷. Öyle ki; bu krizi konu alan belgesel bir film çekilmiş ve yayınlanmış, belgeselde sosyal medya ve diğer dijital platformlarda depolanan verileri politik amaçlı kampanyalarda ve yalan haberlerde usulsüz olarak kullandığı gerekçesiyle soruşturulan

---

¹⁰⁶ Murphy, Will, **Data is the New Oil**. (Çevrimiçi) <https://willmurphy.net/data-is-the-new-oil/> (S.E.T. 20.04.2020).

¹⁰⁷ Isaak, Jim/ Hanna, Mina J., **User Data Privacy: Facebook, Cambridge Analytica, and Privacy Protection**, IEEE, C. 51, S. 8, 2018, ss. 56-59, s. 56-57.

Cambridge Analytica şirketinin hikâyesi anlatılmış ve şirketin, alışkanlıklarımızı ve ilgi alanlarımızı nasıl bize karşı kullandığı konu alınmıştır¹⁰⁸. Aynı şekilde Cambridge Analytica'nın İngiltere'de Haziran 2016'da gerçekleşen Avrupa Birliği (AB) referandumunu etkilemek için kullandığına dair suçlamalar da mevcuttur. Facebook ise söz konusu veri sızıntısını kabul ederek özür dilemiştir¹⁰⁹. ABD Federal Ticaret Komisyonu ise Facebook'un Cambridge Analytica skandalı nedeniyle 5 milyar dolar ceza ödeyeceğini duyurmuştur¹¹⁰.

5. İletişim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Unutulma İhtiyacı ile İlişkisi

Tarihsel süreç içerisinde geçmişten bugüne “bilgi” insanoğlunun varoluşunun en önemli nedenlerinden biri ve en büyük hazinesi olmuştur. Bilgi üretme ve bilgiyi işleme yeteneği mevcut toplumlardan ve medeniyetlerden daha ileride olmayı olanaklı kılmıştır. Öyle ki her yeni çağ, o çağa isim verecek yepyeni bir bilginin insanların hayatında yer bulması ile başlamış, güncelliğini ve etkinliğini yitiren her bilgi dönemi ile de o çağ kapanmıştır. Yirminci yüzyılda elektronik icatlar ve gelişmeler, akabinde karmaşık ve birden çok işlevi olan teknolojik cihazların hızla yayılması, ekonomik ve sosyal hayatın

---

¹⁰⁸ Bkz. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Great_Hack (S.E.T. 03.10.2020)

¹⁰⁹ Bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook-Cambridge_Analytica_veri_ihlali (S.E.T. 03.10.2020).

¹¹⁰ Bkz. <https://www.theguardian.com/technology/2018/mar/21/mark-zuckerberg-response-facebook-cambridge-analytica> (S.E.T. 03.10.2020).

tüm alanlarında birçok farklı amaçla bu teknolojilerin kullanılmasına sebep olmuştur¹¹¹. Bilgisayar ve internetin sağladığı yeni iletişim ortam ve olanakları nedeniyle günümüz dünyası “bilgi çağı” olarak adlandırılmıştır¹¹².

İletişim yol ve çeşitleri, bilgisayarların ve internetin teknolojik gelişmelerle hayatımıza girmesi akabinde birbirinden ayrılmaz hale gelmiş ve dünya adeta tek toplumlu bir yapıya dönüşmüştür¹¹³. Bilgisayarlar ve ardından hayatımıza dahil olan internet tüm yaşam alanlarımıza dahil olmuşlar ve her tür veriyi büyük bir hızla işlemeye başlayarak, ortak ve geniş bir iletişim ve veri altyapısı oluşturmuşlardır¹¹⁴.

İnsanın doğası gereği ihtiyaç duyduğu unutmak ve unutulmak ihtiyacı sebebiyle, unutulma hakkının kökenleri dijital çağ öncesine dayanıyor olsa da dijital çağ ile birlikte bilginin dayanıklılığındaki ve çoğaltılabilir, aranılabilir, ulaşılabilir oluştundaki artış ile

---

¹¹¹ Güler, Hasan/ Şahinkayası, Hasan/ Şahinkayası, Hamide, **İnternet ve Mobil Teknolojilerin Yaygınlaşması: Fırsatlar ve Sınırlılıklar**, Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, C. 7, S. 14, ss. 186-206, s. 187.

¹¹² Yaylagül, Levent, **Bilgisayar ve İnternetin Ekonomi Politikası**, Global Media Journal, C.4, 2014, ss. 214-236, s. 215.

¹¹³ Akgül, Aydın, **Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve AB Adalet Divanı’nın “Google Kararı”**, TBBD, Y. 2015, S.116, ss. 12-38, s. 36.

¹¹⁴ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 17; Laçın, İrem, **Unutulma Hakkı**, Doç. Dr. Melike Batur Yamaner’in Anısına Armağan, GSÜHFD, ss. 391-418, s. 393, Şerefoğlu Henkoğlu, Halise, **Unutulma Hakkı: Dijitalleşme Sürecinde Bilgiye Erişim Özgürlüğünü Tehdit Eder mi?**, Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar, Ankara 2017, ss. 191-212, s. 193.

bunun yanı sıra bağlamdan çıkarılıp başka içeriklerle birleştirilebiliyor olması nedeniyle yapısı esaslı bir değişime uğramıştır.

İnternetin mükemmel hafızası nedeniyle, sonsuza dek affedicilikten uzak dijital bir gelecekle karşı karşıya bulunmaktayız. Öyle ki; internet sağladığı kolaylıkların yanı sıra arama sonuçları ile beklemediğimiz veya istemediğimiz bazı güç anıları, zamanları da ortaya çıkarabilmektedir¹¹⁵. İnternette yer alan verilere zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın ulaşmanın mümkün olması interneti insanlığın ortak ve interaktif hafızası haline getirmiştir¹¹⁶. İnsanlar hiç tanımadıkları kişiler hakkında fikir sahibi olabilmek için bile ilk olarak internete başvurur olmuşlardır. Artık internet arama sonuçları, bireyin itibarını tayine den bir merkez haline gelmiştir¹¹⁷. Öyle ki; içinde bulunduğumuz dijital dünyada çevrimiçi kaynaklardaki itibarı düzenlemek ve artırmak üzere hizmet veren şirketlerin varlığı da unutulmaya yönelik talebi göstermektedir¹¹⁸. Bu şirketler müşterileri hakkında çevrimiçi kaynaklarda yer alan içerikleri araştırarak, olumsuz içeriklerin kaldırılması için çalışmakta, ayrıca müşterileri hakkında tarafsız ve pozitif yeni içerikler oluşturarak kullandıkları arama optimizasyonu teknolojisinin yardımıyla bu olumlu içeriklerin arama motorlarındaki sıralarını yükseltmekte, onları ön plana çıkarmaktadır¹¹⁹.

---

¹¹⁵ Ambrose /Friess / Matre, s. 111.

¹¹⁶ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 23.

¹¹⁷ Zittrain, s. 217.

¹¹⁸ Bkz. <https://uk.reputationdefender.com/>, <https://www.reputation.com/>, <https://www.reptrak.com/> vb. (S.E.T. 03.10.2020)

¹¹⁹ Jeffery, The Web Means the End of Forgetting; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 44.

Bahsi geçen şirketlerin en bilinenlerinden olan *ReputationDefender* Harvard Hukuk Fakültesi mezunu bir avukat tarafından kurulmuş olup, gençlerin gençlik kararsızlıklarıyla sonsuza dek çevrimiçi olmaları fikrinden duyduğu rahatsızlık neticesinde yeni bir başlangıç hakkının herkes için mümkün olması amacıyla bu şirketi kurduğunu belirtmiştir. Yine *ReputationDefender*'ın kurucusu, müşteri portföyünün iş görüşmeleri sırasında Facebook sayfalarına bakılmak istenen adayları ve çocukları internette kendileri hakkında konuşmuş olan ebeveynleri içerdiğini belirtmiştir. Bu şirketlere talep olması ise, insanların unutulmak pahasına, geçici bir çözüm olsa dahi, ciddi maddi bedeller ödediğini göstermektedir. Ancak söz konusu şirketlerin karşıladıkları umut verici kısa vadeli çözüm Web 2.0'dan Web 3.0' geçiş ile birlikte, itibar yönetimi için yeterli olmamaya başlamıştır¹²⁰. Öyle ki; web 3.0 ile birlikte, kullanıcılar tamamen kişinin aramasıyla bağlantılı olmayan sonuçları da görebileceklerdir¹²¹.

Yapılan araştırmalara göre, sosyal ağ kullanımının en yaygın olduğu kesimi gençler meydana getirmektedir. Gençlerin dijital dünyada paylaştıkları verilerin birçok noktada -işe alımlar, mülakatlar gibi- olumsuz sonuçlar doğurması olasılık dahilindedir. Söz konusu olumsuzluklar, birçok devleti sosyal medyada gençler tarafından paylaşılan verilerin hukuksal durumuna ilişkin çeşitli adımlar atmaya itmektedir. Bir süre önce İngiltere, Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlarda on sekiz yaşından küçüklerin paylaştığı

---

¹²⁰ Rosen, Jeffrey, **The Web Means the End of Forgetting**, The New York Times, 2010.

(Çevrimiçi)

<http://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>

(S.E.T. 06.04.2020).

¹²¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 37.

verilerin geri getirilemeyecek şekilde silinmesi için hukuksal düzenlemelere ¹²² gidileceğini açıklamıştır. Benzer biçimde Amerika Birleşik Devletleri'nin California Eyaleti de 2015 yılının başlarında getirdiği bir düzenleme ile on sekiz yaşından küçüklerin internette paylaştıkları kişisel verilerinin silinmesini talep edebilmelerine imkân tanımıştır¹²³. Nitekim ABD eski başkanı Barack Obama da başkan olmak için tavsiyelerini soran 15 yaşındaki lise öğrencisini, *“Herkes Facebook’a koyduğu bilgilere dikkat etsin. İnsan gençken hatalar, aptalca şeyler yapar. YouTube çağındayız ve bu çağda yaptığınız her şey gelecekte karşınıza çıkabilir”* şeklindeki sözleriyle sosyal ağlara yüklenen fazla kişisel bilgiler hususunda uyarmıştır. Gerçekten de careerbuilder.com sitesi tarafından açıklanan bir araştırmaya göre, işverenlerin %45'i iş başvurusu yapanlar hakkında bilgi toplarken sosyal ağlardaki bilgilere başvurmaktadır. Bununla birlikte araştırmaya katılan işverenlerin %35'i tarafından sosyal ağlarda rastladıkları bilgilere dayanarak bir iş başvurusunu reddedebildikleri belirtilmiş; en çok dikkate alınan kişisel bilgiler arasındaysa uygunsuz fotoğraflar, içki ve uyuşturucu alışkanlıklarını belli eden bilgiler, önceki işverenleri ve yöneticileri hakkında yazdıkları kötü sözlerin yer aldığı belirtilmiştir¹²⁴.

Nitekim bu noktada; Amerika Birleşik Devletleri'nin Pensilvanya eyaletinde meydana gelen, *“Stacey Snyder- Sarhoş Korsan”* vakasını da anmak gerekir. 25

---

¹²² “iRights” isimli yasa tasarısı için bkz. Küzeci, s. 224.

¹²³ Gülener, Serdar /Türkölmez Onur, **Unutulma Hakkı Perspektifinden Gençler ve Sosyal Medya** (Çevrimiçi) <http://haber.sakarya.edu.tr/unutulma-hakki-perspektifinden-gencler-ve-sosyal-medya-h35811.html> (S.E.T. 12.04.2020).

¹²⁴ Bkz. https://www.ntv.com.tr/turkiye/obamadangenclerefacebookuyarisi,2IdBE7R93EiZ YkecD7unqw?_ref=infinite (S.E.T. 31.10.2018)

yaşındaki bir kadın öğretmen adayı, bir sosyal ağ platformu olan “Myspace”te “*Sarhoş Korsan*” başlığıyla, bir partide, elinde içinde alkol olduğu düşünülen bir bardağı tutarak, korsan kostümüyle fotoğraf paylaşmış olması nedeniyle üniversite idaresi kadın öğretmen adayını öğretmenlik mesleğine uygun bulmayarak mevcut sanal görünümüyle küçük yaştaki öğrencileri alkol kullanmaya teşvik ettiği gerekçesiyle mezun etmemiştir. Arama motorları tarafından arşivlenen ve kataloglanan bu fotoğraf, daha sonra silinse de internet hafızasında kalmıştır ve arama motorlarının verdiği linkler aracılığıyla erişilebilir olmuştur. Öğretmen adayı Stacey, üniversite yönetimine karşı ABD Anayasası’nın ek 1. maddesinde düzenlenmiş olan ifade özgürlüğü uyarınca açtığı davaları ise; söz konusu özgürlüğün kamuyu ilgilendiren konular dışında kalan, tümüyle kişisel olan ifadeleri korumadığı gerekçesiyle kaybetmiştir¹²⁵.

Benzer bir örnek de İngiltere’de, Facebook’ta işinden çok sıkıldığını söyleyen 16 yaşındaki kızın başına gelmiş ve genç kız bu sebeple işten çıkarılmıştır. İnternetin unutmayan hafızasının yol açtığı sorunlara sosyal ağlarda yapılan paylaşımlar dışında bir örnek vermek gerekir ise de; 66 yaşındaki Kanadalı psikoterapistin 30 yıl önceki uyuşturucu mücadelesini anlattığı ve bir felsefe dergisinde yayınlanan makalesine

---

¹²⁵ Laçın, s. 393; Sözüer, Eren, **Unutulma Hakkı İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme**, İstanbul 2017, s. 22; Peschke, s. 152; Weber, Rolf. H., **The Right to Be Forgotten: More Than a Pandora’s Box**”, JIPITEC, 2011, C.2, S.1, ss. 120-130, s. 120, Rosen, Jeffrey, **The Web Means the End of Forgetting**, The New York Times, 2010. (Çevrimiçi) <http://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html> (S.E.T. 06.04.2020).

rastlayan ABD sınır memurunun kendisini bu sebeple ülkeye almayarak sınırdan geri çevirmesi olayı gösterilebilecektir¹²⁶.

Dijital hafızanın çıkardığı sorunlar nedeniyle unutulma hakkı öncesinde yapılan çalışmaların bir örneği ise Vanish projesidir. Vanish, *"kullanıcılara webte depolanan kişisel verilerine kullanım ömrü boyunca kontrol sağlama"* projesi olarak tanımlanabilir. Vanish, kullanıcının standart bir Gmail e-postasına veya Facebook mesajına metin girmesine ve mesajı Vanish ile göndermeyi seçmesine izin veren bir Firefox eklentisi olarak çalışmaktadır. Mesaj vanish aracılığıyla şifrelenmekte ve bulut üzerinden normal ağ yolları aracılığıyla alıcıya gönderilmektedir. İletinin şifresini çözmek için alıcının aynı Firefox eklentisine sahip olması gerekmektedir ve eklenti 8 saatlik kullanım ömrüne sahiptir. Yani kullanıcı mesajı için 8 saatlik aralıklarla bir son kullanma tarihi seçebilmektedir. Kullanıcı tarafından tanımlanan zaman aralığının sona ermesinden sonra ise kullanıcı ve alıcı orijinal şifreli iletinin kopyalarına sahip olsalar da iletiyi tekrar düz metne dönüştürmek için kullanılan anahtarlar yok olduğundan metin ulaşılamaz olmaktadır¹²⁷.

Bunların yanı sıra sürekli gelişmekte olan teknoloji, gözetim faaliyetlerine de katkıda bulunmuştur. İnsanlar kamuya açık ve özel alan ayırt edilmeksizin, elektronik veri toplama ve dijital analiz teknikleri aracılığıyla her an gözetlenebilir olmuşlardır. Günümüzde, toplanan verilerin saklanması, eşlenmesi, geri getirilmesi, işlenmesi, pazarlanması ve dolaştırılmasına olanak yaratan bilgisayarlar en önemli gözetim aracı

---

¹²⁶ Rosen, The Web Means the End of Forgetting.

¹²⁷ Geambasu, Roxana/ Kohno, Tadayoshi / Levy, Amit A. / Levy Henry M., **Vanish: Increasing Data Privacy with Self-Destructing Data** (Çevrimiçi) <https://vanish.cs.washington.edu/pubs/usenixsec09-geambasu.pdf> (S.E.T. 20.04.2020).

olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sayede, sıradan insanların özel hayatlarına ait her tür ayrıntı, kamu kurumları/istihbarat teşkilatları ve büyük şirketlere ait veri bankalarında işlenmektedir¹²⁸. Bunun bir sonucu olarak ise, şirketlerin değeri, piyasaya sundukları ürün veya hizmetlerin meblağıyla değil, sahip oldukları müşterilere ait veri bankalarının hacmi ile ölçülmeye başlanmıştır. Öyle ki; sanal ortamda satış yapan Yahoo ve Amazon.com gibi şirketler, müşteri verilerinin “şirket öz varlıkları” içinde sayılması gerektiğini öne sürerek tartışmaya neden olmuşlardır. Çünkü bu durum, söz konusu verilerin satış işlemine konu olabileceği anlamına geleceğinden, kişi mahremiyetini oldukça zedeleyecektir¹²⁹.

Kişinin dijital dünyadaki gözetimi o kadar artmış ve kişiliği o kadar iyi analiz edilebilmektedir ki; kişi öldükten sonra bile geçmişteki çevrimiçi davranışları analiz edilerek ölen kişi yazıyormuş gibi sosyal medya hesabını canlı tutan programlar bulunmaktadır. Bu programlardan biri LivesOn’dur ve sloganı ise “*Kalp atışınız dursa da tweet atmaya devam edeceksiniz*” şeklindedir¹³⁰. Her şeyin bir içeriğe dönüştürüldüğü dijital dünyada insan hayatı da içerik haline gelmiş ve programlarla metalaşmıştır. Böylesine bir çağda gözetim hiçbir çağda olmadığı kadar etkili olacağı da açıktır. Çünkü, klasik gözetimde gözetimi gerçekleştiren siyasi iktidar ile mücadelede kamuoyu bir baskı

---

¹²⁸ Özger Bölükbaş, Özgün, **İnsan Hakları ve Elektronik Gözetim (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, SÜ SBE, Konya 2014, s. 32.

¹²⁹ Özger Bölükbaş, s. 42.

¹³⁰ Karahisar, Tüba, **Yeni Medya Mahremiyet ve Unutulma Hakkı**, (Çevrimiçi) file:///C:/Users/HAHUKUKL570/Downloads/Yeni_Medya_Mahremiyet_ve_Unutulma_Hakki.pdf (S.E.T. 03.10.2020).

unsuruyken; yeni medya gözetiminde kamuoyunun bizzat kendisi mücadele edilecek eylemleri gerçekleştiren olarak karşımıza çıkmaktadır¹³¹.

Sonuç olarak birey, bir vatandaş olarak sürekli verilerini işleyen ve ekonomik amaçlarla kullanan siyasi ve ticari otoriteler karşısında güçsüz ve çıplak kalmıştır. Bu noktada kişisel verilerin korunması hakkı ve bir uzantısı olduğunu söyleyebileceğimiz unutulma hakkı bireye temelde özel yaşam alanını koruyabilmek ve toplumsal yaşamını sürdürebilmeyi vaat etmektedir¹³².

C. İNSAN ONURUNA YÖNELİK TEHDİTLERİN FARKLILAŞMASI VE DÖRDÜNCÜ KUŞAK HAKLARIN ORTAYA ÇIKIŞI

Onur kelimesi, TDK’ daki tanımlarına göre “*insanın kendine karşı duyduğu saygı, şeref, özsaygı, haysiyet, izzetinefis*” ve “*başkalarının gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, şeref, itibar*” anlamına gelmektedir. Felsefe terimleri sözlüğünde ise; “*insan onuru, insanın duyan, düşünen ve özgür bir varlık olarak taşıdığı değer*” şeklinde tanımlanmıştır¹³³.

---

¹³¹ Yanık, Akan, **Bir Süperpanoptikon Olarak Yeni Medya:Yeni Medya Işığında Gözetimin Eleştirisi**, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 2017, C.5, S.2, ss. 784-800, s. 792-793.

¹³² Küzeci, s. 58; Karahisar, Yeni Medya Mahremiyet ve Unutulma Hakkı, (Çevrimiçi) file:///C:/Users/HAHUKUKL570/Downloads/Yeni_Medya_Mahremiyet_ve_Unutulma_Hakki.pdf (S.E.T. 03.10.2020).

¹³³ Bkz. <https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 21.04.2020).

İnsanın, doğadaki diğer canlılardan farklı olarak, bazı aklî ve ahlâkî değerlere sahip olduğu kabul edilmektedir. İnsan onuru da insanın aklî ve ahlâkî yetilere sahibi olması ve dolayısıyla sahip olduğu öz değerine dayanmaktadır¹³⁴. Bu çerçevede insan onurunun veya insan değerinin, insanın yalnızca insan olduğu için sahip olduğu ve tüm insanlarda eşit olarak var olan insani özü ifade ettiği söylenebilir¹³⁵.

İnsan onurunu koruyan insan hakları kronolojik olarak bir sefer sayılarak tüketilememektedir. Öyle ki; her yeni dönemde insan onurunu hedef alan yeni ve farklı tehditler doğmaktadır. İnsan haklarının kuşak kuşak incelenmesi, hakların ortaya çıktığı ortam ve sebeplerin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Her hak, içinde bulunulan ortamda insan onuruna yönelik tehditler neticesinde doğmaktadır. Bu tehditlerin ise her çağda farklılık arz etmesi doğaldır. İçinde bulunduğumuz dijital çağda yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelerinin insan onuruna yönelik tehditleri ise dördüncü kuşak hakları ortaya çıkarmıştır. Günümüzde teknoloji, birçok araç ve vasıta ile insanın özel hayatına ve mahremiyetine müdahil olmaktadır. Bu durum, başlangıçta daha kapsamlı bir şekilde anlaşılan mahremiyet kavramının da dönüşümüne yol açmış, internet ve bilhassa sosyal medya kullanımı ile mahremiyet algı ve anlayışı daralmış ve böylece özel hayatın gizliliği hakkının koruduğu alan da daralmıştır. Bilişim teknolojilerinin, insan onurunu tehlikeye

---

¹³⁴ Arslan, Kahan Onur, **İnsan Onuru Kavramı ve Koruma Tedbirleri Bağlamında Temel Bir İlke Olarak İnsan Onurunun Korunması**, TBBD, C. 28, S.120, ss. 155-172, s. 156.

¹³⁵ Kafadar, Muhammet Fatih, **Hukuk, Sivil Toplum ve Demokrasi: İnsan Onuru**, Umut Vakfı Araştırma Merkezi, 3. Hukukun Gençleri Sempozyumu, 2013 Antalya, ss. 1-9, s. 3.

atan güncel ve kuvvetli tehdidine karşılık, etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekmiştir¹³⁶. Unutulma hakkı da bu şekilde ortaya çıkmış haklardan biridir.

Teknolojik gelişmeler nedeniyle günümüzde veriler kolaylıkla işlenebilmektedir. Verilerin oluşturulduğu, kaydedildiği ve depolandığı en mühim ortamlardan biri ise internettir. İnternette mevcut olan bu verilerin büyük bir dilimini ise kişisel veriler kaplamaktadır. Bu verilere zaman ve mekân sınırı olmadan erişilmekte, en önemlisi bir kez yüklenen verinin silinmesi neredeyse imkânsız olmaktadır. Bu durum internetteki verilerin yanlış anlaşılmasını, üretildiği dönemdeki bağlamdan koparılarak farklı amaçlarla kullanılmasına da yol açabilmektedir. Hata yapan yahut talihsiz şeyler yaşayan kişiler yaşadıkları tüm olumsuzluklardan ancak “bir tık” uzağa gidebilmekte, olumsuzlukları unutamamakta ve onlarla hatırlanmaktadırlar. Bağışlamak ve unutmak insan doğasının gereği iken, geçmişinin kişiyi sonsuza kadar internet aracılığıyla kovalaması, onun hayata sağlıklı ve onurla devam etmesini zorlaştırmaktadır. Bu noktada unutulma hakkı, bireyin onurlu bir yaşam sürmesini güvence altına almayı amaçlamaktadır¹³⁷.

---

¹³⁶ Uygun, Oktay, **Devlet Teorisi**, On İki Levha Yay., İstanbul 2014, 1. B., s. 467; Boyar, Oya/ Kama Işık, Sezen, **Dördüncü Kuşak Haklar ve Bilişim Teknolojilerinin Doğuşunda Mahremiyet Kavramına Karşılaştırmalı Bir Bakış**, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı MÜHFHAD, C. 25, S. 2, Aralık 2019, ss. 561-582, s. 578.

¹³⁷ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 47.

II. UNUTULMA HAKKI KAVRAMI, HAKKIN NİTELİĞİ VE SINIRLARI

A. GENEL OLARAK UNUTULMA HAKKI

1. Unutulma Hakkının Tanımı

Unutulma hakkı, ilk kez Avrupa Birliği tarafından güncellik kazandırılmış ve sonrasında da ABAD tarafından verilen bir karar¹³⁸ ile canlılık kazandırılmış ve uygulamaya konmuş bir kavramdır¹³⁹. Unutulma hakkı 2012 yılında Avrupa Komisyonu’nun adaletten sorumlu üyesi Viviane Reding tarafından gündeme getirilmiş ve özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması haklarıyla ilişkili yeni bir hak olarak kabul edilmiştir¹⁴⁰. Avrupa Komisyonu unutulma hakkını gündeme getirirken; unutulma hakkını, insanlara verileri üzerinde kontrol yetkisi vermenin bir başka önemli yolu olarak tanıtmıştır. Komisyon, internetin sınırsız arama ve hafıza kapasitesine sahip olduğunu, bu sebeple küçük bir kısmı dahi kamuya paylaşılan kişisel bilgilerin yıllar geçse de etkilerinin azalmadığını, unutulma hakkının, AB vatandaşlarının, özellikle de

---

¹³⁸ Bkz. 13.05.2014 tarihli Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González v. Google Spain SL, Google Inc. Davası (Dava C-131/12). İleriki bölümlerde kararın içeriğine değinilecektir.

¹³⁹ Akkurt, Sinan Sami, **17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K.2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde “Unutulma Hakkı”**, AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, ss. 2605-2635, s. 2609.

¹⁴⁰ Gülener, Serdar, **Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak “Unutulma Hakkı”**, TBBD, Y.2012, S.102, ss. 219-240, s. 226.

gençlerin çevrimiçi olarak kendi kimliklerini kontrol etmelerini sağlayacağını söylemiştir¹⁴¹.

Unutulma hakkının kesin olarak kabul edilmiş bir tanımı olmamakla birlikte farklı yazarlar tarafından yapılmış çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Bunlara göre;

- Unutulma hakkı, kişinin dijital dünyadaki bilgilerinin silinmesi, kişisel verilerine ulaşılmasının dijital ortamın servis sağlayıcıları tarafından engellenmesidir¹⁴².
- Unutulma hakkı, kişinin internette bulunan kişisel verilerinin, arama motorlarının sonuçlarında kendi ismiyle bağlantılı olarak gözükmemesini isteme hakkıdır¹⁴³.
- Unutulma hakkı, kişiye ait dijital hafızada yer alan fotoğraf, kimlik bilgisi, adres ve diğer kişisel içeriklerin, kişinin kendi talebi ile bir daha geri getirilemeyecek şekilde ortadan kaldırılmasıdır¹⁴⁴.

---

¹⁴¹ Konuşmanın tam metni için bkz. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-26_es.htm (S.E.T. 21.04.2020)

¹⁴² Nair, Güney/Balta, Emine, **Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımında Sınırları Aşan Bir Sosyal Sorun Alanı Olarak Unutulma Hakkı**, CÜEFSD, C. 41, S.2, 2017, ss.113-126, s.119.

¹⁴³ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 45.

¹⁴⁴ Güleener, s. 226.

- Unutulma hakkı, kişinin dijital dünyadaki izlerinin, bilhassa sosyal medyada yer alan geçmişinin kendi talebi üzerine silinebilmesini sağlayan bir yeni kuşak haktır¹⁴⁵.

- Unutulma hakkı, kişinin internet ortamında bulunan ve üçüncü kimselerin bilmemesini istediği kişisel verilerinin silinmesini, yani dijital dünyada unutulmayı, hatırlanmamayı isteme hakkıdır¹⁴⁶.

- Unutulma hakkı, kişilere dijital geçmişte haklarında yer alan rahatsız edici içerikleri veya üzerinde hak sahibi oldukları kişisel verileri silme ve daha fazla yayılmasını önleme imkânı tanıyan haktır¹⁴⁷.

- Unutulma hakkı, insanların kendileri hakkındaki bilgileri erişimden kaldırma isteğidir¹⁴⁸.

- Unutulma hakkı, kişinin yaşamış olduğu, dijital hafızada yer tutan olumsuz olayların, arşivlenmelerinde üstün bir kamu yararı olmadıkça zamanla

---

¹⁴⁵ Karaaslan, Enis/ Eren, Mehmet Beşir / Koç, Serhat, **Çevrimiçi Mahremiyet: Teknik ve Hukuksal Durum**, (Çevrimiçi) <https://www.researchgate.net/publication/271762529> (S.E.T. 21.04.2020).

¹⁴⁶ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 17.

¹⁴⁷ Ahi, Şebnem, **Kişilere Kişisel Verileri Üzerinde Kontrol Yetkisi Veren Hak**, TBD Bilişim Kültürü Dergisi, S. 161, 2014, ss. 98-109, s. 99.

¹⁴⁸ Yenerer Çakmut, Özlem/Başer Doğan, Zehra, **The Right to Be Forgotten as a Part of Personal Data Privacy**, Compendium of Contemporary Legal Issues, Ed: Kraljić Suzana/ Ünver, Yener, ss. 17-37, s. 21.

unutulmasını, toplumca öğrenilmemesi ya da hatırlanmaması için silinmelerini ve yayımlarının engellenmesini isteme hakkıdır.¹⁴⁹

Unutulma hakkının tanımlarına bakıldığında, genel olarak tanımlarda iki temel unsurun yer aldığı görülmektedir. Bunlar; kişilerin unutulma hakkını dijital dünyada yer alan kendi kişisel verileri ile ilgili sahip oldukları tasarruf hakkının bir uzantısı olarak talep edebilmeleri ve kişinin hakkındaki rahatsız edici içeriklerin geleceğini olumsuz etkilememesi amacıyla, geri getirilemeyecek şekilde kaldırılmasını istemeleridir¹⁵⁰.

Unutulma hakkı kavramı, verinin “*bulunmasını zorlaştırma*” anlamına gelecek şekilde de kullanılmaktadır¹⁵¹. Öyle ki; çevrimiçi teknolojinin yaygın kullanımı elbette hafızamızı da etkilemiştir. Gelişmiş algoritmik arama motorları ile bilgiye erişmenin çok kolay hale gelmesi sonucunda internet harici bir bellek sistemi haline gelmiştir. Nitekim; Colombia, Wisconsin-Madison ve Harvard Üniversitelerinde psikolog olan araştırmacılar Betsy Sparrow, Jenny Liu ve Daniel M. Wegner’ın yaptığı ortak çalışma da yeni teknolojik gelişmelerin insan hafızasını etkilediğini göstermiştir. Ardışık yapılan dört deneyin sonucunda elde edilen sonuçlara göre; insanlar bilgiye sahip olsa da bilgisayarların hafızasına kendi hafızalarından daha çok güvenmektedir, insanlar bir öğenin nerede saklandığını öğenin kendisinden daha iyi hatırlayabilmektedir ve insanlar dış kaynaktan kolaylıkla bulabileceklerini düşündükleri bilgileri daha çabuk unutturken, yeniden erişilmesi zor bilgileri ise daha çok akılda tutmaktadırlar. Bundan seneler önce

---

¹⁴⁹ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2608.

¹⁵⁰ Elmalıca, Hasan, **Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı**, AÜHFD, C. 65, Y. 2016, S. 4, ss. 1603-1636, s. 1611.

¹⁵¹ Değirmenci, Olgun, **Yargısal İçtihatların Ortaya Çıkardığı Bir Hak: Unutulma Hakkı Çerçevesi ve Hak Üzerine Düşünceler**), THD, C. 13, S. 144, ss. 153-163, s. 154.

bilim dünyasına kazandırılmış olan transaktif bellek kavramı; insanların herhangi bir uzun vadeli ilişkide, aile ortamında, bir ekip çalışma ortamında veya devam eden başka bir grupta insanın veri biriktirme vasıtalarını ve bilgiye erişimine dair organizasyon şeklini anlatmaktadır. İnsanın, beyni dışında kalan harici bir belleği ve insanın onu yönetimini tanımlamaktadır. Grubu oluşturan kimseler belirli yerlerdeki verilerde ve/veya o verilere nereden nasıl ulaşılacağına ait bilgide uzmanlaşmakta, bu yöntemle bütün grup veriye çok daha çabuk ve doğru bir biçimde ulaşmaktadır. Yapılan son çalışmaya göre ise; artık, transaktif bellek kavramının yerini artık basitçe “Google” almıştır¹⁵².

Ancak unutulma hakkı fikri, teknoloji ve bellek arasındaki ilişkiye farklı bir bakış getirmiştir. Unutulma hakkına ilişkin tartışmalarda, hatırlama ve keşif, görünmezlik ve var olmama arasındaki farkların belirgin olması gerekir. Bu tartışma, geleneksel anlamda unutmak ya da kaybolmakla ilgili değildir ve olmamalıdır. Öyle ki; arama motorları URL’de yer alan verileri silmemekte, arama sonuçlarında listelemeyerek erişilmesini, bulunmasını zorlaştırmaktadır¹⁵³. Nitekim ileride değinilecek olan ABAD kararında da

---

¹⁵² Sparrow, Betsy/ Liu, Jenny/ Wegner, Daniel M., **Google Effects on Memory: Cognitive Consequences of Having Information at Our Fingertips**, Science Journal, 2011, C. 333, s. 776-778. (Çevrimiçi) www.sciencemag.org (S.E.T. 29.04.2020); Hanoğlu, Lütfü, **Hezarfen Google**, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi, S. 25, 2013, ss. 74-75, s. 75-75.

¹⁵³ Selinger, Evan / Hartzog, Woodrow, **Google Can’t Forget You, But It Should Make You Hard to Find**, 20.05.2014. (Çevrimiçi) <https://www.wired.com/2014/05/google-cant-forget-you-but-it-should-make-you-hard-to-find/> (S.E.T. 29.04.2020)

unutulma hakkının kesin ve net bir tanımı yapılmamış olsa da ifade edilmek istenenin arama motorları tarafından sonuçların listelenmemesi olduğu belirtilmiştir¹⁵⁴.

Bu hak sayesinde birey, sahip olduğu ve bilhassa silinmiş kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından artık izlenememesini sağlamaktadır. Bu nedenle, unutulma hakkı, bir kişinin kişisel verilerine ilişkin zaman ölçeğinde hak sahibi olma otonomluğundan temellenmektedir; bilginin kaynağı ne kadar geri giderse, kişisel çıkarların kamu çıkarları üzerinde o oranda fazla olması ise muhtemeldir¹⁵⁵. Bu hak, en saf haliyle kişinin kişisel verileri üzerindeki hak sahipliğine dayandığından “kontrol hakkı” olarak da değerlendirilmektedir¹⁵⁶.

Pozitif ve negatif olmak üzere iki hakkı içeren unutulma hakkının pozitif yönünü kişinin geçmişini kontrol etme ve silinmeyi talep etme hakkı oluştururken, negatif yönünü kişinin kendisi ile ilgili birtakım verilerin başkalarınca kullanılmamasını veya hatırlanmamasını talep etme hakkı oluşturmaktadır¹⁵⁷.

Unutulma hakkı özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakları ile doğrudan ilişkilidir ve kişinin egemen olması gereken temel bir hak olarak düşünülmekte

---

¹⁵⁴ Değirmenci, s. 154.

¹⁵⁵ Weber, s. 121.

¹⁵⁶ Ausloos, Jef, **The “Right To Be Forgotten”-Worth Remembering**, Computer Law & Security Review, 2012, ss. 143-152, s. 144-145.

¹⁵⁷ Xanthoulis, Napoleon, **The right to Oblivion in the information Age: A Human Rights Based Approach**, US China Law Review C. X, S.1, 2013, ss. 84-98, s. 85; Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 18.

ve yorumlanmaktadır¹⁵⁸. Özgürce yaşamak isteyen bireye, artık bilinmesini istemediği geçmişine ait kişisel verilerin dijital ortamdan silinmesini isteme hakkı vermekte olan unutulma hakkının da kişisel verilerin korunması hakkı gibi, özünde; kişinin onurlu yaşaması, kişiliğini serbestçe geliştirmesi ve kendisine ait verilerin kullanımı ve devrine ilişkin serbestçe tasarruf edebilmesi düşünceleri bulunmaktadır¹⁵⁹.

Unutulma hakkı, her ne kadar özel hayatın gizliliği ve mahremiyet hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı bağlamında ortaya çıkmış bir hak olsa da onu yakından bağlantılı olduğu bu haklardan ayıran ve farklılaştıran birtakım hususlar mevcuttur. Bu sebeple unutulma hakkı son yıllarda bağımsız bir hak olarak değerlendirilmeye başlanmıştır¹⁶⁰.

2. Unutulma Hakkının Öznesi ve Yükümlüsü

a) Öznesi

Unutulma hakkının yürürlükteki mevcut uygulamasına göre öznesini yalnızca gerçek kişiler oluşturmaktadır. Bu duruma sebep olan, AB'nin bakış açısı ve ABAD' ın unutulma hakkına ilişkin temel kararıdır. Nitekim unutulma hakkının temelinde yatan mahremiyet yönelik haklar düşünüldüğünde böyle olması olağan görülmüştür. Dolayısıyla unutulma hakkının felsefi temelinin de gerçek kişileri işaret ettiği söylenebilecektir¹⁶¹. Yine GDPR'ın “*Konu ve hedefler*” başlıklı 1. maddesinde de “*Bu*

---

¹⁵⁸ Şerefoğlu Henkoğlu, s.194.

¹⁵⁹ Akgül, “Unutulma Hakkı, s. 15.

¹⁶⁰ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 12; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 56.

¹⁶¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 49.

Tüzük'te gerçek kişilerin kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak korunmasına ilişkin kurallar ve kişisel verilerin serbest dolaşımına ilişkin kurallar belirtilir.” ve “Bu Tüzük'te gerçek kişilerin temel hakları ve özgürlükleri ve özellikle, kişisel verilerin korunması hakkı korunur.” demek suretiyle kapsam gerçek kişilerle sınırlı tutulmuştur. Unutulma hakkının da GDPR'ın 17. Maddesinde yer aldığı düşünüldüğünde unutulma hakkının da yalnızca gerçek kişiler için uygulanabileceğinin kabul edildiği açıktır. Ülkemizde de KVKK anlamında yalnızca gerçek kişilerin kişisel verilerinin korunduğu bilinmektedir.

Ancak yasal metinler aracılığıyla yalnızca gerçek kişilerin kişisel verilerin koruma altına alınmış olması doktrinde bir kısım yazarlar tarafından eleştirilmektedir. Sadece gerçek kişilerin kişisel verilerinin korunabileceği görüşünde olan yazarlar, tüzel kişilerin kişisel verilerinin değil, ancak ticari sırlarının söz konusu olabileceğini söylemektedirler¹⁶². Aksi görüşteki yazarlara göre ise; tüzel kişilerin kişisel verileri olmasa da ticari sırları olduğundan korumadan faydalanmaları gerekmektedir. Bu görüş sahibi yazarlara göre kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal metinlerin belirli unsurlarının belirli alanlardaki tüzel kişilere genişletilmesinde fayda bulunmaktadır¹⁶³. Örneğin bir sendika ile uluslararası bir ticari şirketin bu anlamda korunma ihtiyacı aynı

---

¹⁶² Walden, I.N / Savage, R.N, **Data Protection and Privacy Laws: Should Organisations Be Protected?**, The International and Comparative Law Quarterly, C. 37, S. 2, 1988, ss. 337-347, s. 337.

¹⁶³ Korff, Douwe, **Study on The Protection of The Rights and Interests of Legal Persons With Regard to The Processing of Personal Data Relating to Such Persons**, Commission of The European Communities Final Report, (Study Contract ETD/97/B5-9500/78), s. 57.

bulunmamaktadır¹⁶⁴. Bir takım görüş sahipleri ise; tüzel kişilerin marka, patent, haksız rekabet, telif hakları, gizlilik sözleşmeleri vb. alternatif yasal kurumlar uyarınca korunmaları gerektiğini savunmaktadır¹⁶⁵.

İnternette yer alan, doğrudan tüzel kişilere ilişkin olmasa da tüzel kişiye ait bina, park, otel vb. alanlarda yaşanan olumsuz olayların haberlerinde, örneğin “A Otelinde Cinayet” başlıklı bir haber gibi, söz konusu içerik sebebiyle tüzel kişinin de zarar görme olasılığı olduğu, söz konusu haberin müşteri kararlarını etkileyebileceği açıktır¹⁶⁶. Bu kapsamda unutulma hakkından yararlanarak tüzel kişilerin de unutulmayı talep edebilmeleri mümkün olmalıdır¹⁶⁷. Nitekim mahremiyet, şeref ve itibarın korunması hakkı gibi birçok kişilik hakkının tüzel kişiler bakımından uygulandığı yargı kararları da mevcuttur¹⁶⁸. Doktrinde de tüzel kişilerin kişilik hakları ihlal edildiğinde, ihlalin tespiti,

---

¹⁶⁴ Çırak, Ezgi, **Dijital Çağda Sonsuza Kadar Hatırlamaya Karşı: Unutulma Hakkı**, CHD, C. 13, S. 36, 2018, ss. 161-189, s. 165.

¹⁶⁵ Jerry, Kang, **Information Privacy in Cyberspace Transactions**, Stanford Law Review, C. 50, 1998, ss. 1193-1294, s. 1211.

¹⁶⁶ Çırak, s. 165.

¹⁶⁷ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 53; Çırak, s. 165; Ahi, s. 102.

¹⁶⁸ Bkz. YHGK T. 01.02.2012, E. 2011/4-687, K. 2012/26: “*Tüzel kişiler yaradılış gereği insana has olan kişisel değerler dışında, gerçek kişiler gibi kişilik hakkına sahiptir. Gerçek kişiler gibi tüzel kişilerinde şeref ve haysiyeti gibi kişisel değerleri ve bunlardan oluşan kişilik hakları vardır. Şeref, haysiyet ve özel yaşam hakları T.M.K.nun 24. maddesinde düzenlenen şahsiyet hakları arasında yer almaktadır. Bu sebeple söz konusu haklar mutlak haklardan olduğundan herkese karşı koruma imkanı sağlar. Tüzel kişiler insanlar gibi maddi- organik bir yapıya sahip olmadıklarından dolayı onların bedensel*

durdurulması, önlenmesi ve ihlal nedeniyle meydana gelen zararın giderilmesi için talepte bulunabileceği ve davacı sıfatını taşıyabileceği kabul edilmektedir¹⁶⁹. Bu kapsamda unutulma hakkının da sürmekte olan bir ihlale son verilmesi, mevcut ihlalin durdurulması

---

bütünlüğü, yaşamı, sağlığı gibi, maddi bedensel değerler üzerinde kişilik haklarının varlığı tabi olarak söz konusu olmamakla birlikte saygınlık, onur, sır çevresi gibi manevi nitelikteki kişisel değerlerle, mesleki ve ekonomik kişisel değerlere gerçek kişiler gibi tüzel kişilerin de sahip olduğu söylenilebilir. Tüzel kişilerin kişisel değerler üzerindeki kişilik haklarının korunması gerekir (Alim Taşkın, "Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması", aühfd., 1991, C. 42, s. 1- 4, s. 208- 230). Bu sebeple tüzel kişinin ekonomik faaliyetini yürütürken kazandığı saygınlık, onun kişisel değerleri içinde yer alır. (...) Tüzel kişinin kişilik haklarından olan onur ve saygınlığı onun korunan değerlerinin başında gelir. Bu sebeple tüzel kişi onur ve saygınlığından vazgeçemeyeceği gibi, bu değerlerini hukuka ve ahlaka aykırı olarak da sınırlayamaz. (...) Yargıtay ve bilimsel eserlerdeki baskın görüş, tüzel kişilerin de nitelikçe gerçek kişilere özgü olanların dışında kalan, kişisel haklarına saldırı halinde manevi tazminat namı altında özel bir giderim isteyebilecekleri yolundadır.” (KBİBB) (S.E.T. 03.10.2020); Bkz. AİHM, Özdep v. Türkiye, Başvuru No: 23885/94, T. 08.12.1999. Türk siyasi partisi olan ve Başkanı Sn. Mevlit İlik aracılığıyla hareket eden Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP) tarafından, Türkiye’nin Sözleşme’nin 11. Maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal ettiği gerekçesiyle yapılan başvuruda, siyasi parti olan tüzel kişilik lehine manevi tazminata hükmolunmuştur.

¹⁶⁹ Oğuzman, Kemal /Seliçi, Özer/ Oktay-Özdemir, Saibe, **Kişiler Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, 18. B., s. 256.

kapsamında kaldığı değerlendirilebilir¹⁷⁰. Ancak uygulamada *Alfacs Vacances* isimli bir tüzel bir kişinin unutulma hakkını kullanmak üzere açmış olduğu davada, davacının talebi, tüzel kişi olması nedeniyle reddedilmiştir. Davaya konu olayda, *Los Alfaques* isimli bir kamp alanını işleten *Alfacs Vacances* isimli bir şirket Google arama motorunda isimlerinin kendileriyle ilgisi olmamasına rağmen 1970’li senelerde gerçekleşmiş bir gaz patlaması ve ceset görüntüleriyle birlikte çıkıyor olması sebebiyle şirketin itibarının zedelendiğini söyleyerek Google İspanya’ya dava açmış, ancak İspanya mahkemeleri davayı reddetmiştir¹⁷¹.

Güncel yasal metinlerde yalnızca gerçek kişilerin korumanın kapsamı altına alınmış olması ülkelerin önceliklerine veya tercihlerine göre değişebilmektedir. Örneğin; İtalya, Danimarka, Avusturya ve Lüksemburg veri koruma yasalarını tüzel kişilere de uygulamaktayken, Almanya, Fransa, İngiltere, Hollanda ve İrlanda tüzel kişileri kapsam dışı bırakmış durumdadır¹⁷². Avrupa Konseyi’nin 108 sayılı Sözleşmesinde de tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunmasına ilişkin taraf devletlere tanınan seçimlik yetki söz konusudur¹⁷³. Yine KVKK’ nın yasalaşmasından önceki tasarı halinde de kişi tanımı tüzel

---

¹⁷⁰ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 52.

¹⁷¹ Yavuz, Can, **Bilişim Çağında Yeni Bir İnsan Hakkı: Unutulma Hakkı**, İBD, C. 89, S. 2, 2015, ss. 250-299, s. 279; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 50; Çırak, s. 165.

¹⁷² Korff, Douwe, s. 1.

¹⁷³ Akgül, Aydın, **Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul 2016, s. 14.

kişileri de kapsayacak şekilde yapılmış; ancak kanunlaşma aşamasında tüzel kişiler kapsamdan çıkarılmıştır¹⁷⁴.

Sonuç olarak; unutulma hakkının yakından ilişkili olduğu, hatta onun bileşeni/temeli gibi kabul edilen hakların öznesinin genellikle gerçek kişiler olması, doğrudan unutulma hakkının da öznesini yalnızca gerçek kişilerin oluşturabileceği anlamına gelmemelidir. Öyle ki; günümüzde unutulma hakkı bileşenlerinden ayrı, bağımsız bir hak olarak tanınmış durumdadır¹⁷⁵. Bu kapsamda her ne kadar mevcut yasal metinler ve uygulamaya ilişkin yargı kararları uyarınca unutulma hakkının öznesinin ancak gerçek kişiler olduğu belirtilmekte ise de, tüzel kişilerin toplumsal hayattaki rolünün önemi gözetilerek hakkın öznesinin tüzel kişileri de kapsayacak şekilde genişletilmesine dair görüşlere iştirak edilmektedir.

Yine önemle belirtmek gerekir ki; Avrupa Birliği uygulamasına göre, unutulma hakkının öznesinin Avrupa Birliği sınırları içerisinde yaşıyor olması gerekmektedir. Unutulma hakkının öznesi olabilmek bakımından vatandaşlık koşulu değil, birlik sınırları içerisinde yerleşiklik koşulu aranmıştır¹⁷⁶. Bu durum, ABAD’ ın unutulma hakkının

---

¹⁷⁴ Çırak, s. 165.

¹⁷⁵ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 53.

¹⁷⁶ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 49; Çırak, s. 186; bkz.

<https://tr.euronews.com/2019/09/24/google-davay-kazand-internet-aramalarindaki-unutulma-hakk-avrupa-disinda-gecerli-olmayacak> (S.E.T. 03.10.2020).

uygulanma alanını tespit ettiği kararında da belirtilmiştir¹⁷⁷. Fransız Veri Koruma Otoritesi tarafından 2016 yılında Google'a unutulma hakkı talebini global olarak tüm arama motorlarını kapsayacak şekilde yerine getirmesi gerektiği yönündeki talimata uymadığı gerekçesiyle kesilen 100.000 Avroluk para cezasının iptali talebiyle Fransız Danıştay'ı, önünde görülen davada, bahsi geçen para cezasının dayanağını oluşturan 95/46/EC sayılı direktif hükmünün doğru yorumu için ABAD' ın görüşünü istemiştir. İhtilaf esasen 95/46/EC sayılı direktif hükümleri uyarınca kesilmiş bir idari para cezasına ilişkin ise de, ABAD kararında unutulma hakkının uygulanma alanını tespit açısından aynı zamanda GDPR hükümlerini de değerlendirmiştir. ABAD 24.09.2019 tarihli kararında¹⁷⁸; unutulma hakkını kullanan ilgili kişinin silinmesini istediği verilerinin, arama motorunun tüm AB Üyesi Ülkelerini kapsayan versiyonlarından çıkarılmasının zorunlu olduğunu; ancak arama motoru operatörünün unutulma hakkını kanunen dünyadaki tüm arama motorları versiyonları açısından uygulama zorunluluğu olmadığını belirtmiştir. ABAD yapmış olduğu incelemede, hem üye devletler dışındaki ülkelerin böyle bir hakkı tanımamış veya ilgili kişilerin hakları açısından farklı düzenlemeler getirmiş olabileceklerini hem de unutulma hakkının küresel olarak uygulanması durumunda üye devletler dışındaki ülkelerin bilgiye erişim hakkının kısıtlanacağını

---

¹⁷⁷ Kararın tam metni için bkz. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218105&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first%E2%88%82=1&cid=912312> (S.E.T. 26.04.2020).

¹⁷⁸ Kararın İngilizce tam metni için bkz. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218105&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first=1&cid=912312> (S.E.T. 26.04.2020).

dikkate almış ve unutulma hakkının şimdilik sadece üye devletler içerisinde kullanılması gerektiğine karar vermiştir¹⁷⁹.

b) Yükümlüsü

Unutulma hakkının yükümlüsü, hak taleplerine yanıt vererek hakkı uygulamakla mükellef olan kimsedir. Bu hakkı gerçekleştirme ödevinden kimin sorumlu olduğu uzun süre tartışılmış; ancak ABAD' ın 13.05.2014 tarihli kararı¹⁸⁰ ile tartışmalar sona ermiştir. Karara göre, arama motorları, unutulma hakkının öncelikli yükümlüsüdür ve hak talepleri öncelikle arama motorlarını işleten ticari şirketlere yapılmalıdır¹⁸¹. Arama motorlarının unutulma hakkına ilişkin talepleri reddetmesi durumunda ise, ret kararlarına karşı ulusal veri koruma otoriteleri ve mahkemeler nezdinde itiraz mümkün olabilecektir. Bu durumda, ulusal veri koruma otoritelerinin ve mahkemelerin sağlayacağı koruma ise ikincil nitelikte olmaktadır¹⁸². Unutulma hakkının yükümlüsünün arama motorları

---

¹⁷⁹ Ozbek Cittone, Selin, **Turkey: Avrupa Birliği Adalet Divan'ın, Unutulma Hakkına Dair Ön Kararına Dair Notlar** (Çevrimiçi) <https://www.mondaq.com/turkey/Privacy/850680/AVRUPA-B304RL304286304-ADALET-D304VAN39IN-UNUTULMA-HAKKINA-DA304R-N-KARARINA-DA304R-NOTLAR> (S.E.T. 26.04.2020).

¹⁸⁰ Bkz. Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González v. Google Spain SL, Google Inc.

¹⁸¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 53; Kaya, Mehmet Bedii, **Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 13 Mayıs 2014 Tarihli Google Unutulma Hakkı Kararı**, Küresel Bakış Dergisi, Y. 5, S. 17, 2015, s. 23-57, 30-32.

¹⁸² Çırak, s. 167.

olması, unutulma hakkını diğer tüm insan haklarından ayırmakta, farklı kılmaktadır¹⁸³. Dördüncü kuşak bir insan hakkı olduğunu söylediğimiz unutulma hakkına ilişkin yükümlülüğün bir ticari şirkete verilmiş olması doktrinde birçok farklı bakış açısıyla eleştirilmiş olup bu tartışmalara ileriki bölümlerde değinilecektir.

ABAD vermiş olduğu kararında 95/46/EC sayılı direktif uyarınca arama motorlarının “veri denetleyicisi” olduğunu belirlemiştir. Direktife göre; denetleyici ifadesi, “*kişisel verilerin işleme araçlarını ve amaçlarını tek başına ya da diğerleriyle ortaklaşa belirleyen gerçek veya tüzel kişiyi, kamu makamını, devlet dairesini veya başka bir kuruluşu*” kastetmektedir. Bu kapsamda; direktifin “*Erişim Hakkı*” başlıklı “*Üye Devletler, her veri öznesinin denetleyiciden (aşağıdakileri) temin etme hakkını garanti edecektir: (b) Özellikle verinin eksik veya yanlış yapısı yüzünden, bu Direktifin hükümlerine uymayan işlemede, verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi*” şeklindeki 12/b maddesi ve “*Veri Öznesinin İtiraz Hakkı*” başlıklı “*Üye Devletler aşağıdaki hakları veri öznesine vereceklerdir: (a) En azından Madde 7 (e) ve (f)’de atıfta bulunulan durumlarda, ulusal mevzuat tarafından aksinin belirtilmesi haricinde, kendisine dair verilerin işlenmesinde, özel durumuna ilişkin zorlayıcı kanuni gerekçelere her zaman itiraz etmek. Gerekçeli bir itiraz olduğunda, denetleyici tarafından başlatılan işleme, artık bu verileri kapsamayabilir; (b) Denetleyicinin doğrudan pazarlama amaçları için işlenmesini öngördüğü, kendine ait kişisel verilerin işlenmesine ücretsiz ve istek üzerine itiraz etme (hakkı) veya kişisel veriler üçüncü şahıslara ilk kez ifşa edilmeden veya doğrudan pazarlama amaçları için üçüncü şahıslar adına kullanılmadan önce bilgilendirilme (hakkı) ve bu tür ifşalara veya kullanımlara ücretsiz itiraz hakkının açık şekilde sunulması*” şeklindeki 14. maddesi uyarınca ilgili kişinin

---

¹⁸³ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 57.

taleplerini veri denetleyicisine ileteceği açık olduğundan veri denetleyicisi olan arama motorlarının taleplerinin ilk muhatabı ve yükümlüsü olduğu belirlenmiştir¹⁸⁴.

GDPR’da ise denetleyici kavramının yerini “*kontrolör*” almış ve benzer şekilde “*yalnız başına veya başkalarıyla birlikte kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaçlar ve yöntemleri belirleyen gerçek veya tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organdır*” şeklinde tanımlanmıştır. Yine GDPR’ın “*Silme hakkı (Unutulma hakkı)*” başlıklı 17. maddesinde de kontrolörlerin yükümlülükleri benzer şekilde belirtilmiştir¹⁸⁵. Dolayısıyla arama motorları GDPR uyarınca da unutulma hakkının yükümlüsüdür. Söz konusu ABAD kararından sonra, unutulma hakkından faydalanmak isteyen ilgili kişiler, Google’a gerekli formları¹⁸⁶ doldurarak internet aracılığıyla başvurabilmektedirler¹⁸⁷.

---

¹⁸⁴ Bkz. http://www.abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf (S.E.T. 26.04.2020).

¹⁸⁵ GDPR, m. 4/7, m. 17/1.

¹⁸⁶ Blogger/Blogspot, Google Haritalar, Google Görseller, Google Drive, Youtube vb. başka Google ürünündeki kişisel bilgilerin kaldırılması talebinde kullanılan form örneği için bkz. <https://support.google.com/legal/troubleshooter/1114905> (S.E.T. 03.10.2020); Google Arama Motorundaki belirli sonuçların kaldırılmasını talep etmek için kullanılan form örneği için bkz. https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&visit_id=637235222191859660-3777171184&hl=tr&rd=1 (S.E.T. 03.10.2020).

¹⁸⁷ Nair/Balta, s. 121, s. Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 32.

3. Unutulma Hakkının Unsurları

a) Bilgi Unsuru

Unutulma hakkının konusunu en çok yayım tarihinde hukuka uygun olan kişisel veriler teşkil etse de hem hukuka aykırı verilerin hem de yayım tarihinde hukuka uygun olan, hukuka uygun olarak işlenmiş verilerin unutulma hakkının konusunu oluşturabileceğini söyleyen bir görüş mevcuttur¹⁸⁸. Bu konuda; unutulma hakkının konusunu teşkil eden bilginin edinilişinin, yayımının ve içeriğinin daima hukuka uygun ve doğru olması gerektiğini söyleyen bir görüş de bulunur. Bu yazarlar, bu durumun unutulma hakkını, şöhret zedeleyici yayınların engellenmesi, içeriklerin kaldırılması kurumları ile ayırdığını söylemektedir. Bu görüş uyarınca unutulma hakkının konusunu teşkil eden bilginin iki özelliği bulunmaktadır. Bilginin başlangıçtaki edinilişi ve yayımı hukuka uygun olmalı ve içeriği doğru olmalıdır. Unutulma hakkının söz konusu olduğu hallerde kişiye ait bilginin yayılması başlangıçta bir hukuka aykırılık teşkil etmemektedir. Öyle ki bilgi; ya ilgili kişinin rızası gerekmeksizin meşru bir sebeple yayılmıştır (suç haberlerinin yapılması gibi) ya da doğrudan ilgili kişi tarafından rızasıyla oluşturulmuş ve yayılmıştır. Bilginin içeriği ise en azından başlangıçta doğru niteliktedir ancak zamanla doğruluğu değişebilmektedir¹⁸⁹.

Tarafımızca da unutulma hakkının bilgi unsurunun hukuka uygun yayılan ve doğru bilgi niteliğinde olan bilgilerden meydana gelebileceği düşünülmektedir. Öyle ki, baştan itibaren doğru olmayan bir bilginin unutulması değil, düzeltilmesi söz konusu olabilecektir ki; bunu sağlayabilecek tekzip ve düzeltme gibi hukuki kurumlar zaten mevcuttur. Anlamsal olarak değerlendirme yapıldığında, unutmak ve/veya unutulmak

---

¹⁸⁸ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 55-56.

¹⁸⁹ Bkz. Sözüer, s. 43-44.

eylemlerine konu şeyin yaşanmış, gerçek ancak artık hatırlanması istenmeyen şeyler olduğu anlaşılmaktadır. Ancak söz konusu görüş ayrılığının hakkın kullanılmasına yönelik pratikte bir önemi olmadığı da aşıkardır. Çünkü, talebin iletildiği hakkın yükümlüsü tarafından, dijital dünyadaki arama sonuçlarından kaldırılması istenen şeyin doğruluğu ya da gerçek dışılığından ziyade, aradan geçen zaman ve meşru menfaat kıstasları değerlendirilmektedir. Nitekim unutulma hakkının yükümlüsü tarafından bir gerçeklik değerlendirmesi yapılması da mümkün değildir.

b) Zaman Unsuru

Unutulma hakkını özel kılan faktörlerden biri ise zaman unsurudur. Unutulma hakkının uygulanma anı onu diğer haklardan ayırmaktadır¹⁹⁰. Dijital dünyada yer alan kişisel bir bilgi, başlangıçta hukuka uygun iken, üzerinden geçen zaman bu durumu değiştirebilmektedir. Bir başka deyişle, zamanla bilginin yayımlanmasındaki kamusal önem azalabilmekte, kişinin özel yaşamına ve gizliliğe dair menfaati öne çıkmaktadır¹⁹¹.

Unutulma hakkında zaman unsuru, bir veri işleme faaliyetine başlamasından ziyade bu veri işleme faaliyetinin devam ettirilmesi ile ilgili dengeyi değiştirmektedir. Başlangıçta, veri işlemeyi gerektiren sebep ile kişi gizliliği arasında var olan pozitif denge daha sonraki bir aşamada bozulabilir. Bireysel özgürlükler ve bilginin toplumsal değeri, yakın tarihli bir olayla ilgili materyallerin dağıtımını haklı kılarken, aradan geçen zaman

---

¹⁹⁰ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 56.

¹⁹¹ Sözüer, s. 45.

bu durumu deęiřtirebilmektedir¹⁹². Ancak belirtmek gerekir ki; bazı durumlarda sadece belirli bir sürenin geçmesi yeterli olmamakta, geçen zamanın beraberinde kişinin durumunda değişikliği de getirmesi gerekmektedir¹⁹³.

Bilginin aradan geçen zamanla toplumsal önemini yitirmesi söz konusu olabileceği gibi güncelliğini yitirmesi de söz konusu olabilecektir. Bu halde ise; zamanla bağlamından ayrılan ve bu nedenle tam ve doğru olarak yansıtılamayan bilgiler söz konusu olmaktadır¹⁹⁴. İtalyan Temyiz Mahkemesi, bu durumu açıkladığı bir kararında internetin sıradan ve geleneksel anlamda bir arşiv gibi olmadığını, bilgileri bağlamdan yoksun ve “düz” bir şekilde sunduğunu belirtmiş, bu durumun dikkate alınarak unutulma hakkının uygulanması gerektiğine karar vermiştir. Dava, başvurucu hakkında Google arama motorunda tüm sonuçların en üstünde yer alan ve güncellenmemiş eski bir makalenin kaldırılmasına ilişkindir. Makale, başvurucu hakkındaki ceza yargılaması sırasında başvurucunun tutukluluğuna yer vermiş; ancak başvurucu, yayım tarihinden sonra tüm suçlamalardan beraat etmesine rağmen, bir güncelleme içermeksizin dijital arşivde yer almaya devam etmiştir. Yerel mahkeme, makalenin orijinal metninde değişiklik yapılmasının tarihi amaca hizmet eden bir belgeyi bozacağını belirterek, meşru bir amacın varlığından bahisle başvuruyu reddetmiştir. Temyiz mahkemesi ise; makaleye konu haberin artık gerçeğe karşılık gelmediği takdirde, makalenin güncellenmesi ve

---

¹⁹² Sartor, Giovanni, **The Right to Be Forgotten: Balancing Interests in The Flux Of Time**, International Journal of Law and Information Technology, 2016, C. 24, S. 1, ss. 72–98, s. 75.

¹⁹³ Sözüer, s. 47-48.

¹⁹⁴ Sözüer, s. 47.

bağlamsallaştırılması gerektiğini, hatta gerekli ise internet arşivinden kökten silinmesi gerektiğini belirtmiştir¹⁹⁵.

İnternetin bilgiyi her zaman güncel haliyle vermediğine ilişkin sayısız örnek mevcuttur. Bir plastik cerrah olan *H.G.*, Google arama motorunda ismi aratıldığında çıkan ilk bağlantının, 1991 senesinde kendisinin sözde yanlış uygulamada bulunduğu ameliyat nedeniyle 7,2 milyon dolar ödemek zorunda kaldığını söyleyen İspanya'nın popüler El Pais gazetesinde yayımlanan haber olması sebebiyle, dava sürecinin yalnızca bir kısmına ilişkin olan ve hakkındaki davanın reddedildiğine ilişkin güncel durumu içermeyen söz konusu bağlantının kaldırılması için hukuk mücadelesi vermiştir¹⁹⁶.

c) Mekân Unsuru

Mekân unsurunun unutulma hakkının bir unsuru olup olmadığı tartışmalı bulunmaktadır. Hakkın sadece dijital ortama yönelik olduğunu söyleyenler olduğu gibi, kapsamının ve uygulama alanının dijital alandan ibaret olmadığını söyleyen görüşler de

---

¹⁹⁵ Avvocati, Martini Manna, **The Right to Oblivion, Right of Information and the Internet: an Overview of Italy's Current Trends**, (Çevrimiçi) <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=ffc522d4-6d26-4b82-9563-ca633c9e9442> (S.E.T. 25.04.2020).

¹⁹⁶ Flock, Elizabeth, **Should we have a right to be forgotten online?**, 2011. (Çevrimiçi) https://www.washingtonpost.com/blogs/blogpost/post/should-we-have-a-right-to-be-forgotten-online/2011/04/20/AF2iOPCE_blog.html (S.E.T. 25.04.2020).

mevcuttur¹⁹⁷. ABAD ise, “Google-İspanya” kararında, unutulma hakkının yalnızca dijital alanda yer alan veriler için uygulanan bir hak olduğunu açıkça belirtmiştir.

Bu doğrultuda; unutulma hakkını özel kılan bir unsurun da mekân unsuru olduğunu söylemek mümkündür. Unutulma hakkı sadece internetteki bilgilere ilişkin koruma sağlayan bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da onun, özel hayatın korunması hakkından çok daha dar bir alanı kapsamaya anlamına gelmektedir. Daha dar bir alanı kapsamaya rağmen, teknolojik gelişmeler ve neticeleri nedeniyle internet ortamında bağımsız ve özel bir koruma mekanizmasına ihtiyaç duyulmuş, unutulma hakkı da bu sebeple bağımsız bir hak olarak doğmuştur¹⁹⁸.

Unutulma hakkının yalnızca internetteki verileri kapsadığı ABAD kararında da belirtilmiş olmasına rağmen; unutulma hakkının ülkemizdeki ilk görünümü olan 2015 tarihli Yargıtay HGK kararında¹⁹⁹ ise unutulma hakkının internet dışındaki yazılı ve basılı yayınlara ilişkin de uygulanacağı belirtilerek hüküm kurulmuş olup karara çalışmanın ileriki bölümlerinde ayrıntılı olarak değinilecektir.

---

¹⁹⁷ Yıldız, Tuba, **Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, ÇÜ SBE, Ankara 2019, s. 248.

¹⁹⁸ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 56-57.

¹⁹⁹ YHGK, T. 17.06.2015, E. 1976/9692014/4-56, K. 2015 / 1679 (KBİBB) (S.E.T. 03.05.2020). “Ayrıca şunun da ifade edilmesi gereklidir ki; unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de, bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır.”

4. Unutulma Hakkının Niteliği

Unutulma hakkının niteliği hakkında doktrinde birden fazla görüş bulunmaktadır. Öncelikle, bu kavramı bir hak olarak görmeyip korunması gereken sosyal-etik bir değer yahut siyasi bir hedef olarak kabul eden görüşler vardır²⁰⁰. Hak olarak niteleyen görüşler ise farklı üç bakış açısı ile unutulma hakkına bakmaktadırlar. İlk görüşe göre, unutmanın sağlanabilmesi amacıyla verilere son kullanma tarihi getirilmesini önermektedir. Bu görüş, kişisel verilerin belli bir süre sonra silinmesi gerekliliğinden, böylece unutmanın bu süre sonunda gerçekleşeceğinden bahsetmektedir. Diğer iki görüş ise “*beyaz sayfa*” yaklaşımından hareket etmektedirler. Bunlardan ilkinin; unutulma hakkını, bireyin yaşamında temiz bir sayfa açması, yaşama sıfırdan başlaması olarak yorumlamaktadırlar. Bu görüşe göre eski tarihli olumsuz bilgiler kişiler aleyhine kullanılmamalıdır. Bu görüş, ilk görüşteki kişisel verinin silinmesi düşüncesinden ziyade verilerin kullanılmasının kontrol edilmesine yoğunlaşmış olan sosyal/toplumsal perspektifli görüştür. Son görüşü savunanlar da “*beyaz sayfa*” yaklaşımı ile unutulma hakkının bireye yaşama sıfırdan başlama olanağı verdiğini savunmakla birlikte, bu hakka toplumsal bakış açısından değil, doğrudan ilgili kişinin bakış açısından bakmaktadır. Yani bu görüş savunucuları tarafından unutulma hakkının bireyin geçmişi ile karşılaşma korkusunu taşımaksızın

---

²⁰⁰ Dodge, Martin / Kitchen, Rob, ‘**Outlines of A World Coming Into Existence**’: **Pervasive Computing And The Ethics of Forgetting**, Environment And Planning B: Planning And Design, 2007, C. 34, S. 3, ss. 431- 445, s. 431-432.

özgürce hareket edebilmesi olarak tanımlandığını ve bu anlamda bireyselci bir kendini geliştirme anlayışıyla hareket ettiğini söyleyebiliriz²⁰¹.

Bu farklı bakış açılarının yanı sıra doktrinde unutulma hakkının temelini teşkil eden ve ona niteliğini veren hakkın ya da hakların ne olduğuna dair de bir fikir birliği bulunmamaktadır. Doktrinde genel olarak unutulma hakkının, Anayasa²⁰²'nın 12 vd. maddeleri kapsamında “temel hak ve hürriyetler”, TMK’nın 23 vd. maddeleri ile TBK’nın 58. maddesi kapsamında ise “kişilik hakkı” ve “kişisel değerler” ile bağlantılı olduğu hatta onların bir türü olduğu kabul edilmektedir²⁰³.

Unutulma hakkı insanın yalnızca insan olması sebebiyle sahip olduğu haklardandır. Unutulma hakkının “*özel hayatın gizliliği hakkı*” ve “*kişisel verilerin korunmasını talep etme hakkı*” bağlamında ortaya çıkan ve içinde bulunduğumuz dijital çağda yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelerinin insan onuruna yönelik tehditleri sonucu doğan, özel yaşam alanını koruyabilmeyi ve toplumsal yaşamını sürdürebilmeyi vaat eden dördüncü kuşak haklardan olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ele alınacak olan uluslararası ve ulusal yargı kararlarında da unutulma hakkı bir insan hakkı olarak ele alınmıştır.

---

²⁰¹ Laçın, s. 404-405; Önok, Murat, **Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında "Unutulma Hakkı" ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler**, İKÜHFD, C. 16, S. 1, 2017, ss. 155-188, s. 160.

²⁰² Bkz. 07.11.1982 Tarih ve 2709 Kanun Numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.

²⁰³ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2613, Laçın, s. 405.

Unutulma hakkı, dördüncü bir insan hakkı olmanın yanı sıra aynı zamanda bir kişilik hakkıdır ve çalışmanın ilerleyen bölümlerinde unutulma hakkının kişilik hakkının temelini oluşturan kişisel değerler ile ilişkisine ayrıntılı olarak değinilecektir.

B. UNUTULMA HAKKININ KAPSAMI, SINIRLARI VE BAZI HAKLARLA İLİŞKİSİ

1. Unutulma Hakkının Kapsamı ve Sınırları

Unutulma hakkının kapsamına giren içeriklerin tahdidi olarak sayılması mümkün bulunmamaktadır. Bu kapsamda üçüncü kişilerin uhdesinde ve egemenliğinde bulunan, belirli bir kimse hakkında, başta arama motorları, sosyal ağlar, sağlık kurumlarına ait veri tabanları gibi dijital arşivler olmak üzere, kamuoyunun basitçe erişebileceği çeşitli vasıtalarla kamuya sunulan, sunulabilme ihtimali olan veya kendiliğinden öğrenilebilmesi imkan dahilinde olan küçük düşürücü, rahatsızlık verici, öğrenilmesi, yaygınlaşması, veya anımsanması arzulanmayan bütün içeriklerin, sınırları içerisinde unutulma hakkının kapsamı dahilinde değerlendirilmesi hakkın amacına uygun olandır²⁰⁴. Kişinin silinmesini talep edebileceği bu kişisel bilgilerin içeriği doğru olsa ve gerçeği yansıtıyor olsa dahi unutulma hakkı zarar görmeyecektir. Bununla birlikte unutulma hakkı mutlak ve sadece geçmişteki hata ve pişmanlıklar bakımından değil, birey için genel olarak mevcuttur ve dolayısıyla kişinin, silinmesini talep ettiği verinin erişilebilir olması sebebiyle zarara uğramış olması gerekmemektedir. Tüm bunlara ek olarak silinmesi talep edilen kişisel verinin yayımlanmasının hukuki bir dayanağının

---

²⁰⁴ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2624.

olması, verinin kişinin rızasıyla yüklediği ve paylaştığı bir veri olup olmaması da mühim bulunmamaktadır²⁰⁵.

Bununla birlikte unutulma hakkı talebine konu kılınan verilerin kullanılması ifade özgürlüğü kapsamında, kullanılması veya işlenmesinde hukuki zorunluluk bulunuyorsa veya öğrenilmesi haber alma hakkı kapsamında ve öğrenilmesinde kamu yararı mevcutsa veriyi kontrol eden bireyin unutulma hakkına ilişkin talebini reddetme hakkı bulunmaktadır²⁰⁶. Bu husus doktrinde de tartışmalara sebep olmuştur. Örneğin; bir suça ilişkin olarak şüpheli sıfatıyla ifadesi alınmış olmasına rağmen hakkında dava açılmayan bir kimsenin unutulma hakkından yararlanmayı talep etmesi ile herhangi bir suçtan mahkûm olmuş bir kimsenin suçunun bilinmemesine ilişkin unutulma talebi aynı görülmemektedir. Unutulma hakkının bireye yeni bir başlangıç fırsatı sağlamasının karşısında o kimseyle ilişki kuracak kişilerin onun geçmişine dair önemli bir bilgiyi öğrenme hakkı ve buna ilişkin meşru menfaati bulunduğu da savunulmaktadır²⁰⁷. Dolayısıyla, her hak gibi unutulma hakkının da sınırsızca ve aşırı olarak kullanımı, başka temel hak ve özgürlüklerle çelişebileceğinden hakkın kötüye kullanımının engellenmesi ve hak kayıplarına neden olunmaması için gerektiği ölçüde üçüncü kişilerin ifade özgürlüğüne, basın ve haberleşme hakkına, kamu yararı ve kamu güvenliğine üstünlük tanınmalı, çatışan değerler arasında adil bir denge kurulmalıdır²⁰⁸.

---

²⁰⁵ Önok, s. 13.

²⁰⁶ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 18.

²⁰⁷ Önok, s. 166-167; Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 17.

²⁰⁸ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2626.

Bu kapsamda, unutulma hakkının genel sınırını AİHS²⁰⁹'nin “Özel yaşama ve aile yaşamına saygı hakkı” başlıklı 8.maddesinin 2.fikrası çizmektedir. Buna göre, “Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamı tarafından, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin ya da ülkenin ekonomik refahının yararı, suçun ya da düzensizliğin önlenmesi, sağlığın ya da ahlakın korunması için yahut başkalarının haklarının ve özgürlüklerinin korunması için, hukuka uygun olarak yapılan ve bir demokratik toplumda gerekli bulunanlar hariç, hiçbir müdahale olmayacaktır”. Anayasa’nın da AİHS doğrultusunda “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması” başlıklı 13 maddesi, “Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması” başlıklı 15. maddesi ve “Özel hayatın gizliliği” başlıklı 20. maddesinde belirttiği sınırlar da aynı doğrultudadır. Yine unutulma hakkı, her temel hak ve özgürlükte olduğu gibi, Anayasa’nın 14. Maddesinde düzenlenen temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılamamasına ilişkin hüküm uyarınca da sınırlanmıştır²¹⁰.

Unutulma hakkının özel olarak hukuki sınırlarını belirlerken dikkate alınması gereken hukuki metinlerin ise; mülga 95/46/EC sayılı direktif, hakkın ilk kez anıldığı ABAD’ ın 13.05.2014 tarihli kararı, GDPR hükümleri ve diğer bazı temel içtihatlar olduğu söylenebilir. Anılan düzenleme ve içtihatların tamamına tezin ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak değinilecektir. Ancak konu bütünlüğünü sağlanması için bu aşamada da kısaca açıklanmaları faydalı olacaktır:

95/46/EC sayılı direktifte hakka dair bariz bir kodifikasyon bulunmamaktadır. Ancak ilgili kişinin talebi halinde denetleyicilerin gerçekleştirmesi gereken işlemler unutulma hakkına benzer sonuçlar doğurmaktadır. Bu işlemler; ilgili kişinin talebi halinde direktifin 12. maddesi uyarınca denetleyicilerin, söz konusu verileri engellemesi

---

²⁰⁹ Bkz. RG. T.19.03.1954, s. 8662.

²¹⁰ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2625-2626.

veya silmesi ve uygun olarak düzeltilmesidir. Direktifin “*veri kalitesine ilişkin prensipler*” başlıklı 6. maddesinde yer alan ilkelere göre ise; veri denetleyicileri, verileri belirli, açık ve meşru amaçlar için toplamalı ve bu amaçlara uygun olarak işlemeli, veri işleme faaliyeti adil ve hukuka uygun olmalı, doğru ve güncel tutmalı, yanlış veya eksik olmaması için gerekli önlemleri almalı, veri işleme amacına uygun makul süre boyunca ilgili kişinin tespitine izin verecek şekilde tutmalıdır. Ayrıca uygun koruma önlemlerini almak şartıyla tarihsel, istatistiksel veya bilimsel amaçlar için yapılan veri işlemlerin uygunsuz kabul edilmeyeceği öngörülmüştür²¹¹. Dolayısıyla 95/46/EC sayılı direktifte uygun koruma önlemlerini alarak gerçekleştirilen tarihsel, istatistiksel veya bilimsel amaçlar için yapılan veri işleme faaliyetlerinin unutulma hakkının kapsamı dışında bırakıldığını söylemek mümkündür.

ABAD, unutulma hakkının ilk kez anıldığı 13.05.2014 tarihli kararını verirken 95/46/EC sayılı direktifin anılan hükümlerini dikkate almış ve “*verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi*” ifadesini karşılayacak şekilde “*unutulma hakkı*” kavramını kullanmıştır. ABAD unutulma hakkını tanımlamamış ancak hakkın kapsam ve sınırlarını direktifin anılan maddelerine göre belirlemiştir²¹². ABAD’a göre veriler 95/46/EC sayılı direktifte belirtilen nitelikleri taşımıyorsa unutulma hakkının uygulanması ve arama motorlarının arama sonuçlarından veri kaldırılması mümkündür.²¹³

GDPR’ da unutulma hakkı, *Silme hakkı* (‘*unutulma hakkı*’) başlıklı 17. maddede düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre, verilerin silinmesinin yanı sıra verinin kullanımının

---

²¹¹ Elmalica, s. 1618-1619.

²¹² Elmalica, s. 1619.

²¹³ Değirmenci, s. 162.

kısıtlanması imkanını da getirmektedir. Buna göre veriler hukuka aykırı işlenmişse, hukuka uygun işlenen veriler veri işleme amacı gözetildiğinde gerekli değilse, veri öznesi veri işleme faaliyetine itiraz etmişse veya rızasını geri almışsa ve kontrolün tabi olduğu üye devlet hukuku verilerin silinmesini gerekli kılıyorsa kişiler 17. maddedeki haklarını ileri sürebileceklerdir. Ancak veri işlemenin; ifade özgürlüğünün ve bilgi edinme hakkının kullanılması, kontrolörün tabi olduğu üye devlet hukukundan kaynaklanan bir yükümlülük gereği olması, bir kamu hizmetinin ifa ediliyor olması, kontrolörün resmi yetkisini kullanması, genel halk sağlığının korunması, arşivleme, bilimsel ya da tarihi araştırma yahut istatistiki amaçlar doğrultusunda olması, hukuki taleplerde bulunulması, bu taleplerin ileri sürülmesi ya da savunulması için gerekli olduğu hallerde gerekli olduğu ölçüde bu hak uygulanmayacaktır²¹⁴.

Sonuç olarak unutulma hakkı mutlak bir hak değildir ve önemli kamu yararı endişeleriyle sınırlandırılabilmesi mümkündür. Ancak, kısıtlamanın orantılılık ve ölçülülük ilkelerine uygun olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, unutulma hakkı ancak bilgi edinme özgürlüğünü korumak gibi meşru bir amaçla ve orantılı olarak etkilenmelidir²¹⁵.

---

²¹⁴ Sözüer, s. 146-153; Güleener, s. 234.

²¹⁵ Alessi, Stefania, **Eternal Sunshine: The Right To Be Forgotten In The European Union After The 2016 General Data Protection Regulation**, Emory International Law Review, 2017, C. 32, S. 1, ss. 145-171, s.170.

2. Unutulma Hakkının İlişkili Olduğu Haklar

a) Genel Olarak

Unutulma hakkı, uluslararası hukukun herhangi bir maddesi tarafından özel olarak sunulmamışken yargı makamları tarafından 95/46EC sayılı direktif ve İspanya Veri Koruma Yasası'nın çeşitli bölümlerinden yorumlamalar ile uygulanmış ve içtihat hukuku ile ortaya çıkmıştır. Unutulma hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı, kişilik hakkı ve fikri mülkiyet hakkı gibi çeşitli haklara dayanarak uygulanmış ve Avrupa hukukuna yansımıştır²¹⁶. Günümüzde, unutulma hakkı özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakları kapsamında kişinin uhdesinde bulundurması gereken temel bir hak olarak düşünülmektedir²¹⁷. Belirtmek gerekir ki; unutulma hakkının kaynağı olarak görülen özel hayatın mahremiyeti ile kişisel verilere yönelik haklar da korudukları ana menfaatlerin aynı olduğu iç içe geçmiş haklardır. Hatta bu haklar birçok ülkede, bağlantılı olarak düzenlenmiştir²¹⁸. Nitekim Anayasa'da da “*Özel hayatın gizliliği*” başlıklı 20. öaddenin ilk fıkrası özel hayatın gizliliği hakkı düzenlenirken üçüncü fıkrasında ise kişisel verilerin korunması hakkına yer verilmiştir.

---

²¹⁶ Abril, Patricia Sanchez/Lipton, Jacqueline D., **The Right to be Forgotten: Who Decides What The World Forgets?**, Kentucky Law Journal, 2014, C. 103, S. 3, ss. 363-389, s. 366-367.

²¹⁷ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 194.

²¹⁸ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 19.

b) Özel Hayatın Gizliliği Hakkı

Özel hayat, bireyin bedeni üzerindeki kontrol hakkı, kişisel bilgileri üzerindeki kontrol hakkı, yalnız kalma hakkı, itibarının korunması, sorgulanmadan ve gözetlenmeden bir hayat sürmesi gibi birçok hukuki değeri koruyan ve geniş bir alanı kapsayan bir kavram olduğundan, filozoflar, hukuk teorisyenleri, hukukçular tarafından tatmin edici bir gizlilik tanımı üzerinde uzlaşılammıştır²¹⁹. Nitekim AİHM de özel hayatın açık ve kesin bir tanımını yapmaktan daima kaçınmış, özel hayatın ayrıntılı bir tanım getirilemeyen geniş bir kavram olduğunu belirtmiştir. AİHM kararlarında özel hayat kavramı, kişinin görüntüsünün veya itibarının korunması, fiziksel ve manevi varlığının bütünlüğü, cinsel ve toplumsal kimliği ve cinsel eğilimleri, kendi kaderini belirleme hakkı, kişisel verilerin toplanması ve onlara erişilebilmesi, arama ve el koymadan korunma, telefon görüşmelerinin gizliliği gibi birçok değişik duruma uygulanmıştır²²⁰. Özel hayatın geniş kapsamı nedeniyle özel hayatın kapsamının ve amacının belirlenmesine yönelik çeşitli görüşler ileri sürülmüştür²²¹. Ancak çalışmanın kapsamı bakımından tüm bu görüşlere yer verilmeyecek, sadece unutulma hakkı ile ilişkili olmak üzere özel hayatın gizliliği hakkı anlatılacaktır.

Yaşam alanı, bireyin kişiliğinin bir yansıması olarak kabul edilmekte ve özel yaşamı da kapsamaktadır. İnsan, herkese açık kamusal alana ve sosyal hayata katılma

---

²¹⁹ Solove, Daniel J., **Conceptualizing Privacy**, California Law Review, 2002, C. 90, S. 4, ss. 1087-1155, s. 1088.

²²⁰ Roagna, Ivana, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkının Korunması**, çev. Ayşe Gül Alkış Schäling, Şen Matbaa, Ankara 2013, s. 12.

²²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.

arzusu ile toplumdan uzaklaşarak kendine özel alanında yaşama isteğini birlikte taşımaktadır²²². Bireyin kamusal alana nazaran kişiliğini daha rahat ortaya koyduğu, yalnızca kendisinin ve yakın çevresinin bildiği bu özel alana duyduğu ihtiyaç çok eskilere dayanmaktadır²²³. Öyle ki; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme gibi birçok uluslararası ve bölgesel antlaşmada tanınmış temel bir insan hakkı olarak karşımıza çıkmaktadır²²⁴. AİHS’de ise özel hayatın gizliliği “*Özel ve aile hayatına saygı hakkı*” başlıklı 8. madde de düzenlenmiş ve “*Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*” denerek devlete özel hayata müdahale edilmemesine yönelik bir negatif yükümlülük yüklenmiştir. Ancak AİHM içtihatlarında hakkın etkin korunmasını sağlayabilmek için, pozitif yükümlülükler de içerdiğini belirleterek devletin özel hukuk kişilerini olumlu edimler ifa etmekle yükümlü kılmaya ilişkin pozitif yükümlülüğü olduğundan bahsetmiştir²²⁵. 8. madde kapsamındaki pozitif yükümlülükler AİHM tarafından ilk kez 1997 yılında Marckx davasında tartışılmış, sonrasında AİHM maddede yer alan “saygı” kelimesinin devletlere yüklenen pozitif yükümlülüklerle işaret ettiğini belirterek

---

²²² Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 19.

²²³ Çırak, s. 169.

²²⁴ Banisar, David, **Privacy & Human Rights-An International Survey of Privacy Laws and Developments**, Journal Of Computer & Information Law, C. XVIII, ss. 1-112, s. 3.

²²⁵ Sözüer, s. 55-56.

sözleşmecî devletlerin, bireysel ilişkilerden doğan tehlikelere karşı da kişiye koruma sağlama yükümlülüğünü kapsamına alarak bu yönde içtihat geliştirmiştir²²⁶.

Unutulma hakkının, özel hayatın gizliliği kapsamında korunan hukukî değerlerden itibarın korunması, bireyin maddî manevî kişiliği geliştirmesi ve mahremiyet hakkı ile yakından ilişkili olduğu söylenebilecektir²²⁷. Öyle ki unutulma hakkı, yayınlanmış bilgilerin arama sonuçlarından kaldırılması suretiyle bireyin itibarına yönelen zararların ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır²²⁸. Yine unutulma hakkı, kişiyi geçmişinin, kişisel gelişiminin ve kendisini gerçekleştirebilmesinin önünde bir engel olmasından sakınmayı amaçlar²²⁹. Özel hayatın gizliliği kapsamında korunan mahremiyet hakkının ise, unutulma hakkı hukuka uygun olarak yayılmış bilgilere ilişkin olduğundan, unutulma hakkını kapsamayacağını söyleyen görüşler bulunmaktadır²³⁰. Ancak teknolojik gelişmeler ile değişen mahremiyet olgusu ve hakkın özü gözetildiğinde, unutulma hakkının, mahremiyet hakkının kapsamı dışında kalmayacağına ilişkin

---

²²⁶ Roagna, s. 60.

²²⁷ Sözüer, s. 57.

²²⁸ Siry, Lawrence, **Forget Me, Forget Me Not: Reconciling Two Different Paradigms of The Right to Be Forgotten**, Kentucky Law journal, 2014, C. 103, S. 3, ss. 311-344, s. 325; Eltis, Karen, **Breaking Through the "Tower of Babel": A "Right to be Forgotten" and How Trans-Systemic Thinking Can Help Re-Conceptualize Privacy Harm in the Age of Analytics**, Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J., C. 22, S. 1, 2011, ss. 69-95, s. 72.

²²⁹ Sözüer, s. 61.

²³⁰ Bkz. Sözüer, s. 60.

görüşlere katılmaktayız. Öyle ki; günümüzde iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi sayesinde dijital ortamdaki mahremiyet algısı ve özel hayatın sınırları değişmiştir. Bilhassa sosyal ağlarda yapılan paylaşımlar özel hayatları daha görünür kılmış, kamusal alan ile özel alanı ayıran çizgi giderek belirsizleşmiştir²³¹. Nitekim Facebook'un kurucusu Marc Zuckerberg de 2010 yılında yaptığı bir konuşmasında; *“Mahremiyet artık norm değil. İnsanlar sadece daha çok ve çeşitli bilgiyi paylaşmakla kalmıyor, daha çok insanla ve daha açık bir şekilde paylaşıyorlar ve bundan memnunar”* diyerek bu durumun sosyal ağlardaki yansımaları tespit etmiştir²³².

Bütün bunlara ek olarak; unutulma hakkına ilişkin talepler, talebe konu bilgiler özel hukuk kişileri tarafından yayıldığından, özel hukuk kişilerine (arama motorları vs.) yöneltilmektedir. Devletin özel hayatın gizliliğine ilişkin pozitif yükümlülüğü kapsamında, talebin muhatabı olan bu özel hukuk kişilerinin olumlu bir edimde bulunmasını sağlamaya yönelik yükümlülüğü bulunmaktadır. Yani, unutulma hakkı, devletin özel hayatın korunmasına dair pozitif yükümlülüklerinin de bir görünümü olarak özel hayatın gizliliği ile yakından ilişkili bulunmaktadır²³³.

---

²³¹ Akyazı, Ayşenur, **Mahremiyetin Dönüşümü: Ünlülerin Instagram Paylaşımları Üzerine Bir Araştırma**, GAUNJSS, 2019, C. 18, S. 1, ss. 197-216, s. 202.

²³² Utma, Seçil, **Mahremiyet Olgusu ve Sosyal Medyada Mahremiyetin Serüveni**, USAD, 2018, C. 11, S. 59, ss. 1193-1204, s. 1200.

²³³ Sözüer, s. 56-57.

c) Kişisel Verilerin Korunmasını Talep Etme Hakkı

Temel hak ve özgürlüklerden kişisel verilerin korunmasını talep etme hakkı, insan onurunun korunması ve bireyin maddi ve manevi varlığını özgürce geliştirebilme hakkının spesifik bir görünümü olup gelişen teknoloji neticesinde bireyin hür iradesi ile kendi hayatını bizzat kontrol edebilme ve devlet veya başka üçüncü kişiler tarafından rahatsız edilmeyeceği özerk bir alana sahip olma isteğinin bir sonucudur²³⁴. Bu hak bireye şahsına ilişkin veriler üzerinde tayin hakkı veren bir hak olup verilerin nasıl işlendiğinin bir önemi olmaksızın bireyi sınırsız ve hukuka aykırı veri toplama ve işleme faaliyetleri karşısında korumayı amaçlamaktadır²³⁵. Kişisel verilerin korunması hakkının, özel hayatın gizliliğinin korunması ile de yakın bağıntısı bulunmaktadır. Bu kapsam da kişisel verilerin korunmasına ilişkin en eski düzenlemenin AİHS'nin “*Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması*” başlıklı 8. maddesinin olduğu söylenebilir²³⁶. Nitekim AİHM de kişisel verilerin kişinin özel hayatında kaldığını belirterek kişisel verilerin korunmasına ilişkin talepleri sözleşmenin 8. maddesi kapsamında değerlendirmiştir²³⁷. Kısaca kişisel

---

²³⁴ Elmalica, s. 1608.

²³⁵ Zeybek Ünsal, Çağrı, **Google’ın Yeni Gizlilik Politikası Google Inc. Tarafından 1 Mart 2012 Tarihinde Yayımlanan Politikasının Kişisel Verilerin Korunması İlkeleri ile Uyumluluğu ve Avrupa Birliği’nin 95/46/EC Sayılı Veri Koruma Direktifi Açısından Değerlendirilmesi**, HHFD, C. 3, Y. 2013, S. 1, ss. 99-123, s.103.

²³⁶ Kılınç, Doğan, **Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması**, AÜHFD, C. 61, Y. 2012, S. 3, ss. 1089-1169, s. 1090-1095.

²³⁷ Bkz. T. 04.12.2008 S. ve Marper / Birleşik Krallık kararı (Büyük Daire), § 67 “*Bir kimsenin özel hayatına dair verilerin saklanması, kendi başına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. maddesinin anlamı dâhilinde bir müdahale teşkil etmektedir. (...)*”

verilerin korunması hakkının, kişisel verilerin işlenmesi şartlarını düzenleyerek özel hayatı koruduğunu söylemek mümkündür.²³⁸

Kişisel verilerin korunması ile korunan hukuki değerin ne olduğu ve ne amaçlandığı kıta Avrupası'nda ve ABD'de farklı bağlamlarda tartışılmaktadır ve bu tartışmaların temelinde verinin ekonomik değer içeren bir mal mı yoksa doğal hukuk tarafından bireylere sunulan doğuştan gelen bir insan hakkı mı olduğu sorusu yer almaktadır. Avrupa'nın bu konuda benimsediği yaklaşım "*sosyal değer*" yaklaşımı iken, ABD'de ise hâkim olan yaklaşım "*ekonomik-teknolojik*" yaklaşımdır. Bu kapsamda Avrupa'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin katı ve geniş düzenlemeler yer alırken, ABD'de düşük bir korumanın olduğu ve ifade ve basın özgürlüğünün çoğunlukla kişisel verilerin korunmasını talep etme hakkının önünde yer aldığı söylenebilecektir²³⁹. Doktrinde, kişisel verilerin korunmasına bir temel bulmaya dair mülkiyet hakkı teorisi, fikri mülkiyet hakkı teorisi gibi bazı teoriler bulunsun da hâkim görüş bu hakkın temel bir insan hakkı olduğu yönündedir²⁴⁰.

Kişisel verilerin korunması hakkı teknolojik gelişmelerle birlikte kendine has ilkeler benimsemiş ve özel hayatın gizliliği hakkından farklı, bağımsız bir saha haline

---

(Çev. Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı, 2015).

²³⁸ Gomes de Andrade, Norberto Nuno, **Data Protection, Privacy and Identity: Distinguishing Concepts and Articulating Rights, Privacy and Identity Management for Life**, Ed. Simone Fischer-Hübner v.d., Heidelberg 2011, ss. 90-107, s.92.

²³⁹ Küzeci, s. 58-59.

²⁴⁰ Küzeci, s. 65; Şerefoğlu Henkoğlu, s. 195.

gelmiştir. Temel bir insan hakkı olduğunu söylediğimiz kişisel verilerin korunması hakkına hâkim olan bu ilkeler doğrudan insan hakları metinlerinde ortaya çıkmamış, doktrinsel çalışmalarla doğmuş ve yargısal içtihatlarla²⁴¹ doğrulanmış ve beslenmiştir²⁴². Bu ilkeleri “*veri kalitesine ilişkin ilkeler*” ve “*ilgili kişinin katılımı ilkesi*” şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Bu ilkeler de kendi içlerinde birçok alt ilkeyi barındırmaktadır²⁴³.

Veri kalitesine ilişkin ilkelerden; kişisel verilerin amaçla sınırlı olarak yeterli ve ilgili olması ile aşırı olmamasını öngören “*İlgili ve Orantılı Olma*” ilkesi, kişisel verilerin doğru olması ile gerekli olduğunda güncellenmesi gerektiğini belirten “*Doğruluk ve Güncellik*” ilkesi ve kişisel verilerin toplandığı veya işlendiği amaçlar için gerekenden fazla saklanmaması gerektiğini belirten “*Zaman Sınırlaması*” ilkesi unutulma hakkıyla

---

²⁴¹ Bkz. AİHM T. 04.12.2008 S. ve Marper / Birleşik Krallık kararı (Büyük Daire), § 103. “... İç hukuk başta bu verilerin saklanma amaçlarına uygun ve aşırı olmamalarını ve verilerin saklanma amacının gerektirdiğinden daha uzun süre tutulmamalarına olanak tanıyan ve ilgili kişinin tespitini sağlayan bir biçimde muhafaza edilmelerini temin etmelidir... [İç hukuk] ayrıca, tutulan kişisel verilerin hatalı ya da kötüye kullanılmaya karşı etkili bir şekilde korunmalarını sağlayacak yeterli güvenceler sunmalıdır...” (Çev. Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı, 2015)

²⁴² Sözür, s. 66; Akyüz Bilge, s. 27.

²⁴³ Küzeci, s. 199-200; Sözür, 66-67.

doğrudan ilişkilendirilebilecek ilkelerdir²⁴⁴. Zaman sınırlaması ilkesi silme-sildirme hakkı ile olan yakın ilişkisi nedeniyle unutulma hakkı için özellikle önem taşımaktadır²⁴⁵. Öyle ki; unutulma hakkı kamuya açık bilgileri belirli bir zaman sonrasında özel bilgilere dönüştürmeye çalışmakta, kişisel verilerin süresiz şekilde internet üzerinden yayılma durumunda veri sahibinin karşılaşılabileceği önyargılara karşı bir garanti teşkil etmeyi amaçlamaktadır²⁴⁶. Yine doğruluk ve güncellik ilkesi de çevrimiçi unutulma hakkıyla yakından ilişkilidir. Öyle ki; geçen zamanla kişiye ait internette yer alan bilgilerin doğruluğunu yahut güncelliğini yitirmesi de mümkündür²⁴⁷. İlgili ve orantılı olma ilkesinin unutulma hakkı ile olan yakın ilişkisine ise hali hazırda ABAD'ın Google/İspanya kararında ayrıntılı olarak değinilmiş ve unutulma hakkından bahsederken verilerin işleme amacını aştığı, ilgisiz ve aşırı hale geldiği vurgulanmıştır²⁴⁸. İlgili kişinin

---

²⁴⁴ Tekin, Nurullah, **Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi**, UMD, S.4, 2014, ss.222-262, s.231-234; Sözüer, s. 67.

²⁴⁵ Sözüer, s. 68.

²⁴⁶ Castellano, Pere Simón, **A Test For Data Protection Rights Effectiveness: Charting The Future Of The 'Right to Be Forgotten' Under European Law**, The Columbia Journal Of European Law Online, 2013, ss.1-5, s. 2-3; Castellano, Pere Simón, **The Right to Be Forgotten Under European Law: A Constitutional Debate**, Lex Electronica, 2012, C. 16. S. 1, ss. 1-30, s.18.

²⁴⁷ Sözüer, s. 69.

²⁴⁸ Bkz. ABAD, C-131/12 (Google/İspanya) par. 93-94. "95/46 sayılı Direktif'in 6'ncı maddesinin birinci paragrafının (c) ila (e) bentlerinde belirtilen gerekliliklerden hareketle, verilerin toplandıkları ve işlendikleri amaçlar doğrultusunda artık gerekli

katılımına ilişkin ilkeler ise kişinin onlara erişmesini, bilgi almasını, doğruluğunu denetlemesini, düzeltilmesini, sildirmesini ve engellenmesini sağlayan ilkeler olarak²⁴⁹ unutulma hakkı ile yakından ilişkilidir. Öyle ki; bu sayede ilgili kişi hakkındaki veri işleme faaliyetlerinde aktif bir rol oynayabilmekte, verilerinin silinmesini ya da kaldırılmasını isteyebilmektedir²⁵⁰.

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilk ulusal düzenleme Hessen/Almanya’da 1970 senesinde çıkarılan Verilerin Korunması Kanunu olup, Almanya’yı İsveç ve Kanada takip etmiştir²⁵¹. 1976 tarihli Portekiz Anayasası ve 1978 tarihli İspanya Anayasası da bu

---

olmaması durumunda, başlangıçta doğru verilerin yasal yollardan işlenmesi dahi zaman içinde Direktif’e uygun olmayan bir hal alabildiği sonucuna varılabilir. Bu durum, özellikle bu amaçlarla ilgili olarak ve geçen zaman ışığında verilerin yetersiz, uygunsuz veya bundan sonra uygun olmayan ya da aşırıya kaçan mahiyette olduğu durumlarda geçerlidir. Bu nedenle, 95/46 sayılı Direktif’in 12’nci maddesinin (b) bendi uyarınca, davanın tüm koşulları dikkate alındığında, arama motoru operatörü tarafından gerçekleştirilen işlemin amaçlarıyla kapsamında, bilginin yetersiz, uygunsuz veya bundan sonra uygun olmayan ya da aşırıya kaçan mahiyette olması nedeniyle, veri konusunun bir talebini takiben, üçüncü taraflarca yasal olarak yayınlanan ve şahsen kişiyle ilgili doğru bilgileri içeren internet sitesi linklerinin, kişinin ismine dayalı yapılan bir aramanın ardından görüntülenen sonuçlar listesine eklenmesinin, bu noktada Direktif’in 6’ncı maddesinin birinci paragrafının (c) ila (e) bentlerine uygun olmadığı sonucuna varılması durumunda, sonuçlar listesindeki ilgili bilgi ve linkler silinmelidir.”

²⁴⁹ Bkz. Küzeci, s. 217 vd.

²⁵⁰ Sözüer, s. 71.

²⁵¹ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 195; Zeybek Ünsal, s. 103.

hakkı ilk düzenleyen anayasalardır²⁵². Doğrudan kişisel verilerin korunmasına yönelik enternasyonal ilk yasal düzenlemeler ise Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmıştır. Ulusal belgelere örnek olması amacıyla 1973 ve 1974 yıllarında kabul edilen kararların akabinde uluslararası bağlayıcılığı sağlamak için “28.01.1981 tarihli ve 108 numaralı *Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme*” hazırlanmıştır. Kişisel verilerin korunmasına dair diğer uluslararası belge de OECD tarafından kabul edilen “*Kişisel Verilerin Korunması Rehber İlkeleri*”dir. Akabinde 1990 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “*Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyaları Hakkında Yönlendirici İlkeler*” kabul edilmiştir. Avrupa Birliği de 1995 yılında 95/46/EC sayılı “*Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi*” ile kişisel verilere gelebilecek ihlallerin engellenmesi hedeflenmiştir. Bu direktif 2002 ve 2006 yıllarında revize edilmiş, gelişen şartlara uygun olarak amaçlanan koruma güncellenmiştir²⁵³. Son olarak ise 95/46/EC sayılı direktifin yerini almış olan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) 25.05.2018 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır²⁵⁴. ABD’ de ise bu hususta ülkesel çapta yürürlükte bulunan yek ve bütünleyici bir yasa yoktur. Her bir eyaletin diğeri ile çelişebilen mevzuatlarının bulunduğu söylenebilecektir²⁵⁵.

---

²⁵² Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 14.

²⁵³ Kılınç, s. 1095-1096.

²⁵⁴ Türkçe çevirisi için bkz. <https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/mevzuat/avrupa-birligi-genel-veri-koruma-tuzugu-gdpr-turkce-ceviri/> (S.E.T. 03.10.2020).

²⁵⁵ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 195.

Türkiye’de kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin düzenleme 2010 yılında yapılan Anayasa tadili ile 1982 Anayasasının 20. maddesine “*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*” şeklindeki üçüncü fıkrayı eklemek suretiyle yapılmıştır. 24.03.2016 tarihinde yürürlüğe girmiş olan KVKK ile ise, kişisel verilerin korunması hakkı daha ayrıntılı ve kapsamlı olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

3. Unutulma Hakkının Çatıştığı Birtakım Haklarla İlişkisi

a) İfade Özgürlüğü Temelli Hak ve Özgürlükler

İfade özgürlüğü de tanımı üzerinde bir uzlaşıya varılamamış olan kavramlardandır. Ancak ifade özgürlüğünün en genel anlamda bir düşünce, kanaat, inanç, tutum veya duygunun barışçıl yollarla dışa vurulmasının serbest olması şeklinde tanımlanmaktadır. Geniş anlamdaki bu ifade özgürlüğüne göre; ifade özgürlüğü, sözlü ve yazılı açıklamaları, sanatsal gösterimleri, kişisel görünüm tercihlerini, yürüyüş, toplantı yapma, gösteri ve örgütlenme gibi eylem ve özgürlüklerin hepsini kapsamaktadır. Yani resim ya da heykel yapmak, bir tiyatro sahnelemek, bir kıyafeti giymek, bir topluluk kurmak gibi faaliyetlerin hepsi birer ifade biçimi olarak ifade özgürlüğünün kapsamı içindedir²⁵⁶. Bunun yanı sıra AİHS uyarınca ifade özgürlüğü, bir ifadenin yalnızca dışa

---

²⁵⁶ Erdoğan, Mustafa, **Demokratik. Toplumda İfade Özgürlüğü: Özgürlükçü Bir Perspektif**, LDD, Y. 6., S. 24, 2001, ss. 8-13, s. 8.

vurulmasıyla sınırlı görülmemiş; bir fikre ulaşma elverişliliğini ve serbestliğini, ulaşılan fikirler arasında tercih yapma, fikirleri dışa vurma veya vurmama serbestisini içerdiği de belirtilmiştir²⁵⁷. Hatta bazen bir kimsenin susması dahi bir düşüncenin dışarıya yansıtılması anlamına geldiğinden ifade özgürlüğü kapsamı içerisinde değerlendirilir²⁵⁸. İfade özgürlüğü kavramı yerine kimi zaman, “*düşünce özgürlüğü*”, “*kanaat özgürlüğü*”, gibi ifadeler de kullanılmaktadır. Ama esasında bu nitelendirmeler, ifade özgürlüğünün bir yönünü içermekte, yani ifade özgürlüğü bu kavramları hali hazırda kapsamaktadır. Çünkü her düşünce sadece dış dünyaya yansıtılınca bir değer kazanmaktadır ve bu anlamda ifade özgürlüğü düşünce özgürlüğünün bir uzantısıdır²⁵⁹.

İfade özgürlüğü AİHS’nin 10. Maddesinde iki fıkra şeklinde düzenlenmiştir. Düzenlemenin ikinci fıkrası ifade özgürlüğünün sınırlanabileceği halleri içermektedir. Öyle ki; her hak gibi ifade özgürlüğü de sınırsız değildir. Devletler AİHS’de yer alan meşru amaçlarla ifade özgürlüğünün sınırlayabilmektedirler. Bu meşru amaçlar; “*ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması*” olarak sayılmıştır. Ancak her ihtimalde, sınırlamanın hukuken öngörülebilir ve demokratik toplum gerekliliklerine uygun olması

---

²⁵⁷ Sunay, Reyhan, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Korunması**, SÜHFD, C. 8, S.1-2, 2000, ss.527-544, s.528.

²⁵⁸ Küçük, Adnan, **İfade Hürriyetinin Unsurları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara 2003, s. 12.

²⁵⁹ Duran, Hasan, **İfade Özgürlüğü ve Türkiye**, SÜHFD, 2006, C. 14, S. 1, ss. 57-81, s. 60.

gerekmektedir. AİHM'nin senelerdir oluşturduğu içtihatların bütünü incelendiğinde, ifade özgürlüğünün asıl olduğu ve istisnaların dar yorumlandığı görülmektedir²⁶⁰. Türkiye'de ifade özgürlüğü Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" başlıklı 26. maddesi ile anayasal bağlamda da korunmaktadır. Ancak içeriği ve sınırları sürekli olarak tartışılmıştır. AİHM'nin 199-2006 seneleri arasında ifade özgürlüğü ile ilgili verdiği toplam ihlal kararlarının %61'i Türkiye aleyhinedir²⁶¹. Verilen ihlâl kararları çoğunlukla milli güvenlik ve suç işlenmesinin önlenmesine yönelik müdahalelere ilişkindir²⁶².

İfade özgürlüğü, birçok özgürlüğün kullanılmasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Öyle ki; demokratik sistemin ön şartı olarak kabul edilen ifade özgürlüğü diğer özgürlüklerin eksenini oluşturmakta, âdeta onları beslemektedir. Çünkü tüm özgürlükler önce beyinde düşünülmüş ve açıklanarak yasal metinlerde yer bulmuştur²⁶³. Örneğin; din ve vicdan özgürlüğü, yürüyüş özgürlüğü, seyahat özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, internet özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü gibi birçok özgürlüğün temelinde ifade özgürlüğü bulunmaktadır. Bu kapsamda ifade özgürlüğünün basın özgürlüğü ve bilgi edinme hakkını içerdiği de söylenebilecektir.

---

²⁶⁰ Bozkurt, Enver/ Dost, Süleyman, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü ve Türkiye**, SDÜİİBFD, 2002, C. 7, S. 1, ss. 47-74, s. 52.

²⁶¹ Arslan, Zühtü, **Türkiye'de İstisna Hâli, Terör ve İfade Özgürlüğü**, TBBD, 2007, S. 71, ss. 201-226, s. 207.

²⁶² Bozkurt, Enver/ Dost, Süleyman, s. 52.

²⁶³ Kuzu, Burhan, **Düşünceleri Açıklama Özgürlüğü Alanında Geldiğimiz Nokta**, İÜHFM, 2001, C. 59, S. 1-2, ss. 247-334, s. 251; Bozkurt /Dost, s. 48.

İfade özgürlüğünün kullanımında başvuru yöntemleri, farklı özgürlük kategorilerine rast gelmektedir. Örneğin, ifadenin kitap, dergi, gazete vb. aracılığıyla dile getirilmesi durumunda basın özgürlüğü; örgütlü organizasyon ve teşkilatlar aracılığıyla veya toplu olarak dile getirilmesi durumunda dernek, siyasî parti, sendika veya toplantı ve gösteri özgürlüğü söz konusu olmaktadır²⁶⁴.

Bu kapsamda; bilim özgürlüğü, kitle iletişim ve internet özgürlüğü, basın özgürlüğü, bilgiye erişim özgürlüğü gibi unutulma hakkıyla çatışabilecek diğer hak ve özgürlükler de temelde ifade özgürlüğünün bir görünümü olduklarından, ifade özgürlüğüne ilişkin yaptığımız açıklamalar bu özgürlükler için de geçerli olacak, bu özgürlükler ile unutulma hakkı arasında adil bir denge kurulması anlamında aynı ölçütler gözetilecektir.

Çalışmanın ileriki bölümlerinde kullanılması ihtimaline binaen bütünlüğün sağlanması amacıyla ifade özgürlüğü altında korunan bu özgürlüklerin tanımlarına ve genel kapsamlarına kısaca değinmek lüzumlu görülmüştür.

Bilim özgürlüğü, AIHS'deki kaynağını ifade özgürlüğüne ilişkin 10. madde de bulsa da pek çok temel metinde özel olarak da güvence altına alınmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilerek yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de tarafı bulunduğu Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme²⁶⁵'nin 15. maddesinin 3. fıkrasında; sözleşmeye taraf devletler, “*bilimsel araştırma ve yaratıcı faaliyetler için gerekli özgürlüğe saygı göstermekle*” yükümlü kılınmışlardır. Yine benzer bir düzenleme; Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi'nin “*Sanat ve bilimsel araştırma,*

---

²⁶⁴ Sunay, Reyhan, **Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları**, Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları, Ankara, 2001, s.129.

²⁶⁵ Bkz. RG. T. 11.08.2003 S. 25196.

kısıtlamaya tabi olmamalıdır. Akademik özgürlüğe saygı gösterilmelidir.” şeklindeki 13. maddesinde de yer almaktadır²⁶⁶. Bilim özgürlüğünün, araştırma ve araştırma için gerekli zemine ve vasıtalarla ulaşabilme, bilimsel üretim ve araştırma sonuçlarını yayma hak ve özgürlüklerini içerdiği söylenebilir²⁶⁷. Bilim özgürlüğü kapsamında yürütülen bilimsel faaliyetler sırasında, araştırmanın gerçekleşmesi yahut sonuçlarının paylaşılması için kişisel verilerin işlenmesi söz konusu olabilecektir. Bu verilerin kullanımı sırasında özenli davranılması, özel hayatın gizliliği ve veri koruma mevzuatları uyarınca uyulması gereken kuralların yanı sıra bilimsel araştırmalara hâkim olması gereken etik kuralların da bir gereğidir. Bu noktada anonimleştirilmiş verilerin kullanılması bilime zarar vermeden yarar sağlayabilecektir²⁶⁸. Bilim özgürlüğünün unutm hakkı ile çatıştığı bir örnek Yargıtay HGK tarafından incelenmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak açıklanacak olan davada cinsel saldırı suçunun mağduru konumundaki kimse “*Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*” isimli yayımda adının sansürlenmeden bulunması dolayısıyla kişilik haklarının ihlal edildiği savı ile tazminat talebinde bulunmuş; Hukuk Genel Kurulu,, uyuşmazlığı temelinde unutulma hakkı olduğunu belirterek çözüme kavuşturmuş ve davacıyı haklı bulmuştur²⁶⁹.

Kitle iletişim ve internet özgürlüğü, unutm hakkı ile en çok çatışması mümkün olan, bu sebeple de özellikle değinilmesi gereken özgürlüklerdir. Kitle iletişimi; TDK’ da

---

²⁶⁶ Küzeci, s. 96.

²⁶⁷ Bulut, Nihat, **Bilim Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırlandırılması Sorunu**, 2005, AÜEHFD, C.IX, S.1- 2, ss. 23-39, s.25.

²⁶⁸ Küzeci, s. 97.

²⁶⁹ YHGK, T. 17.06.2015, E. 1976/9692014/4-56, K. 2015 / 1679 (KBİBB) (S.E.T. 03.05.2020).

“Dağılık insan topluluklarının örgütlenmiş bir kaynaktan iletilen haberlere veya uyarılara aynı anda maruz kalması, birtakım kaynaklardan elde edilen bilgi ve haberlerin değişik araçlarla geniş halk topluluklarına yaygın olarak duyurulması, kitle haberleşmesi” şeklinde tanımlanmıştır. Dijital ortamda gerçekleştirilen kitle iletişiminin güncelde en çok kullanılan vasıtası ise internet ve hatta sosyal medyadır²⁷⁰. Kişi, kullandığı kitle iletişim aracının koşulları el verdiği ölçüde yayınladığı bir içeriği sonradan silebilmektedir. Ancak söz konusu internet olduğunda verilerin kişi tarafından silinmesi, o içeriklerle bir daha karşılaşmamak noktasında çözüm olmamaktadır. Öyle ki; söz konusu içerikler, başkalarının blog sayfalarında, başkalarının sosyal medya hesaplarında kalmaya devam etmekte veya bu tip sitelerdeki ilgili içeriklerin yer aldığı web sayfaları, bazı yazılımlar ile çekilerek arama motorlarında indekslenmiş olabilmektedir²⁷¹. Bu noktada unutulma hakkı gündeme gelmekte ve unutulma hakkının internet özgürlüğü ile çatışması söz konusu olmaktadır.

Basın özgürlüğü ise; genel anlamda, haberlerin, eleştirilerin, düşüncelerin, analizlerin basın yayın araçları vasıtasıyla özgürce basımı, yayımı ve dağıtımı olarak tanımlanabilir. Basının, yalnızca gazete, dergi, kitap gibi yazılı ve basılı yayınlardan oluşan bir kavram olduğu, bu kapsamda internetin, tartışmalı olsa da basın kapsamında değerlendirilmemesi, farklı bir hukukî sisteme tabi olması gerektiği düşünülmektedir²⁷².

---

²⁷⁰ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2620.

²⁷¹ Ahi, s. 106.

²⁷² Salihpaşaoğlu, Yaşar, **Türkiye’de Basın Özgürlüğü (Yayımlanmamış Doktora Tezi)**, AÜ., Ankara 2007, s. 16-20.

AİHM, basın için “*toplumun bekçi köpeği*” ifadesini kullanmış ve demokrasinin önemli koşullarından olduğunu belirtmiştir²⁷³.

Son olarak ***bilgiye erişim özgürlüğü***, genel anlamda bilginin topluma serbest akışı olarak tanımlanabilir²⁷⁴. Unutulma hakkını içeren GDPR hükümleri ve hakkın sınırını belirlemekte büyük önem taşıyan ABAD’ ın Google/İspanya kararı da bilgiye erişim hakkına unutulma hakkının istisnası içerisinde yer vermiştir. Buna rağmen söz konusu iki hakkın uluslararası kapsamda değişik şekillerde algılanabilmesi nedeniyle uygulamada adil bir dengenin çok zor kurulabilecek olması eleştirilere yol açmıştır²⁷⁵.

b) Çatışan Hakların Unutulma Hakkı ile İlişkisi

Unutulma hakkı ve ifade özgürlüğünün birbirleriyle olan ilişkisi, ifade özgürlüğünün sınırlandığı bazı durumlarda kendini göstermektedir. Unutulma talebinin kabul edildiği hallerde ifade özgürlüğü “*başkalarının şöhret ve haklarının korunması*” meşru amacıyla sınırlanmaktadır²⁷⁶. Unutulma hakkı ve ifade özgürlüğü arasındaki çatışmanın temelinde kamu hakları ve kişi hakları karşı karşıya gelmektedir. Bir tarafta demokratik sistemin ön şartı olarak kabul edilen ifade özgürlüğü, diğer tarafta ise kişinin

---

²⁷³ Stratejik Planlama Müdürlüğü Uygulamanın Takibi Dairesi, İfade ve Haber Alma/Verme Özgürlüğü Konusunda Avrupa Konseyi Standartları, Strasbourg, 2003, s. 3. (Çevrimiçi) <http://docplayer.biz.tr/38266759-Fade-ve-haber-alma-verme-ozgurlugu-konusunda-avrupa-konsey-standartlari.html> (S.E.T. 03.05.2020).

²⁷⁴ Sözüer, s. 75’ten naklen.

²⁷⁵ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 200-201.

²⁷⁶ Sözüer, s. 79.

kişisel verilerini kontrol etme hakkını ve bu sayede bir noktada bağımsızlığını koruyan gizlilik hakkı bulunmaktadır. Prensipde her hak da eşit değeri hak ettiğinden haklar arasında adil bir dengenin kurulması önemli olduğu kadar da zordur. Esasında ifade özgürlüğü ile özel hayatın gizliliği arasındaki bu çatışma unutulma hakkından bağımsız olarak da bugüne kadar var olmuş ve yargısal içtihatlarda dengenin sağlanmasına ilişkin ilkeler belirlenmiştir²⁷⁷. Ancak konu internet olduğunda aynı ilkelerin somut olaya uygulanması da zorlaştırmaktadır²⁷⁸.

AIHM'in internete ilişkin yaptığı farklı iki kararındaki tespitleri de bu zorluğu gözler önüne sermektedir. AIHM 10.03.2009 tarihli, *Times Newspapers Ltd v. The United Kingdom* kararında internet hakkında; “Erişilebilirliği ve çok miktarda bilgi depolama ve iletişim kapasitesi ışığında, internet, halkın haberlere erişimini artırmada ve bilginin yayılmasını kolaylaştırmada önemli bir rol oynamaktadır. İnternet arşivlerinin sürdürülmesi bu rolün kritik bir yönüdür ve Mahkeme bu nedenle bu arşivlerin 10. maddenin sağladığı koruma kapsamına girdiğini düşünmektedir.” şeklinde bir tespitte bulunmuş; 16.06.2015 tarihli, *Delfi AS v. Estonia* kararında ise, “İnternetin, ifade özgürlüğünün kullanılması için benzeri görülmemiş bir platform sağladığı tartışmasızdır ve Mahkeme tarafından önceki günlerde kabul edilmiştir. Bununla birlikte, bu faydaların yanı sıra bazı tehlikeler de ortaya çıkabilir. Nefret söylemi ve şiddeti kışkırtan konuşma da dahil olmak üzere küçük düşürücü ve diğer açıkça hukuka aykırı konuşmalar, daha

---

²⁷⁷ Bkz. Parlak Börü, Şafak, **Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü**, İnÜHFD, C. 8 S. 2, Y. 2017, ss. 249-296.

²⁷⁸ Ocak, Ayşenur, **Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı**, TAAD, Y. 9, S. 33, 2018, ss.507-535, s. 520.

önce hiç olmadığı gibi, dünya çapında, saniyeler içinde yayılabilir ve çevrimiçi yolla sürekli olarak kullanılabilir.” demiştir²⁷⁹.

Görülmektedir ki; somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılabilecek, kişisel değerler kamusal değerlere üstün gelir ise unutulma hakkının uygulanması söz konusu olacaktır. Bu noktada hakların sınırlandırılmasına ilişkin genel ölçütler olan “*hukuken öngörülme, meşru amaç ve demokratik toplumda gereklilik*” koşullarından “*demokratik toplumda gereklilik*” koşulu unutulma hakkı taleplerinin kabul ya da reddedilmesinde en çok önem taşıyacak ölçüt olacaktır. Öyle ki; özel hayatın gizliliği de ifade özgürlüğü de hukuken öngörülmüş yasal sınırlar ile çevrelenmiştir. Yukarıda açıklandığı gibi ifade özgürlüğünün “*başkalarının şöhret ve haklarının korunması*”; özel hayatın gizliliğinin ise, “*başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması*” amaçlarıyla sınırlandırılması mümkündür. Yani her iki hak bakımından da diğer iki ölçüt yüksek ihtimalle sağlanıyor olacak, müdahalenin demokratik toplumdaki gerekliliği ölçütü ise, ihlal kararında belirleyici olacaktır²⁸⁰.

AİHM, 07.02.2012 tarihli *Axel Springer AG v. Germany* kararında iki hak arasında adil bir kurulup kurulmadığını değerlendirirken; ilgili kişinin kamusal anlamda tanınırlığını-kamusal bir figür olup olmadığını, özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği ileri sürülen içeriğin demokratik bir toplumdaki kamusal menfaati ilgilendiren tartışmaya katkısını, yayınlana kişisel bilgilerin elde edilme yöntemini, içeriğinin doğruluğunu,

---

²⁷⁹ Council of Europe/European Court of Human Rights, Internet: Case-Law of The European Court of Human Rights Case-Law Research Reports 2011, 2015, (Çevrimiçi) https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf (S.E.T. 03.05.2020).

²⁸⁰ Ocak, s. 524.

yapılan yayının şeklini ve sonuçlarını ve ifade özgürlüğüne müdahale edilen kişiye uygulanan yaptırımın ağırlığını dikkate aldığını belirtmiştir²⁸¹.

Unutulma hakkının tanındığı Kıta Avrupası ülkelerinde de yayınların genel kamusal yararı taşıyıp taşımadığı hususunda “*yararlı bilgi*” ve “*güncel gelişme*” ölçütleri ile kişinin kimliğine ilişkin “*kamusal figür ölçütü*” kullanılmaktadır²⁸².

---

²⁸¹ Ocak, s. 526; Sözüer, s. 80. Bkz. Axel Springer AG v. Germany [GC], no. 39954/08, 07.02.2012, par. 90 vd.

²⁸² Sözüer, s. 80-82.

İKİNCİ BÖLÜM

UNUTULMA HAKKININ BENZER GÖRÜNÜMLERİ VE UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEME ÇALIŞMALARI

I. UNUTULMA HAKKININ BENZER GÖRÜNÜMLERİ

A. GENEL OLARAK

Dijital çağa geçiş ve teknolojik gelişmelerle birlikte unutulma hakkına yönelik ihtiyaç ve talep artmış, bunun bir sonucu olarak da hakkın uygulama alanları çeşitlenmiş ve farklı görünümüleri ortaya çıkmış olsa da unutulma hakkının yalnızca dijital çağa özgü yeni bir hak olduğunu söylemek mümkün değildir²⁸³.

Kökenlerini Fransız (“*droit à l’oubli*”) ve İtalyan (“*diritto al’ oblio*”) hukukundaki “*right to oblivion*” kavramından almakta olan unutulma hakkı, “*geçmişte kalan ve artık söz konusu olmayan olayları (örneğin kişinin daha sonra temize çıkarılmış olduğu suçlar) susturma hakkı*” olarak tanımlanmış ve 1970’lerin sonundan itibaren mevzuat ve içtihatlarda bu şekilde ortaya çıkmıştır²⁸⁴. Unutulma hakkının analog görünümünün, bir kişinin geçmişindeki olumsuzluklara ilişkin herhangi bir meşru kamu yararı olmaksızın gerçekleşen kamu müdahalelerinin mahremiyet veya kişilik haklarını ihlal etmesini engelleyen ve kişilerin geçmişi ve suçları hakkında yayın yapmanın yasallığını kısıtlayan haklar olduğu söylenebilir²⁸⁵. Bu kapsamda “*Rehabilitasyon hakkı*

---

²⁸³ Xanthoulis, s. 98.

²⁸⁴ Bernal, **A Right to Delete?**, EJLT, 2011, C. 2, S. 2, ss. 1-18, s. 2.

²⁸⁵ Graux, Hans/ Ausloos, Jef/Valcke, Peggy, **The Right to be Forgotten in the Internet Era**, The Debate on Privacy and Security Over the Network: Regulation and Markets,

(adli geçmişin unutulması hakkı)” ve “silme hakkı (veri koruma düzenlemeleri tarafından sağlanan unutulma hakkı)” dijital unutulma hakkından önce var olan, unutulma hakkının benzer görünümüleri olarak karşımıza çıkmaktadır²⁸⁶.

B. REHABİLİTASYON HAKKI (RIGHT TO REHABILITATION/RIGHT TO OBLIVION)

Rehabilitasyon hakkı, adli bir mahkûmiyet sonrasında kişinin sosyal anlamda yeniden topluma entegre olmasını ve uyum sağlayabilmesini sağlayan bir hak olup kısaca yargı geçmişinin belirli koşulların sağlanması halinde unutulması hakkı olarak tanımlanabilir. Rehabilitasyon hakkı kapsamında, bir suçtan mahkûm olan ve mahkumiyetin ardından belli bir süre sergilediği iyi davranışlarıyla suçunun cezasını

Fundación Telefónica, 2012, C. 36, ss. 93-106, s. 95; Hoboken, Joris Van, **The Proposed Right to be Forgotten Seen from the Perspective of Our Right to Remember: Freedom of Expression Safeguards in a Converging Information Environment**, Amsterdam 2013., s. 3. (Çevrimiçi) (http://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/VanHoboken_RightTo%20Be%20Forgotten_Manuscript_2013.pdf) (S.E.T. 12.05.2020)

²⁸⁶ Voss, W. Gregory/Castets-Renard, Celine; **Proposal for an International Taxonomy on the Various Forms of the Right to Be Forgotten: A Study on the Convergence of Norms**, Colorado Technology Law Journal, 2016, C. 14, No:2, ss. 281-344, s. 299.

çektğini kanıtlayan kimsenin affedilmesi mümkün olmalıdır. Rehabilitasyon hakkı, Avrupa’da olduğu gibi Avrupa dışında da tanınmış bir haktır²⁸⁷.

Öyle ki; tespit edilebildiğı kadarıyla bu hakka ilk olarak Avrupa dışında, 1931 tarihli bir Amerika Birleşik Devletleri mahkemesi kararında rastlanmıştır²⁸⁸. Kaliforniya Eyalet Mahkemesi fahişelik mesleğini 1918 yılında bırakan ve artık ev kadını olan bir kimsenin izni alınmaksızın, olaydan yedi sene sonra, önceki hayatı hakkında “*Kırmızı Kimono*” adlı bir film çekilmesinin ve kişinin tam ve gerçek adının kullanılarak yayınlanmasının kişinin “*mutluluğı arama ve mutluluğı elde etme hakkını*” doğrudan ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme tarafından kararda rehabilitasyonu teşvik etmek ve sosyal reformu ödüllendirmek gerektiğinin altı çizilmiştir. Ayrıca Kaliforniya davası, neredeyse bir asır sonra unutulma hakkının oluşmasında anlamlı bir etkiye sahip olması açısından da doktrinde önemli görülmektedir²⁸⁹.

Alman Federal Anayasa Mahkemesi ise 1973 tarihli kararında, yardım ettiği silahlı soygun nedeniyle cezaevinde bulunan başvurucunun cezaevinden çıkmasına kısa zaman kala hakkında belgesel çekilmesini ve ismi ve fotoğrafına yer verilerek yayınlanmasını kişilik haklarının ihlali olarak değerlendirmiştir. Mahkeme, yeniden sosyal yaşama entegre olmaya çalışan eski bir suçlunun menfaatini, toplumun bilgi alma hakkına ilişkin menfaati ile karşılaştırarak başvurucunun cezası infaz edilmiş yahut infazın tamamlanmasına az bir süre kalmış olduğundan, suçunu tekrar gündeme getiren

---

²⁸⁷ Voss/Castets-Renard, s. 299.

²⁸⁸ Melvin v. Reid, 112 Cal.App. 285, 297 P. 91 (1931); Sözüer, s. 24; Akyüz Bilge, s. 74.

²⁸⁹ Sanchez /Lipton, s. 368.

bir yayın yapılmasını başvurucunun rehabilitasyonu açısından bir engel olarak değerlendirmiştir²⁹⁰.

İsviçre Federal Mahkemesi de birçok kararında rehabilitasyon hakkını vurgulamış ve toplumsal bir menfaat olmadığı sürece hüküm giymiş bir kişinin daha önceki resmi veya gayri resmi adli sicil kayıtları hakkındaki bilgilerin kamuoyunun dikkate sunulmasını kişilik haklarına saldırı olarak nitelendirmiş; suçlular sürekli kamuoyu ilgisini üzerinde tutan kimseler olmadıkları için, kamuoyunun belirli bir süre sonra ilgili kayıtlara erişimi olmaması gerektiğini belirtmiştir²⁹¹. Bu yönde vermiş olduğu bir kararında, hüküm giymesinin ardından 12 yıl geçen ve hali hazırda bir meslek icra etmeye başlayarak sosyal yaşama ve topluma yeniden katılmış bulunan bir eski hükümlünün, adı ve eski suçu belirtilerek hakkında yayın yapılması sebebiyle işten ayrılmak durumunda kalması üzerine yaptığı incelemede güncel bir gelişme olmadıkça eski bir hükümlü hakkında adının verilerek yayın yapılmasının kişinin rehabilite edilmesi hedefine ters düşeceğini belirtmiştir²⁹².

Rehabilitasyon hakkına ilişkin verilen diğer bir karakteristik karar ise 2001 yılında Brüksel İlk Derece Mahkemesi tarafından verilmiştir. Bu davada, hapis cezasını çeken bir suçlunun cezanın infazından sonra, serbest bırakılması ve geçmiş suçları da dahil olmak üzere 80’li yıllarda hapishaneden kaçışına ilişkin fotoğrafların yayınlanarak

---

²⁹⁰ Sözüer, s. 26.

²⁹¹ Weber, s. 121.

²⁹² BGH 23.10.2013 5C. 156/2003, Sözüer, s. 28’den naklen.

kamuya hatırlatılmasının, suçlunun rehabilitasyon hakkını ihlal ettiğine karar verilmiştir²⁹³.

Ülkeler bazında unutulma hakkının benzer görünümlerinden olan rehabilitasyon hakkına ilişkin verilmiş olan emsal kararları artırmak mümkün olmakla birlikte, bu noktada çalışmanın özünü teşkil eden dijital unutulma hakkına daha geniş yer verebilmek adına rehabilitasyon hakkına ilişkin yargısal örneklerin sınırlandırıldığı belirtilmelidir.

Sonuç olarak rehabilitasyon hakkı bireyin adli veya cezai geçmişi ile ilgili olmakla birlikte, sabıka kayıtlarının ötesinde bir kişilik hakkı olarak görülmekte ve içtihatlarda bu şekilde yer almaktadır. Öyle ki; birey toplum tarafından geçmişteki hatalarıyla yaşamaya mahkûm edilmemeli ve hatalarından ders alarak hayatının geri kalanına yeniden başlayabilmeli, bu değişimi ve iyileştirmeyi yaşayabilmelidir²⁹⁴.

Bu noktada, her ne kadar rehabilitasyon hakkı unutulma hakkının dijital çağ öncesindeki bir görünümü olarak kabul ediliyor olsa da içinde bulunduğumuz dijital çağda bireylerin unutulma ihtiyacına ilişkin tam bir koruma sağlamayacağı ise ortadadır.

C. SİLME HAKKI (RIGHT TO DELETION/RIGHT TO ERASURE)

Tespit edilebildiği kadarıyla rehabilitasyon hakkına ilk olarak ABD’de rastlandığı gibi, silme hakkı da ilk olarak ABD Sağlık, Eğitim ve Refah Bakanlığı Danışma Kurulu’nun 1973 tarihli kişisel verilerin toplanması, saklanması, kullanılması ve

---

²⁹³ 20.09.2001, Auteurs & Media 2002/1, 77, Graux/Ausloos/Valcke, s. 94’dan naklen.

²⁹⁴ De Terwangne, Cécile, **Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion**, Revista de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC, S.13. 2012, ss. 109-121, s. 111.

dağıtılmasında genel ilkeleri belirlediği raporda yer almıştır²⁹⁵. “Kayıtlar, Bilgisayarlar ve Vatandaşların Hakları” adlı bu raporda, süre aşımına uğrayarak önem ve değerini yitiren verilerin, erişilebilen bilgisayar dosyalarından kaldırılması/silinmesi ilkesine yer verilmiştir²⁹⁶. 1973 tarihli bu rapor, federal hükümet kurumlarına uygulayan 1974 tarihli Gizlilik Yasası ile sonuçlanmış ancak, yasa raporda yer alan silme hakkını içermemiştir²⁹⁷. Nihayetinde yasalaşmamış olsa da silme hakkının temelini ve ana düşüncesini içeren bu raporun önemi göz ardı edilemeyecektir.

Silme hakkı, kişisel verilerin korunması hukukuna hâkim olan veri minimizasyonu ilkesine dayanmaktadır²⁹⁸. Veri minimizasyonu ise; kişisel verilerin gerekli olduğu durumlarda, yeterli, ilgili ve işlendikleri amaçlarla sınırlı olarak işlenmesi

---

²⁹⁵ Lindsay, David, **The “Right to Be Forgotten” in European Data Protection Law**, Emerging Challenges in Privacy Law: Comparative Perspectives, Ed: Normann Witzleb, David Lindsay, Moira Paterson, Sharon Rodrick, Cambridge University Press, Cambridge 2014, s. 306.

²⁹⁶ Report of the Secretary's Advisory Committee on Automated Personal Data Systems, U.S. Department of Health, Education & Welfare, **Records, Computers and the Rights of Citizens**, 1973, s. 57. (Çevrimiçi) <https://www.justice.gov/opcl/docs/rec-com-rights.pdf> (S.E.T. 12.05.2020).

²⁹⁷ Lindsay, s. 306.

²⁹⁸ Küzeci, s. 210.

anlamına gelmektedir²⁹⁹. Verileri en aza indirgeme sürecinin kontrol altına alınması ise bizi silme hakkı fikrine geri götürmektedir³⁰⁰.

Avrupa Birliği üye devletlerinin birçoğu 1970’li ve 80’li senelerde kişisel verilerin korunmasına ilişkin kendi ulusal veri koruma yasalarını oluşturmuş ve kabul etmişlerdir. Her ne kadar, bu yasaların çoğu ulusal belgelere örnek olması ve uluslararası bağlayıcılığın sağlanması amacıyla Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan 28.01.1981 tarihli ve 108 numaralı “*Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme*” esas alınarak hazırlanmış olsa da hem dinamik bir alan olan veri koruma hukukunun amaçlarında tam bir netlik olmaması hem de farklı ülke kültürleri nedeniyle birbirlerinden oldukça farklı olmuşlardır: İtalya’da sadece işçilerle ilgili bir veri koruma yasası olması, İspanya’da özel bir yasa olmaksızın devlet anayasasında temel bir hak olarak veri korumasının sağlanıyor olması gibi. Bu çeşitlilik, önerilen mal, hizmet, sermaye ve kişilerin serbest dolaşımıyla ortak iç pazarın yürümesini zorlaştırmış ve Avrupa Topluluğu’nun amacına ters düşmüştür. Sonuç olarak 108 numaralı Sözleşmenin topluluktaki kişisel verilerin geniş çapta ve uyumlu bir şekilde korunmasına yol açmadığının anlaşılması ile bu sorunu

---

²⁹⁹ General Data Protection Regulation (GDPR), Article 5(1)(c) (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN#d1e1797-1-1](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN#d1e1797-1-1)

(S.E.T.04.04.2020); Türkçe çevirisi için bkz.

<https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/mevzuat/avrupa-birligi-genel-veri-koruma-tuzugu-gdpr-turkce-ceviri/> (S.E.T. 04.04.2020).

³⁰⁰ Bernal, “A Right to Delete”, s. 6.

çözmeye yönelik çalışmalara başlanmış³⁰¹ ve Avrupa Birliği tarafından 1995 yılında 95/46/EC sayılı “*Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi*” kabul edilmiştir³⁰².

Bu direktifte veri işlemeye dair sınırlar ve kişisel veri sahiplerine tanınan haklar uyarınca veri sahiplerine pasif ve aktif olmak üzere iki tip himaye getirilmesi amaçlanmıştır. Pasif koruma direktifin 6. maddesinde yer almakta olup söz konusu sınırlamaya göre, kişisel veri sadece “*belirli, açık ve meşru amaçlarla*” toplanabilir. Verilerin yanlış ya da eksik olması durumunda, silinmesi ya da düzeltilmesi gerekmektedir. İşleme amacından daha uzun bir süre tutulmamalı, silinmeli ya da öznesinin tespitine izin vermeyecek biçime sokulmalıdır. Anılan hükmün uygulanması veri sahibi kimselerin sürece aktif olarak katılmalarını gerekli kılmadığı için, bu hükme unutulma hakkının otomatik veya pasif sürümü denmektedir. Aktif koruma ise direktifin 12. maddesinde yer almakta olup veri sahibi kimselere veri denetçilerine karşı ileri sürmek üzere tanınan bilgi alma hakkıdır. Bu hak ile veri sahibi, hangi verilerin ne amaçla işlendiğini, kimlerle paylaşıldığı öğrenebilir ve direktife aykırı olarak işlenen verilerin düzeltilmesini, silinmesini veya engellenmesini talep edebilir³⁰³.

95/46/EC sayılı direktifteki “*verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi*” talebi olarak kişisel veri sahibine tanınmış olan müdahale imkânı, Avrupa

---

³⁰¹ Korff, Douwe/ Georges, Marie, **The DPO Handbook, Guidance for Data Protection Officers in the Public and Quasi-Public Sectors on How to Ensure Compliance with the European Union General Data Protection Regulation**, 2019, s. 17.

³⁰² Korff/Georges, s. 24.

³⁰³ Laçın, s. 398.

Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)'nün 17. maddesinde “*Silme Hakkı (Unutulma Hakkı)*” adı altında yeni bir kavrama bürünmüştür³⁰⁴. Bu noktada 95/46/EC sayılı direktifte yer alan veri sahibinin kişisel verilerine yönelik sildirme hakkının, bir kere veri işleme faaliyeti uyarınca kayıt altına alınmış bir verinin, seri, kolay ve geniş paylaşım olanakları nedeniyle ortadan tamamen kaldırılmasının çok zor olması sebebiyle, her zaman veri sahibini korumada yeterli gelmediği ve bu sebeple daha kapsamlı bir korumaya ihtiyaç duyulduğu söylenilebilecektir³⁰⁵. Bununla birlikte, unutulma hakkıyla, hakkın benzer görünümünden olan silme hakkı günümüzde uygulamada bazen kesişebilmekte ve GDPR’ da olduğu gibi hukuki düzenlemelerde aynı hak altında korunabilmektedir³⁰⁶. Unutulma hakkına yönelik eleştirilere değinirken belirttiğimiz üzere bir kısım görüş sahipleri unutulma hakkı teriminin hatalı olduğunu, edilgen bir kullanım yerine aktif ve daha güçlü bir koruma sağlayacak olan silme hakkının kullanılması gerektiğini belirtmektedir³⁰⁷. Unutulma hakkının silme hakkından bağımsız bir hak olması gerektiğini düşünen görüş sahipleri de bunun gerekliliğini çeşitli şekillerde savunmuşlardır.

---

³⁰⁴ Başalp, Nilgün, **Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’ nun Temel Yenilikleri**, MÜHFHAD, C.21, S.1, 2015, s. 93.

³⁰⁵ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 15.

³⁰⁶ Ambrose, Meg Leta /Jef, Ausloos, **The Right to Be Forgotten Across the Pond**, Journal of Information Policy, C. 3, 2013, ss. 1-23, s.16.

³⁰⁷ Bernal, “A Right to Delete?”, s. 2; Fleicher Peter, **The Right to be Forgotten, or How to Edit Your History**, 2012, (Çevrimiçi) <http://peterfleischer.blogspot.com/2012/01/right-to-be-forgotten-or-how-to-edit.html> (S.E.T. 08.05.2020).

İlk olarak belirtilen husus, her iki hakkın yükümlüsünün farklı olduğudur. Öyle ki; silme hakkının yükümlüsü veri denetleyicileri iken unutulma hakkının yükümlüsü arama motorlarıdır. Buna göre, her ne kadar ABAD' in unutulma hakkına ilişkin Google/İspanya kararında arama motorlarının yükümlülüğü de veri denetçisi olmalarına dayandırılmışsa da ve bu kapsamda hakların yükümlülerinin aslında farklı olmadığı savunulsa da, arama motorlarının silme hakkının yükümlüsü olan veri denetçilerinden farklı şekilde bu hakkı uyguladıkları bilinmektedir. Veri denetçileri gibi, hak talebine konu bilgi silinmemekte, sadece listelemekten yani arama sonuçlarından çıkarılmaktadır. İkinci olarak belirtilen husus ise, bizzat bu durumdur. Silme hakkının kabulü ve uygulanması halinde veri denetleyicisinin hakimiyetinde bulunan veri yığını içerisinde artık ilgili veriye ulaşamamakta, yok edilmemektedir. Unutulma hakkında ise sadece söz konusu bilgilerin bulunduğu linklere arama sonuçlarına ilişkin listede yer verilmemekte ancak talep konusu bilgi ilgili URL'de esasen halen durmaktadır³⁰⁸. Bir diğer fark ise silme hakkının yalnızca kişinin kendisinin oluşturduğu kişisel veriler için kullanılması mümkünken unutulma hakkının üçüncü kişiler tarafından oluşturulan veriler için de uygulanabiliyor olmasıdır³⁰⁹. Silme hakkının başkaları tarafından oluşturulan içeriğe uygulanması amaçlanmamaktadır ve daha dar olduğu anlaşılmaktadır³¹⁰. Bu bağlamda unutulma hakkının, çevrimiçi ortamda daha güçlü bir korumanın gerçekleşebilmesi için, silme hakkının kapsamının genişletilmiş hali olduğu da söylenmektedir³¹¹.

---

³⁰⁸ Değirmenci, s. 154.

³⁰⁹ Laçin, s. 406.

³¹⁰ Ambrose /Ausloos, s. 15.

³¹¹ Değirmenci, s. 153; Laçin, s. 405-407.

İki hakkın farkını, hakların konusunu teşkil eden bilginin niteliğine ve oluşturucusuna göre izah eden görüşler de vardır. Buna göre, unutulma hakkının konusunu “*içerik*” teşkil ederken, silme hakkının konusunu ise “*veri*” teşkil etmektedir. Veriler, pasif olarak bir kullanıcı tarafından oluşturulurken (otomatik olarak “*tıklama*” ile); içerikler ise aktif olarak oluşturulmuş, anlamlı ve bir şey ifade eden, anlatımsal bilgilerdir. Verinin pasif olarak oluşturuluyor olması, o veriyi oluşturmaya yönelik özel bir amacın olmadığı anlamındadır. Bununla birlikte veri kural olarak sadece ait olduğu veri sahibi tarafından oluşturulabilmektedir³¹².

---

³¹²Ambrose/ Ausloos, s. 15; Jones, Meg Leta, **Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten**, NYU Press, New York 2016, s. 98-99, Bernal, Paul, **Internet Privacy Rights: Rights to Protect Autonomy**, Cambridge University Press, Cambridge 2014, s. 203.

Tablo 1: Hakların Konusunu Teşkil Eden Bilginin Niteliğine ve Oluşturucusuna Göre Silme Hakkı-Unutulma Hakkı Kıyası

	Hakkın Konusu	Hakkın Konusunu Teşkil Eden Bilginin Oluşturucusu	Oluşum Şekli	Bilgiye Erişim
SİLME HAKKI	Veri	Veri Sahibi	Pasif	Genel erişime açık değildir. Veri Sorumlusu tarafından muhafaza edilir.
UNUTULMA HAKKI	İçerik	Herkes	Aktif	Genel erişime açıktır.

İnternet kullanımına dayalı olarak oluşan veriye kişilerin arama motorlarındaki arama geçmişlerinin kaydedilmesi, ziyaret edilen internet sitelerinin tarama geçmişi olarak kaydedilmesi, daha spesifik olarak ise çevrimiçi bir süpermarkette satın alınan kahvaltılık gevreklerinin kaydedilmesi örnek verilebilir³¹³. Sosyal ağ kullanımına dayalı olarak oluşan verilere ise; kişinin kiminle arkadaş olduğu, ne tür insanlarla etkileşimde bulunduğu, beğendiği sayfalar, müzik zevki, sosyal ağlarda çevrimiçi olarak harcadığı süre gibi bilgiler verilebilir. Görülmektedir ki veriye konu bilgiler bireyin pasif olarak

³¹³ Bernal, “A Right to Delete”, s. 10.

oluşturduğu, bizzat paylaşmadığı ancak internet siteleri, arama motorları yahut sosyal ağlar tarafından segmentasyon, davranışsal reklamcılık ve profillemeye gibi amaçlarla tutulan bilgilerdir³¹⁴. Telefon operatörleri tarafından saklanan kısa mesaj bilgileri de internet kullanımı dışında tutulan verilerin yaygın örneğidir³¹⁵.

İnternet kullanımına dayalı olarak oluşturulan içeriklere ise; internet sitelerinde yer alan haberler, blog yazıları, makaleler vb. örnek verilebilecektir³¹⁶. Yine sosyal ağlar üzerinde yer alan fotoğraflar, yorumlar, tweetler, retweetler gibi paylaşımlar da birer içeriktir ve unutulma hakkının konusu olabilecektir³¹⁷. Dolayısıyla görülmektedir ki; unutulma hakkının konusunu teşkil edebilecek olan içerikler, unutulma hakkını ileri süren kişi tarafından da başka üçüncü kişiler tarafından da oluşturulmuş olabilir. Unutulma hakkının ifade hürriyeti, basın özgürlüğü gibi bir takım başka haklarla çatışmasına yol açan durum da budur.

Verinin önemi, içerikten farklı olarak veri sorumlusu tarafından saklanmasında ve erişime açık olmamasındadır³¹⁸. Unutulma hakkı bilginin yayılması ile, silme hakkı ise

---

³¹⁴ Bernal, Paul, **The EU, The US and Right to be Forgotten, Reloading Data Protection: Multidisciplinary Insights and Contemporary Challenges**, Ed. Serge Guteirth, Ronald Leenes, Paul de Hert, Dordrecht 2014, ss. 61-77, s. 67.

³¹⁵ Sözüer, s. 40.

³¹⁶ Jones, s. 99.

³¹⁷ Ambrose/ Ausloos, s. 15; Jones, s. 99.

³¹⁸ Jones, s. 100.

bilginin doğrudan toplanması ve işlenmesiyle ilgilidir³¹⁹. Dolayısıyla silme hakkı ifade özgürlüğü ile çatışmayacaktır; çünkü hem halihazırda veri bir “*ifade*” yahut “*anlatım*” aracı değildir hem de kamuya açık ve herkes tarafından erişilebilir olmayıp, veri sorumlusunun kontrolündedir³²⁰. Bu noktada işletmelere yüklenebilecek yükümlülükler aracılığıyla, silme hakkını uygulamanın unutulma hakkını uygulamaktan pratikte daha kolay olduğunu savunan bir görüş³²¹ olmakla birlikte, unutulmak isteyen bir kullanıcının benzer arama motorlarını kullanarak kamuoyunun unutmasını istediği bilgileri bulabiliyor olması nedeniyle unutulma hakkının uygulanmasının nispeten daha kolay olduğunu söyleyen bir görüş³²² de mevcuttur.

Hakların konusunu teşkil eden bilginin niteliğine ve oluşturucularına yönelik yapılan ayırmadan başka, unutulma hakkı ve silme hakkı temellerini teşkil etmekte olan amaç bakımından da esasen farklılık arz etmektedirler. Öyle ki unutulma hakkı, bir kullanıcının çevrimiçi olarak makul olandan daha uzun süre maruz kaldığı itibar, şeref, haysiyet gibi kişilik hakları ihlallerine karşı korunmasını sağlamaktadır. Silme hakkı ise, veri sahiplerinin kişisel verilerinin işlenmesine yönelik rızalarını daima geri alma hakkına sahip olmaları gerektiği fikriyle, veri sorumluları ile veri sahipleri arasındaki veri kontrolüne ilişkin güç dengesini, veri sahipleri lehine değiştirmek için vardır ve nihai olarak ulaşmak istediği sonuç verinin silinmesidir. Bu yönüyle silme hakkının mekanik bir hak olduğu söylenebilir. Son olarak, iki hakkı ayıran önemli bir unsur ise zamandır.

---

³¹⁹ Solove, Daniel J, **Understanding Privacy**, Harvard University Press, Massachusetts 2008, s. 106 vd.

³²⁰ Bernal, “Internet Privacy Rights” s. 203.

³²¹ Bernal, “Internet Privacy Rights”, s. 177; Ambrose/ Ausloos, s. 15.

³²² Ambrose/ Ausloos, s. 15.

Unutulma hakkı dijital ortamda unutulması istenen bilgilerin zamanla daha az erişilebilir olmasını sağlarken, silme işlemi mutlaka bir zaman unsuru içermemektedir³²³.

II. UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEME ÇALIŞMALARI

A. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI

Unutulma hakkı Birleşmiş Milletler yapılanması içerisinde yer alan hukuki metinlerde doğrudan bulunan bir hak değildir. Ancak yine de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve diğer bazı BM belgeleri ile organ kararları kapsamında unutulma hakkı taleplerinin ileri sürülmesi mümkün görülmektedir³²⁴.

1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi³²⁵, nin 12. ve 1966 tarihinde kabul edilerek 1976 tarihinde yürürlüğe giren Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme³²⁶, nin 17. maddesinde yer alan özel hayatın gizliliği ve şeref ve itibarın korunması haklarının unutulma hakkının felsefi temelini teşkil eden haklar olması hasebiyle unutulma hakkına ilişkin taleplere dayanak olabileceğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte söz konusu düzenlemeler kişiyi yasa dışı ve keyfi

---

³²³ Ambrose/Ausloos, s. 15.

³²⁴ Sözüer, s. 85-86.

³²⁵ Bkz. RG. T.27.05.1949, s. 7217.

³²⁶ Bkz. RG. T.21.07.2003, s. 5851.

müdahalelere karşı korumakla sınırlı olduğundan doğru bilgi niteliği taşıyan içeriklere karşı koruma sağlamayacaktır³²⁷.

Ancak Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin denetim organı olan İnsan Hakları Komitesinin yayınladığı genel yorumlar incelendiğinde, Komitenin özel hayatın gizliliğine ilişkin 16 numaralı genel yorumunda “*keyfi müdahale*” kavramının hukuka uygun olarak gerçekleştirilen müdahaleleri de kapsayabileceğini belirttiği görülmektedir. Maddede keyfi müdahale kavramının kullanılmasının ise, hukuka uygun müdahalelerin dahi sözleşme hükümleri ve amaçları ile uyumlu ve her durumda somut olayın şartlarına göre makul olmasının gerekli olduğunu belirtmek amacını taşıdığı belirtmiştir. Yine Komite, 16 numaralı genel yorumunda, özel hayatın etkili korunabilmesi için kişinin, kişisel dosyalarda ya da bilgisayarlardaki veri tabanlarında kendisiyle alakalı saklanan bilgiler ve ne amaçla saklandıkları hakkında kamu makamları ile özel kişi veya kurumlardan bilgi alma ve hukuka aykırı toplama ve kullanım halinde bu bilgilerin düzeltilmesini veya ortadan kaldırılmasını talep etme hakkına sahip olduğunu da belirtmiştir³²⁸. Komitenin bu yorumuyla özel kişi ve kurumlar nezdinde tutulan verilerin korunmasını da 17. madde

---

³²⁷ Komite, L.P. Finlandiya başvurusunu değerlendirirken vergi ödeme bilgilerinin ifşasına ilişkin 17. madde kapsamında ihlal başvurusunda bulundan iş adamının başvurusunu kabul edilebilir bulmamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Sözüer, s. 87.

³²⁸ Uyar, Lema, **Birleşmiş Milletler’ de İnsan Hakları Yorumları İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi 1981-2006**, Bilgi Yay., İstanbul 2006, 1. B, s.34-36.

kapsamında kabul etmesinin, unutulma hakkının bu madde uyarınca ileri sürülebileceği fikrini kuvvetlendirdiği söylenmektedir³²⁹.

BM'nin 1990 tarihli ve 45/95 sayılı on maddeden oluşan Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri de veri koruma mevzuatına ilişkin temel ilkeleri içermekte ve veri işleme ve saklamaya ilişkin asgari standartları belirlemekte olduğundan unutulma hakkı ile ilgili BM metinlerindendir³³⁰. Ancak söz konusu ilkeler OECD ilkeleri ile 108 sayılı Sözleşmeden sonra yayınlandığından veri koruma hukukunda etkisinin sınırlı kaldığı söylenmektedir³³¹.

B. AVRUPA EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE KALKINMA TEŞKİLATI (OECD) METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI

Avrupa Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), kişisel verilerin korunması hukukunda küresel anlamda düzenleme yapan ilk yapılanma olmuştur. Ekonomik hedefleri olan OECD'nin bu yönde bir düzenleme ihtiyacı duyması ise kişisel verilerin ekonomik önemine bir işaret olarak görülebilecektir. OECD tarafından yayımlanan 1980 tarihli “*Özel Yaşamın Gizliliğinin ve Sınır Ötesi Kişisel Veri Dolaşımının Korunmasına İlişkin Rehber İlkeler*” sekiz ilkedен oluşmaktadır ve üye devletler için bağlayıcı bulunmamakta, tavsiye niteliği taşımaktadır³³².

---

³²⁹ Sözüer, s. 88.

³³⁰ Sözüer, s. 88.

³³¹ Develioğlu, Hüseyin Murat, **Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü**, Onikilevha Yay., İstanbul 2017, 1. B., s. 10.

³³² Küzeci, s. 113-114.

Söz konusu rehber ilkeler günümüz anlamında bir internetin mevcut olmadığı bir dönemde belirlenmiş olduğundan kişisel verilere ilişkin öngörülen tehlike senaryoları da muhakkak ki farklıdır³³³ ve unutulma hakkını içeren bir düzenleme de yer almamaktadır. Ancak rehber ilkeler doğrudan unutulma hakkını içermese de unutulma hakkı ile ilişkili olduğu izah edilmiş olan ilkeler ile benzer mahiyette amacın belirliliği, veri toplamanın ve kullanımın sınırlı olması ve bireyin katılımı gibi ilkeler içerdiğinden unutulma hakkının temelinden çok da uzak olduğu söylenemeyecektir.

OECD Rehber İlkeleri 2013 yılında revize edilmiş, ana ilkeler korunmuş ancak yeni ihtiyaçlara bağlı olarak bazı yeni kavram ve uygulamalara yer verilmiştir. Bu durum bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin etkili bir koruma için veri koruma mevzuatlarını dinamik tutmaya yol açmasındandır³³⁴. Bu kapsamda bir süre sonra dijital çağın gerekliliklerine göre rehber ilkelerin yeniden güncellenmesi ve unutulma hakkı benzeri bir korumaya ilkesel anlamda yer verilmesinin olası olduğu düşünülmektedir.

C. AVRUPA KONSEYİ METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde Unutulma Hakkı

AİHS, Avrupa Komisyonu nezdinde veri koruma temelli düzenlemeler değerlendirilirken dikkate alınması gereken önemli bir hukuki metindir. AİHS 1950'li yıllardan günümüze insan hakları alanında en önemli kaynak metinlerden biri olma özelliğini taşımaktadır. Öncelikle unutulma hakkının yahut onun felsefi temelini teşkil eden haklardan olan kişisel verilerin korunması hakkının, AİHS'de bağımsız bir hak

---

³³³ Develioğlu, s. 7.

³³⁴ Küzeci, s. 116-117.

olarak yer almadıklarını belirtmekte fayda vardır³³⁵. Ancak unutulma hakkının AİHS’nde bağımsız bir hak olarak yer almasına dahi, “*Özel ve aile hayatına saygı hakkı*” başlıklı 8. maddede düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliği hakkıyla ve özel hayatın gizliliği kapsamında korunan hukuki değerlerden itibarın korunması, bireyin maddi manevi kişiliği geliştirmesi ve mahremiyet hakkı ile yakın ilişkisi olduğu tezin önceki bölümlerinde halihazırda izah edilmiştir.

AİHS’nde özel hayatın gizliliği “*Özel ve aile hayatına saygı hakkı*” başlıklı 8. maddede düzenlenmiş ve “*Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*” denerek devlete özel hayata müdahale edilmemesine yönelik bir negatif yükümlülük yüklenmiştir. Ancak AİHM, içtihatlarında hakkın etkin korunmasını sağlayabilmek için, pozitif yükümlülükler de içerdiğini belirleterek devletin özel hukuk kişilerini olumlu edimler ifa etmekle yükümlü kılmaya ilişkin pozitif yükümlülüğü olduğundan bahsetmiştir. Bu kapsamda unutulma hakkı da devletin özel hayatın korunmasına dair pozitif yükümlülüklerinin bir görünümü olarak özel hayatın gizliliği ile yakından ilişkili bulunmaktadır³³⁶.

---

³³⁵ Küzeci, s. 132-133.

³³⁶ Sözüer, s. 55-57.

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 28.06.2018 tarihli M.L. and W.W.

v. Germany Kararı (60798/10 ve 65599/1) ve Unutulma Hakkına Yaklaşımı

AIHM'nin unutulma hakkı kavramının bizzat geçtiği ilk kararının 17.05.2016 tarihli *Fürst-Pfeifer v. Austria* (33677/10 ve 52340/10) kararı olduğunu söylemek mümkündür ve bu kararda unutulma hakkı kavramına muhalefet şerhinde yer verilmiştir³³⁷. Söz konusu davada başvuran çocuk ve ergen psikiyatristi ve aynı zamanda mahkeme uzmanıdır. Hakkında on beş yıl önce hazırlanan psikolojik bir rapora dayanan ve kendisinin paranoyak fikirleri olan, ruh hali dalgalanmaları yaşayan, panik ataklar geçiren ve intihar düşünceleri taşıyan bir akıl sağlığı geçmişine sahip olduğuna dair iddiaları içeren çevrimiçi bir yayın ve çevrimdışı haftalık yerel bir gazetede haberler çıkması neticesinde tazminat talebi ile yargı makamlarına başvurmuştur. Yerel Mahkeme ve Temyiz Mahkemesi tarafından web sitesi ve gazete lehine kararlar verilmesi üzerine uyuşmazlığı AIHM'e taşımıştır. AIHM, ifade özgürlüğünün, başvuranın özel hayat hakkı karşısında ağır bastığına oy çokluğu ile karar vermiştir³³⁸. Karar karşı *Yargıç Wojtyczek ve Kūris* tarafından ses getiren bir muhalefet şerhi kaleme alınmış ve unutulma hakkından bahsedilmiştir³³⁹.

---

³³⁷ Salihpaşaoğlu, Yaşar/ Değirmencioğlu, Burcu, **Unutulma Hakkının Bir “İnsan Hakkı”na Dönüşme Yolculuğu**, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, Y. 2020, S. 2, ss. 361-388, s. 378.

³³⁸ Fürst-Pfeifer v. Austria, 33677/10 ve 52340/10.

³³⁹ Fürst-Pfeifer v. Austria, 33677/10 ve 52340/10, Joint Dissenting Opinion Of Judges Wojtyczek And Kūris, §7, (Çevrimiçi) https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/ case_no.25/Judgment/C25_DO_joint.pdf.

AİHM'nin 19.10.2017 tarihli bir kararına³⁴⁰ konu olayda ise başvuru tarafından unutulma hakkının ihlal edildiği belirtilmiş ve ABAD'ın Google/Spain kararının söz konusu olaya uygulanması talep edilmiştir. Dava, başvuru hakkında The New York Times'ın internet sitesinde yayınlanan bir gazete makalesi ile ilgili olup makale, adına açıkça yer verilen başvurunun FBI ve Avrupa Emniyet Teşkilatının raporlarına göre Rus organize suç örgütüne dahil olduğuna ilişkin iddiaları içermektedir³⁴¹. Alman mahkemeleri, gazetecinin gazetecilik sorumluluğunu yerine getirdiği sonucuna varmıştır³⁴². AİHM ise, Alman mahkemelerinin yarışan haklar arasında makul bir denge kurduğunu ve takdir hakkı içerisinde hareket ettiğini belirterek ihlal kararı vermemiştir³⁴³.

AİHM'nin içeriğinde unutulma hakkı kavramının geçtiği ilk kararının ise 28.06.2018 tarihli kararı olduğunu söylemek mümkündür. AİHM ilk kez huzurunda bulunan başvuruda unutulma hakkına ilişkin açıkça bir değerlendirme yapmış ve bir aktörün kurban edildiği cinayet dolayısıyla mahkûm edilmiş olan başvuru sahiplerinin mahkûmiyet bilgilerinin Alman medya portallarından kaldırılmasına ilişkin 8. madde kapsamında yapmış oldukları unutulma hakkı başvurusunu reddetmiştir³⁴⁴. Başvuruya konu olay şu şekilde gelişmiştir:

Almanya'da, kamuoyunda iyi bilinen, 1990 yılında işlenmiş Alman bir aktörün öldürüldüğü cinayet dolayısıyla mahkûm edilmiş olan iki kişi 2008 yılında şartlı tahliye

---

³⁴⁰ Fuchsmann v. Germany, 71233/12.

³⁴¹ Fuchsmann v. Germany, 71233/12, §7.

³⁴² Fuchsmann v. Germany, 71233/12, §28.

³⁴³ Salihpaşaoğlu/ Değirmencioğlu, s. 379, Fuchsmann v. Germany, 71233/12.

³⁴⁴ ML. and WW v. Germany, 60798/10 ve 65599/10.

ile hapisten çıkmalarının ardından, Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin 1973 tarihli rehabilitasyon hakkına ilişkin kararını emsal göstererek, radyo istasyonu Deutschlandradio, haftalık Der Spiegel dergisi, günlük Mannheimer Morgen gazetesi ve birçok dilde hazırlanan açık bir internet ansiklopedisi olan *Wikipedia*'nın da içlerinde bulunduğu web sitelerinden adlarının çıkarılması istemiyle dava açmışlardır. Başvurucular, Wikipedia' nın Alman aktör ile ilgili olan İngilizce ve Almanca sayfalarında aktörün katili olarak kendi adlarına atıf yaptığını ve bu durumun mahremiyeti ihlal ettiğini, ünlü aktörün cinayetini anlatan olayın anonimleştirilerek aktarılmasını talep etmişlerdir. Başvuruyu değerlendiren ilk derece mahkemesi; bu cinayetle ilgili yayınlarda başvurucuların adının ve resminin kullanılamayacağı kararını vermiş, kararın akabinde başvurucuların ismi Alman Wikipedia' dan kaldırılmıştır. Ancak, başvurucular aynı talebi, merkezi ABD'de bulunan ve İngilizce yayın yapan Wikipedia sitesine yönelttiklerinde aynı sonuca ulaşamamışlardır. Şirket yetkilileri her iki dilde yayın yapan site editörlerinin de yayından kaldırma yahut yayında bırakma kararlarına saygı gösterileceğini, bu konuda özgür olduklarını belirtmiş, İngilizce Wikipedia da ifade özgürlüğü gerekçesiyle söz konusu yayını Alman Wikipedia aksine muhafaza etmeye karar vermiştir. Nitekim; 2009 yılına gelindiğinde Alman Mahkemelerinin vermiş olduğu söz konusu karar, anayasal bir hak olan basın özgürlüğünün ihlali niteliğinde olduğu gerekçesiyle Almanya Federal Mahkemesi³⁴⁵ tarafından bozulmuş, Almanca Wikipedia da isimleri sisteme yeniden yüklemiştir. Almanya Federal Mahkemesi kamuoyunda dikkat çekmiş ve iyi bilenen bir cinayet sebebiyle geçmişte yapılmış olan haberlerin, yeni bir haber gibi sunulmadığının ilk bakışta anlaşılması halinde ve okurların ilgili haberlere ulaşmalarının arşivden mümkün

---

³⁴⁵ Bkz. BGH 23.06.2010, 1316/10 ve 1315/10.

olduğu durumlarda, bu haberlerin internetten ve tarihi hafızalardan silinmesi için yeterli sebebin mevcut olmadığını söylemiştir³⁴⁶.

Alman Federal Mahkemesinin bozma kararı sonrasında başvuruçular, 29.10.2010 tarihinde uyuşmazlığı AİHM'ne taşımışlardır. Kararı inceleyen AİHM, 28.06.2018 tarihli kararında yeni bir karar tesis etmeye gerek duymamış ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir³⁴⁷.

AİHM bu davayı gizlilik riskini artıran dijital iletişim kanalları bağlamında ortaya koymuştur. İki hak arasındaki çatışmayı incelemiş ve yayınların genel çıkar tartışmasına katkısını dikkate alarak bir dengeleme testi uygulamıştır. AİHM kamu yararının zamanla azalacak bir konu olduğunu söylemiş ancak somut olayda, M.L. ve W.W.'nin mahkumiyetleri nedeniyle dikkate değer kişiler olduklarını ve bunun halkın gelişmelerin farkında olması için meşru bir beklenti yarattığını kaydetmiştir. Öyle ki; mevcut davada cinayetin kurbanı Almanya'da popüler olan bir aktördür ve başvurular onu öldürerek kamusal bir figür statüsü kazanmışlardır. Mahkemeye göre M.L. ve W.W.'nin şöhretini artıran ikinci husus ise, kendi davranışları olmuştur. Hapis cezasına çarptırılan başvuruçular sayısız duruşmayı yeniden açmayı talep etmiş ve suçluluklarını reddeden açıklamalar yapmışlar, kamuoyu tarafından bilinmezlerken, çeşitli kamuoyu

---

³⁴⁶ Voorhoof, Dirk, **European Court of Human Rights: M.L. and W.W. v. Germany**, IRIS Newsletter, S.8, 2018, ss.3-4, s.3-4; Şerefoğlu Henkoğlu, s. 202; Soysal, Tamer, **Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi**, UMD, 2019, Y.7, S.13, ss.339- 422, s. 405-407.

³⁴⁷ Soysal, s. 407.

kampanyaları düzenleyerek kendi kendilerini göz önüne taşımışlardır. Bu tür girişimler ise haklarında yeni yayınlar yapılması için bir temel oluşturmuştur³⁴⁸.

Bu kararda AİHM, Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca medya arşivlerinin korunmasını desteklemiş ve arşivlenmiş makaleler bakımından medya kuruluşlarına iletilen anonimleştirme taleplerinin ve arşivlemeyi bırakmalarını istemenin ifade özgürlüğünün kullanımında ürpertici bir etki yaratacağının altını çizmiştir. AİHM, yargı önüne taşınmış konuların kamuoyunda veya basında tartışılmayacağının söylenmesi halinde basının “*toplumun bekçi köpeği*” olma görevini yerine getiremeyeceğini, internette yer alan dijital arşivlere kamuoyu tarafından erişilebilmesinin bilginin korunması ve tarihsel araştırmalar açısından önem arz ettiğini belirtmiş ve çatışan hakları

---

³⁴⁸ Knight, Christopher, **The Court of Human Rights Remembers The Right to Be Forgotten**, 24.18.2018, (Çevrimiçi) <https://panopticonblog.com/2018/08/24/the-court-of-human-rights-remembers-the-right-to-be-forgotten/> (S.E.T. 16.05.2020); Kozhukhar, Oleksandr, **Freedom of Speech and Right to Privacy Balance: in the Context of Access to Criminal Records Information**, Ukrainian Catholic University, Lviv 2018, s. 38; Soldatov, Oleg, **M.L. and W.W. v. Germany: Recent Developments in Judicial Balancing of Privacy and Free Speech Online**, 06.09.2018 (Çevrimiçi) <https://www.rcmediafreedom.eu/Tools/Legal-Resources/M.L.-AND-W.W.-v.-Germany-Recent-Developments-in-Judicial-Balancing-of-Privacy-and-Free-Speech-Online> (S.E.T. 16.05.2020).

dengelerken ulusal makamlara bırakılan takdir payını göz önünde bulundurarak başvuruların 8. maddede düzenlenen haklarına hanel gelmediği sonucuna varmıřtır³⁴⁹.

AİHM, söz konusu kararında, çatışan haklar arasında denge kurarken söz konusu yayınların niteliğini, içeriğini, biçimini ve sonuçlarını da göz önünde bulundurmuş ve 8. maddenin ihlal edildiğinin söylenebilmesi için, kişinin itibarını hedef alan haksız fiilin belirli bir ciddiyette olmasının ve zarar verici nitelik taşıması gerektiğinin zorunlu olduğunu, cezai mahkumiyetlere yönelik içeriklerin ise katlanılabilir kabul edilebileceğini belirtmiştir. Başvuru konusu yayınlar başvuruları yanlış bir şekilde tasvir etmemiş ve bir suç aktarımının yanı sıra, başvuruların itibarına zarar verebilecek hiçbir bilgiyi kamuya açıklamamıştır. Bu sebeple AİHM başvurucularla ilgili yer alan haberlerin içeriğinin kişilik haklarını zedeleme amaçlı olmadığını söylemiştir. Yine AİHM yayınlarda kullanılan fotoğraflarda başvurucuların 13 yaşında olmasının, başvurucular serbest bırakıldıktan sonra tanınmalarına daha az yol açtığına da değinmiştir. Ek olarak, AİHM başvuruya konu bilgilerin dolaşımının sınırlı olmasını, belirli makalelere erişilebilirliğin özellikle abonelik istenerek veya ücretli kılınarak sınırlandırılmasını ve söz konusu yayınların “*eski raporlar*” bölümünde yer almasını da önemsemiştir. AİHM, başvuruların, haklarındaki kişisel bilgilerin tespit edilebilirliğini azaltmak için arama motorlarından herhangi bir talepte bulunmadıklarına yönelik tespit de bulunmuřtur³⁵⁰. Mahkemenin bu yöndeki tespitinin, sınırlı sayıda yayıncıya yönelik

---

³⁴⁹ Voorhoof, s. 3-4; Soysal, s. 405-407; Global Freedom of Expression Columbia University, **ML v. Germany** (Çevrimiçi) <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/m-l-w-w-v-germany/> (S.E.T. 16.05.2020).

³⁵⁰ Kozhukhar, s. 39; Knight, Christopher, The Court of Human Rights Remembers The Right to Be Forgotten, 24.18.2018, (Çevrimiçi) <https://panopticonblog>

yürütülen hukuki süreçlerden ziyade, arama motorlarına başvurulmasına ilişkin alternatif mekanizmanın başvuranların genel gizlilik menfaatlerini daha iyi karşılayabileceğine ilişkin kanaatine işaret ettiği düşünülebilir.

Son olarak AİHM kararında çatışan hakların dengelenmesinde talebin muhatabının bilginin orijinal yayıncısı konumundakiler mi yoksa arama motorları mı olduğunun da önem arz edeceğini belirtmiştir. Çünkü arama motorlarının asıl görevi ilgili kişi hakkındaki bilgiyi ilk olarak yayınlamak değil, o kişi hakkındaki mevcut bilgilerin bulunmasını kolaylaştırmak ve o kişiye bir profil oluşturmaktır³⁵¹. AİHM' in kararda yer alan bu açıklamasıyla ABAD kararının yerindeliğine göndermede bulunduğu ve ABAD kararında olduğu gibi talebin muhatabının arama motoru işleten bir şirket olması halinde -adil dengeyi sağlamaya ilişkin diğer koşulların da incelenmesi sonucu uygun ise- çatışan haklar arasında unutulma hakkı lehine üstünlük tanıyacağına ilişkin sinyal verdiği düşünülebilir.

Bununla birlikte AİHM' in söz konusu kararı; karar ilk bakışta klasik bir unutulma hakkı kararı gibi görünmesine rağmen unutulma hakkına yönelik teknik ve ayrıntılı bir değerlendirme içermediği, kararda her ne kadar ABAD' ın unutulma hakkı kararına ilişkin alıntılara yer verilmiş olsa da kararın özünü teşkil eden kısımlarda bu alıntılara tekrar dönülmediği ya da atıf yapılmadığı, karar AİHS çerçevesinde önemli açıklamalar

---

.com/2018/08/24/the-court-of-human-rights-remembers-the-right-to-be-forgotten/

(S.E.T. 16.05.2020).

³⁵¹ Bkz. ML. and WW v. Germany, 60798/10 ve 65599/10 par. 97; Knight, Christopher, The Court of Human Rights Remembers The Right to Be Forgotten, 24.18.2018, (Çevrimiçi) <https://panopticonblog.com/2018/08/24/the-court-of-human-rights-remembers-the-right-to-be-forgotten/> (S.E.T. 16.05.2020).

barındırsa da klasik bir basın hakkına müdahaleye ilişkin değerlendirmenin ötesine geçilmediği sebepleriyle eleştirilmiş ve AİHM' nin unutulma hakkını kurumsallaştırma imkanını kaçırdığı söylenmiştir³⁵². Bunun yanı sıra AİHM' in çatışan haklar arasındaki dengeyi gözetmiş olması ve unutulma hakkını dar yorumlaması kararın en önemli çıktısı olarak değerlendirilmekte ve veri koruma mevzuatlarındaki düzenlemelerin ifade özgürlüğüne ilişkin istisnalarının nasıl yorumlanması gerektiği konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir³⁵³.

İçtihatların ilerleyen dönemde nasıl gelişeceği önem arz etmekle birlikte, AİHM' in bu kararı ile unutulma hakkı iki üst düzey Avrupa mahkemesi tarafından da değerlendirilmiş olmuştur. AİHM kararı, ABAD' ın Google/İspanya kararında belirtilmiş olan genel sınırlar ile örtüşmekle birlikte, yeni olan ve bazı açılardan hala belirsizlikler barındıran bu hakkın nasıl uygulanması gerektiği konusundaki boşlukları doldurması anlamında önemlidir ³⁵⁴. Ayrıca AİHM' in unutulma hakkını değerlendirdiği ilk kararında, ifade özgürlüğüne yönelik sağduyulu yaklaşımını göstermesi ve adil dengeyi

---

³⁵² Kaya, Mehmet Bedii, **Unutulma Hakkı: AİHM'in Unutulma Hakkına Yaklaşımı** **AİHM M.L. ve W.W. v. Almanya Kararının İncelenmesi**, 08.05.2020. (Çevrimiçi) <https://www.mbkaya.com/unutulma-hakki-insan-haklari-aihm/> (S.E.T. 18.05.2020).

³⁵³ Kaya, M.L. ve W.W. v. Almanya Kararının İncelenmesi, 08.05.2020. (Çevrimiçi) <https://www.mbkaya.com/unutulma-hakki-insan-haklari-aihm/> (S.E.T. 18.05.2020).

³⁵⁴ Knight, The Court of Human Rights Remembers The Right to Be Forgotten; Soldatov, M.L. and W.W. v. Germany: Recent Developments in Judicial Balancing of Privacy and Free Speech Online.

sağlamaya yönelik çabası, unutulma hakkının ifade özgürlüğünü kısıtlayacağına dair gelen eleştirileri ve kaygıları da azaltabilecektir.

3. 108 numaralı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi ve Unutulma Hakkı

Avrupa Konseyinin “28.01.1981 tarihli ve 108 numaralı Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi”³⁵⁵ üye devlet statüsü taşımayan diğer devletlerin de imzasına açık olması ve hala kişisel verilerin korunması hakkında bağlayıcı tek uluslararası metin olması sebebiyle etki gücü yüksek olan önemli bir hukuki metindir. Yukarıda açıklandığı üzere AİHS’nde kişisel verilere dair bağımsız bir hak tanımlanmamış olduğundan bunların AİHS nezdinde korunması zamanla zorlaşmış ve bağımsız ve özel bazı düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. 108 sayılı Sözleşmenin kabulünde de AİHS’deki güvencelerin kişisel verilere ilişkin yetersiz ve sınırlı kalacağı fikri etkili olmuştur³⁵⁶. 108 numaralı sözleşme OECD Rehber ilkeleri gibi tavsiye niteliğinde olmayıp taraf devletler için bağlayıcıdır ve devletlerin iç hukuklarına sözleşmede yer alan veri korumaya ilişkin asgari tedbirleri aktarması zorunludur³⁵⁷. Sözleşme hem kamusal merciler hem de özel sektör tarafından işlenen verileri korumaktadır. Belirtilmesi gereken ise Sözleşme

---

³⁵⁵ R.G. 29628, T. 18.02.2016

³⁵⁶ Küzeci, s. 126-127.

³⁵⁷ Aşıkoğlu, Şehriban İpek, **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri**, Onikilevha Yay., İstanbul 2018, 1. B., s. 42; Develioğlu, s.

yalnızca otomatik yolla işlenen verilere ilişkin bir koruma sağlamaktadır³⁵⁸. Sözleşme imzaya açılma tarihinden itibaren birkaç kez güncellenmiş olup ayrıca 2012 senesinden beri Sözleşme'nin yeniden güncellenmesi çalışmaları da sürmektedir³⁵⁹.

Unutulma hakkının 108 numaralı sözleşmenin çeşitli hükümlerinin beraber uygulanması ile bir ölçüde gerçekleştiği söylenebilir. Bu hükümler, veri kalitesine ilişkin 5. madde ile ilgili kişinin katılımına ilişkin 8. madde hükümleridir. Unutulma hakkının dayanağı olduğunu belirttiğimiz amaçla sınırlı olma, doğru ve güncel olma gibi ilkeler sözleşmenin 5. maddesinde yer almaktadır. Maddede, amacın gerçekleşmesi akabinde kişisel verilerin ilgili kişinin kimliğinin belirlenmesine imkân vermeyecek şekilde saklanması yani anonimleştirilmesi gereğine de yer verilmiştir. Bu anonimleştirme işlemi unutulma hakkını 108 sayılı sözleşme kapsamında hayata geçirmek için bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Sözleşmenin 8. maddesi ise ilgili kişilere bu ilkelere uyulmadan veri işleme faaliyeti yapılması halinde verilerinin silinmesini talep etme hakkı tanımıştır. Sözleşmede yer alan veri kalitesine ilişkin söz konusu ilkeler ile verilerin silinmesine yönelik hakkın birlikte kullanılması unutulma hakkını bir ölçüde gerçekleştirse de, hakkın kapsamlı olarak tanındığı söylenemeyecektir³⁶⁰.

---

³⁵⁸ Ayözger Öngün, Çiğdem, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, Beta Yay., İstanbul 2019, 3. B., s. 74.

³⁵⁹ Sözür, s. 112.

³⁶⁰ Sözür, s. 113-114.

D. AVRUPA BİRLİĞİ METİNLERİNDE UNUTULMA HAKKI

1. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda Unutulma Hakkı

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı (ABTHŞ)³⁶¹, 07.12.2000 tarihinde Fransa'da imzalanmış ve 01.12.2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile birlik üyesi devletler için tam bağlayıcı hale gelmiştir. ABTHŞ' nde haklar; “*insan onuru*”, “*özgürlükler*”, “*eşitlik*”, “*dayanışma*”, “*vatandaşlık hakları*” ve “*adalet*” olmak üzere altı bölüm şeklinde kategorize edilmiştir. ABTHŞ' nda, AİHS'nden farklı şekilde kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliğinden ayrı müstakil bir hak olarak yer almıştır³⁶². Unutulma hakkına ABTHŞ' nde referans olabilecek hükümlerin ise özgürlükler kategorisinde bulunan 7. maddede³⁶³ yer alan özel ve aile yaşamına saygı hakkı ve 8. maddede³⁶⁴ yer alan kişisel bilgilerin korunması hakkı olduğu söylenebilecektir³⁶⁵. 8.

---

³⁶¹ Çevirisi için bkz. <https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708> (S.E.T. 16.05.2020).

³⁶² Küzeci, s. 156-157.

³⁶³ “*Herkes, özel ve aile yaşamına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.*”

³⁶⁴ “*1. Herkes, kendisine ilişkin kişisel bilgilerinin korunmasını isteme hakkına sahiptir.*

2. Bu tür bilgiler, belirtilen amaçlar için ve ilgili kişinin muvafakatine veya yasada öngörülen başka meşru temele dayalı olarak adil şekilde kullanılmalıdır. Herkes, kendisi hakkında toplanmış olan bilgilere erişme ve bunlarda düzeltme yaptırma hakkına sahiptir.

3. Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenecektir.”

³⁶⁵ Sözüer, s. 116.

maddenin ikinci fıkrasında öngörülen veri kalitesine ilişkin ilkeler ile ilgili kişinin katılımı ilkesi de unutulma hakkına dayanak teşkil eden ilkelerdendir. ABAD da Google/İspanya kararında unutulma hakkını bu maddelerin uygulanması olarak nitelendirmiştir³⁶⁶

2. 95/46/EC Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi' nde Unutulma Hakkı

95/46 sayılı Direktif 25.05.2018 tarihinde yürürlükten kalkana dek kişisel verilerin korunmasına dair en önemli hukuki metinlerden biri olarak bulunmaktaydı. Direktif halihazırda mülga olmasına rağmen hem birçok ülkede veri koruma mevzuatlarına çerçeve çizip yol göstermesi sebebiyle³⁶⁷ hem de ABAD' ın unutulma hakkına yönelik vermiş olduğu ilk kararına söz konusu direktif hükümlerinin dayanak teşkil ettiğinden bütünlüğün sağlanması için çalışmada el alınması faydalı görülmüştür.

Unutulma hakkının açıkça düzenlenmesinden önce, teknolojiye gelişmeler sebebiyle üçüncü kişilere devredilen kişisel verilerdeki artış ve bu verilerin ticari amaçlarla kullanımı sebebiyle, AB vatandaşlarına yönelik Tek Pazar açısından üye

---

³⁶⁶ Bkz. par. 99 “Şart'ın 7'nci ve 8'inci maddeleri kapsamındaki temel haklar ışığında, söz konusu bilginin bu tür bir sonuç listesine eklenmesi neticesinde, veri konusu, ilgili bilginin artık kamuya sunulmamasını talep edebileceğinden, bu haklar, kural olarak, sadece arama motoru operatörünün ekonomik menfaatine değil, aynı zamanda veri konusunun ismiyle ilgili bir arama yapıldığında kamunun bu bilgiye erişimine ilişkin menfaatine de üstün gelir.”

³⁶⁷ Küzeci, s. 159-160.

devletlerde değişik uygulamalar ortaya çıkmıştır. Bu döneme kadar kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak var olan OECD Rehber İlkeleri de Avrupa Konseyinin 108 numaralı Sözleşmesi de gerekli somut çözüm önerilerini sunamamış, AB üyesi ülkelerin yasaları arasında standartlaşma sağlanamamış, tüm bu sebeplerle Avrupa Komisyonu 1990 yılında taslak Veri Koruma Direktifi yayımlamak ihtiyacını hissetmiştir. Bu direktif Bakanlar Konseyince “*Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/EC sayılı Direktif*” adı ile 20.02.1995 tarihinde onaylanmıştır³⁶⁸.

Direktif’te unutulma hakkı adı altında bağımsız ve doğrudan bir hak yer almamaktadır. Ancak Direktif’te mevcut bazı hükümlerin birlikte uygulanması unutulma hakkının gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu hükümlerin “*unutulma hakkının seyreltilmiş hali*” olarak yorumlanabilmesi mümkündür³⁶⁹. Bu doğrultuda Direktif’in “*ilgili kişinin silme-sildirme hakkı*”nın düzenlendiği 12. öaddesi ve “*ilgili kişinin itiraz hakkı*”nın düzenlendiği 14. öaddesi unutulma hakkıyla yakından ilişkili olan maddelerdir³⁷⁰.

---

³⁶⁸ Küzeci, s. 161; Akıncı, Ayşe Nur, **Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi**, Kalkınma Bakanlığı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Çalışma Raporu-6, Y. 2017, s. 9.

³⁶⁹ Ambrose/Ausloos, s.7.

³⁷⁰ Zanfır, Gabriela, **Tracing The Right to Be Forgotten In The Short History Of Data Protection Law: The “New Clothes” Of An Old Right**, Computers, Privacy and Data Protection Conference, Brussels, 2014, ss. 1-21, s. 17; Costa, Luiz/Poullet, Yves, **Privacy And The Regulation of 2012**, Computer Law & Security Review, 2012, C. 28, S. 3, ss. 254-262; s. 257.

Direktifte veri işlemeye dair sınırlar ve kişisel veri sahiplerine tanınan haklar uyarınca veri sahiplerine pasif ve aktif olmak üzere iki tip himaye getirilmesi amaçlanmıştır. Pasif koruma direktifin 6. maddesinde yer almakta olup söz konusu sınırlamaya göre, kişisel veriler sadece “*belirli, açık ve meşru amaçlarla*” toplanabilir. Verilerde yanlışlık ya da eksiklik bulunması durumunda, silinmesi ya da düzeltilmesi gerekmektedir. İşleme amacından daha uzun bir süre tutulmamalı, silinmeli ya da öznesinin tespitine izin vermeyecek biçime sokulmalıdır. Bu hüküm kullanıcı tarafından herhangi bir inisiyatif almayı gerektirmez, veri sahibi kimselerin sürece aktif olarak katılmalarını gerekli kılmaz. Bu anlamda bu hükme unutulma hakkının otomatik veya pasif sürümü denmektedir.

Direktif’in 12. ve 14. Maddelerinde ise aktif koruma sağlayan haklar kümesi yer almaktadır. Bu haklar veri denetleyicisine karşı veri sahibi tarafından gönüllü olarak kullanılması gereken yani veri sahibinin inisiyatifine bağlı olan haklardır. Direktif’in 12. maddesinde yer alan aktif koruma olup veri sahibi kimselere veri denetçilerine karşı ileri sürmek üzere tanınan bilgi alma hakkıdır. Bu hak ile veri sahibi, hangi verilerin ne amaçla işlendiğini, kimlerle paylaşıldığı öğrenebilir ve direktife aykırı olarak işlenen verilerin düzeltilmesini, silinmesini veya engellenmesini talep edebilir. Unutulma hakkının kullanılmasında verinin silinmesinin ilk adımı hangi verilerin tutulduğunu tam olarak bilmek olduğundan, erişim hakkının önemi hafife alınmamalıdır. Direktif’in 14. maddesinde de veri sahibinin kanuni sebeplerin mevcut olması halinde daima itiraz

hakkının bulunduğu düzenlenmiş, doğru bir itiraz olması durumunda veri denetçisinin itiraza konu verileri kullanamayacağını belirtilmiştir³⁷¹.

Bu tür hükümlerin veri sahipleri tarafından kişisel verileri üzerindeki kontrolleri açısından avantajları yadsınamaz olsa da özellikle dijital ortamda dezavantajları ve istisnaları daha az olan hükümlere ihtiyaç doğmuştur. Örneğin; Direktif’ te önemle yer verilmiş olan “amaç ilkesi” nin kişisel verilerin internette sonsuz amaçlarla kalıcı olarak toplanması ve kullanılması nedeniyle etkisiz hale geldiği belirtilmektedir. Öyle ki; hemen hemen her kişisel verinin belirli bir amaç ile ilgili olabileceği, kişiselleştirilmiş bir internette, özellikle Direktif’ te yer alan amaç spesifikasyonlarının geniş ve belirsiz ifadelerin dikkate alındığında bu ilke oldukça belirsiz hale gelmiştir³⁷². Buna ek olarak, bu ilke, kullanılan terimlerin belirsiz ve geniş formülasyonu ile zayıflatılabilir ve kolayca ikincil amaçlar yaratılarak kişisel verilerin birincil amaçlarla öngörülenden daha uzun süre saklanması sağlanabilir³⁷³.

Etkin koruma anlamında bir diğer sorun teşkil eden hüküm ise Direktif’ in veri işlemenin yasal koşullarını gösteren 7. maddesinden kaynaklanmaktadır. Bu maddede verilerin işlenmesi için ilgili kişinin açık, kesin ve net bir biçimde rıza vermesi gerektiği düzenlenmiştir. Ancak rızanın geri alınması durumuna ilişkin net bir düzenleme

---

³⁷¹ Pancani, Alessandro, **Searching to be Forgotten: An Investigation of the Effects of the Proposed ‘Right to be Forgotten and to Erasure’ on Search Engines (Yüksek Lisans Tezi)**, Tilburg University, 2013, s. 32-33.

³⁷² Graux / Ausloos,/Valcke, s. 103.

³⁷³ Koops, Bert-Jaap, **Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the “Right To Be Forgotten” in Big Data Practice**, Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series 1, SCRIPTed, C. 8, S. 3, ss. 229-256, s. 17.

bulunmamaktadır. Direktif’ in 29. maddesi uyarınca üye devletlere görüş bildiren ve danışma statüsüne sahip bir kurul olan “Madde 29 Çalışma Grubu (Data Protection Working Party)” tarafından ilgili kişilerin rızalarını daima geri alabilecekleri belirtilmiştir. Bununla birlikte, bu geri çekme yalnızca gelecekte, yani itiraz yapıldıktan sonra veri işlemeyi etkiletecek ve bu nedenle daha önce meydana gelen veri işleme eylemleri için etkisiz olacaktır³⁷⁴.

Yine, Direktif’ in 12. ve 14. maddesi uyarınca ilgili kişiye tanınan itiraz hakkı ve bu şekilde silme ve engelleme işlemleri yalnızca “işlem bu Direktif hükümlerine uymadığında, özellikle de verilerin eksik veya yanlış olması” hallerinde uygulandığı için oldukça sınırlıdır³⁷⁵.

Direktif’ in etkin bir korumayı zorlaştıran bir diğer yönü de ilgili kişilerin talebi ve Direktif’ te yer alan koşulların varlığı halinde veri denetçilerinin gerçekleştirdiği düzeltme, silme ve engelleme faaliyetlerini veri paylaşımında bulunulan üçüncü şahıslara bildirilmesinin, veri denetçisinin orantısız çaba harcamasını gerektirmediği takdirde zorunlu tutulmuş olmasıdır. Çünkü internet ortamında verilerin akış hızı gözetildiğinde, bu hakkın kullanımı büyük ölçüde zorlaştırmaktadır³⁷⁶.

Sayılan zorlukların yanı sıra Direktif’ in “*Kapsam*” başlıklı 3. maddesinin 2. fıkrasında yer alan Direktif’ in “bir gerçek kişi tarafından, tamamen kişisel veya ev içi faaliyeti esnasında” işlenen veri işleme faaliyetlerine uygulanmayacağını söyleyen istisna hükmü, web 2.0 teknolojisi ile webin tüm tasarım ve kullanılabilirlik altyapısının

---

³⁷⁴ Ambrose/Ausloos, s.7; Pancani, s. 34-35.

³⁷⁵ Ambrose/Ausloos, s.7; Pancani, s. 35-36.

³⁷⁶ Pancani, s. 36.

kullanıcılara göre şekillenmiş olduğu ve interneti kullanıcıların içeriklerinin dizayn ettiği göz önünde bulundurulduğunda geniş bir boşluğa neden olmaktadır. Madde 29 Çalışma Grubu tarafından bir sosyal ağ servisi kullanıcısının bir tüzel kişi adına hareket etmesi veya sosyal ağ servisini esas olarak ticari, politik veya hayır amaçlı hedefler geliştirmek için bir platform olarak kullanması durumunda bu istisnanın uygulanmayacağı belirtilmiş ve istisnayı sınırlandırılmış³⁷⁷ olsa da bu sınırlamaları destekleyecek yasal bir hüküm bulunmamaktadır³⁷⁸.

Sonuç olarak anılan bütün nedenlerle yürürlükteki AB düzenlemeleri unutulma hakkı bakımından etkili bir koruma sunmamaktadır. Mevzuattaki eksiklerin fark edilmesi AB Komisyonu’nu harekete geçirmiş ve GDPR’ın ortaya çıkmasını sağlamıştır³⁷⁹.

3. Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 13.05.2014 tarihli Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González v. Google Spain SL, Google Inc. (Dava C-131/12) Kararı ve Unutulma Hakkına Yaklaşımı

ABAD’ ın çalışma boyunca kısaca Google/İspanya olarak anılan 13.05.2014 tarihli kararı, unutulma hakkının hayata geçirildiği karar olması ve ABAD’ ın unutulma hakkına ilişkin yaklaşımını ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir³⁸⁰. ABAD’ ın vermiş olduğu devrim niteliğinde bir karar olan; İspanya’daki Veri Koruma Kurumu

---

³⁷⁷ Bkz. Article 29 Data Protection Working Party, 01189/09/ EN WP 163, 3.1.1. Purpose and Nature, s. 6.

³⁷⁸ Pancani, s. 36.

³⁷⁹ Laçın, s. 400.

³⁸⁰ Sözüer, s. 121.

(İVKK) ile *Mario Costeja González*’ in, *Google İspanya ve Google Inc.* ile karşı karşıya geldiği bu dava neticesinde unutulma hakkı Avrupa’da uygulanır olduğundan bu karar hakka dair en mühim karar olarak anılmaktadır³⁸¹.

Söz konusu davanın temelinde, Google’da *Mr Costeja González* isimli bir avukatın adının aranması halinde *La Vanguardia* adında bir gazetenin 19.01.1998 ve 09.03.1998 tarihli iki sayısının görüntülenmesi ve bu sayıların ilgili sayfalarında avukatın adına alenen yer verilerek sosyal güvenlik borçlarından dolayı uygulanan haciz işlemiyle ilgili bilgilerin bulunması hususu yer almaktadır. Avukat, ilk olarak gazetenin söz konusu sayfalarının kaldırmasını yahut bu sayfalarda değişiklik yapılarak kendisiyle ilgili kişisel verilerin görülmez hale getirilmesini istemiştir. İkinci olarak, İVKK’ ya Direktif uyarınca şikâyetle bulunarak linklerde geçen haciz işlemlerinin uzun zaman önce kalkmış olması ve bu konuya yapılan göndermelerin tamamen ilgisiz olması nedeniyle *Google İspanya ve Google Inc.* şirketlerinin söz konusu kişisel verilerini kaldırmasını veya gizlemesini, arama motorlarında yer almamasını ve bundan sonra *La Vanguardia* bağlantılarının arasında görünmemesini istemiştir. İVKK, İspanyol hukukundaki düzenlemeleri gerekçe göstererek 30.07.2010 tarihinde gazeteyi hedef alan şikâyeti reddetmiş fakat Google şirketleri hakkındakini kabul etmiştir. Google şirketleri, *İspanya Yüksek Ulusal Mahkemesi (Audiencia Nacional)* ne başvurmuş, Mahkeme ise görüş bildirmesi için davayı ABAD’ a götürmüştür³⁸².

İspanya Yüksek Ulusal Mahkemesi, ABAD’ a sorular yöneltmiş ve 95/46 sayılı Direktif’ in somut olay ve soruları nezdinde yorumlanmasını istemiştir. Bu sorulardan unutulma hakkıyla doğrudan ilişkili olanların şu şekilde özetlenebilmesi mümkündür: (i)

---

³⁸¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 261.

³⁸² Elmalica, s. 1613-1614.

Arama motorlarının kişisel verileri indeksleme ve geçici olarak saklama faaliyetleri Direktif’ in 2 (b) maddesi uyarınca veri ilerleme faaliyeti midir, öyle ise arama motoru Direktif’ in 2 (d) maddesi uyarınca denetleyici olarak mı sorumludur? (ii) Arama motorları, kişisel verilerini indekslediği kişilerin bilgilerini, ilgili kişiler bilginin yer aldığı asıl kaynağa başvurmamış olsa da ve söz konusu bilgi doğru nitelikteyse de Direktif’ in 12. ve 14. maddeleri uyarınca talep halinde kaldırmakla mı yükümlüdür? (iii) Direktif’ in 12. maddesinde yer alan silme hakkı ile 14. maddesinde yer alan itiraz hakkı ilgili kişilere “unutulma hakkı” bahşetmekte midir?³⁸³.

ABAD, konuya ilişkin iki önemli değerlendirme ve tespitte bulunarak incelemeye başlamış, ilk olarak arama motoru faaliyetlerinin direktifin 2/b maddesi uyarınca veri işleme olduğunu, ikinci olarak ise arama motorunun veri denetçisi olduğunu tespit etmiştir³⁸⁴. ABAD, arama motorları tarafından arama sonuçlarında kişisel verilerin gösterilmesinin, asıl kaynak olan web sitesindeki veri işlemeden bağımsız ve ona ek olarak, tek başına bir veri işleme faaliyeti olduğunu söylemiştir³⁸⁵.

ABAD kararında ilgili kişiye ilişkin söz konusu ilk yayının başvuru tarihinden 16 sene önce yapıldığı, ilgili kişinin özel hayatına dair bilgiler içerdiği ve çatışan haklarla dengelenmesi hususları üzerinde önemle durmuştur. ABAD’ a göre; somut uyumsuzlukta, verilerin içeriği doğru olsa da ve hukuka uygun olarak -bir gazete haberi aracılığıyla- yayınlanmışsa da üzerinden geçen zaman söz konusu veri işleme faaliyetini hukuka aykırı hale getirmiştir. Ayrıca ABAD, söz konusu veri işleme faaliyetinde veri kalitesine ilişkin ilkelerle veri işleme koşullarının sağlanmasının ilgili kişinin bu verilerin kaldırılmasını

---

³⁸³ Sözür, s. 123-124.

³⁸⁴ Değirmenci, s. 157.

³⁸⁵ Sözür, s. 124; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 77.

talep edebilmesi için yeterli olduğunu, ayrıca bir zarar görmüş olmasına gerek olmadığını da belirtmiştir³⁸⁶.

ABAD tarafından arama motorlarının veri denetçisi olduğuna ve arama sonuçlarını listeleme faaliyetinin veri işleme niteliğinde olduğuna ilişkin tespitten sonra, çatışan hak ve menfaatlerin dengelenmesine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Google'ın bilgi edinme hakkı üzerinden yapmış olduğu savunmalar kabul edilmemiş, söz konusu verinin *“geçersiz, eksik, tamamen ilgisiz veya sonradan ilgisiz hale gelmiş”* olması nedeniyle artık kamunun bilgi edinme hakkından söz edilemeyeceği belirtilerek direktifin ilgili maddelerine atıfla kişinin bu linklerin kaldırılmasını talep hakkı olduğuna karar verilmiştir³⁸⁷. ABAD, dengelemeyi başvurucunun özel hayatının gizliliği ile kişisel verilerinin korunması hakkı ve internet kullanıcılarının bilgiye erişim hakkı arasında yapmıştır. ABAD, kararında çatışan haklara eşit değer vermemekle ve özel hayatın gizliliği hakkının internet kullanıcılarının bilgiye erişim hakkı karşısında ağır basacağını peşinen söylemesi sebebiyle haklar arasında hiyerarşiye sebep olduğundan bahisle eleştirilmiştir. Dengelemenin eşit değere sahip çatışan haklar arasında yapılması gerektiği gözetildiğinde ABAD' ın söz konusu tespitinin dengeleme işlemini manasız kıldığı da söylenmiştir³⁸⁸.

---

³⁸⁶ Sözüler, s. 125.; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s 86.

³⁸⁷ Korkmazer, Gülsüm, **Unutulma Hakkına Dair Avrupa Birliği Adalet Divanı Google Kararının Değerlendirilmesi**, THAD, C.1, S. 2, Y. 2016, ss. 125-129, s. 127-129.

³⁸⁸ Sözüler, s. 134

Kararda yer alan önemli bir değerlendirme ise ABAD' ın, arama motorlarının ifade özgürlüğü hakkının öznesi olamayacağına ilişkin değerlendirmesidir³⁸⁹. ABAD ifade özgürlüğünün öznesinin habercilik amacıyla yayın yapan web sitesi yayıncıları olduğunu; arama motorların ise bilgi vermediğini, bilgileri derleyerek erişimi kolaylaştırdığını söylemiştir³⁹⁰.

Burada önem arz eden husus ise arama motorlarının yükümlülüklerinin yalnızca isim ile yapılan arama sonuçlarına ilişkin olduğudur. Örneğin; somut uyuşmazlıkta yalnızca “Mario Costeja Gonzalez” şeklindeki arama kombinasyonu arama sonuçlarından çıkarılacak, “Avukat Mario Costeja Gonzalez” veya “Mario Costeja

---

³⁸⁹ Sözüer, s. 136.

³⁹⁰ Bkz. par. 86-87. “Son olarak, (...) kişisel verilerin bir internet sitesinde yayınlanmasını doğrulayan gerekçenin arama motorlarının faaliyetine uygulanabilen gerekçeyle uyumlu olmadığı gibi, bu durum söz konusu olsa dahi, öncelikle işlemeyi haklı çıkaran meşru çıkarların farklı olabileceği ve ikinci olarak veri konusuna ve özellikle özel hayatına ilişkin işleme sonuçlarının aynı olmayabileceği dikkate alındığında, (...) söz konusu çıkarların tartılmasıyla ortaya çıkan sonucun, söz konusu işleme faaliyetinin bir arama motoru operatörü veya internet sitesi yayıncısı tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesine göre farklılık gösterebileceği ifade edilmelidir. Nitekim, bir kişinin ismine dayalı olarak yapılan bir aramanın ardından gösterilen, internet sitesinin ve bu kişiyle ilgili bilginin yer aldığı sonuçlar listesinde yer verilmesi, ilgili kişiye ilişkin bir arama yapan herhangi bir internet kullanıcısının bilgiye erişimini fark edilir derecede kolaylaştırdığından ve bu bilginin yayılmasında kararlı bir rol oynayabileceğinden, internet sitesinde yayınlanmadan ziyade, veri konusunun özel hayatının gizliliği temel hakkına önemli ölçüde müdahale oluşturur.”

Gonzalez La Vanguardia” şeklindeki bir aramada ise kaynak web sitelerinin bağlantıları halen sonuç olarak listelenecektir³⁹¹. Madde 29 Çalışma Grubunun kararın uygulanmasına dair yönergesinde ise kişinin ismiyle yapılan aramalarla birlikte, kişinin gerçek kimliğiyle ilgili olan lakap ve takma adlar ile de yapılan aramaların bu kapsamda kaldırılacağı bildirilmiştir³⁹². Bu husus doktrinde kararın çokça eleştirilen bir yönü olmuş, sınırlı bağlantı kaldırma işleminin unutulma sonucu doğurmayacağı söylenmiştir. Bu görüşte olan yazarlar tarafından önerilen terimlerin başında ise “*listeden çıkarılma hakkı*” olarak çevrilebilecek olan “*right to be delisted*” gelmektedir. Nitekim Madde 29 Çalışma Grubu da unutulma hakkının uygulanmasına dair yönergesinde bu kavramı tercih etmiştir³⁹³.

Bununla birlikte ABAD, “ilgili verinin kamu hayatında oynadığı önemli rol”, “halkın yoğun ilgisi”, “üstün kamu yararı” gibi kıstasların unutulma hakkına istisna teşkil edeceğini de belirtmiştir³⁹⁴.

4. Madde 29 Çalışma Grubu (“Article 29 Data Protection Working Party”) ve Unutulma Hakkının Uygulanmasına İlişkin İlkeler

Çalışma Grubu, Direktif’in 29. maddesine göre kurulmuş, üye devletlere görüş bildiren ve danışma statüsüne sahip bağımsız bir kuruldur. Madde 29 Çalışma Grubu’nun

---

³⁹¹ Sözüer, s. 127.

³⁹² Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 13.

³⁹³ Ausloos, Jef, **EU Internet Regulation After Google Spain Conference**, Report of Proceedings, 27.03.2015, University of Cambridge, ss. 15-17, s. 16.

³⁹⁴ Çırak, s. 179.

26.12.2014 tarihli “Avrupa Adalet Divanı’nın 13.05.2014 Tarihli Google Unutulma Hakkı Kararının Uygulanması Hakkında Yönergesi” ile ilk bölümünde ABAD kararının yorumlamasını yaparak hakkın kapsamına yönelik tespitleri derlemiş, ikinci bölümünde ise Avrupa Veri Koruma Makamları tarafından yapılacak değerlendirmelerde kullanılması için 13 maddelik kriterleri belirlemiştir³⁹⁵.

Bu kriterler her somut olay için ayrı değerlendirilmeli, esnek kullanılmalı ve karar vermek için çoğu zaman birden çok kriterin hesaba katılması gerektiği unutulmamalıdır. Ayrıca haklar arasında kurulması gereken denge gözetilerek yorumlanmalıdır³⁹⁶.

Söz konusu kriterlere tek tek değinmenin hakkın kapsamının belirlenmesi ve sınırının doğru çizilmesi için faydalı olacağı düşünülmüştür. Öyle ki; ABAD’ ın somut olay nezdinde yaptığı bir değerlendirmenin objektif kriterlere bağlanması hakkın doğru uygulanması için elzemdir.

- i. “Arama bir gerçek kişiyle mi ilgili? Arama sonuçları veri öznesinin adına karşı yapılan aramalarda mı ortaya çıkıyor?”

ABAD Google/İspanya kararı ile internette gerçek bir kişinin ismi ile yapılan aramaların, kişinin özel hayatının gizliliğine etkisini tanımlamıştır. Unutulma hakkını

---

³⁹⁵ Tüm yönerge metninin çevirisi için bkz. Kontoğlu, Sena, **Madde 29 Veri Koruma Çalışma Grubu Avrupa Adalet Divanı’nın 13 Mayıs 2014 Tarihli Google Unutulma Hakkı Kararının Uygulanması Hakkında Yönerge**, Küresel Bakış Çeviri Hukuk Dergisi, Y.6, S.21, 2016, ss. 1-20, s. 13.

³⁹⁶ Kaya, Mehmet Bedii, Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Hukuku bağlamında Unutulma Hakkı Sunumu, 01.06.2019 (Çevrimiçi) <https://www.mbkaya.com/unutulma-hakki/> (S.E.T. 18.05.2020).

kullanmak isteyen kişi öncelikle gerçek bir kişi olmalıdır. Ayrıca ilgili kişi ile AB arasında vatandaşlık ya da ikametgâh gibi bir bağ bulunmalıdır. Unutulma hakkının uygulanması ile kişinin adıyla yapılan arama kombinasyonu engellenecektir. ABAD kararında “ad” demişse de Madde 25 Çalışma Grubu yönergede kişinin mahlası, takma adı, lakabı olan kelimelerin de bu kapsamda dikkate alınması gerektiğini söylemiştir³⁹⁷.

ii. “*Veri öznesi kamu hayatında bir rol oynuyor mu? Veri öznesi kamusal bir figür mü?*”

ABAD, unutulma hakkından yararlanmak isteyen kişilerin kamu hayatında rol oynaması, kamuya mal olmuş biri olması ve halkın tanıdığı bir figür olması hallerinde kamunun söz konusu veriye erişmesinde meşru bir menfaat varsa unutulma hakkına istisna getirmiştir. Madde 25 Çalışma Grubu yönergede kamu hayatında rol oynama kriterinin kamuya mal olmuş kişi kriterinden daha geniş olduğu söylenmiştir. Bulundukları makam ya da ifa ettikleri görev dolayısıyla medyanın ilgi duymasının ve faaliyetlerinin kamu tarafından araştırılmasının normal karşılandığı kimselerin kamu hayatında rol oynadığı söylenebilir. Siyasetçiler, kıdemli devlet memurları, iş adamları bu kapsamda sayılabilecektir³⁹⁸. Ayrıca, Madde 25 Çalışma Grubu bu kavramların sınırı zor çizilen kavramlar olduğunu ve belirlenmelerinde Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin 1165 (1998) sayılı kararı AİHM’ nin *Von Hannover-Almanya* kararının³⁹⁹ dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

---

³⁹⁷ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 13.

³⁹⁸ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 13-14.

³⁹⁹ Bkz. Bassewitz, Katharina von, (çev. Parlak Börü, Şafak) **Paparazziler İçin Zor Zamanlar: Kişinin Özel Yaşamına Saygı Gösterilmesi (Mahremiyet) Hakkına**

iii. “Veri öznesi (yasal olarak) küçük mü?”

Madde 25 Çalışma Grubu ilgili kişinin bilginin yayınlandığı tarihte yasal olarak yaşının küçüklüğü veri koruma mercileri tarafından değerlendirmesi gerektiğini ve genel kural olarak çocuğun yüksek menfaati gereği arama sonuçlarının kaldırılmasının olası olduğunu söylemiştir⁴⁰⁰.

iv. “Veri doğru mu?”

Madde 25 Çalışma Grubu veri koruma mercilerinin, bir gerçekle ilgili hata olduğunda ve bu durum kişi hakkında yanlış, yetersiz veya yanıltıcı bir izlenime yol açtığında söz konusu arama sonucunun kaldırılmasının uygun olduğunu daha kolay düşünebileceğini söylemektedir⁴⁰¹.

v. “Veri alakalı ve ölçülü mü?”

Madde 25 Çalışma Grubu veri koruma mercilerinin listeden çıkarma talebini incelerken özel ve mesleki yaşam arasında ayırım yapması gerektiğini, kişiyle ilgili tüm veriler kişisel veriler olsa da bir kişiye ilişkin tüm verilerin özel olmadığını, bir kişinin özel hayatı ile kamusal veya profesyonel kişiliği arasında temel bir ayırım olduğunu ve bilgi, veri sahibinin mevcut çalışma hayatıyla ilgiliyse kullanımının uygun olmasının muhtemel olduğunu söylemiştir. Yine Madde 25 Çalışma Grubu meslek yaşamına ilişkin olsa dahi verilerin aşırı olup olmadığının ve veri sahibinin hala aynı mesleği profesyonel olarak icra edip etmediğinin de gözetilmesi gerektiğini belirtmiştir. Arama sonuçlarının

---

İlşkin Alman ve İngiliz Basını Ayaklandırıran Dönüm Noktası Niteliğinde İki Karar, AÜHFD, 2015, C. 64, S. 4, ss. 1245-1262.

⁴⁰⁰ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 15.

⁴⁰¹ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 15.

başvurana karşı nefret söylemi/iftira/ karalama veya benzer suçlar oluşturduğu iddia edilen bilgilere bağlantı vermesi durumunda, Madde 25 Çalışma Grubu suç oluşturan bir söyleme yönelik veri koruma mercilerinin yetkisinin ve görevinin bulunmadığını, ancak veri koruma mevzuatlarına uygunluk bakımından değerlendirme yapılabileceğini belirtmiştir. Madde 25 Çalışma Grubu verilerin bir bireyin kişisel görüşünü yansıttığının açık mı yoksa doğrulanmış gerçek bir veri olarak mı gözüktüğünün de önemli olduğunu söylemiştir. Bazı arama sonuçları hoş olmayan kişisel yorumlar içerse, incitici ve nahos içerikte olsa ya da birine karşı kişisel bir kampanyanın parçası olabilecek içerikler barındırsa da bu durum listeden kaldırılacakları anlamına gelmeyecektir. Bununla birlikte Madde 25 Çalışma Grubu'na göre doğrulanmış gerçek gibi görünen ancak aslında yanlış olan bilgileri içeren arama sonuçlarının listeden çıkarılması ihtimali daha yüksektir⁴⁰².

vi. Veriler 95/46/EC sayılı Direktif' in 8. Maddesi kapsamında hassas mı?

Madde 25 Çalışma Grubu hassas verilerin veri sahibinin özel hayatı üzerinde “sıradan” kişisel verilere göre daha fazla etkisi olduğunu, bu nedenle örneğin, bir kişinin sağlığı, cinsiyeti veya dini inançları hakkında bilgi içeren arama sonuçlarının listeden çıkarılması ihtimalinin yüksek olduğunu söylemiştir⁴⁰³.

vii. Veriler güncel mi? Veriler, işleme amacının gerektirdiğinden daha uzun süredir mi tutulmaktadır?

Madde 25 Çalışma Grubu genel kuralın veri koruma mercilerinin güncel olmayan ve güncel olmadığı için yanlış hale gelen bilgilerin listeden çıkarılmasını sağlama

---

⁴⁰² Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 16- 17.

⁴⁰³ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 17.

amacıyla yaklaşması olduğunu belirtmiştir. Böyle bir değerlendirme, orijinal işlemenin amacına bağlı olacaktır⁴⁰⁴.

viii. Veri işleme veri öznesine karşı önyargıya-zarar görmesine sebep oluyor mu?

Verilerin, veri öznesi üzerinde orantısız negatif mahremiyet etkisi var mı?

Madde 25 Çalışma Grubu listeden çıkarılmayı talep edebilmek için kişinin bir zarar uğramış olması zorunluluğu olmadığını, yani zararın bu hakkı kullanmak için bir koşul olmadığını belirtmiş ancak böyle bir durumun varlığının listeden çıkarma lehine güçlü bir faktör olacağını söylemiştir. Ayrıca Madde 25 Çalışma Grubu arama sonucunun artık kamuoyunda tartışmaya konu olmayan ve erişilebilirliğinde geniş kamu yararı bulunmayan önemsiz bir bilgiye ilişkin olmasının veri öznesi üzerinde orantısız negatif bir etkisi olabileceğini de belirtmiştir⁴⁰⁵.

ix. Arama sonucu veri özenesini riske atan bilgilere bağlantı veriyor mu?

Madde 25 Çalışma Grubu'na göre, veri koruma mercileri, internet aramaları yoluyla belirli bilgilerin mevcudiyetinin, veri öznelerini, örneğin; kimlik hırsızlığı veya takip gibi, risklere açık bırakabileceğini dikkate almalıdır. Riskin önemli olduğu durumlarda, bu sonuçların listesinin kaldırılması uygun olacaktır⁴⁰⁶.

x. Bilgi hangi bağlamda yayınlanmıştır?

Madde 25 Çalışma Grubu'na göre, bu kriter kapsamında içeriğin veri öznesi tarafından kendi isteğiyle mi kamuya sunulduğu, veri öznesinin içeriğin herkese açık hale getirileceğini mantıken bilip bilmediği hususları değerlendirilir. Eğer bir verinin

---

⁴⁰⁴ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 18.

⁴⁰⁵ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 18.

⁴⁰⁶ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 18.

internette mevcut olmasının tek yasal dayanağı ilgili kişinin rızası ise ve kişi sonradan rızasını geri aldıysa, veri işleme faaliyeti dayanaksız kalacağından durdurulmalıdır. Veri koruma mercileri, talepleri değerlendirirken bilginin orijinal kaynağından silinmiş olup olmadığını da dikkate alacaktır. Veri öznesinin rızasını geri alamadığı durumlar da gözetilecektir⁴⁰⁷.

xi. Orijinal içerik gazetecilik amaçları çerçevesinde mi yayınlanmıştır?

ABAD, kararında bilginin medya tarafından yayınlanmanın yasal dayanağı ile arama motorlarının bir kişinin adına göre arama sonuçlarını düzenlemesinin yasal dayanağı arasında açıkça ayırım yapmıştır⁴⁰⁸. Madde 25 Çalışma Grubu da bu doğrultuda bilginin, işi kamuoyunu bilgilendirmek olan bir gazeteci tarafından yayınlanmasının, dengede tartım faktörü olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte, bu kriterin tek başına bir talebi reddetmek için yeterli bir temel sağlamadığı da belirtilmiştir⁴⁰⁹.

xii. Verilerin yayınlayıcısının kişisel verileri herkese açık hale getirmek için yasal bir yetkisi veya yükümlülüğü var mıdır?

Bazı kamu yetkilileri, örneğin seçim kaydı amacıyla, bireyler hakkında bazı bilgileri kamuya açık hale getirmek için yasal bir görev altındadır. Bu durum, Üye Devlet yasalarına ve geleneklerine göre değişir. Madde 25 Çalışma Grubu durum böyle olduğunda, veri koruma mercileri tarafından listeden çıkarma işleminin uygun olmayacağını düşünülebileceğini ancak bununla birlikte, bu durumun amacın gerçekleşmesi ve ilgisizlik ölçütleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini, veri koruma

---

⁴⁰⁷ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 19.

⁴⁰⁸ Bkz. Google/İspanya Kararı, par. 86-87.

⁴⁰⁹ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 19.

mercilerinin içeriği orijinal web sitesinde yayınlamak yasal bir zorunluluk olsa dahi listeden çıkarmanın uygun olduğuna karar verebileceğini söylemiştir⁴¹⁰.

xiii. Veri, cezayı gerektiren bir suçla ilgili midir?

Madde 25 Çalışma Grubu AB Üye Devletlerinin, suçlular ve suçları hakkındaki bilgilerin kamuya açık olması konusunda farklı yaklaşımlara ve özel yasa hükümlerine sahip olabileceğini, bu hallerde ulusal ilke ve yaklaşımların gözetileceğini, ancak genel kuralın uzun zaman önce işlenmiş olan nispeten küçük suçlarla ilgili arama sonuçlarının listeden kaldırılması, daha yakın zamanda gerçekleşen daha ciddi suçlarla ilgili sonuçların ise listelenmeye devam edilmesidir. Ancak, bu konular dikkatli bir şekilde ve somut olay özelinde ele alınmalıdır⁴¹¹.

Madde 25 Çalışma Grubu'nun somut olay nezdinde değerlendirilmesi gerektiğini söylediği 13 ilkenin ardından; sonuç niyetine şu hususları eklemek faydalı olacaktır: Unutulma hakkı taleplerinin kabul edilirliliği değerlendirilirken her somut olay için ayrı inceleme yapılmalıdır. İlgili kişinin, arama motorlarına unutulma hakkı başvurusu yapmadan önce orijinal kaynak olan internet sitesine başvurması ya da sonrasında haber vermesi zorunlu değildir. Arama motorları ise, unutulma hakkı talebini kabul ederek belirli anahtar kelimelere ilişkin kısıtlamaya gittiğinde, bu durumu kaynak internet sitesine bildirmekle yükümlü değildir. Ayrıca internet sayfalarının içinde bulunan site içi arama motorları da bu hakkın teknik kapsamının dışında kalmaktadırlar. Çünkü bu şekildeki arama motorların kişi hakkında genel ve eksiksiz bir profillemeye yapma niteliğini haiz değillerdir. Dolayısıyla kural, listeden çıkarılma hakkının etki alanı dar olan arama

---

⁴¹⁰ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 19.

⁴¹¹ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 20.

motorlarına, örneğin gazetelerin internet sitelerinin arama motorlarına, uygulanmamalıdır⁴¹².

5. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation)’nde Unutulma Hakkı

Direktif’ te “*verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi*” talebi olarak kişisel veri sahibine tanınmış olan müdahale imkânı, GDPR’ nin 17. maddesinde “*Unutulma Hakkı*” adı altında yeni bir kavrama bürünmüştür⁴¹³. Bu noktada kişisel verilerin korunması hakkı ve bu hakka ilişkin yasal düzenlemeler uyarınca kişinin kişisel verisine yönelik sildirme hakkının olmasının salt bir defa kaydedilmiş bir veriyi seri ve kapsamlı paylaşım olanakları dolayısıyla bütünüyle kaldırmanın çok zor olması sebebiyle her zaman kişiyi korumada yeterli gelmediği ve bu sebeple daha kapsamlı bir korumaya ihtiyaç duyulduğu söylenilebilecektir⁴¹⁴.

Direktif unutulmaya ilişkin bir hak tanınamakta, sadece hatalı veya noksan olan verilerin engellenmesi, silinmesi yahut düzeltilmesi hakkını kısıtlı olarak düzenlemekteydi. Unutulma hakkı ve düzenlendiği 17. madde ile birlikte ise Direktif’ in 12(b) hükmünde yer alan hakkın kapsamı genişletilmiş olup kişisel veri sahipleri, verilerinin toplanma amacı ile ilgili olarak tutulmasının artık gerekli olmadığı, rızasının bulunmadığı veya verisinin işlenmesini istemediği yahut kişisel verinin GDPR’ ye aykırı

---

⁴¹² Kaya, Unutulma Hakkı; Ayrıntılı bilgi için bkz. Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 6-10.

⁴¹³ Başalp, s. 93.

⁴¹⁴ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 15.

işlendiği hallerde verilerinin silinmesini veya bundan sonra işlenmemesini talep edebilme hakkına sahiptir.

Unutulma hakkı Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyinin Direktif⁴¹⁵ i yeniden gözden geçirme kararı ile anılmaya ve tartışmalara konu olmaya başlamıştır⁴¹⁵. 95/46 sayılı Direktif⁴¹⁵ in 1995 yılından itibaren uygulanıyor oluşu dikkate alındığında yeni doğan ihtiyaçlara cevap vermek üzere Direktif⁴¹⁵ i gözden geçirme kararı alınmasını başlatan olayların başında, konuyla büyük ilgisi bulunan, 2013 yılında Eski CIA ve Ulusal Güvenlik Kurumu (NSA) çalışanı olan Edward Snowden tarafından ortaya çıkarılan mahremiyet ihlalleri gelmektedir. Söz konusu olayda ABD' nin istihbarat birimlerinden NSA ve Federal Soruşturma Ofisi (FBI) tarafından kullanılan telefon dinleme ve internet kullanıcılarını takip etmek için kullandıkları PRISM (Prizma) adlı program açıklanmış; NSA tarafından başta Google, Facebook, Apple ve diğer büyük ABD merkezli internet aktörlerinin kullanıcıları olmak üzere milyonlarca kullanıcının erişim bilgileri de dâhil pek çok kişisel verinin yasal olmayan yollarla, gizlice ihlal edildiği ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine AB Komisyonu tarafından Direktif⁴¹⁵ in yerini almak üzere teknolojik gelişmelere uygun bir biçimde kişilerin mahremiyetlerinin korunması amacıyla bir reform paketi yayınlanmıştır⁴¹⁶. Bu taslak metin 08.04.2016 tarihinde Konsey tarafından kabul edilmiş, 14.04.2016 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmış ve 04.05.2016 tarihinde tüm AB resmi dillerinde AB Resmî Gazetesi'nde yayımlanmıştır⁴¹⁷.

---

⁴¹⁵ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 24.

⁴¹⁶ Akıncı, s. 11; bkz. <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/editorun-sectikleri/521502.aspx> (S.E.T. 05.12.2020)

⁴¹⁷ Bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>. (S.E.T. 03.10.2020).

04.05.2016 tarihinde yayımlanan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün İngilizce tam adı “ *Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)*” dır. Kısaca General Data Protection Regulation (GDPR) şeklinde ifade edilmektedir. GDPR'ın, AB üyesi ülkelerin iç hukuklarına dercedebilmesi için yürürlük tarihi olarak 25 Mayıs 2018 belirlenmiştir⁴¹⁸.

Unutulma hakkı da ilk kez 2012 senesinde yayınlanan bu taslak metinde 17. maddede yer almıştır⁴¹⁹. Henüz bu değişiklik yürürlüğe girmeden ise ABAD tarafından unutulma hakkı verilen bir kararda hukuksal olarak kullanılmış ve öneri aşamasındaki bu düzenleme içtihatlarında yer almıştır⁴²⁰.

GDPR' nin 17. maddesinde “Silme hakkı (‘unutulma hakkı’)” şeklinde yer alan söz konusu düzenlemeye göre; veri sahibi belli koşulların varlığı halinde veri kontrolöründen kendisine ait verileri silmesini isteyebilir. Bu koşullar maddenin ilk fıkrasında sınırlı olarak sayılmış olup (i) kişisel verilerin veri işleme amacı dikkate alındığında artık gerekli olmaması, (ii) veri işleme faaliyetinin tek yasal dayanağı veri sahibinin rızası iken bu rızanın geri alınması, (iii) veri sahibinin veri işleme faaliyetine itiraz etmesi, (iv) veri işlemenin yasa dışı olması, (v) kontrolörün tabi olduğu Birlik veya üye devlet hukukun silinmeyi gerektiriyor olması, (vi) verilerin GDPR' ın 8.1.

---

⁴¹⁸ Akıncı, s. 13.

⁴¹⁹ Taslak metinde 17. madde “*Unutulma hakkı ve Silme Hakkı*” başlığını taşımasına rağmen, Tüzüğün nihai halinde “*Silme hakkı (‘unutulma hakkı’)*” olarak değişmiştir.

⁴²⁰ Elmalica, s. 1612-1613.

maddesinde atıfta bulunulan bilgi toplumu hizmetlerinin sağlanması ile ilgili toplanmış olması halleridir.

Son koşulda bahsedilen husus çocuklara sunulan bilgi toplumu hizmetlerine ilişkindir. GDPR' a göre 16 yaşından küçük kişiler çocuktur ve üye devlet bu yaş sınırını 13'e kadar düşürebilmektedir. Bu kapsamda kişinin en az 16 yaşından küçük olması durumunda, veri işleme, çocuğun velayet hakkına sahip kimsece rıza verilmesi yahut tasdiklenmesi durumunda, verildiği yahut tasdiklendiği oranda hukuki olacaktır⁴²¹. Esasında 17. madde kapsamında çocuklara ayrıca bir hak sunulmamış olduğundan maddede ayrıca belirtilmesi anlamsız bulunmuştur⁴²².

GDPR' da Direktif' ten farklı olarak rızanın geri alınması durumunda veri sahibine tanınan itiraz hakkı üye devletlerin takdirine bırakılmaksızın doğrudan bir hak olarak yer almıştır. Rıza geri alındıktan sonra veri işleme faaliyetini sürdürmenin yasal bir dayanağı var ise bu hususu ispatla yükümlü olan veri kontrolörüdür⁴²³.

İlgili kişinin veri işleme faaliyetine itiraz etmesi halinde ise silme hakkı iki şekilde gündeme gelebilmektedir: (i) 21.1 madde kapsamında kişinin spesifik durumu ile ilgili gerekçelere dayalı olarak, 6.1. maddenin (e) veya (f) bentlerindeki hükümleri uyarınca kendisi ile ilgili kişisel verilerin işlenmesine itirazda bulunması ve işleme faaliyetine

---

⁴²¹ Bkz. GDPR, m. 8.1.

⁴²² Sözüer, s.. 148.

⁴²³ Sözüer, s. 148.

yönelik ağır basan meşru bir gerekçe bulunmaması⁴²⁴, (ii) 21.2. madde kapsamında kişinin, verilerinin doğrudan pazarlama amaçlı kullanılmasına itirazda⁴²⁵ bulunulması.

Silme hakkının kullanılabileceği diğer bir hal olan veri işleminin yasa dışı olması hali ise GDPR’ın herhangi bir maddesinin ihlal edilmesi anlamına gelir. Örneğin; 13. maddede⁴²⁶ yer alan yükümlülüğe aykırı şekilde veri sahibine bildirimde bulunulmaması hali de bu kapsamdadır. 13. maddede yer alan bu yükümlülük unutulma hakkının etkin uygulanabilmesi için oldukça önemlidir ve eğer ki uygulanmazsa silme hakkının uygulanması söz konusu olabilecektir⁴²⁷.

Silme hakkına ilişkin istisnalara ise 17. maddenin son fıkrasında yer verilmiştir. Bu hükmün unutulma hakkının çatışan haklarla dengelenmesini sağlamak amacına hizmet ettiği söylenebilir⁴²⁸.

Her ne kadar 17. maddede unutulma hakkı ve silme hakkı birlikte düzenlenmiş ise de bu haklar birbirinden farklı ve bağımsız haklardır. Bu husus AB organları tarafından da çeşitli zamanlarda dile getirilmiştir. Nitekim GDPR’ın gerekçesinde de silme hakkının unutulma hakkını güçlendirmesi için kapsamının genişletilmesi gerektiği belirtilmiştir. Gerekçede yer alan bu yaklaşımdan silme hakkının unutulma hakkının kullanılmasını sağlayan bir ilke olduğu anlamı çıkmaktadır. Bununla birlikte, unutulma hakkının metinde “silme hakkı”nın yanında parantez içinde kullanılması, bu iki hakkın birbirine

---

⁴²⁴ Bkz. GDPR, m. 21.1.

⁴²⁵ Bkz. GDPR, m. 21.2.

⁴²⁶ Bkz. GDPR, m. 13.

⁴²⁷ Sözüer, s. 149.

⁴²⁸ Sözüer, s. 154.

ikame olduğuna dair düşünceleri de beraberinde getirmiştir. Bu noktada her iki hak birbirinin bir görünümü olsa da amaçladıkları gaye bakımından farklı olduğu ve 17. maddede yer alan çeşitli fıkra ve bentlerin bazılarının silme-sildirme bazılarının ise unutulma hakkına hizmet ettiği söylenmektedir ⁴²⁹ . Nitekim çalışmanın önceki aşamalarında yaptığımız açıklamalar da her iki hak arasındaki farkı ortaya koymaktadır.

E. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE UNUTULMA HAKKI

Unutulma hakkının oluşmasında anlamlı bir etkiye sahip olduğu düşünülen ve yukarıda incelenmiş olan Kaliforniya Temyiz Mahkemesi'nin 1931 tarihli “*Melvin v. Reid*” kararı ⁴³⁰, unutulma hakkının tarihsel gelişimi göz önüne alındığında hakkın felsefi temelini teşkil eden özel hayatın gizliliği ve mahremiyet gibi unsurları içerdiği için ABD’de verilmiş unutulma hakkı ile en yakın ilişkisi olan karar olsa da, unutulma hakkının tipik bir özelliği olan internet unsurunu içermediğinden tam anlamıyla unutulma hakkı kararı sayılamayacaktır. Kaldı ki; sonraki tarihli kararlarla ifade özgürlüğünün kapsamı özel hayatın gizliliği aleyhine genişletilmiş olduğundan bu kararın artık ABD hukukunda geçerli bir karar olduğu da söylenemeyecektir ⁴³¹. Ancak yine de unutulma

---

⁴²⁹ Sözüer, s. 154 vd.

⁴³⁰ *Melvin v. Reid*, 112 Cal. 285,197 S.91, 1931.

⁴³¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 98.

hakkının ABD hukukunda tamamen yabancı bir kavram olmadığını göstermesi açısından önemli bir karar niteliğindedir⁴³².

Tarihsel sebepler ve coğrafyaların etkisiyle ülkelerin belirli haklara verdikleri önemler farklı olabilmektedir. Kıta Avrupası'nda devlet gözetiminin sonuçları ikinci dünya savaşı sonuçlarıyla bilindiğinden ve herhangi bir otoritenin aşırı güç sahibi olmasından endişe duyulduğundan bu durumu önlemek için kişisel verilerin korunması hakkına ve gizliliğe derin bir saygı gelişmiştir⁴³³. ABD'de ise bir takım tarihsel sebeplerle ifade özgürlüğü oldukça önemsenmekte hatta ulusal bir değer olarak görülmektedir⁴³⁴. Amerikan Anayasası, günümüz liberal anayasaları arasında, ifade özgürlüğüne en çok değer veren anayasaların başındadır⁴³⁵. Nitekim, mahkemeler de ifade özgürlüğünü oldukça geniş yorumlamış; örneğin; “*Texas v. Johnson*⁴³⁶” davasında “*bir fikir yalnızca toplum onu rahatsız edici ve kabul edilemez buluyor diye yasaklanamaz*” diyerek bayrak yakmanın ifade özgürlüğü kapsamında olduğuna karar verilmiştir⁴³⁷. Bu sebeplerle

---

⁴³² Antani, Ravi, **The Resistance of Memory: Could the European Union's Right to be Forgotten in the United States?**, s. 16. (Çevrimiçi) file:///C:/Users/hp/Downloads/SSRN-id2590158%20(1).pdf (S.E.T. 03.10.2020).

⁴³³ Antani, s. 14; Küzeci, s.106.

⁴³⁴ Antani, s. 14; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 97-98.

⁴³⁵ Özsoy, Şule, **Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Düşünceyi Açıklama Hakkına İlişkin Standartlar**, TBBD, S.56, 2005, ss. 29-47, s.46.

⁴³⁶ *Texas v. Johnson*, 491 U.S. 397, 418 (1989).

⁴³⁷ Arslan, Zühtü, **ABD Yüksek Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü**, LDT Yay., Ankara 2003, s. 25.

unutulma hakkının ABD’de kanunlaşması halinde, ABD Yüksek Mahkemesinin unutulma hakkını anayasaya aykırı bulacağı düşünülmektedir⁴³⁸. AB hukukunda kişisel verilerinin korunmasına ilişkin haklar anayasal temelleri olan temel insan hakları niteliğinde iken ABD’de benimsenmiş olan farklı anlayış sebebiyle ifade özgürlüğü ve unutulma hakkı arasında adil bir dengenin tesis edilmesinde kıtalar arasında çelişkili durumlar mevzubahis olabilmektedir⁴³⁹.

Henüz yasal bir düzenlemeye konu olmamasına rağmen unutulma hakkı, ifade özgürlüğünü kısıtlayacağı ve internette sansüre sebep olacağı ön kabulüyle ABD’de çok fazla eleştirilmiştir⁴⁴⁰. Ancak belirtmek gerekir ki; unutulma hakkı eleştirilerine rağmen ABD’de de unutulma hakkının sağladığı korumayı sağlayan kurumlar vardır. Buna kredi raporlama kuruluşlarının bir kişinin kredi raporuna eski bilgilerini dahil etmesini önleyen kuralların öngörüldüğü “Adil Kredi Raporlama Yasası (“FCRA”)” örnek verilebilir. Nitekim ABD’nin unutulma hakkı savunucuları, bir kişinin yasa uyarınca gizlenen çok eski bir borcuna Google arama sonuçlarında ilk sırada çıkan bir makalede rastlanabileceğini, unutulma hakkının FCRA gibi belirli yasalara esas işlevini geri kazandırabileceğini savunmaktadırlar⁴⁴¹. Yine ABD’deki 2013 tarihli California Silme Yasası (“The California Rights for Minors in the Digital World Act”) ise 18 yaşın

---

⁴³⁸ Posner, Eric, **We All Have the Right to be Forgotten**, SLATE, 14.05.2014. (Çevrimiçi) <https://slate.com/news-and-politics/2014/05/the-european-right-to-be-forgotten-is-just-what-the-internet-needs.html> (S.E.T. 15.05.2020); Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 98.

⁴³⁹ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 200.

⁴⁴⁰ Akgül, “Unutulma Hakkı”, s. 26; Şerefoğlu Henkoğlu, s. 201.

⁴⁴¹ Ravi, s. 22-23.

altındaki kullanıcılara çevrimiçi yayınlardan içerik kaldırılmasını isteme hakkı tanımış olup unutulma hakkının sınırlı bir görünümü olarak değerlendirilmektedir⁴⁴².

III. UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN ULUSAL MEVZUATIMIZDAKİ DÜZENLEMELER

A. GENEL OLARAK

Çalışmanın bu aşamasına kadar unutulma hakkının gerekliliği, tanımı, kapsamı, sınırları, ilişkili olduğu ve çatıştığı haklar, hakka yönelik eleştiriler ve hakkın uluslararası mevzuattaki yeri anlatılmaya çalışılmıştır. Hukukumuzdaki yasal düzenlemelere bakıldığında ise “unutulma hakkı” adı altında bir hakka rastlanmamaktadır⁴⁴³. Ancak ileride değinilecek olan Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları unutulma hakkının varlığı açıkça tanınmıştır. Bu doğrultuda Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararlarına temel alınarak unutulma hakkına dayanak olan yürürlükteki ulusal hukuk metinlerimize değinilecektir.

Bu aşamada belirtmek gerekir ki; unutulma hakkıyla ilişkili olan tüm hukuksal metinlerin ayrıntılarıyla ele alınması çalışmanın kapsamını aşacağından unutulma hakkının kamu hukukumuzdaki görünümü değerlendirilirken temel hususlara ilişkin genel bir çerçeve çizilecek, akabinde unutulma hakkının özel hukukumuzdaki görünümü ve dayanakları üzerinde daha ayrıntılı şekilde durulacaktır.

---

⁴⁴² Lee, Jongwon, **What the Right to be Forgotten Means to Companies: Threat or Opportunity?**, Procedia Computer Science, C.91, 2016, ss. 542-546, s 542-543.

⁴⁴³ Akkurt, “Unutulma Hakkı”, s. 2611.

B. UNUTULMA HAKKININ KAMU HUKUKUMUZDAKİ YASAL DAYANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasal Kapsamda Unutulma Hakkı

Normlar hiyerarşisi çerçevesinde ulusal hukuk metinlerimizi değerlendirildiğimizde unutulma hakkına dayanak olabilecek hükümleri ilk olarak Anayasa’da aramak uygun olacaktır⁴⁴⁴. Öyle ki; unutulma hakkının uluslararası hiçbir metinde yer almazken içtihatlarla doğduğu ve temel hak ve hürriyetler kapsamında yorumlanarak ortaya çıkarıldığı önceki bölümlerde izah edilmiştir. Aynı şekilde unutulma hakkının felsefi temelini oluşturan ve onun yakından ilişki içerisinde bulunduğu haklar da belirtilmiştir. Bu temel hak ve özgürlükler Anayasamızda güvence altına alınmış olup, bu anlamda uluslararası metinlerde olduğu gibi ulusal anlamda da unutulma hakkı ile mevzuatımızdaki en ilişkili hükümlerin bunlar olduğu söylenebilecektir.

Özel hayatın gizliliği hakkı Anayasa’nın 20. maddesinde yer almaktadır⁴⁴⁵. Kişisel verilerin korunması hakkı da özel hayatın gizliliği hakkının yer aldığı 20. maddenin 3. fıkrasına 2010 Anayasa değişikliği ile eklenmiştir⁴⁴⁶. Ancak kişisel verilerin

---

⁴⁴⁴ Akyüz Bilge, s. 138.

⁴⁴⁵ Bkz. AY m. 20/1 “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”

⁴⁴⁶ Bkz. R.G. 27580, T. 13.05.2010 “(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/2 md.) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi

korunması hakkı söz konusu fıkrada oldukça genel ifade edilmiş olup hakkın asıl kapsamı 6698 sayılı KVKK ile belirlenmiştir⁴⁴⁷. Ayrıca, 20. maddenin 3. fıkrasında etkin bir korumanın sağlanabilmesi için kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin temel ilkeleri ve veri işleme faaliyetlerini denetleyecek bağımsız bir denetim organı da öngörülmemiştir⁴⁴⁸. Bununla birlikte konut dokunulmazlığı ve haberleşme hürriyeti de Anayasa'nın 21. ve 22. maddelerinde yer almaktadır. Esasen bu haklar da özel hayatın gizliliği hakkının kapsamında dahildir. Nitekim, AİHS bu hakları da özel hayatın gizliliğine ilişkin 8. maddesi kapsamında korumaktadır⁴⁴⁹.

Bu hakların yanı sıra Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17. maddesi de unutulma hakkının kullanımına dayanak olabilecek niteliktedir⁴⁵⁰. Nitekim bu hak özel hayatın gizliliği hakkıyla da yakından ilişkilidir⁴⁵¹. Bununla birlikte kişinin onur ve itibarının korunması hakkı da Anayasa'da özel olarak

---

de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."

⁴⁴⁷ Sözüer, s. 166.

⁴⁴⁸ Küzeci, s. 283.

⁴⁴⁹ Sözüer, s. 160.

⁴⁵⁰ Sözüer, s. 160

⁴⁵¹ Bkz. AYM, 11.12.1964 T., 1963/138 E., 1964/71 K. "*Özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı da kişinin temel haklarından. Anayasa Komisyonu raporunda belirtildiği üzere, bu gizlilik ve dokunulmazlık, kişi hürriyetinin bir devamıdır.*", (Çevrimiçi) <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/c3b88748-e7e0-44af-82e2-1a-c84c7c19f2?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> (S.E.T. 09.12.2020)

düzenlenmemiş olup AYM tarafından 17. maddede yer alan manevi varlık kapsamı altında değerlendirilmektedir⁴⁵². Ancak kişinin onur ve itibarını hedef alan müdahalelerde 17. maddenin uygulanabilmesi için müdahalenin belirli bir ağırlıkta olması ve kişinin kendi eylemleri sonucunda öngörülebilir olarak ortaya çıkmamış olması gerektiği belirtilmektedir⁴⁵³. Bu noktada unutulma hakkının kişinin kendi eylemlerinin sonucu olup da zamana bağlı olarak unutulmayı talep etmesi söz konusu olduğundan 17. madde

---

⁴⁵² Bkz. AYM, 13.10.2016 T., 2014/1291 Bş.No. “*Özel hayat alanına dâhil olan tüm hukuksal çıkarlar Sözleşme’nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınmakla birlikte söz konusu hukuksal çıkarların Anayasa’nın farklı maddelerinin koruma alanına girdiği görülmektedir. Bu bağlamda özel hayat kavramına dâhil bir kısım hukuksal değerler Anayasa’nın 20. maddesinde düzenlendiği, Sözleşme’nin 8. maddesinin güvence kapsamında yer alan şeref ve itibar hakkının ise Anayasa’nın 17. maddesinin birinci fıkrası kapsamında yer alan manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı kapsamında güvence altına alındığı anlaşılmaktadır.*”, (Çevrimiçi) <https://www.anayasa.gov.tr/media/3907/2014-1291.pdf> (S.E.T. 09.12.2020).

⁴⁵³ Bkz. AYM, 08.04.2015 T., 2013/6617 Bş.No. “*Öte yandan Anayasa’nın 17. maddesinin birinci fıkrasının olaya uygulanabilmesi için kişinin itibarına yapılan saldırının belli bir ağırlık düzeyine erişmiş olması ve kişinin itibarına saygı gösterilmesini isteme hakkından başvurucunun kişisel olarak yararlanmasına zarar verecek şekilde yapılmış olması gerekir. Ayrıca, öngörülebilir şekilde, kişinin kendi eylemleri sonucu ortaya çıkabilecek itibarının zedelenmesi olgusundan şikâyet etmek için Anayasa’nın 17. maddesi ileri sürülemez (İlhan Cihaner, § 45, 56; benzer bir değerlendirme için bkz. Mater/Türkiye, B. No: 54997/08, 16/7/2013, § 52)*”, (Çevrimiçi) <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/ccc8fdff-86e5-4ad7-9ec7-a6b95a449890?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> (S.E.T. 09.12.2020).

kapsamında talep edilebilmesi sorun teşkil edebilecekken, AYM unutulma hakkı bakımından söz konusu koşulları farklı yorumlayarak unutulma hakkını 17. madde kapsamında tanımıştır. Söz konusu AYM kararına tezin sonraki bölümünde ayrıntılı olarak değinilecektir.

2. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun Kapsamında Unutulma Hakkı

a) 7253 sayılı Kanun ile Gelen Değişiklikler Öncesi 5651 sayılı Kanun ve Unutulma Hakkı

Sosyal medyayla ilgili kodifikasyonlar yapan ve 5651 sayılı Kanun’da değişiklikler yapan “7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, TBMM tarafından 29.07.2020 tarihinde kabul edilmiş ve 31.07.2020 tarihli ve 31202 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 7253 sayılı Kanun ile kişilik hakları ihlal edilenler için 5651 sayılı Kanun’da yer alan erişim engelleme talebinin yanı sıra içeriğin çıkarılması da talep edilebilecek yeni bir hak olarak düzenlenmiştir. Bununla birlikte, söz konusu değişiklik ile unutulma hakkı mevzuatımızda açıkça yer bulmadan önce de 5651 sayılı Kanun’a dayanarak unutulma hakkının talep edildiği ve yargı mercileri tarafından 5651 sayılı Kanun dayanak tutularak unutulma hakkının uygulandığı örnekler de mevcuttur. Bu nedenle çalışmamızın bu bölümünde öncelikle 7253 sayılı Kanun ile gelen değişiklikler öncesi 5651 sayılı Kanun ve unutulma hakkı ilişkisine değinilecektir.

5651 sayılı Kanun, internete ilişkin yürürlükte olan en kapsamlı ve temel düzenlemedir. 5651 Sayılı Kanun’ un 8. ve 9. maddeleri, 7253 sayılı Kanun öncesinde de

internette suç teşkil edebilecek yayınlar hakkında bazı düzenlemeler içermekteydi⁴⁵⁴. Yasanın amacı 1. maddede “*Bu Kanunun amaç ve kapsamı; içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usûlleri düzenlemektir.*” şeklinde belirtilmiştir. Bu kapsamda, 5651 sayılı Kanun, erişim, içerik ve yer sağlayıcıların⁴⁵⁵ yükümlülüklerini düzenlemek ve internet aracılığıyla işlenebilecek belirli suçları engellemek amacıyla alınabilecek cezai ve idari tedbirleri düzenlemektedir⁴⁵⁶.

Kanun’un, 7253 sayılı Kanun öncesindeki “*İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi*” başlığını taşıyan 9. maddesi ile internet üzerinde kişilik hakkı saldırıya uğrayan kimseye; içerik sağlayıcıya, ona ulaşamaz ise de yer sağlayıcıya ulaşarak saldırı niteliğindeki içeriğin çıkarılmasını talep etme imkânı verilmiştir⁴⁵⁷.

---

⁴⁵⁴ Şen, Ersan, **İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması**, NBD, Y. 1., S.1, 2014, ss. 285-291, s. 286.

⁴⁵⁵ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m.2/1/ (e), (f), (m) “*Erişim sağlayıcı: Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişileri, İçerik sağlayıcı: İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri, Yer sağlayıcı: Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek ve-ya tüzel kişileri*” ifade etmektedir.

⁴⁵⁶ Kaya, Mine, **Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması**, Seçkin Yay., Ankara 2015, 1. B., s. 354.

⁴⁵⁷ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m. 9/1 “*İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar,*

06.02.2014 tarihinde 6518 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik sonucu internet üzerinde kişilik hakkı saldırıya uğrayan kimseye, içerik veya yer sağlayıcıya başvurmaksızın doğrudan saldırı niteliğindeki içeriğın erişiminin engellenmesi talebinde bulunma hakkı da getirilmiştir. Bu talep Sulh Ceza Hâkimliğine müracaat yoluyla dile getirilmektedir. Bu şekilde yapılacak müracaat, sulh ceza hâkimince duruşmasız, dosya üzerinden yapılan inceleme sonucu ve en geç 24 saat içerisinde karara bağlanmaktadır⁴⁵⁸. Burada dikkat edilmesi gereken husus, sulh ceza hakimliğinin bu maddeye dayanarak içeriğın yayından kaldırılmasına dair bir karar veremeyecek oluşudur⁴⁵⁹. Hâkim, erişimin engellenmesi kararını kural olarak, sadece kişilik hakkı ihlalinin gerçekleştiğı kısım, bölüm vb. ile sınırlı olarak vermekte, zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verememektedir. Ancak hâkim ihlalin bu şekilde engellenemeyeceğine kanaat

---

içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğın yayından çıkarılmasını isteyebileceğı gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilir.”

⁴⁵⁸ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m. 9/2-3 “(2) İnternet ortamında yapılan yayın içeriğı nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri, içerik ve/veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır. (3) İnternet ortamında yapılan yayın içeriğı nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda erişimin engellenmesine karar verebilir.”

⁴⁵⁹ Öztekin, Alp, **İnternette İçerik Kaldırma ve Unutulma Hakkı (Teori ve Uygulamada)**, (Çevrimiçi), <https://www.hukukihaber.net/internette-icerik-kaldirma-ve-unutulma-hakki-teori-ve-uygulamada-makale,7361.html> (S.E.T. 28.05.2020).

getirir ise gerekçesini de belirterek, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilmektedir⁴⁶⁰. 5651 sayılı Kanun, “*Özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi*” başlıklı 9/A maddesi ile ise özel hayatın gizliliğinin ihlali halinde ilgili içeriğe erişimin engellenmesini ayrıca düzenlemiştir. Aslında kişinin özel hayatı da kişilik değerleri içerisinde yer almaktadır. Ancak kanun yine de özel hayatın gizliliği halini ayrı bir maddede düzenleyerek bu durumda ilgili kişinin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına doğrudan başvurabilmesine ve içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını istemesine imkân tanımıştır⁴⁶¹. 5651 sayılı Kanun’un amacının esasında internet alanında gerçekleşen suçlarla savaşmak olması dolayısıyla öğretide bazı yazarlar tarafından kişilik hakkı ihlali sebebiyle içeriğin yayından çıkarılmasına ilişkin böyle bir düzenleme yapılması eleştirilmiştir⁴⁶².

Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi sulh ceza hakimliklerinin erişim engelleme kararı verebilmesi için “*hukuka aykırılığın ve kişilik haklarına müdahalenin ilk bakışta anlaşılacak kadar belirgin ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olması*” gerektiğini “*Çekişmesiz bir dava sonucunda bu kararı verebilmenin ancak hukuka aykırılığın ve kamusal menfaatlere müdahalenin ilk bakışta anlaşılacak kadar belirgin olduğu ve*

---

⁴⁶⁰ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m. 9/4.

⁴⁶¹ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m. 9/A/1 “*İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Kuruma doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir.*”

⁴⁶² Kaya, Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması, s. 355.

zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hâllerde mümkün olduğu hatırlanmalıdır.” şeklinde belirtmektedir⁴⁶³.

5651 sayılı Kanun’da yer alan internet yoluyla gerçekleşen kişilik hakkı ihlalleri nedeniyle erişim engellenme istenebileceğinin düzenlenmesinin yanı sıra, bu hükmün TMK’ nın ilgili hükümlerine kıyasen özel hüküm oluşturup oluşturmadığı da tartışılmıştır. Yargıtay bu hususta internet ortamında kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin isterse TMK m. 24 vd. hükümlerine göre asliye hukuk mahkemesinde dava açabileceğine hükmetmiştir⁴⁶⁴. Ancak daha yeni tarihli kararlarında ise 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin TMK m. 24 vd. hükümlerine göre özel hüküm niteliğinde olduğunu ve asliye hukuk mahkemesinin internet ortamında gerçekleşen ihlallerden bahisle yapılan başvurular açısından görevsiz olduğunu belirtmiştir⁴⁶⁵. Yine bu konudaki ihtiyati tedbir talepleri de yalnızca 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine göre istenilebilecek, HMK uyarınca ihtiyati tedbir kararı alınamayacaktır. Hukuk

---

⁴⁶³ Bkz. R.G. 30829, T. 12.07.2019, AYM, T. 22.05.2019, B. No. 2015/18936.

⁴⁶⁴ Aka, Beyza, **Sosyal Medyada Kişilik Hakkı İhlalleri ve Hukukî Korunma Yolları**, İBD, Y. 82, S.2, ss. 231-287, s.266-267. Bkz. 4.HD, T. 15.9.2009, 2009/8571 E., 2009/9921 K.

⁴⁶⁵ Y.4HD. T.,13.6.2012, E. 2012/6581, K. 2012/10331. (KBİBB) (S.E.T. 03.10.2020).
“5651 sayılı yasa, internet ortamındaki yayınlar nedeniyle kişilik haklarının saldırıya uğraması durumunda hangi usul ve esaslara göre mücadele edileceğini düzenlemekte olup bu yönüyle 4721 sayılı Medeni Kanun’a göre özel yasa durumundadır. Özel yasada bir düzenlemenin varlığı halinde öncelikle uygulanacağı da hukukun genel kuralıdır. Kaldı ki özel yasa somut olaya ilişkin görev yönünden mahsus bir düzenleme de içermektedir.”

mahkemelerinde mahkemesinin internet ortamında gerçekleşen ihlallere ilişkin ihtiyati tedbir istemi ile birlikte açılan koruyucu davalar ve tazminat davalarında ise yalnızca ihtiyati tedbir talebine ilişkin görevsizlik kararı verilmeli, uyuşmazlığın esasına ilişkin incelemeler sürdürülmelidir⁴⁶⁶. Son olarak belirtmek gerekir ki; 5651 sayılı Kanun’a ilişkin getirilen birçok eleştiri ve yürütülen başka tartışmalar mevcuttur. Bunların birçoğu internet sansürü ve ifade özgürlüğüne ilişkindir. Ancak çalışmanın kapsamını aşmaması açısından ayrıntılarına girilmeyecektir.

Görülmektedir ki; 5651 sayılı Kanun kapsamında öngörölmüş olan mekanizma 7253 sayılı Kanun öncesinde de unutulma hakkının amaçladığı korumayla benzerdir⁴⁶⁷. Bunu sağlayan en başta taleplerin internet ortamına ilişkin oluşudur. Nitekim AYM de unutulma hakkına ilişkin kararında 5651 sayılı Kanun’un 9. Maddesine atıfta bulunmuştur. Söz konusu karar tezin sonraki bölümünde ayrıntılı olarak incelenecektir. Ancak belirtmek gerekir ki; 5651 sayılı kanun hukuka aykırı içerikler için uygulanabilen bir hükümken, unutulma hakkı taleplerinin konusunu tezin önceki bölümlerinde izah edildiği üzere hukuka uygun içerikler de oluşturabilir. Dolayısıyla 5651 sayılı Kanun’un tüm unutulma hakkı taleplerini karşılayacak bir hüküm olmadığı düşünülmektedir.

Ayrıca 5651 sayılı Kanun kapsamında yapılan erişim engelleme işlemi IP tabanlı, DNS tabanlı ve URL tabanlı engelleme olup arama motorları açısından arama sonuçlarından bağlantı kaldırılması ise “*platform tabanlı engelleme*” türü olarak geçmekte ve hukukumuzda 7253 sayılı Kanun öncesinde yer almamaktaydı⁴⁶⁸.

---

⁴⁶⁶ Kaya, Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması, s. 372.

⁴⁶⁷ Ahi, s. 100.

⁴⁶⁸ Değirmenci, s. 162.

b) 7253 sayılı Kanun ile Gelen Değişiklikler Sonrası 5651 sayılı Kanun ve
Unutulma Hakkı

Yukarı da belirtildiği üzere 7253 sayılı Kanun, TBMM tarafından 29.07.2020 tarihinde kabul edilmiş ve 31.07.2020 tarihli ve 31202 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun’un gerekçesinde, *“sosyal ağ sağlayıcılarının geniş çaplı kullanıcı sayıları ile kullanıcı verilerinden elde ettikleri milyarlarca dolar gelire rağmen, kişilerin haklarının korunması noktasında ihtiyaç duyulan önleyici ve koruyucu mekanizmaları geliştirmedikleri ya da etkin kullanmadıkları veyahut devletlerin haklı taleplerine direnç gösterdikleri gözlemlenmektedir. Bunun sonucunda temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında devletlere düşen pozitif yükümlülüğün yerine getirilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. (...) Kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek (...) küfür, iftira veya hakaret etmek amacıyla kullanıldığı durumlarda internet, düzenleme yapılması gerekli alan olarak karşımıza çıkmaktadır.”* denmiş ve Anayasa Mahkemesi’nin *“28.01.2020 tarihli ve 2014/5376 sayılı Recep Tayyip Erdoğan Başvurusu”* neticesinde vermiş olduğu karara atıfla devletin temel hak ve özgürlüklere yönelik etkin koruma mekanizmaları öngörmesine dair pozitif yükümlülüğünün bir imkan yükümlülüğü olduğu, bu kapsamda içerikleri ve kullanıcı etkileşim yöntemlerini belirleme imkanını elinde bulunduran sosyal ağ platformlarının da devletlerle birlikte yasa dışı içeriklerle mücadelede sorumluluk üstlenmesine yönelik yükümlülükler getirilmesine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir⁴⁶⁹.

---

⁴⁶⁹ AYM, Recep Tayyip Erdoğan Başvurusu, B. No: 2014/5376, 28/01/2020, § 35,40,42,45, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/5376> (S.E.T.09.12.2020)

İşbu Kanun ile, 5651 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikleri temel olarak üç başlıkta toplayabiliriz. 5651 sayılı Kanun'a "*sosyal ağ sağlayıcı*" kavramı getirilmiş ve bu kavram tanımlanmış, sosyal ağ sağlayıcılarının yükümlülükleri düzenlenmiş ve kişilik hakları ihlal edilenler için erişim engelleme yanısıra içeriğin çıkarılması da talep edilebilecek bir hak olarak düzenlenmiştir.

Kanun'un ilk maddesi ile 5651 sayılı Kanun'a "*Sosyal ağ sağlayıcı*" kavramı eklenmiştir. Sosyal ağ sağlayıcı kavramının, özel nitelikli bir yer sağlayıcı olarak Almanya'daki Sosyal Medya Platformlarında Hukuki Uygulamanın İyileştirilmesine Dair Kanun (Netzwerkdurchsetzungsgesetz)'dan etkilenilerek getirilmiş yeni bir aktör olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal ağ sağlayıcı Kanun'da "*sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi verileri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler*" olarak tanımlanmıştır. Yapılan tanım kapsamının geniş ve belirsiz olması açısından eleştirilmiştir. Öyle ki; tanım uyarınca, Whatsapp gibi anlık mesajlaşma olanağı veren platformların ya da haber metinlerinin aşağısında yorum yapma imkanı sunan yayın organlarının internet sitelerinin de sosyal ağ olarak kabul edilmesini mümkün kılacağı söylenmektedir⁴⁷⁰.

Kanun'da sosyal ağ sağlayıcıları tanımlandıktan sonra sosyal ağ sağlayıcıları için bazı yükümlülükler getirilmiştir. 5651 sayılı Kanun'a ek 4. madde eklenmiş ve "*günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, (...) Türkiye'de temsilci olarak belirler. (...) Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde Türk vatandaşı olması*

---

⁴⁷⁰ Dülger, M. Volkan/ Özkan, Onur, **Sosyal Medya Yasası Meclis'ten Geçti: Peki, Şimdi?** (Çevrimiçi), <https://dulger.av.tr/2020/08/05/sosyal-medya-yasasi-meclisten-gecti-pekisi-simdi/> (S.E.T. 26.06.2020).

zorunludur” denmiştir. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, ek madde 4’ün “Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde otuz milyon Türk lirası daha idari para cezası verilir. İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan tarafından Türkiye’de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına yeni reklam vermesi yasaklanır, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir.” Şeklindeki 2. fıkrası uyarınca yaptırım uygulanır.

Temsilcilere öncelikle, 5651 Sayılı Kanun’un 9. maddesine dayalı olarak yapılan “içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi” taleplerini karşılama yükümlülüğü getirilmiştir. Ek 4. maddenin 3. fıkrasına göre; “Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, 9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak kişiler tarafından yapılacak başvurulara, başvurudan itibaren en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap vermekle yükümlüdür. Olumsuz cevaplar gerekçeli olarak verilir.” Bu durum doktrinde 56551 sayılı Kanun’un değişiklikten önceki halinde, Sulh Ceza Hakimliklerinin dahi erişim engelleme kararlarını gerekçeli olarak veremediği, hukukçu olmayan ve

Kanun uyarınca olması gerekmeyen temsilcilerin bir gün içerisinde gelebilecek sayısız talebi 48 saat içerisinde nasıl gerekçeli olarak yanıtlayacağı, erişim engelleme ve içerik kaldırma gibi ifade özgürlüğünü kısıtlayan kararların gerekçeli olması beklenmezken, ifade özgürlüğüne müdahale etmeyen kararlarda gerekçe zorunluluğunun öngörülmesinin kanun koyucunun kişi hak ve özgürlüklerine yönelik güncel tutumunu yansıttığı gibi gerekçelerle eleştirilmiştir⁴⁷¹.

Taleplere yönelik “*üçüncü fıkradaki yükümlülüğü yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya beş milyon Türk lirası*”, raporlamaya yönelik “*dördüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya ise on milyon Türk lirası idari para cezası*” Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından verilecektir. Sosyal ağ sağlayıcıya taleplere yönelik yükümlülüklerini yerine getirmek üzere gerekli çalışmaları tamamlamak için bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren üç ay verilmiştir. Bunun yanında söz konusu sosyal ağ sağlayıcıları, “*üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları altı aylık dönemlerle*” BTK’ ya bildireceklerdir. Sosyal ağ sağlayıcının raporlama yükümlülüğü kapsamındaki ilk raporunu ise 2021 yılı haziran ayında bildirmesi ve internet sitesinde yayınlaması gerekmektedir. Söz konusu yükümlülüklerin yer aldığı maddeler için öngörülen yürürlük tarihi 01.10.2020’dir.

Bunlardan başka ek 4. maddenin 5. fıkrasına göre; “*Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alır.*” Bu

---

⁴⁷¹ Dülger/ Özkan, Sosyal Medya Yasası Meclis’ten Geçti: Peki, Şimdi? (Çevrimiçi), <https://dulger.av.tr/2020/08/05/sosyal-medya-yasasi-meclisten-gecti-pek-simdi/> (S.E.T.26.06.2020).

düzenleme, 5271 sayılı CMK' nın “*Suçların soruşturma ve kovuşturması sırasında Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından yazılı olarak istenilen bilgilere on gün içinde cevap verilmesi zorunludur.*” şeklindeki 332. maddesi uyarınca önem arz etmektedir. Öyle ki; ek düzenleme öncesinde de yargılama makamları, söz konusu bilgileri bu kurumlardan talep etmekte, fakat; bu kurumların merkezi ABD’de olduğundan cevap almak muhtemel olmamaktaydı. Söz konusu ek madde ile ilgili kurumların Türkiye’de cevap istenebilecek bir muhataplarının olması hedeflenmektedir. Öyle ki; bilgi isteme düzenlemesine aykırı davranarak cevap vermeyen temsilcilikler yönünden emre aykırılık kabahati söz konusu olabilecektir. Bu değişiklik, sosyal medya platformlarını devlet kurumlarıyla iş birliği yapmaya zorlayacak olması ve anonimliği sonlandırarak oto sansüre neden olacağı açısından eleştirilmiştir⁴⁷².

Kanun’da sosyal ağ sağlayıcıları için getirilen yükümlülüklerden sonra, “*internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar*” için erişim engelleme yanısıra “*içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını*” ve arama motorlarında ilişkilendirilmemesini talep edebileceği bir düzenleme getirilmiştir⁴⁷³. Buna göre sosyal medya sağlayıcıları dahil tüm yer sağlayıcılar, önceden var olan yükümlülüklerinin yanında ayrıca artık sulh ceza hakimince verilecek olan içeriğin çıkarılması kararlarını da uygulamakla yükümlüdür.

---

⁴⁷² Dülger/ Özkan, Sosyal Medya Yasası Meclis’ten Geçti: Peki, Şimdi? (Çevrimiçi), <https://dulger.av.tr/2020/08/05/sosyal-medya-yasasi-meclisten-gecti-peki-simdi/> (S.E.T.26.06.2020).

⁴⁷³ Bkz. 5651 sayılı Kanun, m. 9/1.

Düzenlemeye göre kişiler, kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle sulh ceza hakimliklerine yaptıkları içeriğin çıkarılması ya da erişimin engellenmesi talepleri kapsamında, isimlerinin karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesini talep edebilecek ve bu kapsamda arama motorlarına gerekli bildirim yapılacaktır. Ek madde 4'ün 8. fıkrasına göre; *“...bildirime rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.”*

5651 sayılı Kanun'a getirilen bu uygulama bariz “unutulma hakkı” kavramını hatırlatmaktadır ve halihazırda uygulanan erişimin engellenmesi kararlarının VPN vb. teknik çözümlerle aşılması ihtimalini bertaraf edecek niteliktedir⁴⁷⁴.

Söz konusu yenilikler değerlendirildiğinde, düzenlemelerin özünün sosyal medya platformlarının şeffaflıklarının artırılması ve kişilerin içerik kaldırma taleplerine hızlıca geri dönüş yapılmasının temin edilmesi olduğu görülmektedir. Düzenlemelerin, uyar-kaldır ilkesini temel norm haline getirdiği söylenmektedir. Bununla birlikte dikkat çeken diğer bir durum ise içeriği çıkarmayan veya içeriğe erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcının, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumlu tutulmasıdır. Bu vesile ile sosyal medyanın düzenlenmesi konusunun kamu hukuku alanından özel hukuk alanına taşındığı söylenmektedir⁴⁷⁵.

---

⁴⁷⁴ Bkz. <https://ozerlegal.com/sosyal-medya-kanununa-genel-bir-bakis/> (S.E.T. 26.09.2020).

⁴⁷⁵ Kaya, Mehmet Bedii, **Sosyal Ağ Sağlayıcı- 5651 (Reloaded)**, (Çevrimiçi) https://www.linkedin.com/posts/mehmet-bedii-kaya-9bb45893_sosyal-a%C4%9F-

7253 sayılı Kanun'un getirdiği değişiklikleri, bilhassa temsilci bildirmeyi ve verilerin Türkiye'de muhafaza edilmesini zorunlu tutan değişiklikleri, temelinde yatan amacı gerçekleştirmek noktasında bugüne kadar yetersiz kalmış karmaşık internet düzenlemeleri çerçevesinde ya da kanun yapma tekniği bakımından eleştirmek haklı görülebilecektir. Ancak Kanun'un getirdiği içerik çıkarmaya dair değişikliklerin *“Türkiye'ye unutulma hakkı geldi”* şeklinde ya da *“Geçmiş artık baştan yazılacak”* şekilde lanse edilmesi yerinde görülmemektedir. Öyle ki; söz konusu mevzuat değişikliğinden önce de unutulma hakkı hukukumuzda yer bulmuş, yargı kararlarına konu olmuş, 5651 sayılı Kanun'un değişiklikten önceki haline atıfla hali hazırda zaten yargı mercileri tarafından uygulanmıştır. İctihatlarla yasal düzenlemeler öncesi hukukumuza girmiş olan unutulma hakkının her temel hakta olduğu gibi sınırları, talep edilebilirlik ve uygulanabilirlik kriterleri mevcuttur. Bu kapsamda 7253 sayılı Kanun ile hukukumuza yeni bir hakkın girdiğini söylemek mümkün olmadığı gibi, uygulayıcıların çatışan menfaatler açısından adil dengeyi sağlamak noktasında göstermeleri gereken titizlik de yeni bir sorumluluk değildir. Hakkın kapsamının belirsizliğine yönelik eleştiriler ise zaten 7253 sayılı Kanun öncesinde de tartışılan ve dile getirilen, çalışmanın önceki bölümlerinde dile getirilmiş eleştirilerdir.

3. 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı

Adli sabıkaların tevsik edildiği, emniyetli şekilde muhafaza edilerek saklandığı sisteme adli sicil denmektedir. Bir kişinin suç mahkumiyeti genel anlamda ceza hukuku anlamında, özel olarak da tekerrür ve erteleme hükümlerinin uygulanması ve kamu

---

sa%C4%9Flay%C4%B1c%C4%B1-5651-reloaded-sosyal-activity-

6654014320390873088-g0Ec (S.E.T. 26.09.2020).

görevine girme, kamu hizmetlerinden yararlanma gibi hususlar açısından oldukça önemlidir⁴⁷⁶. Adli sicil kayıtları günlük hayatta ve halk arasında “*temiz kâğıdı*”, “*sabıka kaydı*”, “*iyi hal kâğıdı*” gibi isimlerle de bilinmekte ve belli hakların kullanılması için kişilerden istenmektedir⁴⁷⁷. Adli sicil kayıtları, kural olarak arşive alınma şartları gerçekleşmemiş mahkumiyetlere ilişkin kayıtlar olan “*adli sicil kaydı*” ve uygulamada arşiv kaydı olarak da bilinen arşive alınma şartları gerçekleşmiş ancak arşivden silinme şartları daha gerçekleşmemiş olan “*adli sicil arşiv kaydı*” olmak üzere iki tür kayıt içermektedir⁴⁷⁸.

Adli Sicil Kanunu’nun “*Adli sicil ve arşiv bilgilerinin gizliliği*” başlıklı 11. maddesine göre söz konusu kayıtların gizliliği esastır. Kişi hakkındaki arşiv kayıtlarının gizli ve erişiminin sınırlı olması kişinin geçmiş hatalarının sürekli önüne gelmesini ve bu yolla her defasında tekrar cezalandırılmasını engellemek, hayata devam edebilmesini sağlamak açısından oldukça önemlidir⁴⁷⁹. Bu sebeple Adli Sicil Kanunu’nun “*Adli sicil ve arşiv bilgilerinin silinmesi*” başlıklı 12. maddesinde kayıtların belirli süreler sonunda silinmesi öngörülmüş durumdadır ki bu husus unutulma hakkı ile yakından ilişkilidir⁴⁸⁰.

---

⁴⁷⁶ Kömürcü, Mehmet, **Adli Sicil Kayıtları ve Adli Sicil Kayıtlarının Silinmesi**, Hukuk Gündemi Dergisi, 2006, S.5, ss-28-30, s. 28.

⁴⁷⁷ Karahanoğulları, Onur, **Güvenlik Soruşturması**, AÜSBFD, C. 53, S. 1-4, 1998, ss. 159-185, s. 161.

⁴⁷⁸ Türkarlan, Süleyman, **Adli Sicil Kayıtlarının Hukuki Niteliği ve Silinme Koşulları**, UMD, 2014, S. 4, ss. 19-46, s. 26

⁴⁷⁹ Küzeci, s. 465.

⁴⁸⁰ Akyüz Bilge, s. 180.

Kanun'un söz konusu 12. maddesi, AYM' nin vermiş olduğu iptal kararı neticesinde 05.04.2012 tarihli ve 6290 sayılı kanunla değişerek mevcut halini almıştır. İptal kararı öncesinde ise adli sicil kayıtları ölüm halinde ve mahkumiyetler arasında bir ayırım yapılmaksızın kaydın giriş tarihinin üzerinden 80 sene geçmesi halinde silinebilmekteydi. AYM iptal kararında unutulma hakkı kavramını zikretmemiş olsa da geri planda gözettiği değerler açısından unutulma hakkına işaret etmekte ve hakkın önünü açmaktadır⁴⁸¹. Anılan karar AYM' nin dayandığı temel haklar, uyguladığı mevzuat hükümleri ve unutulma hakkıyla ilişkisi bakımından çalışmanın ileriki bölümünde detaylıca incelenecektir.

C. UNUTULMA HAKKININ ÖZEL HUKUKUMUZDAKİ YASAL DAYANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanun ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı

a) Kişilik Hakkı ve Unutulma Hakkı İlişkisi

aa) Genel Olarak Kişilik Hakkı Kavramı

Kişilik kavramı dar ve geniş anlamda olmak üzere iki şekilde kullanılmaktadır. Dar anlamıyla kişilik kişi kavramıyla eş şekilde kullanılır ve hak sahibi olabilen ve borç altına girebilen varlığı ifade eder. Geniş anlamıyla ise kişilik, kişi kavramından daha geniş kapsamlıdır ve kişinin hak ve fiil ehliyetleri ile maddi ve manevi kişisel değerleri üzerindeki hakları olan kişilik haklarını ve kişisel hallerini kapsar⁴⁸².

---

⁴⁸¹ Akyüz Bilge, s. 183.

⁴⁸² Kılıçoğlu, Ahmet M., **Medeni Hukuk**, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, 3. B., s. 299.

Kişilik hakkı kavramı ise doktrinde ve bazı yargı kararlarında farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bir tanıma göre kişilik hakkı, kişinin toplum içerisindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesini güvence altına alan değerlerin tamamı üzerindeki haklardır⁴⁸³. Bir başka tanıma göre ise insanın insan olması sebebiyle sahip olduğu kendisinden ayıramaz nitelikteki haklara kişilik hakkı denmektedir⁴⁸⁴. Kişilik hakkı, genel anlamda kişisel değerler üzerinde söz konusu olan şahsa bağlı mutlak hak olarak da tanımlanmaktadır⁴⁸⁵. Son olarak Serozan' a göre ise, *“Kişilik hakkı insan hakları dalgasının ve sosyal devlet rüzgarının ürünü yeni bir haktır. Klasik aynı haklar ve alacak hakları gibi mal mülkle, para ve pulla değil de doğrudan doğruya insanın maddi ve manevi varlığıyla ilgilidir. Bu nedenle hem önemlidir hem çekicidir. Ama aynı zamanda netamelidir (tekin değildir)”*⁴⁸⁶. Bu tanımlar ışığında kişilik hakkı kavramının, kişinin hukuk düzeni tarafından korunan kişisel değerleri üzerindeki herkese karşı ileri sürebildiği dokunulmazlık ve hakimiyet alanını belirttiğini söylemek mümkündür⁴⁸⁷.

---

⁴⁸³ Dural, Mustafa/ Öğüz, Tufan, **Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, 20. B., s. 100.

⁴⁸⁴ Oğuzman /Seliçi / Oktay-Özdemir, s. 170; Öztan, Bilge, **Medeni Hukuk'un Temel Kavramları**, Turhan Kitabevi, Ankara 2017, 42. B., s. 274.

⁴⁸⁵ Kılıçoğlu, s. 301.

⁴⁸⁶ Serozan, Rona, **Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, 8. B., s. 454.

⁴⁸⁷ Antalya, O. Gökhan/ Topuz, Murat, **Medeni Hukuk Giriş- Temel Kavramlar-Başlangıç Hükümleri Cilt I**, Seçkin Yay., Ankara 2019, 3. B., s.185; Helvacı, Serap/ Erlüle, Fulya, **Medeni Hukuk Medeni Hukuka Giriş, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku**, Legal Yay., İstanbul 2018, 5. B., s.87; Akipek, Jale/ Akıntürk, Turgut/ Ateş, Derya, **Türk**

Kişilik hakkı mutlak hak olup herkese karşı ileri sürülebilir, şahsa sıkı sıkıya bağlı olup devredilemez, kural olarak mirasçılara geçmez ve para ile ölçülemez⁴⁸⁸. Kişilik hakkı şahıs varlığı hakları kapsamında olduğu için kişiliğe saldırı halinde tazmini gereken maddi yahut manevi bir zarar doğabilse de kişilik hakkının maddi bir değeri ve niteliği bulunmamaktadır⁴⁸⁹. Bu kapsamda kişilik hakkı, icra takibine konu olmamakta, haczedilememekte, iflas masasına girmemektedir⁴⁹⁰.

Aslında kişilik hakkı kişiyi üçüncü kişilerden gelen saldırılara karşı koruyan, savunma sağlayan haklardır. Ayrıca kişilik hakkı zamanaşımına uğramaz ve bu haklar aleyhine hak düşürücü süre işlemez⁴⁹¹.

Belirtmek gerekir ki; kişilik hakkı kavramı sadece medenî hukuk ve borçlar hukuku alanını ilgilendirmemektedir. Kişilik haklarını oluşturan değerlerin birçoğu başta Anayasa olmak üzere ticaret hukuku ve ceza hukuku normlarıyla da korunmaktadır. Hatta kişilik hakkı, özel hukuktan daha öte, Anayasa ile teminat altına alınmış olan temel bir

---

Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Birinci Cilt, Beta Yay., İstanbul 2018, 14. B., s.341.

⁴⁸⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 170-171; Dural/ Öğüz, s. 103-104; Akipek/ Akıntürk/ Ateş, s. 347-348; Öztan, s. 275.

⁴⁸⁹ Öztan, s. 275; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 171.

⁴⁹⁰ Helvacı/Erlüle, s.87

⁴⁹¹ Serozan, s. 455; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 173.

haktır ve bu açıdan insan hakları ile de yakın ilişkisi vardır. Kişilik hakkının konusunu oluşturan değerler Anayasa’da düzenlenen temel haklarla örtüşmektedir⁴⁹².

Ancak çalışmanın kapsamı bakımından belirtmek gerekir ise kişiliğin korunması ve saldırıya ilişkin hükümler genel anlamda TMK’ nın 23. ve 24. maddesinde düzenlenmiştir. TMK’ nın 23. maddesi⁴⁹³ çeşitli açılardan (ekonomik, bilgisel, sosyal vb.) güçsüz sayılan kimse lehine bir iç koruma mekanizması getirerek sözleşmenin hükümsüzlüğü yaptırımıyla kişilik hakkını kişinin kendisine karşı korumaktadır. TMK’ nın 24. maddesi⁴⁹⁴ ise kişiliği bir dış koruma mekanizmasıyla kurtarıcı ve onarıcı yaptırımlarla dıştan gelebilecek saldırılara karşı korumaktadır⁴⁹⁵. Bununla birlikte artık bu görüşün terk edildiğini, hem 23. hem de 24. madde ile kişiliğin dıştan gelen saldırılara karşı korunduğunu, maddelerin uygulanmasına ilişkin farkın, yalnızca kişinin ihlale

---

⁴⁹² Alpaslan, Reha T., **Manevi Tazminat Konusuna Genel Bir Bakış**, AD, S.7-10, Y. 1967, ss. 607-620, s.610; Serozan, s. 456.

⁴⁹³ Bkz. TMK m. 23 “*Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlandırmaz. Yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılması ve nakli mümkündür. Ancak, biyolojik Madde verme borcu altına girmiş olandan edimini yerine getirmesi istenemez; maddî ve manevî tazminat isteminde bulunulamaz.*”

⁴⁹⁴ Bkz. TMK m. 24 “*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.*”

⁴⁹⁵ Serozan, s. 456-457.

neden olan olaya ilişkin rızasının bulunup bulunmadığı noktasında çıktığını söylemek de mümkündür⁴⁹⁶.

ab) Kişilik Hakkının Konusunu Teşkil Eden Temel Kişisel Değerler

TMK' nın saldırıya karşı kişiliğin korunmasını düzenleyen 23. ve 24. maddesi genel ve çerçeve hükümler olup kişilik haklarının konusunu teşkil eden kişisel değerler de bu maddelerde sayılmamıştır. Bu sebeple “*numerus clausus*” ilkesi kişilik hakları bakımından geçerli değildir. Bu durum teknik gelişmeler ve güncel ihtiyaçlar kapsamında kişilik haklarının kapsamının genişlemesine imkân vermektedir⁴⁹⁷. Kişilik haklarının kapsamını belirleme yani hangi kişisel değerlerin kişilik hakkı kapsamında değerlendirileceğini belirleme görevi ise hakimindir⁴⁹⁸. Her ne kadar kişilik haklarının kapsamı sınırlı olmasa da kişinin adı, resmi, sesi, hayat sağlık ve beden tamlığı, çalışmalarını ve hayatını düzenleme özgürlüğü, şeref ve itibarı, sırları, özel hayatı kişilik haklarının konusunu oluşturan münferit bazı kişisel değerlerdir⁴⁹⁹. Dolayısıyla kişilik hakkını oluşturan kişisel değerlerin maddi ve manevi kişisel değerlerden oluştuğunu söylemek mümkündür⁵⁰⁰.

Doktrinde kişisel değerlerin ortak bazı özelliklerine göre çeşitli şekillerde tasniflendirildiği görülmektedir. Örneğin; bir görüş kişisel değerleri iç kişisel değerler ve

---

⁴⁹⁶ Dural/ Öğüz, s. 148.

⁴⁹⁷ Serozan, s. 454; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 174; Dural/ Öğüz, s. 100; Kılıçoğlu, s. 301.

⁴⁹⁸ Dural/ Öğüz, s. 100; Kılıçoğlu, s. 302.

⁴⁹⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 175 vd.; Dural/ Öğüz, s. 104 vd.

⁵⁰⁰ Kılıçoğlu, s. 302.

dış kişisel değerler şeklinde ayırmaktır. Bu görüşe göre ise iç kişisel değerler kişinin insan olmasından dolayı sahip olduğu bedensel (vücut, yaşam vb.) ve ruhsal (faaliyet özgürlüğü gibi) bütünlüğüne ilişkin değerlerden oluşmaktadır. Dış kişisel varlıklar ise kişinin sosyal ilişkide bulunma hakkı şeklinde de isimlendirilmekte olup birlikte yaşamının bir gereği olarak doğmuş olan şeref ve itibar, isim, meslek unvanları, resim ve ses gibi değerlerden oluşur. Kullanılan başka bir tasnif şeklinde ise, kişisel değerler kişinin ruhsal, maddi/fiziki ve sosyal alanına ait olmalarına göre üçe ayrılmaktadır⁵⁰¹.

Kişilik haklarının konusunu teşkil eden bazı kişisel değerler Kanun'da özel olarak düzenlenmiş durumdadır. Buna TMK' nın 26-27. maddelerinde yer alan ad üzerindeki hakkın düzenlenişi örnek verilebilir. Ancak belirtmek gerekir ki; gerçekte değişik biçimlerde beliren tek bir kişilik hakkı söz konusu olup özel olarak düzenlenen kişilik değerleri genel kişilik hakkının çeşitli tezahürlerinden ibaret bulunmaktadır. Öyle ki; özel kişisel değerlerin neler olduğu aslında pozitif hukuka kalmış bir meseleden ibarettir. Pozitif hukuk uyarınca çeşitli özel haklarla korunan ise daima kişinin kendisidir ve genel kişilik hakkının içinde yer almaktadır⁵⁰². Bu sebeple kişilik hakları gibi çoğul bir kavramdansa kişilik hakkı kavramının tekil kullanılmasının daha doğru olacağı belirtilmektedir⁵⁰³.

---

⁵⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kılıçoğlu, s. 302-303; Öztan, s. 276-277.

⁵⁰² Akipek/ Akıntürk/ Ateş, s. 345; Dural/ Öğüz, s. 101; Öztan, s. 274.

⁵⁰³ Hatemi, Hüseyin, **Kişiler Hukuku**, Onikilevha Yay., İstanbul 2018, 7. B., s. 66.

ac) Unutulma Hakkının Temelini Teşkil Eden Kişisel Değerler
Kapsamında Medeni Hukuk Kapsamında Korunması

Kişilik hakkının temelini oluşturan değerlerden olan kişinin şeref ve itibarı ile özel hayatı unutulma hakkının medeni hukuk alanındaki dayanağı olabilecek değerlerdir. TMK ile korunan şeref ve itibar sadece manevi bakımdan değil; kişinin ekonomik, sosyal ve mesleki şeref ve itibarını da içermektedir⁵⁰⁴.

Kişinin şerefi ve haysiyeti, insan olması sebebiyle sahip olduğu ve ona toplum tarafından verilen değeri ifade etmesi sebebiyle önemli kişilik hakkı değerlerindendir⁵⁰⁵. Bir kişiye toplum tarafından atfedilen manevi değerlerin toplamı şeref ve itibardır⁵⁰⁶. Başka bir tanıma göre ise şeref ve itibar, kişinin dahil olduğu toplum içinde önem verilen ahlaki niteliklere sahip olması ya da olduğunun düşünülmesi sebebiyle o toplumda kişiye verilen değeri ifade etmektedir⁵⁰⁷. Bir kişi hakkında hakaret niteliğinde olan sözler sarf edilmesi ya da saygınlığını zedeleyen doğruluğu ispatlanamayan iddialarda bulunulması şeref ve itibarın ihlali niteliğindedir. Bu kavramın sınırları kişinin sosyal durumuna, çevresine, mesleki konumuna göre şekillenmektedir, yani nisbi bir kavramdır. Dolayısıyla toplum tarafından tanınan kamusal figürlerin, sanatçıların, siyasetçilerin vb. şeref ve itibara dair sınırları biraz daha gevşek bulunmaktadır⁵⁰⁸. Aynı zamanda

---

⁵⁰⁴ Helvacı/Erlüle, s.93; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.189.

⁵⁰⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir., s.177; Ayan, Mehmet / Ayan, Nurşen, **Kişiler Hukuku**, Seçkin Yay., Ankara 2016, 8. B. s. 75.

⁵⁰⁶ Kılıçoğlu, s. 304.

⁵⁰⁷ Dural/ Öğüz, s. 130.

⁵⁰⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 190-194; Kılıçoğlu, s. 306; Dural/ Öğüz, s. 131.

doktrinde, kişinin kendine olan saygısının iç şeref ve haysiyetini, toplum nezdinde sahip olduğu saygınlığının ise, dış şeref ve haysiyetini ifade ettiği yönünde bir tasnife de gidilmiştir⁵⁰⁹.

Günümüzde kişinin şeref ve itibarına saldırı genellikle kitle iletişim araçları ve özellikle basın yoluyla gerçekleşmektedir⁵¹⁰. Basın özgürlüğü Anayasal olarak güvence altına alınmış olsa da muhakkak ki sınırsız değildir. Bu kapsamda basın tarafından bildirilen olayların gerçek olmaması halinde ve eleştiri sınırlarını aşan haysiyet kırıcı gereksiz değer yargıları içermesi halinde kişisel değerlerin ihlali söz konusu olabilecektir. Ancak elbette ki amaca uygun, objektif ve kamuoyu oluşturmaya yönelik olan haberler ve eleştiriler hukuka aykırı olmayacağı için kişilik hakkının ihlali anlamına da gelmeyecektir⁵¹¹.

Kişilik hakkını oluşturan kişisel değerlerden özel hayat ise, bazı yazarlar tarafından, kişinin başkalarıyla olan ilişkilerine göre farklılık gösteren yaşam olayları baz alınarak ortak yaşam alanı, dar anlamda özel yaşam alanı ve sır alanı olmak üzere üç alana ayrılmakta⁵¹², bazı yazarlar tarafından ise yalnızca dar anlamda özel yaşam alanı ve sır alanı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁵¹³. Ortak yaşam alanı yani kamuya açık alan herkesçe izlenebilen bir alan olup kamuya açık alanlarda yaşanan olayları ve ilgili kişinin

---

⁵⁰⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.177; Ayan/Ayan, s. 93-94; Dural/ Öğüz, s. 127.

⁵¹⁰ Dural/ Öğüz, s.130 vd.; Helvacı, Serap, **Gerçek Kişiler**, Legal Yay., İstanbul 2017, 8. B., s. 128.

⁵¹¹ Dural/ Öğüz, s. 132-136.

⁵¹² Parlak Börü, Esra Kararı, s. 255; Helvacı, s. 121; Dural/ Öğüz, s. 135-136.

⁵¹³ Kılıçoğlu, s. 307-308.

aleniyet vermesi nedeniyle herkes tarafından bilinen olayları içermektedir. Dar anlamda özel yaşam alanı ise kamuya açık alanlarda gerçekleşmeyen, kişiye yakın ve belirli sayıda kişi tarafından erişilebilen alanlarda (akraba ortamı, işyeri ortamı gibi) meydana gelen olayları kapsamaktadır. Sır yani gizlilik alanı ise kişinin kendisi ve güvendiği kişiler dışında kimsenin erişmesini istemediği, serbestçe hareket etmek ve yalnız kalmak istediği alandır⁵¹⁴. Bu tanımlamalardan sonra belirtmek gerekmektedir ki; bu alanların iç içe geçebilmesi mümkün olup yapılan ayırım mutlak bir nitelik taşımamaktadır⁵¹⁵.

Belirtmek gerekir ki; özel ve giz alanına müdahale, ilgili kişinin rızası ile açıklanan bir olay söz konusu olduğunda veya müdahalede üstün kamu yararı ya da özel bir yarar mevcut ise hukuka aykırı nitelik taşımayacaktır. Bu durum özellikle kamusal figür haline gelmiş ve kamuya mal olmuş kişiler bakımından önem taşır. Bu kimselerin de özel ve giz alanları kişisel değer olarak korunmakta ve onların özel hayatlarına yapılan her türlü müdahale baştan hukuka uygun kabul edilmese de söz konusu müdahale kamusal yarar taşıyorsa ya da kişilerin kamuya mal oldukları konu veya işgal ettikleri makam ve ifa ettikleri görev ile ilgili ise hukuka aykırılık gerçekleşmeyecektir⁵¹⁶. Bu noktada AİHM' in Monako prensesi Caroline kararının⁵¹⁷ anılması kamusal figürler

---

⁵¹⁴ Kılıçoğlu, s. 308-309; Dural/ Ögüz, s. 138; Parlak Börü, Esra Kararı, s. 255-260.

⁵¹⁵ Parlak Börü, Esra Kararı, s. 255.

⁵¹⁶ Dural/ Ögüz, s. 141-142; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 390.

⁵¹⁷ AİHM, Von Hannover-Almanya Davası, T. 24.6.2004, Başvuru No. 593207/00. Bkz. Bassewitz, Katharina von, (çev. Parlak Börü, Şafak) Paparazziler İçin Zor Zamanlar: Kişinin Özel Yaşamına Saygı Gösterilmesi (Mahremiyet) Hakkına İlişkin Alman ve İngiliz Basını Ayaklandıran Dönüm Noktası Niteliğinde İki Karar, AÜHFD, 2015, C. 64, S. 4, ss. 1245-1262.

bakımından hukuka aykırılığın tespitinde faydalı olabilir. AİHM söz konusu kararında tanınmış bir kişi de olsa yalnızca okuyucuların merak duygusunu tatmin etme amacına matuf olan fotoğraf ve yazılar hakkında kamu yararının gerçekleşmediğini söyleyerek kişilik hakkı ihlali olduğuna karar vermiştir⁵¹⁸. Burada esas olan, toplumun cereyan eden önemli olaylar hakkında bilgi edinme hakkı ile kişilik hakkı arasında menfaatlerin dengelenmesidir⁵¹⁹.

Unutulma hakkının konusunu teşkil eden içerikler genel anlamda ilgili kişi tarafından alenileştirilen ya da kamuya açık alanda meydana geldiği için aleni olan bilgilerdir. Bu kapsamda kişi tarafından alenileştirilen ya da kamuya açık alanda gerçekleşen olaylarda özel hayatın zedelenmediği ve kişisel değerlerin ihlal edildiği düşünülebilir. Bunun bir sonucu olarak da ilgili hükümlerin unutulma hakkına dayanak olamayacağı bir an için düşünülebilir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki kamuya açık alanda cereyan eden bir olayın zamanla özel alana dahil olmasıyla ya da herkes tarafından bilinen bir olayın kişinin şeref ve itibarını zedeleyecek şekilde tekrar hatırlatılmasıyla kişilik hakkının ihlalinin gerçekleşmesi mümkündür. Bu durumda ise söz konusu hükümler unutulma hakkı talebine dayanak teşkil edebilecektir⁵²⁰. Yine belirtmek gerekir ki; kişinin rızasının bulunduğu ya da aranmadığı bir durumda dahi söz konusu içerikleri kamuoyuna arz eden kişiler bazı ilkelere uygun hareket etmeli, haber verme

---

⁵¹⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 203.

⁵¹⁹ Parlak Börü, Şafak, **Fotoğraf Üzerindeki Haklar**, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 407.

⁵²⁰ Sözüer, s. 168.

amacını aşmamalı, özel hayata ve şeref ve itibara tecavüz niteliğinde yayınlarda bulunmamalıdır⁵²¹.

Özel hayat ve şeref ve itibar dışında iktisadi varlık da kişi hakkının konusunu teşkil eden ve unutulma hakkı ile ilişkilendirilebilecek kişisel değerlerdendir. Kişilerin çalışma özgürlüğünü ve iş bulma imkanlarını engelleyen, sosyal ve ekonomik geleceklerine zarar veren davranışlar kişinin iktisadi varlığının ihlali niteliğindedir⁵²². Nitekim Yargıtay da bir kararında *“Davacıların temel haklarından olan çalışma özgürlüğü ve serbestçe iş bulma olanaklarını engelleyen, onların iş dünyasında ciddi ve ağır bir endişe yaratan, sosyal ve ekonomik geleceklerini olumsuz yönde etkileyen böyle bir eylem, aynı zamanda kişilik haklarına da ağır bir zarar vermiş olur. Böylece davacıların kişilik değerleri suç sayılan bir eylem ile saldırıya uğramış olduğundan Borçlar Kanunu'nun 49. maddesinde öngörülen manevi tazminat unsurları oluşmuştur.”* diyerek iktisadi varlığı hedef alan hukuka aykırı saldırıların kişilik haklarının ihlali niteliğinde olduğunu hükme bağlamıştır⁵²³. Bu kapsamda unutulma hakkının, kişinin geçmişindeki olayların geleceğini olumsuz etkilemesini engellemeye yönelik fonksiyonu gözetildiğinde, kişinin iktisadi varlığı ve özgürlüğü ile olan yakın ilişkisi de ortaya çıkmaktadır. Örneğin; kişinin dijital geçmişinde yer alan bir davranışı nedeniyle seneler

---

⁵²¹ Parlak Börü, Fotoğraf, s. 407.

⁵²² Akipek/ Akıntürk/ Ateş, s. 392.

⁵²³ Bkz. 4. HD., T. 13.12.1999, E. 1999/8861, K. 1999/11038. (KBİBB) (S.E.T. 03.10.2020)

sonrasında başvurduğu bir işe alınmaması onun ekonomik varlığını tehdit eden bir husustur ve bu durum unutulma hakkı taleplerine temel olabilecektir⁵²⁴.

b) Kişilik Haklarına Saldırı Halinde Başvurulabilecek Hükümler
Kapsamında Unutulma Hakkı

ba) Genel Olarak Kişiliğin TMK ve TBK Kapsamında Korunması

Kişilik haklarına saldırı halinde başvurulabilecek genel hükümler TMK' nın 25. ve TBK' nın 58. maddesinde yer almaktadır. TMK' nın “*Davalar*” başlıklı 25. Maddesinde üç dava öngörülmüş durumdadır. Bunlar “*saldırıya son verilmesi*”, “*saldırı tehlikesinin önlenmesi*” ve “*saldırının hukuka aykırılığının tespiti*” davalarıdır⁵²⁵.

Saldırıya son verilmesi/ Saldırının durdurulması davası “*tecavüzün men'i*” olarak da adlandırılmakta olup, amaç davalının sürdürmekte olduğu saldırısını sona erdirmeye mahkûm edilmesi ve bu şekilde sürmekte olan hukuka aykırı duruma son verilmesidir⁵²⁶. Söz konusu davanın açılması için saldırının bizzat devam ediyor olması şarttır, saldırının etkisinin sürüyor olması yeterli değildir. Ayrıca saldırının haksız olması yeterli olup ayrıca saldırıyı gerçekleştirenin kusuru aranmamaktadır. Dava saldırı devam ettiği

---

⁵²⁴ Akkurt, Sinan Sami, “**Unutulma Hakkı**”nın Kişilik Hakkı Kapsamındaki Kişisel Değerlerle İlişkisi, KTOKÜHFD, C.3, S.1, ss. 81-104, s. 93.

⁵²⁵ Bkz. TMK m. 25/1 “*Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir.*”

⁵²⁶ Dural/ Ögüz, s. 156; Kılıçoğlu, s. 380; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 259-261; Helvacı, s.160.

müddetçe açılabilir, yani zamanaşımı veya hak düşürücü süre söz konusu olmayacaktır⁵²⁷. Bu davanın açılacağı bir duruma örnek vermek gerekirse, bir bilgi bankası nezdinde tutulan ve kişisel değerleri zedeleyen bir kaydın silinmesi için dava açılması durumu örnek gösterilebilir⁵²⁸.

Saldırı tehlikesinin önlenmesi davası diğer davalardan farklı olarak saldırının sonuçlarına değil, saldırı fiiline yönelmektedir ve engelleyici niteliği bulunmaktadır⁵²⁹. Bu dava ile davalının saldırı teşkil edecek bir davranıştan kaçınmaya mahkûm edilmesi amaçlanmaktadır. Dava, saldırı tehlikesinin ciddi ve yakın olması halinde açılabilir⁵³⁰. Tehlike sürdüğü müddetçe saldırı tehlikesinin önlenmesi davası açılabilir ve fakat sona ermişse artık bu dava açılmayacak, tehlike gerçekleşerek saldırı doğmuşsa artık son verme davası açılabilir. Bu davanın açılabilmesi için de saldırı tehlikesi meydana getiren kimsenin kusurlu olması şart değildir. Kişinin, hakkında basılacak olan şeref ve itibarını zedeleyici kitabın basılmasını önlemek amacıyla dava açması, bu davanın açılacağı hallere bir örnektir⁵³¹.

Saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası ise sona eren ancak etkisi süren bir saldırının mevcudiyeti halinde açılabilir. Sona eren saldırının etkileri sürdüğü müddetçe bu dava açılabilir. TMK'ya göre bu dava sonucunda verilen kararın

---

⁵²⁷ Dural/ Ögüz, s. 156; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 259-261; Helvacı, s.160.

⁵²⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 259-261.

⁵²⁹ Kılıçoğlu, s. 373.

⁵³⁰ Kılıçoğlu, s. 375; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 262.

⁵³¹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 262; Dural/ Ögüz, s. 157.

yayınlanmasını veya üçüncü kişilere bildirilmesini istemek de mümkündür⁵³². TMK uyarınca bu davanın bağımsız bir dava türü olarak düzenlendiği açıktır⁵³³. Hâkim tarafından kararın ilanına karar verilmesi halinde ilanın hangi vasıta ile yapılacağı da belirtilir. İlan, bir kitle iletişim aracı ile olabileceği gibi afiş asılması, bir kitaba sayfa eklenmesi gibi bir yolla da olabilir. Kişinin hakkında bir gazetede, dergide vs. çıkan kişilik haklarını ihlal eden saldırıya karşı dava açması, bu davanın açılabilir olduğu hallerde örnektir. Öyle ki; gazetenin, derginin vs. yayınlanması ile saldırı gerçekleşmiş ve sona ermiş; fakat, etkisi sürmektedir ve bu etki ortadan kaldırılmak istenmektedir⁵³⁴.

TMK’ da yer alan kişiliği koruyucu davaların yanı sıra kişilik hakkı zedelenen kimsenin uğradığı maddi ve manevi tazminatın giderilmesine ilişkin hükümler ise TBK’ da yer almaktadır. Nitekim TMK’ nın 25. Maddesinde de maddi ve manevi tazminat taleplerinin saklı olduğu söylenmiştir.

Kişilik hakkı saldırıya uğrayan kimse, bu saldırı sebebiyle maddi bir zarara uğradıysa bu zararının tazminini maddi tazminat davası ile talep edebilecektir. Maddi tazminatın özel olarak düzenlendiği hallerde (nişanın bozulması, ölüm hali ve bedensel zarar, haksız rekabet gibi), bu özel hükümler uygulanacak; özel düzenleme bulunmayan hallerde ise haksız fiil sorumluluğuna ilişkin TBK’ nın 49 vd. maddelerinde düzenlenen genel hükümler uygulanacaktır⁵³⁵.

---

⁵³² Dural/ Öğüz, s. 158; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 264-266.

⁵³³ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 264-266. Kılıçoğlu, s. 370.

⁵³⁴ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 264-266.

⁵³⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 26; Dural/ Öğüz, s. 161.

Manevi tazminat davası ise, kişilik hakkı ihlal edilen kimsenin ihlal sebebiyle hissettiği elem ve üzüntünün bir nebze de olsa telafi edilebilmesi için öngörölmüş bir çözümdür⁵³⁶. TMK’ nın 56. maddesinde⁵³⁷ ölüm hali ve bedensel zarar durumunda istenebilecek manevi tazminat, 58. maddesinde⁵³⁸ ise maddi nitelikte olmayan kişisel değörlere saldırı halinde başvurulabilecek manevi tazminat hüküm altına alınmıştır. Bundan başka manevi tazminatın özel olarak düzenlendiğı, kişinin ismine yönelik bir haksız saldırı hali, nişanın bozulması, boşanma gibi, durumlar da vardır.

Manevi tazminat davasının yukarıda belirtilen kişilik değörlarini koruyan üç dava ile en büyük ortak noktası tümünün benzer değörlari koruyor olmasıdır. Bununla birlikte saldırıya son verilmesi ve hukuka aykırı saldırının tespiti davaları ile manevi tazminat davasının diğöer bir ortak noktası ise her üç talebin de kaynağının da kişilik değörlarinin

---

⁵³⁶ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 269; Dural/ Öğöz, s. 162.

⁵³⁷ Bkz. TBK m. 56 “*Hâkim, bir kimsenin bedensel bütönlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir. Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir*”

⁵³⁸ Bkz. TBK m. 58 “*Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir. Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğöer bir giderim biçimi kararlaştıracabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.*”

ihlaline dayanıyor oluşudur⁵³⁹. Ancak saldırının önlenmesi davasında hukuka aykırı fiil daha gerçekleşmiş değildir ve henüz bir kişilik ihlali bulunmamaktadır⁵⁴⁰. Bunun dışında saldırının önlenmesi, saldırıya son verilmesi ve hukuka aykırı saldırının tespiti davalarında failin kusurlu olması yahut meydana bir zarar çıkması gibi koşullar aranmazken; manevi tazminat talebi çoğu halde haksız fiile, kimi zaman da sözleşmeye aykırılığa dayandığından sorumluluk hukukunun alanındadır ve kusur ve zararın varlığı aranmaktadır⁵⁴¹. Bununla beraber saldırının önlenmesi, saldırının durdurulması ve hukuka aykırı saldırının tespitine ilişkin taleplerin manevi tazminat talebi ile beraber ileri sürülüp sürülemeyeceği hususuna da değinmekte fayda vardır. 6100 sayılı HMK'nın⁵⁴² 110. maddesi uyarınca *“aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır.”* ve bu durumda objektif dava birleşmesi söz konusu olacaktır⁵⁴³. Ancak manevi tazminat davası ve hukuka aykırılığın tespiti davası beraber

---

⁵³⁹ Tok, Ozan, **Manevi Tazminat Talebi ve Davasının Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması**, SÜHFD, C. 3, S. 2, Y. 2015, ss.11-25, s. 14.

⁵⁴⁰ Eren, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara 2015, 18. B., s.782.

⁵⁴¹ Tok, s. 15.

⁵⁴² Bkz. RG. T. 04.02.2011 S. 27836.

⁵⁴³ Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder, **Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı**, Yetkin Yay., Ankara 2013, 24. B., s. 271.

açılmamalıdır. Çünkü manevi tazminat davası bir eda davası olarak tespiti ilişkin hüküm zaten içerecektir⁵⁴⁴.

bb) Unutulma Hakkının Kişiliğin Korunmasına İlişkin Davalar
Kapsamında Talep Edilebilirliği

Unutulma hakkı talebi TMK’ da 25. maddede yer alan kişiliği koruyucu davalardan sürmekte olan saldırıya son verilmesi davası kapsamında ileri sürülebilecektir. Önleme davasının saldırının henüz başlamadığı ancak saldırı olacağına ilişkin ciddi ve yakın bir tehlikenin mevcut olduğu durumlarda açılabilirdi, tespit davasının ise genellikle hukuka aykırı saldırının sona erdiği ancak etkileri hala devam ettiği için bu etkileri bertaraf etmek amacıyla açılabilirdi değerlendirildiğinde TMK’ nın 25. maddesinde yer alan bu iki davanın unutulma hakkı taleplerine dayanak teşkil etmesinin pek mümkün olmadığı düşünülmektedir. Öyle ki; internette yer içerikler ulaşılabilir olduğu sürece kişilik haklarına yönelik saldırı devam etmekte olduğundan başvuru, “*sürmekte olan saldırıya son verilmesi davası*” aracılığıyla unutulma hakkı ile hedeflediği amaca ulaştırabilecektir. Nitekim; Oğuzman/Seliçi/Özdemir tarafından saldırıya son verilmesi davası açılacak hallere örnek olarak verilen ve “*Meselâ bir bilgi bankasında ve kişilik haklarına tecavüz eden bilgi kaydının silinmesi bu davaya konu olabilir*⁵⁴⁵” şeklinde ifade edilen husus da bunu desteklemektedir.

Bununla birlikte belirtmek gerekir ki; TMK’ nın 24. maddesinin 2. fıkrasında; “*Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya*

---

⁵⁴⁴ Tok, s.11-25.

⁵⁴⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 159.

da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.” denmiş ve kişinin rızası bir hukuka uygunluk sebebi olarak düzenlenmiştir⁵⁴⁶. Bu kapsamda unutulma talebine konu içerik ilgili kişinin rızası ile doğmuşsa kural olarak talebin TMK madde 24’e dayandırılmayacağı düşünülmektedir⁵⁴⁷. Ancak verilen rızanın her zaman geri alınması mümkündür⁵⁴⁸. Unutulma hakkının konusunu teşkil eden içeriklerin ilgili kişi tarafından oluşturulan bilgileri de içerdiği daha önce belirtilmiştir. Örneğin; “*Stacey Snyder-Sarhoş Korsan*” vakasında olduğu gibi kişinin kendisi tarafından internete yüklenen bir fotoğrafın daha sonra kendisi tarafından silinmesine rağmen arama motorları tarafından arşivlendiği ve kataloglandığı için hala erişilebilir olması durumunda, yalnızca fotoğraf ilk aşamada kişinin kendisi tarafından rızası ile yüklendiği için, bu fotoğrafın arama sonuçlarından kaldırılmasına ilişkin TMK’ nın 24. maddesine dayanılamayacak olmasının hükmün amacıyla örtüşmediği değerlendirilmektedir. Bu sebeple, maddede öngörülen hukuka uygunluk sebeplerinden kişinin rızası olması hali değerlendirilirken kişi tarafından isteyerek yüklenen bir fotoğrafın silinmesi sonucu kişinin başlangıçtaki rızasının yerini artık o fotoğrafı özel alanına dahil etmeye ilişkin iradesinin aldığı da göz önüne alınmalıdır. Ayrıca kişinin başlangıçtaki rızası resmi yayınlamaya ilişkin olsa da resmin arşivlenmesine ilişkin olduğunu söylemek de mümkün değildir. Sonuçta kişi rızası ile alenileştirdiği bir fotoğrafı silmek istemekte, sildiğini zannetmekte ama elinde olmayan teknik sebep ve vasıtalar ile fotoğrafı hala karşısına çıkmaktadır. Ayrıca tekrar belirtmek gerekir ki; kişilik hakkına rıza ile yapılan müdahalenin hukuka uygun olması için rızanın sınırları içerisinde kalması gereklidir. Örneğin, özel hayatına ilişkin bir

---

⁵⁴⁶ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 189; Helvacı, s. 148; Serozan, s. 469.

⁵⁴⁷ Sözüer, s. 169.

⁵⁴⁸ Öztan, s. 148; Helvacı, s. 147.

açıklama yapan kişinin buna ilişkin rızası belirli bir çevrenin öğrenmesine yönelik ise bu sınırın aşılması yine hukuka aykırı olacaktır⁵⁴⁹. Bu sebeple somut olay nezdinde değerlendirme yapılmalı ve unutulma hakkı talebinin TMK 24 kapsamında istenip istenemeyeceğine bu doğrultuda karar verilmelidir.

Bir diğer hukuka uygun sebebi olan ve TMK md. 24/2’de ifade edilen üstün nitelikte özel yarar, kişilik hakkı zedelenen kişiye, faile ya da bir üçüncü kişiye ait olabilir⁵⁵⁰. Daha üstün nitelikte özel yarar değerlendirmesi, ancak “eşdeğer olan kişilik değerleri” arasında olur; çünkü hiçbir yarar (örneğin, mülkiyet hakkından, alacak hakkından doğan yarar) kişilik hakkına ilişkin değerlerden üstün olamaz⁵⁵¹. Belirtmek gerekir ki; bu hukuka uygunluk sebebinin varlığı hali unutulma hakkı ile ifade özgürlüğünün dengelenmesi hususunda önem arz etmektedir ve çalışmanın önceki aşamalarında unutulma hakkı-ifade özgürlüğü çatışmasına dair yapılan açıklamalar bu hukuka uygunluk halinin değerlendirilmesi açısından da uygun düştüğü ölçüde geçerli bulunmaktadır.

Son olarak TMK’ nın 25/3. maddesinde belirtildiği üzere; davacının hukuka aykırı fiilin durdurulması davası ile birlikte maddî ve manevî tazminat isteme hakkı da saklıdır. Ancak belirtmek gerekir ki; şeref ve itibarın ihlali durumunda maddi zarardan ziyade manevi zarar oluşmaktadır⁵⁵².

---

⁵⁴⁹ Dural/ Ögüz, s. 139; Helvacı, s.151.

⁵⁵⁰ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.214; Dural/ Ögüz, s. 150; Helvacı, s. 151.

⁵⁵¹ Helvacı, s. 151; Dural/ Ögüz, s. 151; Hatemi, s. 74.

⁵⁵² Karayalçın, Yaşar, **Türk Hukukunda Şeref ve Haysiyetin Korunması**, AÜHFD, C. 19, S. 1, Y. 1962, s. 266.

2. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Unutulma Hakkı

a) Genel Olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Kişisel verilerin korunması hukukuna ilişkin ülkemizde gerçekleşen en önemli hadisenin 07.04.2016 tarihinde 6698 sayılı kanun numarasıyla “*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*” nun yürürlüğe girmesi olduğu söylenebilecektir. Ülkemizde böyle bir kanuna birçok farklı sebeple ihtiyaç duyulmuştur. Öyle ki; ülkemizde kişisel verilerin korunması anlamında etkin bir koruma sağlamaya hizmet edecek bağımsız ve bütüncül bir hukuki metin bulunmamaktaydı ve bu boşluk genel manada insan haklarına verilen önemdeki artış göz önüne alındığında ciddi bir eksiklik anlamına geldiği gibi aynı zamanda TCK’nın 135 vd. maddelerinde yer alan suçların yargılanmasında da birtakım tereddütlere yol açıyordu. Yine söz konusu boşluğun ekonomik sonuçları da oluyor ve veri aktarımına ilişkin düzenlemelerin olmaması ve etkin korumanın bulunmaması sebebiyle yabancı sermayenin ülkemizde yatırım yapması zorlaşıyordu. Ayrıca Türkiye kişisel verilerin korunmasına ilişkin birçok uluslararası metine halihazırda taraf olduğundan AB uyum süreci de gözetildiğinde bu metinleri iç hukuka aktarmak gerekliliği de mevcuttu⁵⁵³. KVKK’ nın “*Amaç*” başlıklı 1. maddesinde ise Kanun’un amacı, “*Bu Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.*” şeklinde ifade edilmiştir. KVKK hazırlanırken genel olarak 95/46 sayılı Direktif esas

---

⁵⁵³ Dülger, Murat Volkan, **İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5 S.1, 2018, ss. 71-143, s. 105-106.

alınmıştır⁵⁵⁴. Nitekim bu husus Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından hazırlanan uygulama rehberinde de belirtilmiştir⁵⁵⁵. Kanun'un amaç belirten söz konusu maddesinden Kanun'un hak temelli bir yaklaşıma sahip olduğu ve ancak Kanun'da kişisel verilerin korunmasının bağımsız bir hak olarak değil, başta özel hayatın gizliliği olmak üzere diğer temel hak ve özgürlükler kapsamında zikredildiği ve ele alındığı görülmektedir⁵⁵⁶.

Kanun'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin ana yapının, kavramsal çerçeve, genel ilkeler ve veri işleme şartları olarak üçlü bir bloktan oluştuğunu söylemek mümkündür⁵⁵⁷.

Bu kapsamda konuların izahı ve anlaşılabilirliği için önceki bölümlerde yeri geldikçe gerekli tanımlara değinilmiş olsa da, kısaca Kanun'da geçen genel tanımlara tekrar değinmek gerekirse kişisel veri kavramının “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi*”, ilgili kişi kavramının “*kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi*”, veri sorumlusu kavramının “*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek*

---

⁵⁵⁴ Küzeci, s. 308.

⁵⁵⁵ Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi**, KVKK Yay., Ankara 2019, s. 19: “6698 sayılı Kanun da büyük ölçüde bu Direktif esas alınarak hazırlanmıştır.”

⁵⁵⁶ Küzeci, s. 311-312.

⁵⁵⁷ Turan, Metin, **Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması**, Seçkin Yay., Ankara 2019, 2. B., s. 70.

veya tüzel kişiyi” kapsadığı belirtilmiştir⁵⁵⁸. Kanun’da geçen veri sorumlusu tanımı Direktif’ te yer alan veri denetçisi kavramıyla örtüşmektedir. ABAD’ ın Google/İspanya içtihadı doğrultusunda arama motorları KVKK kapsamında da veri sorumlusu kabul edilmelidir⁵⁵⁹.

b) KVKK’ da Benimsenen Genel İlkeler ve Veri İşleme Şartları

ba) Genel olarak

Kanun’un 4. maddesinde kişisel veri işleme faaliyetlerinin tümüne hâkim olması gereken veri kalitesine ilişkin genel ilkelere ve 5. maddesinde ise veri işleme şartlarına yer verilmiştir. Bu genel ilkelerin ve veri işleme şartlarının bilhassa unutulma hakkı ile ilişkili olanlarına, çalışmanın unutulma hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı arasındaki ilişkisinin açıklandığı bölümde hali hazırda değinilmiştir. Bu nedenle burada yalnızca hatırlatmakla ve gereken hususları eklemekle yetinilecektir.

bb) Genel İlkeler

Kanun’un 4. maddesine göre; tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun, doğru ve güncel, belirli, açık ve meşru amaçlara dayalı, amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ve işlenen verilerin ilgili mevzuatında öngörülen süre veya işlenme amacı için gerekli olan süre kadar tutulmaları zorunludur⁵⁶⁰.

---

⁵⁵⁸ Bkz. KVKK, m. 3/1, (ç), (d), (ı).

⁵⁵⁹ Sözüer, s. 173.

⁵⁶⁰ Bkz. KVKK, m. 4.

“Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma” ilkesi diğer ilkeleri de kapsayan bir özelliğe sahiptir. Bu ilkenin, diğer ilkeler aracılığı ile somutlaştırıldığı söylenebilir. Çünkü diğer ilkelere riayet edilmeksizin veri işlenmesi dürüstlük kuralına dolayısıyla hukuka uygun veri işlenmesine aykırı olacaktır⁵⁶¹. Bu ilke kapsamında, veri işleme faaliyetinin kanunları ve diğer ilgili mevzuatı ihlal etmemesi, evrensel hukuk normlarına uygun olması ve TMK’nın *“Hukuki ilişkilerin kapsamı”* üst başlıklı ve *“Dürüst davranma”* başlıklı *“Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz”* şeklindeki 2. Maddesinde yer alan hakkın kötüye kullanılmamasına ilişkin yasağa riayet edilmesi gerekmektedir⁵⁶².

“Doğru ve güncel olma” ilkesi ise katılım ilkesi kapsamında ilgili kişinin, hangi verilerinin, hangi amaçlarla, kimler tarafından işlendiği bilmesi ve doğru veya güncel olmayan verilerinin düzeltilmesini isteyebilmesini öngören ilkedir. Bu ilke ilgili kişi açısından önem arz etmekle birlikte veri işleme menfaatleri kapsamında da önemlidir. Çünkü yanlış ya da güncelliğini yitirmiş verilere dayalı olarak yapılacak değerlendirmeler ve bu kapsamda ulaşılabilecek sonuçlar hatalı olacak ve veri işlemenin temelindeki meşru menfaat zarar görecektir⁵⁶³.

“Belirli, açık ve meşru amaçlara dayalı olma” ilkesi, veri işleme amacının açık ve kesin şekilde belirlenmesini ve bu amacın meşru olmasını zorunlu kılmaktadır. Veri

---

⁵⁶¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü**, KVKK Yay., Ankara 2019, s. 13-14.

⁵⁶² Turan, s. 69.

⁵⁶³ Küzeci, s. 336.

işlemenin meşru olması, işlenen verilerin, veri sorumlusunun verdiği hizmet veya yaptığı iş ile bağlantılı ve bu hizmet veya iş için gerekli olmasıdır. Bir hazır giyim mağazasında müşterilerin kimlik ve iletişim bilgilerinin işlenmesi meşru iken, sağlık verilerinin işlenmesi meşru bir amaç kapsamında değerlendirilememesi meşru amaçlara dayalı olma ilkesine örnektir⁵⁶⁴. Yani veri işleme amacın meşru olup olmadığı her somut olay nezdindeki özel koşullara göre değerlendirilmelidir⁵⁶⁵. Veri işlemenin belirli ve açık olması ise ilgili kişi tarafından veri işleme faaliyetinin açık bir şekilde anlaşılabilmesini, hangi veri işleme şartına dayanarak gerçekleştirildiğini tespit edebilmesini ve veri işleme faaliyetinin amacının detaylıca ortaya konulmasını gerektirmektedir. Bu ilke ayrıca, ilgili kişinin rızasını alma, aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirme, ilgili kişinin başvurularına cevap verme gibi veri sorumlusunun gerçekleştirdiği hukuki işlem ve metinlerde teknik ve hukuki terminoloji kullanmaktan kaçınmasını da zorunlu kılmaktadır⁵⁶⁶.

“Amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma” ilkesi veri işleme faaliyetinin amacının gerçekleşmesini elverişli kılacak kadar verinin işlenmesi, ihtiyaç duyulmayacak verilerin işlenmemesi, sadece amacın gerçekleşmesi için gereken kadar tutulması ve veri işleme ile hedeflenen amaç arasında makul bir dengenin sağlanması olarak izah edilebilir.

---

⁵⁶⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s.15-16.

⁵⁶⁵ Küzeci, s. 337.

⁵⁶⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s.15-16.

Kredi kartı başvurusunda bulunan bir kişiye sosyal tercihleri konusunda bilgi talep etmek ölçülülük ilkesine aykırılığa bir örnektir⁵⁶⁷.

“İşlenen verilerin ilgili mevzuatında öngörülen süre veya işleme amacı için gerekli olan süre kadar tutulmaları” ilkesi uyarınca, ilgili mevzuatta verilerin saklanması hususunda öngörülen bir süre varsa bu süreye uyulması, böyle bir düzenleme yok ise de amaçla sınırlılık ilkesinin bir gereği olarak veri işleme faaliyeti ile hedeflenen amaç için gereken süre sonunda veri muhafazasının sona erdirilmesi gerekmektedir. Bu ilke uyarınca, veri sorumlusu bir veriyi gelecekte kullanma ihtiyacı doğması ihtimaline dayanarak veri muhafaza edemeyecek, veri işlemeyi gerektiren geçerli sebep ortadan kalktığında söz konusu veriyi silecek, yok edecek veya anonim hale getirilecektir⁵⁶⁸.

bc) Veri İşleme Şartları

Kanun’un 5. Maddesinde kişisel verilerin işleme şartları düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca ana kural kişisel verinin açık rızaya dayalı olarak işlenmesidir. Açık rıza, *“belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza”* anlamına gelmektedir⁵⁶⁹. Kanun’un 5. Maddesinin 2. fıkrasında ise açık rıza

---

⁵⁶⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s. 16-17.

⁵⁶⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s.17.

⁵⁶⁹ Bkz. KVKK, m. 3/1, (a).

gerekmeksizin kişisel verilerin işlenebileceği durumlar öngörülmüştür. Bu haller şunlardır: “(i) Kanunlarda açıkça öngörülmesi (Örneğin, kolluk tarafından bir suç soruşturması sebebiyle veri işlenmesi); (ii) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması (Örneğin; akıl hastası olduğu için rızası geçerli olmayan bir kimseye beden bütünlüğünün korunması için tıbbi müdahalede bulunulması sırasında kişisel verilerinin işlenmesi); (iii) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması (Örneğin; sözleşme gereği paranın ödenmesi için alacaklı tarafın hesap numarasının işlenmesi); (iv) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması (Örneğin; şirketin çalışanına maaş ödeyebilmesi için banka hesap numarasını işlemesi); (v) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması (Örneğin; ikinci el araç satışı yapılan internet sitesinde aracını satmak isteyen ilgili kişinin iletişim bilgilerinin, araç alım satımı kapsamında kullanılması); (vi) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması (Örneğin; bir avukatın, mahkeme nezdinde müvekkili adına dava açabilmesine imkan sağlaması için kişisel verileri işlemesi); (vii) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması (Örneğin; bir işverenin, nükleer santraldeki çalışanların güvenliğini sağlamaya yönelik iş güvenliği mekanizmalarının kurulması amacıyla çalışanlarının kişisel verilerini işlemesi)⁵⁷⁰”.

---

⁵⁷⁰ Bkz. KVKK, m. 5/2, (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f); Kişisel Verileri Koruma Kurumu,

Bu kapsamda ilgili kişinin veri işleme için açık rızası bulunmadıkça veya açık rıza gerekmeksizin kişisel verilerin işlenebileceği durumlardan biri söz konusu olmadıkça veri işleme hukuka aykırılık teşkil edecektir⁵⁷¹.

c) Kanun'un Uygulanmayacağı İstisnai Haller

Kanun'un uygulanmayacağı haller “İstisnalar” başlıklı 28. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrasında yer alan hallerde Kanun'un hiçbir hükmü uygulanmazken⁵⁷² 2. fıkra da yer alan hallerde ise “*Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak şartıyla veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü*

---

⁵⁷¹ Sözüer, s. 174.

⁵⁷² Bkz. KVKK m. 28/1 “a) *Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi. b) Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi. c) Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi. ç) Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi. d) Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi.*”

düzenleyen 10'uncu, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11'inci ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16'ncı maddeleri” nin uygulanmayacağı haller düzenlenmiştir⁵⁷³.

d) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Unutulma Hakkı İlişkisi

da) Genel İlkeler ve Unutulma Hakkı İlişkisi

Yukarıda açıklanan ilkelerden; kişisel verilerin amaçla sınırlı olarak yeterli ve ilgili olması ile aşırı olmamasını öngören veri minimizasyonu ilkesi şeklinde de adlandırabileceğimiz “*amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*” ilkesi, kişisel verilerin doğru olması ile gerekli olduğunda güncellenmesi gerektiğini belirten “*doğru ve güncel olma*” ilkesi ve işlenen verilerin ilgili mevzuatında öngörülen süre veya işlenme amacı için gerekli olan süreden fazla saklanmaması gerektiğini belirten “*Zaman Sınırlaması*” ilkesi unutulma hakkıyla doğrudan ilişkilendirilebilecek ilkelerdir. Unutulma hakkının kamuya açık bilgileri belirli bir zaman sonrasında özel bilgilere dönüştürmeye dair çabası, kişisel verilerin süresiz şekilde internet üzerinden yayılması durumunda veri sahibinin karşılaşılabileceği önyargılara karşı bir garanti teşkil etmeyi amaçlaması, geçen zamanla kişiye ait internette yer alan bilgilerin doğruluğunu yahut güncelliğini yitirmesi sebebiyle

---

⁵⁷³ Bkz. KVKK m. 28/2 “a) *Kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması. b) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi. c) Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması. ç) Kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.*”

kişinin yaşayabileceği sıkıntılara karşı kişiyi korumaya çalışması gözetildiğinde söz konusu ilkelerin unutulma hakkı ile yakın ilişkisi ortadadır. Nitekim konuya ilişkin çalışmanın önceki bölümünde de benzer bilgiler daha kapsamlı halde sunulmuş olduğundan burada unutulma hakkıyla ilişkili olan ilkelere kısaca tekrar değinmekle yetinilmiştir.

db) İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Silinmesini İsteme Hakkı ve Unutulma Hakkı İlişkisi

Kanun'un "*İlgili kişinin hakları*" başlıklı 11. maddesinde ilgili kişiye tanınan haklar arasında "*7'nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme*" ve bu işlemin, "*kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme*" hakkı da yer almaktadır. Kanun'un "*Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi*" başlıklı 7. maddesi ise; "*(1) Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. (2) Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır. (3) Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.*" şeklindedir. Dolayısıyla veri işleme ilgili kişinin rızasına dayanıyorsa, ilgili kişinin bu rızasını geri alması durumunda veri işleme şartı ortadan kalkacağından veri sorumlusu söz konusu işlemlerden uygun olanı yerine getirmekle yükümlüdür. Bu durum internet ve bilhassa sosyal medya bakımından da önem arz edecektir⁵⁷⁴.

---

⁵⁷⁴ Sözüer, s. 182.

Kanun’da anılan yönetmelik ise “*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik*” olup Resmî Gazete’ de yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir⁵⁷⁵. Yönetmelik uyarınca, kişisel verilerin silinmesi, “*kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi*”, kişisel verilerin yok edilmesi, “*kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi*” ve kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ise “*kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesi*” anlamına gelmektedir (KVSİYAY, m. 8/1). Yönetmelik uyarınca söz konusu işlemlere hâkim olacak ilkeler ise 7. maddede düzenlenmiştir. Buna göre; Kanun’un kişisel verilerin ve özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarını düzenleyen 5. ve 6. maddelerindeki veri işleme şartlarının yok olması halinde gereken işlem ilgili kişinin talebi üzerine yahut veri sorumlusu tarafından re’sen gerçekleştirilir. Hangi işlemin gerçekleştirileceğini veri sorumlusu belirler ve ilgili kişinin talebi halinde seçimin gerekçesini açıklar. Ayrıca veri sorumlusu, gerçekleştireceği işleme ilişkin her türlü teknik ve idari tedbiri almakla da yükümlüdür (KVSİYAY, m. 7/1-5).

Zamanla sınırlılık ilkesinin bir gereği olarak veri sorumlusunun gerçekleştirmesi gereken söz konusu işlemler unutulma hakkı kapsamında da önem arz etmektedir. Öyle ki kişisel verilerin Kanun ve Yönetmelik uyarınca silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi, her şeyden önce bireyin maddi manevi varlığını geliştirme hakkı uyarınca bir zorunluluktur. Çünkü kişisel verilerin sınırsız bir süre muhafaza edilmesi bireysel özerkliği zedeleyici olacaktır⁵⁷⁶. Nitekim KVKK’ ya Direktif’ in esas alındığı ve

---

⁵⁷⁵ RG. T. 28.10.2017, S. 30224. Bundan sonra KVSİYAY olarak anılacaktır.

⁵⁷⁶ Küzeci, s. 337.

Direktif’ te de unutulma hakkının açıkça düzenlenmemiş olduğu, buna rağmen ABAD tarafından silme hakkının ve bazı başka maddelerin yorumuyla unutulma hakkının içtihatla doğduğu göz önüne alındığında; Kanun’un maddelerinin unutulma hakkı taleplerinin dayandırılabilceğı maddeler olduğunu söylemek mümkün görölmektedir.

dc) Kanun’un Öngördüğü İstisnalar ve Unutulma Hakkı İlişkisi

Yukarıda izah edildiğı üzere Kanun’ un “İstisnalar” başlıklı 28. maddesinin ilk fıkrasında Kanun’un hiç uygulanmayacağı haller, ikinci fıkrasında ise “*Kanun’un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak şartıyla*” kısmen uygulanmayacağı haller düzenlenmiştir. Yani 2. fıkrada yer alan istisna halleri mutlak değildir ve somut olay bazında dengeleme yapmayı gerekli kılmaktadır⁵⁷⁷.

İkinci fıkrada yer alan istisna hallerden bazıları unutulma hakkı ile ilişkisi ve onu engelleyip engellemediğı noktasında değerlendirilmelidir. Örneğın “İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi.” hali, sosyal medyada kişinin kendi isteğıyle paylaştığı bir içeriğle ilişkin unutulma hakkı talebinde bulunamamasına yol açıp açmadığı üzerinde durulabilir. Daha önce belirtildiğı üzere KVKK’ nın 5. maddesi uyarınca ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş verilerin işlenmesi için ilgili kişinin rızası aranmamaktadır. Ancak buna rağmen kişi, 11. madde de yer alan hakları kapsamında bu verilerin silinmesine talep edebilmektedir. Yani, bir verinin kişi tarafından alenileştirilmiş olması o verilerin silinmesinde ve dolayısıyla unutulma hakkı önünde bir engel olarak değerlendirilmemelidir. Ancak bahsi geçen istisna hali uyarınca, kişi tarafından alenileştirilen bu verilerin silinmesi KVKK’ nın amacı ve temel ilkeleriyle uyumsuzsa ve orantısız bir sonuç doğuruyorsa KVKK uygulanmayacaktır⁵⁷⁸. Dolayısıyla bu kısmi

---

⁵⁷⁷ Sözüer, s. 176.

⁵⁷⁸ Sözüer, s. 176.

istisna hallerinin doğrudan unutulma hakkına bir engel oluşturduğunu söylemek mümkün değildir.

İlk fıkrada yer alan mutlak istisna hallerinden ise “a) *Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi.*” ve “c) *Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi.*” halleri unutulma hakkı açısından önem arz etmektedir. Maddenin a bendinde geçen üçüncü kişilere verilmeme koşulunun kapsamı belirlenmelidir⁵⁷⁹. Bu noktada Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından Kanun’un uygulanmasına ilişkin hazırlanan uygulama rehberinde verilen örnek belirleyici kabul edilebilir. Kurum, doğum gününde aile içerisinde çekilen fotoğrafların istisna kapsamında olduğunu ancak bu fotoğrafların üçüncü kişilerle paylaşılması veya alenileştirilmesi halinde, örneğin sosyal medyada aleni olarak paylaşılması durumunda istisnanın söz konusu olmayacağını belirtmiştir⁵⁸⁰. Dolayısıyla burada ölçütün alenileştirme olması söylenebilecektir. Ayrıca maddede düzenlenen istisna halinde söz konusu durumun veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla geçerli olduğu da yer almaktadır. Ancak istisna olduğu kabul edilen kişiler tabiatı gereği Kanun hükümlerine tabi olmayacaklarından bu ölçütün gerçekleştiğinin nasıl belirleneceği hususunda da bir belirsizlik olduğu söylenmektedir.

---

⁵⁷⁹ Sözüer, s. 177.

⁵⁸⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, s. 41.

Maddenin c bendinde geçen istisna ise unutulma hakkının ifade özgürlüğü ile dengelenmesi noktasında önem arz eden bir hkmdr. İlgili bentte ifade özgürlüğü kapsamında işlenen veriler özel hayatın gizliliğini açıkça ihlal etmemesi halinde istisna kapsamında tutulmuştur. Bunun zel olarak belirtilmesi somut olayda unutulma hakkı talepleriyle ifade özgürlüğü arasında bir dengeleme yapılması gerektiğine işaret etmektedir⁵⁸¹.

---

⁵⁸¹ Sözüer, s. 178-179.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UNUTULMA HAKKININ ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN VE TEMEL YARGISAL KARARLAR BAĞLAMINDA UYGULANIŞI

I. ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN UNUTULMA HAKKININ UYGULANIŞI

A. GENEL OLARAK

ABAD’ ın Google/İspanya kararı dikkate alındığında söz konusu kararda tüm arama motorları bakımından bağlayıcı hususlara yer verildiği ve dolayısıyla unutulma hakkının uygulanması bakımından tüm arama motorlarının yükümlü kılınmış oldukları ortadadır. Ancak gerek Google’ın arama motorları arasındaki hâkim pozisyonu gerekse de Google’a yapılan başvuruların sayısal fazlalığı ve Google’ın unutulma hakkına yönelik taleplere dair süreci daha şeffaf yürüterek değerlendirme sonuçlarını kamuoyuyla daha çok paylaşıyor olması sebebiyle çalışmanın bu kısmında unutulma hakkının daha çok Google tarafından uygulanışına yer verilmiştir.

B. GOOGLE ARAMA MOTORU

1. Google’ın Unutulma Hakkına İlişkin Talep Alması

ABAD’ ın 13 Mayıs 2014 tarihinde vermiş olduğu karar doğrultusunda unutulma hakkına ilişkin talepleri değerlendirmeye başlayan ilk arama motoru 29 Mayıs 2014 itibarıyla Google olmuştur⁵⁸². Google’a “Arama”, “Görsel”, “Video” ve “Haberler”

---

⁵⁸² Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 278.

gibi Google tarafından sağlanan hizmetlerdeki içeriklerin arama sonuçlarından kaldırılması talebiyle başvurulabilmekte, bu yöndeki başvuru hakkı AB vatandaşı olmasa da Avrupa Birliği'nde yaşayan gerçek kişiler ve ulusal veri koruma ajansları tarafından kullanılabilir. Bununla birlikte daha önce bahsedildiği üzere unutulma hakkından yalnızca gerçek kişiler faydalanmakta, tüzel kişiler bu hak aracılığı ile başvuru yapamamaktadır.

Google'a başvuru, kaldırılması talep edilen URL'lerin doğru aktarımı için kırk iki farklı dildeki hali bulunan online bir form doldurarak yapılmaktadır⁵⁸³. Başvuru formunda ilk olarak hangi ülkeden başvuru yapıldığına dair ülke seçimi yapılmaktadır⁵⁸⁴. Bu husus hangi ülke kanunlarının uygulanacağını belirlenmesi için yapılmakta olup seçilen ülkede ikamet edilmiyor olursa da başvurucunun o ülkeyle ilgisinin bulunması şarttır. Form dışındaki, e-mail ya da basılı metin yoluyla yapılan başvurular Google tarafından online forma yönlendirilmekte, ancak başvuru sahibi ısrarcı davranırsa mevcut

---

⁵⁸³ Bkz. https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&visit_id=637300067502030789-4186578405&hl=tr&rd=1 (S.E.T. 22.06.2020).

⁵⁸⁴ Haziran 2020 itibariyle listede yer alan ülkeler; Aland Adaları, Almanya, Andorra, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Cebelitarık, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Fransız Guyanası, Fransız Polinezyası, Guadeloupe, Guernsey, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Jersey, Kanarya Adaları, Kıbrıs, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Man Adası, Martinik, Mayotte, Monako, Norveç, Polonya, Portekiz, Reunion, Romanya, Saint Barthelemy, Saint Martin, Saint Pierre ve Misguelon, San Marino, Slovakya, Slovenya, Wallis ve Futuna, Yeni Kaledonya, Yunanistan'dır.

haliyle de değerdendirmeye alınmaktadır⁵⁸⁵. İkinci olarak bağılantısının kaldırılması istenen sayfaların URL'leri girilmekte, her bir URL için kaldırma nedeni açıklanmakta ve arama sorgusu olarak kullanıldığında listeden kaldırılması istenen ad ya da adlar (Örneğin, "Ece Yılmaz / Ece Doğıu") belirtilmektedir⁵⁸⁶.

Son aşamada “Gönderdiğim aşağıdaki kişisel bilgilerin işlenmesini onaylıyorum.”, “İşbu talepteki bilgilerin doğru olduğunu ve bu talebi göndermek için yetkili olduğumu onaylıyorum.” ve “Formun uygun şekilde doldurulmaması veya talepte eksiklik olması durumunda Google'ın talebimi işleyemeyeceğini anlıyorum.” şeklindeki yeminli ifadeler işaretlenerek ve form veri öznesi ya da veri öznesi tarafından yasal olarak yetkilendirilmiş kimse tarafından imzalanmakta ve tamamlanan başvuru “gönder” butonu ile iletilmektedir.

Google ulaşan başvurulara talebi aldığını belirten otomatik bir maille cevap vermekte, gerektiğinde ise ilgili kişiden daha fazla bilgi göndermesini isteyebilmektedir⁵⁸⁷.

---

⁵⁸⁵ Çırak, s. 173-174; Yavuz, s. 280-282; Değirmenci, s. 161.

⁵⁸⁶ Bkz. https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removalrequest?complaint_type=rtbf&visit_id=637284502939156424-2195228579&hl=tr&rd=1 (S.E.T. 22.06.2020).

⁵⁸⁷ Bkz. https://support.google.com/transparencyreport/answer/7347822?hl=tr&ref_topic=7295796 (S.E.T. 24.06.2020).

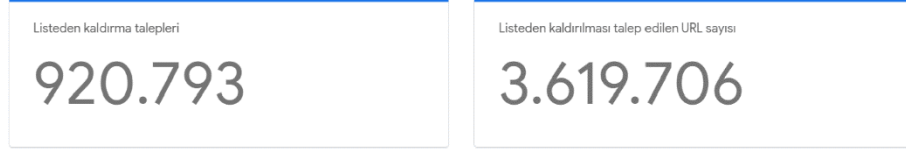
2. Google'ın Unutulma Hakkı Kapsamında Değerlendirme Yapması

Google'a gelen unutulma hakkı başvuruları İrlanda'nın Dublin kentinde bulunan ve özel eğitimden geçmiş incelemecilerden oluşan Google Inc. çalışanları tarafından yapılmaktadır. Söz konusu ekibin karar vermekte zorlandığı vakalar ise Google'daki üst düzey çalışanlara ve avukatlara iletilmektedir. Google'ın “*Şeffaflık Raporları*”nda yer alan bilgiye göre 1 Kasım 2015 tarihi itibarıyla dahi taleplerin %30'undan fazlası ikinci bir fikir alınması amacıyla ilk görevli ekip tarafından üst düzey incelemeye iletilmiştir. Yine Google tarafından “*Şeffaflık Raporları*”nda belirtildiği üzere incelemeler manuel yapılmakta, hiçbir talep kategorisi makineler tarafından otomatik olarak reddedilmemektedir. Google değerlendirme sürecinin dört adımdan oluştuğunu belirtmektedir. İlk aşamada talebin karar verebilmek için gerekli tüm bilgileri içerip içermediği tespit edilmekte; ikinci aşamada talepte bulunan kişinin bir Avrupa ülkesi ile ikamet veya vatandaşlık gibi bir bağlantısının olup olmadığı belirlenmekte; üçüncü aşamada kaldırılması istenen URL'lerin talepte bulunan kişinin adı için yapılan arama sonuçlarında görünüp görünmediği ve talepte bulunan kişinin adının arama sonuçlarından kaldırılması istenen sayfalarda yer alıp almadığı incelenmekte; son aşamada ise talepte bulunan kişinin sağladığı bilgilere dayalı olarak, kaldırılması istenen sayfada eksik, alakasız, artık alakalı olmayan veya aşırı bilgi bulunup bulunmadığına ve bu bilgilerin, talepte bulunan kişinin adı için yapılan bir aramanın oluşturduğu arama sonuçlarında yer almaya devam etmesinde kamu yararı olup olmadığına karar verilmektedir⁵⁸⁸.

---

⁵⁸⁸ Bkz. https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?privacyrequests=country::year::decision::p:5&lu=privacy_requests (S.E.T. 24.06.2020).

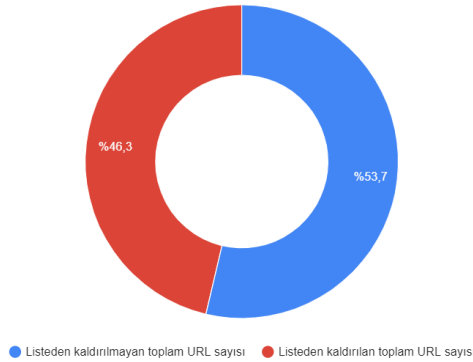
Google tarafından yayınlanan güncel verilere göre, 28.05.2014 tarihinden 07.05.2020 tarihine kadar toplam 920.793 başvuru aracılığıyla, 3.619.706 adet URL'nin listeden kaldırılması istenmiştir.

Şekil 1. 29.05.2014 tarihinden itibaren alınan toplam talep sayısı ve kaldırılması talep edilen toplam URL sayısı gösterilmektedir⁵⁸⁹.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda listeden kaldırılan toplam URL sayısının 1.451.443 (%46,3), listeden kaldırılmayan toplam URL sayısının ise 1.682.136 (%53,7) olduğu açıklanmıştır.

Başlangıç 28.05.2014 Bitiş 07.05.2020

⁵⁸⁹ Bkz. https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?privacy_requests=country::year::decision::p:5&lu=privacy_requests (S.E.T. 24.06.2020).

Şekil 2. Bu grafik, incelemiden sonra listeden kaldırılan URL'lerin yüzdesini ve gerçek sayısını gösterir⁵⁹⁰. (Grafik hâlâ beklemede olan veya işleme koyulabilmesi için ek bilgi gerektiren talepleri içermemektedir.)

Yine Google tarafından açıklanan verilere göre, Google Arama Motorunda en çok URL'si kaldırılan, yani unutulma hakkından en çok etkilenen siteler sosyal ağlardır ve ilk sırada Facebook yer almaktadır⁵⁹¹.

Google değerlendirme yaparken kullandığı özel ölçütleri de “*Şeffaflık Raporları*”nda açıklamıştır⁵⁹². Bunlardan ilki kişi ölçütü olup, unutulma hakkı talep eden Google veri öznesinin kim olduğunu, kamuya mal olmuş bir kişi olup olmadığını, çocuk olup olmadığını vs. değerlendirmektedir. Aynı şekilde adli bir vakaya ilişkin bilgilerde de kişinin konumu, suçun mağduru ya da faili konumunda bulunması önemsenmektedir. Google’ın ikinci ölçütü ise bilgiyi yayımlayan olup söz konusu kişisel verinin devletin yasal bir bilgi kaynağından yayımlanıp yayımlanmadığı, kaynağın güvenilir olup olmadığı Google tarafından gözetilmektedir. Bununla birlikte yayımlanma amacı da değerlendirilmekte olup gazetecilik faaliyetine dayanan yayımlamalarda daha katı davranılmaktadır. Ayrıca bilginin aleniyetinin nasıl sağlandığı, kişisel bir rızaya mı dayandığı vs. de önem taşımaktadır. Google’ın son ölçütü ise unutulma talebine konu edilmiş olan bilginin mahiyetidir. Sağlık, cinsel hayat, dini inanış, felsefi görüş gibi

---

⁵⁹⁰ Bkz. https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?privacy_requests=country::year::decision::p:5&lu=privacy_requests (S.E.T. 08.05.2020).

⁵⁹¹ Bkz. https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?privacy_requests=country::year::decision::p:5&lu=privacy_requests (S.E.T. 08.05.2020).

⁵⁹² Bkz. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> (S.E.T. 08.05.2020).

veriler hassas veri olarak tanımlandığından bu verilere ilişkin taleplere olumlu cevap verilme olasılığı yüksektir. Ancak kamusal yararın mevcudiyeti hali de göz önünde bulundurulmaktadır⁵⁹³.

Google unutulma hakkı taleplerine ilişkin yaptığı değerlendirme neticesinde; arama sonuçlarından kısmen bağlantı kaldırma yani kabul, ret veya ek bilgi talebi şeklinde üç farklı karar verebilmektedir.

Google talebi kabul ettiğinde sayfaları arama sonuçlarından toplu olarak kaldırmamakta, sadece kişinin adıyla ilgili sorgulara yanıt olarak gelen sayfaları arama sonuçlarından kaldırmaktadır. Örneğin, Google'ın X kişinin Y şehrindeki gezisiyle ilgili bir haberi kaldırma talebini onaylaması sonucu, söz konusu haber “X” şeklinde yapılan sorgularda artık gösterilmiyor olsa da farklı kombinasyonla yapılan bir sorguda, örneğin “Y gezisi” şeklindeki bir sorguda, hala erişilebilir olabilmektedir. Ayrıca URL'ler tüm Avrupa Google Arama alan adlarındaki (google.fr, google.de, google.es vb.) arama sonuçlarından kaldırılmaktadır. *Avrupa dışındaki* herhangi bir Google Arama alan adında arama yapıldığında ise söz konusu URL arama sonuçlarında görülebilmektedir. Dolayısıyla unutulma hakkı başvurusunun kabulü halinde internetten içerik kaldırılmamakta, “kısmen bağlantı kaldırılmakta” yani içerik silinmeksizin onun daha zor bulunabilmesi sağlanmakta, erişilebilirliği azaltılmaktadır. Google arama sonuçları listesinden URL kaldırmaya karar verirse sayfalarının kaldırıldığına ilişkin ilgili web sitesinin yöneticisine de bildirimde bulunmakta ancak talep sahibinin ismini bildirmemektedir. İçerik kaldırma bildirimini alan web sitesi yöneticileri de ilgili kararın

---

⁵⁹³ Çırak, s. 175-176; Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 286-287.

yeniden incelenmesi için talepte bulunabilmektedir⁵⁹⁴. Google kısmen bağlantı kaldırma kararı verdiğinde arama sonuçlarının yer aldığı sayfanın alt kısmına “*Bazı sonuçlar Avrupa’daki veri koruma kanunu uyarınca kaldırılmış olabilir*” şeklinde uyarı eklemekte ve internet kullanıcılarını hangi bağlantıların etkilendiğine ilişkin bir bilgi vermeden bilgilendirmektedir. Google bu uygulamasını ünlüler ve kamuya mal olmuş kişiler için kabul edilen başvurularda yapmamaktadır⁵⁹⁵.

Google’ın bir URL’yi arama sonuçlarında kaldırmamaya karar vermesi halinde ise ilgili kişi yerel veri koruma otoritelerinin Google’ın kararını incelemesini talep edebilmektedir⁵⁹⁶.

C. DİĞER ARAMA MOTORLARI

Google’ın arama motorları arasındaki hâkim pozisyonu ve Google’a yapılan başvuruların sayısal fazlalığı ile birlikte Google’ın unutulma hakkına yönelik taleplere dair süreci daha şeffaf yürüterek değerlendirme yöntem ve sonuçlarını kamuoyuyla daha çok paylaşıyor olması sebebiyle çalışmada esas olarak Google tarafından unutulma hakkının uygulanışına değinilmiştir. Ancak unutulma hakkının farklı arama motorları tarafından nasıl uygulandığı noktasında kıyas ve karşılaştırma yapmaya olanak tanınması

---

⁵⁹⁴ Bkz. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> (S.E.T. 24.06.2020).

⁵⁹⁵ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 161.

⁵⁹⁶ Bkz. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> (S.E.T. 08.05.2020).

açısından, bu bölümde, yüzeysel olarak da olsa Bing ve Yahoo adlı arama motorları tarafından unutulma hakkını ne şekilde uygulandığına değinilmesi lüzumlu görülmüştür.

Bing ve Yahoo, unutulma hakkına ilişkin ABAD kararı sonrasında hakkın uygulanışına dair Google kadar hızlı reaksiyon almamışlardır. İlk etapta Yahoo, ABAD kararı ışığında, Avrupa'daki Yahoo kullanıcıları için gizlilik ve ifade özgürlüğü çıkarlarını dengelediğine inandıkları bir çözüm geliştirme sürecinde olduklarını bildirmiş; Bing ise ABAD kararının karmaşıklığı ve nasıl uygulanacağı ile ilgili sorular göz önüne alındığında, Google veya herhangi bir şirket üzerinde nasıl bir etkiye sahip olacağını konuşmak için erken olduğunu ve veri koruma yetkililerinin gizlilik ile ifade özgürlüğü arasında doğru dengeyi kuracağına ilişkin umutlu olduklarını bildirmiştir⁵⁹⁷.

Bu yöndeki açıklamaların ardından; her iki şirket de unutulma hakkı taleplerini almaya başladıklarını bir süre sonra açıklamışlar ve bu yöndeki başvuru formlarını internet sitelerinde yayımlamışlardır. Nitekim Microsoft'un arama motoru olan Bing ile Yahoo arasında 2009 tarihinden beri internette arama ortaklığı oluşturulmuş durumdadır ve Bing, Yahoo aramasına destek vermektedir. Bu nedenle yakın zamanlarda paralel düzenlemeler yapmaları olağandır⁵⁹⁸.

---

⁵⁹⁷ Bkz. <https://searchengineland.com/google-right-to-be-forgotten-form-192837> (S.E.T.07.07.2020).

⁵⁹⁸ Bkz. <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/microsoft-and-yahoo-join-google-in-deleting-search-results-under-right-to-be-forgotten-ruling-9896100.html>, <https://www.scmagazineuk.com/yahoo-microsoft-respond-right-forgotten-requests/article/1481501>, <https://www.digitaltrends.com/web/right-to-be-forgotten-after-google-bing-and-yahoo-now-scrubbing-links-from-search/>,

Bing arama motoru Temmuz 2014 tarihi itibarıyla unutulma hakkına ilişkin talep formunu internet sitesinde yayınlamıştır. Bing de Google gibi yalnızca Avrupa Birliği sınırları içerisinde ikamet eden kişilerin başvurularını kabul etmektedir ve formun başında bu husus belirtilmiştir. Yine talep formunun başında talepler değerlendirilirken formdaki bilgiler kullanılacağından, tüm sorular için konuyla ilgili eksiksiz bilgi verilmesine, sağlanan bilgileri doğrulamak veya tamamlamak için bu form dışındaki bilgi kaynaklarının da dikkate alınabileceğine ve bireysel gizlilik ile ifade özgürlüğü arasında bir denge sağlanması kapsamında talepte bulunmanın, belirtilen arama sonucunun engelleneceğini garanti etmeyeceğine dair uyarılar yer almaktadır. Formun başında yer alan bir diğer husus ise reşit olmayan kimselerin de veli yahut vasi aracılığı olmaksızın bizzat başvuruda bulunabildiğine ilişkin nottur⁵⁹⁹. Avrupa'da Bing arama sonuçlarını engelleme isteğine ilişkin talep formunda yer alan soruların ise genel anlamda Google ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Yahoo ise, 'Yahoo Arama' da arama sonuçlarını engelleme istekleri başlığı ile bir form yayınlamış ve Avrupa'da ikamet edenler için taleplerin değerlendirileceğini belirtmiştir. Formun sonunda değerlendirme için gerekli olması ve/veya talebin uygun bulunması halinde buna ilişkin isteklerin arama ortakları Microsoft'a iletebileceğine ilişkin uyarı da yer almaktadır⁶⁰⁰. Yahoo, Bing'ten

---

<https://searchengineland.com/google-right-to-be-forgotten-form-192837>

(S.E.T.07.07.2020).

⁵⁹⁹ Bkz. Avrupa'da Bing Arama Sonuçlarını Engelleme İsteği

<https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> (S.E.T.07.07.2020).

⁶⁰⁰ Bkz. [https://io.help.yahoo.com/contact/index?page=contactform&locale=en_](https://io.help.yahoo.com/contact/index?page=contactform&locale=en_GB&token=Zh%2FBBVqXzLHIIbokbUqVWTUbuuQeXGkGgS3%2B4Rh5kxWAQXYZ547z%2B4Vowcjlw5U7bKEnHUEhXXy7IGwREeA0sjVIaI03piGZCzcDmc7GY)

[GB&token=Zh%2FBBVqXzLHIIbokbUqVWTUbuuQeXGkGgS3%2B4Rh5kxWAQXYZ547z%2B4Vowcjlw5U7bKEnHUEhXXy7IGwREeA0sjVIaI03piGZCzcDmc7GY](https://io.help.yahoo.com/contact/index?page=contactform&locale=en_GB&token=Zh%2FBBVqXzLHIIbokbUqVWTUbuuQeXGkGgS3%2B4Rh5kxWAQXYZ547z%2B4Vowcjlw5U7bKEnHUEhXXy7IGwREeA0sjVIaI03piGZCzcDmc7GY)

farklı olarak unutulma hakkı taleplerinde reşit olmayan kimselerin, veli veya vasi aracılığıyla talepte bulunabileceğini belirtmiştir. Yahoo, unutulma hakkına ilişkin talepleri kabul ettiği başvuru sayfasında, engellenen bir bilgiye orijinal olarak yayınlandığı web sitesinden veya diğer arama motorlarından ulaşılabileceğine ve formun yalnızca ve münhasıran ABAD kararına ve koşullarına dayanan taleplere adanmış olduğuna dair bir uyarıya da yer vermiştir⁶⁰¹.

Yahoo ve Bing, unutulma hakkını nasıl uyguladıklarına ilişkin detaylı bilgileri, taleplerin değerlendirilmesine dair süreci, talep sonuçlarına ilişkin örnekleri ya da unutulma hakkına ilişkin istatistikleri Google gibi ayrıntılı ve düzenli olarak kamuoyuyla paylaşmamaktadırlar⁶⁰². Bununla birlikte 2014-2018 yılları arasında unutulma hakkı başvurularını kabul ederek arama motorlarına ileten bir internet sitesi olan forget.me⁶⁰³ tarafından açıklanan çeşitli veriler mevcuttur. Söz konusu verilere göre; Bing arama motoruna Temmuz 2014’te unutulma hakkı talep formunu yayımlamasının ardından aynı

%2B3 EczBvgFC4004qRJ7c4bWRehBUTERqhfaWaW1ot78GRqA%3D%3D&selectedChannel=email-icon&yid= (S.E.T.07.07.2020).

⁶⁰¹ Bkz. <https://uk.help.yahoo.com/kb/search-for-desktop/learn-options-sln28252.html> (S.E.T.07.07.2020).

⁶⁰² Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 169.

⁶⁰³ Forget.me Reputation VIP adlı şirket tarafından internet kullanıcılarının unutulma hakkı taleplerinde yardımcı olmak üzere başlatılan ücretsiz bir hizmettir. Unutulma hakkının olgunlaşması ve GDPR’ da yer alarak yasal olarak korunmaya başlaması sonrasında söz konusu hizmet kapanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.reputationvip.com/blog/forget-me#WHY-ARE-YOU-CLOSING-THIS-SERVICE> (S.E.T.07.07.2020).

yılın Aralık ayına kadar forget.me aracılığı ile 699 talep iletilmiş ve 2362 URL'nin listelenmemesi istenmiştir⁶⁰⁴. Microsoft tarafından ilan edilen Bing arama motorundaki unutulma hakkı istatistiklerine göre ise Mayıs 2014-Aralık 2019 tarihleri arasında unutulma hakkına ilişkin toplam 35.672 başvuru ile istenen 111,066 URL'ye ilişkin listelenmeme talebini karara bağlamış ve bu URL'lerin 49.460 tanesi için talep kabul edilirken 61.605 tanesi için reddedilmiştir. Her ne kadar Bing arama motorunun unutulma hakkına ilişkin başvuru formunda bu haktan Avrupa'da ikamet eden kullanıcıların yararlanabileceği belirtilmişse de istatistikleri içeren Microsoft raporundan Rusya'dan gelen unutulma hakkına ilişkin taleplerin de kabul edildiği görülmektedir⁶⁰⁵.

II. UNUTULMA HAKKININ TEMEL YARGISAL KARARLAR

BAĞLAMINDA UYGULANIŞI

A. YABANCI KARAR ÖRNEKLERİ

1. Genel Olarak

Çalışmanın önceki bölümlerinde unutulma hakkı ile ilgili verilmiş olan -ABAD'ın Google/İspanya kararı, ABAD'ın Fransız Danıştayının görüş istemesi üzerine vermiş olduğu unutulma hakkının global olarak tüm arama motorlarını kapsayacak şekilde uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin 24.09.2019 tarihli kararı, AİHM'nin *ML. and WW v. Germany* kararı gibi- uluslararası yargı mercilerinin kararlarına halihazırda ayrıntılı olarak değinilmiştir.

---

⁶⁰⁴ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 170.

⁶⁰⁵ Bkz. <https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/content-removal-requests-report> (S.E.T.07.07.2020).

Çalışmanın bu bölümünde ise unutulma hakkının ülkemiz yargı kararları bazında uygulanışına geçmeden önce, örnek teşkil etmesi bakımından yabancı ülke mahkemelerinin vermiş olduğu kararların birkaçına değinilecektir.

2. “KPMG Ortağı” Davası

2011 yılında, denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri veren büyük bir firma olan KPMG' nin bir ortağı, yeni bir ev inşa ettirmek üzere bir yüklenici ile anlaşmıştır. KPMG ortağı, inşaat sırasında ailesi ile birlikte inşaat alanının hemen yanındaki bir evde kalmış, ayrıca daha geniş bir alana sahip olmak için üç portatif konteyner de kurdurmuştur. KPMG ortağı ile yüklenici arasında söz konusu inşaat sözleşmesine dair anlaşmazlık doğmuş, yüklenici, KPMG ortağının talep ettiği ek işler ve yaptığı geç ödemeler nedeniyle kendisine 200.000,00- avro daha ödemesi gerektiği iddiasıyla KPMG ortağının eve girişini engellemek için kapı kilitlerini değiştirmiştir. Söz konusu anlaşmazlık Hollanda İnşaat Endüstrisi Tahkim Kurulu'nda çözülmüş KPMG ortağı yükleniciye yaklaşık 60.000,00- avro ödemiştir. Yaşananlar Hollanda'nın en büyük gazetesi olan *De Telegraaf* ta 2012 senesinde “*KPMG Üst Kademe Yöneticisi Prefabrik Evde Kalıyor*” manşetiyle yayımlanmıştır. Söz konusu habere göre, yüklenici, ödenmeyen borçlar nedeniyle intikam amaçlı kapı kilitlerini değiştirmiş ve KPMG ortağı bu sebeple yeni villasına taşınamamıştır. Ayrıca makalede KPMG ortağının eşinin evin boyasını beğenmediği, portatif konteynerlerde planladıklarından daha uzun süre oturmak zorunda kaldıklarından yükleniciden manevi tazminat istedikleri iddiası da yer almaktadır. Söz konusu haber, diğer haber sitelerinde de yayımlanmıştır. 2014 yılında, KPMG ortağı Google'dan *De Telegraaf* ta yayımlanan haberin, adı ile yapılan aramalarda arama sonuçlarından kaldırmasını istemiştir. Google'ın söz konu talebi reddetmesi üzerine, bu kez KPMG ortağının avukatı söz konusu haberleri içeren birkaç URL'nin kaldırılması

talebiyle Google’a başvurmuş ancak Google taleplerini haberlerde yer alan bilgilerin ilgili, güncel ve kamu yararı içeren bilgiler olmasını gerekçe göstererek tekrar reddetmiştir. KPMG ortağı Hollanda Mahkemeleri’nde dava açmış ve Google/İspanya kararını emsal göstererek söz konusu URL’lerin kaldırılmasını, talebinin kabul olmaması halinde ise söz konusu haberleri içeren arama sonuçlarının, adıyla çıkan tüm arama sonuçlarının en alt kısmına taşınmasına karar verilmesini istemiştir. KPMG ortağı, söz konusu haberlerin kendisine ve kariyerine zarar verdiğini, yeni tanıştığı birçok insanın bile bu hikâyeden bahsettiğini, yeni müşterilerinin Google’da kendisi hakkında arama yaptığında bu hikâyeye rastladığını, söz konusu hikâyenin kamuoyu için alakasız olduğunu, çünkü KPMG’deki konumu ile ilgisi olmayan özel yaşamını ilgilendiren bir konu olduğunu, ayrıca olayın üzerinden iki buçuk yıl geçtiğinden haberin güncelliğini yitirdiğini belirtmiştir⁶⁰⁶.

Mahkeme uyuşmazlıkta KPMG ortağının mahremiyet hakkı ve Google’ın bilgi alma ve verme hakkı olmak üzere iki temel haktan bahsetmiş ve kişi mahremiyeti karşısında internet kullanıcılarının, web yöneticilerinin ve çevrimiçi bilgi yazarlarının çıkarlarının da dikkate alınması gerektiğini söylemiştir. Mahkeme, Google gibi arama motorlarının toplumda önemli bir rol oynadığını, internetin her an değişen bir “*bilgi okyanusu*” olduğunu, arama motorlarının kullanıcıların çevrimiçi bir bilgiyi bulmasına yardımcı olduğunu, arama motorlarının çok fazla kısıtlamaya tabi olmaları halinde kataloglama işlevlerinin engelleneceğini ve bunun arama motorları için güvenilirlik kaybına neden olacağını belirtmiştir. Bununla birlikte mahkeme, somut olayda önem arz edenin yayınların alaka düzeyi değil, arama sonuçlarının alaka düzeyi olduğunu; KPMG

---

⁶⁰⁶ Kulk, Stefan, **Freedom of Expression And ‘Right To Be Forgotten’ Cases in The Netherlands After Google Spain**, European Data Protection Law Review, C. 1, S.2, 2015 ss. 113-125, s. 118-119.

ortağı bir yayının içeriğinin gözden geçirilmesini istiyorsa orijinal yayıncıyı dava etmesi gerektiğini de belirtmiştir⁶⁰⁷.

Mahkeme, uyuşmazlığa konu URL'lerin KPMG ortağı ile ilgili olduğunu, bu URL'lerin arkasındaki web sitelerindeki bilgilerin doğru olduğunu, bununla birlikte KPMG ortağı davasının 16 yaşında bir yayınlı ilgili olan Google/İspanya kararı ile (henüz) karşılaştırılabilir olmadığını, yani yayınlara konu bilgilerin hala güncel olduğunu söylemiş ve sonuç olarak söz konusu arama sonuçlarının alakalı ve güncel olduğu, aşırı olmadığı sonucuna varmış ve KPMG ortağının talebini reddetmiştir. Çünkü mahkemeye göre, bu hak Google'ın bilgi özgürlüğü hakkına bir istisnadır ve bu nedenle kolayca tanınmamalıdır. Mahkeme, KPMG ortağının, tanıdıklar ve iş bağlantıları tarafından konteyner hikayesi ile tekrar tekrar karşı karşıya kalmasının hoş olmadığını anladığını, ancak bununla birlikte bu hoşnutsuzluğun Google'ın bilgi özgürlüğü hakkından daha ağır basmadığını belirtmiştir. Nitekim mahkemeye göre yayınlarda küçük düşürücü bir durum da bulunmamaktadır. Ayrıca KPMG ortağının planlanandan daha uzun süre geçici konutlarda ikamet etmesi gerektiği yönündeki ifade iftira niteliğinde değildir. Sonuçta, KPMG ortağı aylarca geçici konutlarda yaşamıştır⁶⁰⁸.

Yukarıda belirtildiği gibi, KPMG iş ortağı davada ilk talebinin reddedilmesi halinde değerlendirilmek üzere söz konusu arama sonuçlarının tüm arama sonuçlarının en alt kısmına taşınmasına dair ikincil bir talepte de bulunmuştu. Mahkeme, söz konusu talebe ilişkin ise arama sonuçlarında bir URL'nin diğer URL'nin altında ya da üstünde

---

⁶⁰⁷ Kulk, s. 119-120.

⁶⁰⁸ Kulk, s. 120-121.

listelenecek şekilde bir etkide bulunmanın teknik olarak imkânsız olduğunu belirterek bu talebi de reddetmiştir⁶⁰⁹.

3. “Arthur Van M.” Davası

2012 senesinde, yaygın bir Hollanda TV kanalında tanınmış haberci Peter R. de Vries'in bir adam ile bir suikastçının, rakibin en iyi nasıl öldürülebileceğine dair tartışırkenki gizli kamera görüntülerini içeren programı yayınlanmıştır. TV programında adamın tam ismine değinilmemiş, sadece adına ve soyadının ilk harfine “Arthur van M.” şeklinde atıfta bulunulmuştur. Söz konusu TV programının görüntüleri Arthur van M. aleyhindeki bir ceza davasında delil olarak kullanılmış ve Arthur van M. 2012 yılında bir suikast başlatmaya teşebbüs ettiği için altı yıl hapse mahkûm edilmiştir. Arthur van M. kararı temyiz etmiştir. Mahkûmiyet kararı ve TV şovu medyada geniş yer bulmuş, haberlerde de hükümlüden sadece Arthur van M. şeklinde bahsedilmiştir. Yaşananlar Antoon Engelbertink' e 2013 yılında “The Amsterdam Escortassassination” kitabını yazması için ilham vermiştir. Engelbertink'in gerçek ve kurgu arasındaki bir karışım olarak tanımladığı kitabında suikast düzenleyen adamın adı da Arthur van M.'dir. Google'da arama yapan bir kişi Google'a Arthur van M.'nin tam adını girdiyse, arama motoru bir dizi URL görüntülemektedir. URL'lerden bazıları, amazon.com, books.google.nl ve abebooks.com adresindeki Engelbertink'in kitabı hakkındaki web sayfalarına ait URL'lerdir. Ayrıca, Arthur van M.'nin tam adıyla yapılan aramalarda Google'ın otomatik tamamlama işlevi, sorgulara ‘Peter R de Vries’ in (söz konusu programın muhabiri) eklenmesini de önermektedir. Arama sonuçları sayfalarında

---

⁶⁰⁹ Kulk, s. 121.

“Avrupa'daki veri koruma yasası uyarınca bazı sonuçlar kaldırılmış olabilir” mesajı da yer almaktadır⁶¹⁰.

Arthur, Google'dan içlerinde kitaba dair olanların da yer aldığı birtakım URL'lerin listelenen sonuçlardan çıkarılmasını istemiş, Google Arthur van M.'nin talebini reddetmiştir. Talebi reddolan Arthur van M. Amsterdam Yerel Mahkemesinde dava açarak Google/İspanya kararına atıfla URL'lerin kaldırılmasını talep etmiştir. Yerel Mahkemenin de talebini reddetmesi üzerine Arthur van M. Temyiz Mahkemesine başvurmuştur. Arthur van M. kendisiyle ilgili URL'lerin, arama motorundaki Avrupa veri koruma yasası uyarınca bazı arama sonuçlarının kaldırılmış olabileceği mesajının ve kendi ismiyle gazeteci arasındaki bağlantının kaldırılmasını istemiştir⁶¹¹.

Temyiz Mahkemesi, Arthur'un mühim bir suç sebebiyle yargılandığına ve ilk derece mahkemesi tarafından mahkûm edildiğine dikkat çekerek kamuoyunun genellikle ciddi suçlara ilgi duyduğunu, bu sebeple Arthur hakkındaki yayınlara da ulaşılmasında toplumun menfaati bulunduğunu söylemiştir. Ayrıca Mahkeme, Arthur van M.'nin tam adıyla ilgili arama sonuçlarının yalnızca adını ve soyadının ilk harfini içeren web sitelerini gösterdiğini, bu nedenle tam adını zaten bilen onun hakkında bilgi arayan insanların, web sitelerindeki bilgilerin kendisine mi yoksa başka birine mi atıfta bulunduğundan emin olamayacaklarını, bazı durumlarda araştırmacıların web sitelerinin içeriği ile Arthur van M. arasında bir bağlantı kurması mümkün olsa da Arthur van M.'nin kamusal hayatta oynadığı rol ve işlediği suç nedeniyle insanların böyle bir bağlantı kurabilmesinin katlanılabilir olduğunu belirtmiştir. Yine mahkeme, Google'ın Avrupa veri koruma yasası uyarınca bazı arama sonuçlarının kaldırılmış olabileceği mesajının da

---

⁶¹⁰ Kulk, s. 115.

⁶¹¹ Kulk, s. 115-116.

ad aramalarında standart bir mesaj olduğunu ve bu mesajın unutulma hakkı ile ilgisiz olduğunu da söylemiştir. Sonuç olarak mahkeme Arthur van M.'nin tüm taleplerini reddetmiştir⁶¹².

4. “Virginia Da Cunha” Davası⁶¹³

Dansçı, şarkıcı, oyuncu ve bir model olan Virginia Da Cunha, Twitter ve Facebook'ta cinsel anlamda kışkırtıcı olduğu düşünülen pozlarla çeşitli fotoğraflarını yayınlamaktadır. Da Cunha, aile üyelerinden ve arkadaşlarından adının ve fotoğraflarının Google ve Yahoo arama motoru sonuçlarında cinsel içerikli ve pornografik etkinlikler sunan web sitelerine bağlı olduğunu ve bu sitelerde kullanıldığını öğrenmiş, bu durumun kişiliğine ve kariyerine zarar verdiği iddiasıyla Google ve Yahoo'ya karşı maddi ve manevi zararları için 200.000,00 Peso değerinde dava ikame etmiştir. Da Cunha kişiliğinin, itibarının ve mahremiyetinin zedelendiğini, ayrıca Google ve Yahoo'nun kendisinin izni olmaksızın kullanıcılar tarafından fotoğraflarının indirilmesine ve basılı, büyütülmüş ve değiştirilmiş halde kullanılmasına imkân sağladığını iddia ederek fikri haklarının da ihlal edildiğini iddia etmiştir⁶¹⁴.

---

⁶¹² Kulk, s. 117-118.

⁶¹³ Bkz. Arjantin Federal Temyiz Mahkemesi'nin AR/JUR/40066 sayılı ve 10.08.2010 tarihli kararı, <https://www.justiceinitiative.org/litigation/da-cunha-v-yahoo-de-argentina-srl-and-another> (S.E.T.30.07.2020).

⁶¹⁴ Carter, Edward L., **Argentina's Right To Be Forgotten**, Emory International Law Review, C. 27, S.1, 2013, ss. 24- 39, s. 25-26.

Davaya bakmakta olan hâkim Virginia Simari, 29 Temmuz 2009 tarihinde Da Cunha lehine karar vererek, bireyin kişisel verilerini kontrol etme hakkının, başkalarının imajını kullanmasını engelleme hakkını içerdiğini de söylemiş ve üçüncü kimselerin veri sahibinin izni olmaksızın fotoğraflarını, videolarını vb. kaydedemeyeceğini, çoğaltamayacağını ve yayımlayamayacağını belirtmiştir. Hâkim, hiçbir maddi zararın meydana gelmediği sonucuna varmış, ancak Google ve Yahoo aleyhine 50.000'er Peso manevi tazminata hükmetmiş, ayrıca Da Cunha'nın adının ve fotoğraflarını seks, erotizm ve pornografi ile ilgili arama sonuçlarından kaldırılmasına karar vermiştir⁶¹⁵.

Hükmün temyiz edilmesi üzerine Federal Temyiz Mahkemesi, yerel mahkeme kararını bozmuş ve bireylerin kendilerinin yayınladıkları içerikten arama motorlarının sorumlu tutulamayacağını, arama motorlarının bu siteleri kataloglaması ve bağlantı sağlamasının sorumlu tutulabilmeleri için yeterli olmadığını, tek tek web sitelerindeki her içerikten sorumlu tutulmalarının mümkün olmadığını belirtmiştir. Temyiz Mahkemesinin bozma kararına rağmen, Mayıs 2013 tarihinde Yahoo Arjantin (yahoo.com.ar) Da Cunha'nın dava konusu ettiği tüm arama sonuçlarını kaldırmıştır⁶¹⁶.

---

⁶¹⁵ Carter, s. 26-28.

⁶¹⁶ Carter, s. 28-31.

B. ULUSAL KARAR ÖRNEKLERİ

1. Yargıtay Uygulaması

a) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.06.2015 tarihli ve 2014/4-56 E.,
2015/1679 K. sayılı Kararı⁶¹⁷

aa) Olay ve Olgular

Somut olayda davacı, 14.11.2003’ten itibaren X adliyesinde kâtip olarak çalışmaktadır. Davacı 18.07.2005-11.04.2006 tarihleri arasında dönemin X Cumhuriyet Başsavcısı vekili olarak bulunan Z. ile çalışmış ve çalıştığı 8 ay boyunca Z. tarafından sözlü ve fiziksel tacize uğramıştır. Davacı, yakın çevresinin durumdan haberdar olmaması için gayret göstermiş; ancak, durumun kendisi için çekilmez hale gelmesi sonucu Z. hakkında şikâyetle bulunmuş ve şikâyeti sonrasında işleyen adli süreç neticesinde Z. cezalandırılmıştır. Yaşanan olaylar Z.’nin dönemin X Başsavcısı vekili olması nedeni ile basına da yansımıştır.

Geçen zaman ile birlikte davacının olayları unutmaya başladığı sıralarda ise hakimlik mesleğini icra eden davalılar tarafından 2010 yılında “*Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*” adlı altı ciltlik eser yayınlanmış ve eserin 3662 vd. sayfalarında örnek Yargıtay kararları arasında davacının başından geçen olaylara açıkça yer verilmiştir. Kitapta, davacının ve olayın tüm aktörlerinin adına açıkça yer verilmiş, olay tüm ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Davacı söz konusu kitapta adının sansürlenmeden yer alması sebebiyle kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla Asliye Hukuk Mahkemesinde 50.000,00-TL tutarında manevi tazminatın davalılardan tahsili istemiyle dava açmıştır.

---

⁶¹⁷ YHGK, T. 17.06.2015, E. 1976/9692014/4-56, K. 2015 / 1679 (KBİBB) (S.E.T.22.07.2020).

Davacı talebinde özetle; kitap nedeniyle psikolojik sıkıntılarının tekrar su yüzüne çıktığını, adliyede görevli olması nedeniyle olayın hızla duyulduğunu ve bu durumun hakkında söylentilere yol açtığını, söz konusu kitabın senelerce tüm hukuk çevreleri tarafından okunabilecek ve geniş kitlelere yayılabilecek bir kitap olduğunu, bu sebeple geleceğinin zarar gördüğünü belirtmiştir.

Davalılar ise cevaben; söz konusu kitabın bilimsel eser niteliğinde olduğunu, kitapta bulunan kimselerle ilgili olayların daha evvel yargılamaya konu olması dolayısıyla söz konusu mahkemenin bulunduğu yerdeki kimselerce hali hazırda duyulduğunu ve haberdar olunduğunu, dolayısıyla bu duruma söz konusu kitabın vesile olmadığını, ayrıca AİHM ve AYM gibi yüksek mahkemelerin dahi uyuşmazlıktaki tarafların isimlerini çıkartmadan kararlarını yayınladığını, UYAP sisteminde yer alan tüm kararlara hâkim ve savcıların kararlardaki bilgiler karartılmamış halde ulaşabildiğini, bu nedenle kitapta davacının ismine yer vermenin de hukuka aykırı olmadığını, kaldı ki kitabın yalnızca ceza hukuku ile ilgilenen sınırlı bir çevreye hitap ettiğini, tüm bunlara rağmen yine de davacının belirttiği hususların kitabın sonraki baskılarında düzeltildiğini, bu nedenle kitabın toplatılmasına gerek olmadığını, talep edilen tazminat bedelinin ise fahiş olduğunu belirtmişlerdir.

ab) Merci Görüşleri

Yerel mahkeme “...adı geçen eserde davacı ve diğer kişilerin isimlerinin kodlanmadan açıkça yazıldığı, söz konusu olayların anlatımında açıkça isim belirtmenin kitap içeriğine bir fayda sağlamadığı gibi, davacının isminin geçtiği olayın hassasiyeti ve Türk toplum yapısı da göz önünde tutulduğunda, yurt çapında dağıtımı ve satışı yapılan bir kitapta, bu tür bir olayla davacının adının açıkça belirtilmesinin davacının kişilik

haklarını zedelediği, çevresine karşı davacıyı zor duruma düşürdüğü gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne” karar vermiştir.

Yerel Mahkeme tarafından davanın kısmen kabulüne dair verilen karar, taraflarca temyiz edilmiş ve 4. Hukuk Dairesi, 08.11.2012 tarihli ve 2011/7193 E. 2012/16450 K. sayılı ilamı ile *“Davaya konu olayda; bilimsel araştırma özgürlüğü kapsamında, aleniyet kazanmış ve kamu malı haline gelmiş Yargıtay ilamı, tarafların isimleri kodlanmadan davalıların yazmış oldukları Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu adlı altı ciltlik bilimsel çalışma ürünü olan kitapta yayınlanmıştır. Adı geçen eserin bilimsel nitelikli bir çalışma olduğu, kamuya açık hale gelen Yargıtay kararının bilimsel çalışma ürünü olan kitapta olduğu gibi yer almasından dolayı yukarıda anlatılan ilkeler gereği davalıların sorumlu tutulamayacağı, çatışan yararlar dengesinin davacı aleyhine bozulmadığı, bu olayın davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmeyeceği gözetilerek davanın tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir”* şeklindeki gerekçesiyle Yerel Mahkeme kararını bozmuştur.

Davacıların karar düzeltme başvuruları üyelerin çoğunluk oyuyla reddedilmiş, Yerel Mahkeme ise evvelki gerekçelerini yineleyerek önceki hükmünde direnmiştir. Hüküm davalılar vekili tarafından temyiz edilmiş, direnme kararı HGK önüne gelmiştir.

HGK 17.06.2015 tarihli ve 2014/4-56 E., 2015/1679 K. sayılı kararında, önüne gelen somut olayın temelinde unutulma hakkı olduğunu belirterek, *“Önümüze gelen sorunun temelinde unutulma hakkı ve bunun sonucu olan kişisel verilerin ve kişilik hakkının korunması ile bilim ve sanat hürriyetinin birbiri karşısında sınırlarının belirlenmesi yatmaktadır. Sorunun çözümünde dikkat edilmesi gereken husus, bilim ve sanat özgürlüğü ile bireyin temel hakları arasında adil bir dengenin kurulmasıdır. (...)* Davacı, geçmişte yaşadığı kötü bir olayın toplum hafızasından silinmesini istemektedir.

Unutulma hakkı ile geçmişindeki yaşanan talihsiz bir olayın unutularak geleceğini serbestçe şekillendirmek, diğer bir deyişle hayatında, yeni bir sayfa açma olanağı istemektedir. Kaldı ki, davacı da yargılama sırasında verdiği dilekçelerinde bu istem üzerinde ısrarla durmuştur. Davacı unutulma hakkı ile özel hayatına ilişkin kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından bilinmemesini, aradan geçen süre nedeniyle toplum hafızasından silinmesini istemektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde; 4 yıl önce gerçekleşen bir olayın mağduru olan kişinin adının açık bir şekilde yazılarak kitapta yer alması halinde unutulma hakkının bunun sonucunda da davacının özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiği kabul edilmelidir. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın "Google Kararı"nda açıkladığı gibi ilgili verinin kamu hayatında oynadığı önemli rol ve halkın ilgili veriye yönelik yoğun ilgisi şeklinde, üstün bir kamu yararını ortaya koyan özel sebepler bulunmadığına göre bilimsel esere alınan kararda kişisel veriler açık bir şekilde yer almamalıdır. (...) O halde davacının isminin rumuzlanmadan kitapta yer almasının unutulma hakkını ve bunun neticesinde özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği dikkate alındığında davacı lehine manevi tazminat koşullarının gerçekleştiğinin kabulü zorunludur." gerekçesiyle Yerel Mahkemenin direnme kararını yerinde bulmuştur.

ac) Değerlendirme

Anılan HGK kararı ile, unutulma hakkı ülkemizde uygulayıcı makamlar tarafından ilk kez zikredilmiş ve tanımlanmıştır. HGK' nın tanımına göre; "*Unutulma hakkına gelince; unutulma hakkı ve bununla ilişkili olan gerektiği ölçüde ve en kısa süreliğine kişisel verilerin depolanması veya tutulması konuları, aslında kişisel verilerin korunması hakkının çatısını oluşturmaktadır. Her iki hakkın temelinde bireyin kişisel verileri üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesini, geçmişin engeline takılmaksızın geleceğe yönelik plan yapabilmesini, kişisel verilerin kişi aleyhine kullanılmasının*

engellenmesini sağlamak yatmaktadır. Unutulma hakkı ile geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile kişinin geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi sağlanmaktadır. Bireyin geçmişinde yaşadığı olumsuz etkilerden kurtularak geleceğini şekillendirebilmesi bireyin yararına olduğu gibi toplumun kalitesinin gelişmişlik seviyesinin yükselmesine etkisi de tartışılmazdır. Unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir. Bu hak bir yandan kişiye “geçmişini kontrol etme”, “belirli hususların geçmişinden silinmesini ve hatırlanmamayı isteme hakkı” sağladığı gibi, diğer yandan muhataplarına kişi hakkındaki bir kısım bilgilerin üçüncü kişilerin kullanmamasını veya üçüncü kişilerin hatırlamamasına yönelik önlenmeleri alma yükümlülüğü yükler. Bu hakkın; bireylerin fotoğraf, internet günlüğü gibi kendileri hakkındaki içerikleri silmek için üçüncü şahısları zorlamayı içermesinin yanında geçmişteki cezalarına ilişkin bilgilerin veya haklarında olumsuz yorumlara neden olabilecek bilgi ve fotoğraflarının kaldırılmasını isteme hakkını tanıdığı kabul edilmektedir. Diğer taraftan bu hak, bireyin geçmişindeki belirli yönlerinin mümkün olmayacak biçimde hatırlanmaması için önlemler alınmasını gerektirmektedir. (...) Kişiye unutulma hakkının sağlanması ile birlikte özel hayatının gizliliği korunmuş olacaktır.” HGK’ nun söz konusu tanımıyla unutulma hakkını bir silme hakkı gibi kabul ettiği ve bu şekilde tanımladığını söylemek mümkündür. Ancak çalışmanın önceki aşamalarında da izah edildiği üzere unutulma hakkı, silme hakkından daha geniş bir kapsama sahiptir⁶¹⁸.

HGK, kararında unutulma hakkının kişisel verilerin korunması hakkıyla, kişilik haklarıyla ve bu kapsamda insan haklarıyla yakından ilgili olduğundan bahsetmiş,

---

⁶¹⁸ Değirmenci, s. 158.

AIHS'nin, Direktif'in, 108 sayılı Sözleşme'nin ve Anayasa'nın ilgili hükümlerine atıfta bulunmuştur. HGK, kararında ABAD'ın Google kararını temel almış, ancak ABAD kararındaki çerçevenin dışına çıkarak söz konusu hakkın sadece dijital veriler için değil, kamunun ulaşabileceği her türlü veri için geçerli olması gerektiğine değinmiştir⁶¹⁹. HGK, kararında bu durumu *“unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır.”* şeklinde gerekçelendirmiştir. Bu husus doktrinde kimi yazarlar tarafından eleştirilmiş⁶²⁰, kimi yazarlar bakımından ise isabetli bulunmuştur⁶²¹.

Bunların yanı sıra; HGK kararı doktrinde somut olayda unutulma hakkının zaman unsurunun gerçekleşmemiş olması sebebiyle de eleştirilmiştir. Çalışmanın önceki bölümlerinde izah edildiği üzere unutulma hakkını özel kılan faktörlerden birinin zaman unsuru olduğu belirtilmişti. Buna göre unutulma hakkı talebine konu bilgi aradan geçen zamanla toplumsal önemini ya da güncelliğini yitirmektedir. Karara konu somut olayda ise davacının talebinin zamanın geçmesine bağlı olarak değil, isminin karartılmamasına bağlı olarak doğduğu; aradan daha çok veya daha az zaman geçseydi de ismine açıkça yer verildiğinden kişilik hakkı ihlalinin zaten söz konusu olacağı söylenerek HGK kararı

---

⁶¹⁹ Değirmenci, s. 158; Sözüer, s. 188, Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 98.

⁶²⁰ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 98; Çırak, s. 180; Şener, s. 40.

⁶²¹ Sözüer, s. 188.

eleştirilmekte ve somut olayda unutulma hakkı ile ilgili olmayan bir kişilik hakkı ihlalinin mevcut olduğu söylenmektedir⁶²².

HGK kararına yönelik yapılan eleştirilerin çoğuna iştirak edilmektedir. Bilhassa kararın verildiği tarihte unutulma hakkına yönelik hiçbir yasal düzenlemenin mevcut olmaması, henüz uluslararası düzeydeki içtihat, mevzuat ve uygulama örneklerinin dahi sınırlı oluşu gözetildiğinde unutulma hakkının bu kadar geniş yorumlanması sakıncalı olduğu değerlendirilmektedir. HGK' nın somut olayda manevi zararın doğduğuna ve tazminatın gerekliliğine karar verebilmesi, hukukumuzdaki kişilik hakkını koruyucu diğer mekanizmalar aracılığıyla zaten mümkünken unutulma hakkına dayanarak karar vermesinin uluslararası alanda yakın zamanda tartışılmaya başlanan yeni bir hakkı ülkemizde uygulamak noktasında aceleci bir eğilim olduğu düşünülmüştür. Kanaatimizce, somut olayda davacının talebinin haklılığına ve bilim özgürlüğünün sınırlandırılması gereğine yönelik HGK tespitine katılmakla birlikte, davacının talebine kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı, kişilik hakları gibi haklar kapsamında TMK ve TBK uyarınca olumlu cevap verilmesi daha yerinde olabilirdi. Öyle ki; çatışan haklar anlamında yoğun olarak eleştirilen ve büyük bir kesim tarafından kaygıyla yaklaşılan unutulma hakkının unsurlarının net uygulanmaması, eleştirilerin haklı çıkma olasılığını ve sakıncalı sonuçlarını artıracaktır.

Çalışmanın önceki bölümlerinde açıklandığı üzere unutulma hakkının bilgi, zaman ve mekân unsurları bulunmaktadır. Unutulma hakkının konusunu teşkil eden bilgi, mahkeme kararına dayanan doğru nitelikte bir bilgi olduğundan ve elde edilişi hukuka aykırı olmadığından unutulma hakkının bilgi unsuru sağlanmakla birlikte somut olayda zaman ve mekân unsurunun gerçekleşmediğine yönelik eleştiriler haklı görülmüştür. Her

---

⁶²² Sözüer, s. 190.

ne kadar mekân unsuru tartışmalı olsa ve bir kısım görüş sahipleri HGK kararının mekân unsurunu gözetmemesini isabetli bulsa da unutulma hakkı, teknolojik gelişmeler nedeniyle internet ortamında özel bir koruma mekanizmasına ihtiyaç duyulması sonucu bağımsız bir hak olarak doğmuştur. Bu sebeple dijital verilerle sınırlı olarak uygulanmasının özüyle uyumlu olduğu düşünülmektedir.

b) Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 05.06.2017 tarihli ve 2016/15510 E.,
2017/5325 K. sayılı Kararı⁶²³

ba) Olay ve Olgular

Somut olayda, www.milliyet.com.tr ve www.hürriyet.com.tr isimli internet sitelerinde *"Manken olmak için geldiler, fuhuş batağına düştüler"*, *"Uluslararası fuhuş davasında 3 tahliye"*, *"İnsan ticareti operasyonunda 8 kişi tutuklandı"* başlıklarıyla yayımlanan yazılar dolayısıyla kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu iddia eden ilgililer tarafından erişim engelleme talebinde bulunulmuştur.

bb) Merci Görüşleri

İzmir 1. Sulh Ceza Hakimliği 22/04/2016 tarihli ve 2016/1359 değişik iş sayılı kararıyla ilgililerin talebini reddetmiştir. Talepleri reddedilen ilgililer ret kararına itiraz etmişler; ancak İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği 03/05/2016 tarihli ve 2016/1365 değişik iş sayılı kararı ile ilgililerin itirazını reddetmiştir. İlgililer, itirazlarının reddine dair karara karşı kanun yararına bozma başvurusunda bulunmuşlar, Adalet Bakanlığı 15/11/2016 gün

---

⁶²³ 19. CD. T. 05.06.2017, E. 2016/15510, K. 2017/5325 (KBİBB) (S.E.T. 22.07.2020).

ve 10382 sayılı kanun yararına bozma istemini içeren yazısı ile dosyayı 19. Ceza Dairesi'ne göndermiştir.

Uyuşmazlık önüne gelen 19. Ceza Dairesi, *“Başvuruya konu haberlerin ilk kez yayınlandıkları tarihte, her hangi bir eleştiri veya yorum yapılmaksızın internet üzerinde yorumsuz biçimde yayınlanmalarının, olay tarihinde kişilik haklarına karşı bir saldırı veya ihlal içermediği, bu haliyle ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceği, Başvuranların beraat etmeleri sonucu, aradan geçen dokuz yıl sonra, haberin "güncellik" değerini yitirdiği, dolayısıyla haberin o tarihte "gerçeklik ve doğruluk" kriterlerini karşılamasının artık bir önemi kalmadığı, Habere konu olan yargılama sürecinin tüm aşamalarıyla sona ermesiyle birlikte, habere konu olan kişiler için haksızlık içeren durumun, toplum tarafından öğrenilmesinin, geçmişte gerçeklik ve doğruluk payı varmış gibi ifşa edilmesi anlamına gelebileceği, dolayısıyla adı geçen habere istenildiği zaman ulaşılmamasının, toplum açısından yanlış algılamaya yol açabileceği, Başvuranların beraatle sonuçlanan bir yargı sürecinde gözaltına alınması ve tutuklanması süreçlerine dair haberin basının arşivinde bulunmasının, haberin kamu yararı için gelecekte hatırlanması veya istatistiki açıdan değerlendirilmeye alınması gibi işlevi de taşımadığı, dolayısıyla haberin yayında kalmasının, toplumun ilerlemesi, gelişmesi için bir katkı sağlamayacağı gibi, kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi gibi bir etkisi de olmadığı, Haberin içeriğini oluşturan kişilerin; toplumu temsil ve topluma hizmet etme gayesiyle seçilmiş veya atanmış siyasilerden olmadığı gibi, topluma kendini anlatma ve toplumu aydınlatma gayesiyle eser veren sanatçılardan veya aydınlardan da olmaması nedeniyle, suç geçmişlerine dair bilgilerin kamuyu ilgilendirmediği, ayrıca bu bilgilerin sadece devletin belirli organlarınca kayıt altında tutulabileceğinin, Başvuranların isimlerinin ad ve soyadı şeklinde açıkça yazılması suretiyle "örgüt, fuhuş ve insan ticareti" gibi kelimelerin yanında anılmaya devam etmesinin, şeref ve haysiyetlerine karşı bir eylem olduğu gibi, bu sebeple gözaltına*

alındıkları bilgisinin arşivlenmesinin kişisel verilerin izinsiz olarak işlenmesi ve yayınlanması anlamına geleceği, Yukarıda yer alan değerlendirmeler karşısında, başvuranların istememesine rağmen, geçmişlerinde yer eden olumsuz tecrübelerle dair haberlere, toplum tarafından istenen her anda kolaylıkla ulaşılmasının başvuranların kişilik haklarını zedelediği” gerekçesiyle bozma kararı vermiştir.

bc) Değerlendirme

19. Ceza Dairesi, kararında “ifade ve basın özgürlüğü” ve “kişisel verilerin korunması bağlamında unutulma hakkı” şeklinde iki bölüme yer vermiştir, çatışan haklar arasında denge kurulmasına yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur. 19. Ceza Dairesi, unutulma hakkına değinirken HGK’ nın yukarıda bahsedilen kararına ve ileriki bölümde bahsedilecek olan AYM’ nin 03.03.2016 tarihli kararına atıfta bulunmuş, söz konusu olayda haberin üzerinden geçen dokuz senelik zaman dilimine dikkat çekerek artık gerçeklik ve doğruluk ölçütünün önemli olmadığını belirtmiştir⁶²⁴.

Yukarıda da tekrarlandığı üzere unutulma hakkının unsurları olan bilgi, zaman ve mekân unsurları somut olay nezdinde değerlendirilebilir. Haberlere konu bilgiler ilk yayınlandıkları tarihte niteliği ve aktarılışı bakımından basın özgürlüğü kapsamında kamuya sunulmuş olduklarından hukuka uygun bulunmaktadır. Bu durum bilgi unsurunu gerçekleştirmektedir. Aradan geçen dokuz sene sonunda ise söz konusu haberler hala doğru nitelik taşımakla birlikte güncelliğini ve kamuoyunun haklı ilgisini yitirmişlerdir. Bu sebeple zaman unsurunun da gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Son olarak talebe konu haberler internet ortamında yer alan dijital bilgiler olduğundan mekân unsuru da gerçekleşmiş durumdadır. Bu kapsamda 19. Ceza Dairesi’nin gözettiği

---

⁶²⁴ Çırak, s. 181; Değirmenci, s. 139.

hususların ve kararın yerinde olduğu, unutulma hakkı incelemesinin yerinde yapıldığı değerlendirilmektedir. Nitekim 19. Ceza Dairesi'nin söz konusu kararı, dairenin sonraki tarihli birçok kararına da kaynak olmuştur⁶²⁵.

2. Anayasa Mahkemesi Uygulaması

a) Anayasa Mahkemesi'nin 03.03.2016 tarihli ve 2013/5653 Numaralı

N.B.B. Başvurusuna İlişkin Kararı⁶²⁶

aa) Olay ve Olgular

N.B.B. başvurusu, “*bir gazetenin internet sitesinde yer alan haber arşivinde erişilebilir durumdaki haber ve yayınlar ile ilgili başvuranın, içeriğin yayından kaldırılması yönündeki talebin reddedilmesinin şeref ve itibarın korunması hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir*”⁶²⁷.

N.B.B.'nin uyuşturucu kullandığı iddiasıyla gerçekleştirilen ceza yargılaması sonucunda N.B.B. aleyhine adli para cezasına hükmedilmiştir. Ulusal bir gazetenin internet sitesinde ise söz konusu olayı konu alan iki adet 1998 tarihli ve bir adet 1999

---

⁶²⁵ Bkz. 19. CD. 05.07.2018 T., 2018/3269 E., 2018/8235 K.; 24.09.2018 T., 2018/3318 E., 2018/9281 K.; 10.12.2018 T., 2018/7735. E., 2018/13080 K. 29.4.2019 T., 2019/23945 E., 2019/7563 K.; 8.4.2019 T., 2019/18935 E., 2019/6882 K.; 11.11.2019 T., 2019/31517 E., 2019/14002 K. (KBİBB) (S.E.T. 22.07.2020).

⁶²⁶ AYM, Başvuru No. 2013/5653, K.T.03/03/2016, R.G. T. 24.08.2016, R.G. No. 29811, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/5653> (S.E.T. 09.12.2020).

⁶²⁷ N.B.B., par. 1.

tarhli olmak üzere üç adet haber yayınlanmış ve internet sitesi arşivinde yer almaya devam etmiştir. Başvurucu söz konusu haberlerin yayınlanmaya devam ediyor olması sebebiyle 02.04.2013 tarihinde söz konusu basın kuruluşuna hakkındaki internet yayınlarının kaldırılması talebiyle ihtarname göndermiştir. Başvurucu ihtarnamesinde, *“sitede yayımlanan haberlerin şeref ve haysiyetini zedelediğini, özel hayatına ilişkin mahremiyetini ortadan kaldırdığını, topluma mal olmuş ünlü bir kişi olmamasına rağmen başta aile yaşamı olmak üzere iş ve sosyal hayatını olumsuz etkilediğini”* belirtmiştir⁶²⁸.

ab) Mercî Görüşleri

Başvurucu, söz konusu basın kuruluşunun ilgili yayınları internet sitesinden iki gün içerisinde kaldırmaması üzerine, 5651 sayılı kanun uyarınca içeriklerin kaldırılması talebiyle Sulh Ceza Mahkemesi’ne başvurmuştur⁶²⁹.

SCM, *“Yazı içeriğine yönelik yapılan incelemede, 1998 yılında gerçekleşen bir olay nedeniyle kamuoyuna yansıtılan bir haber niteliğinde olduğu anlaşılmış olup, basının görevi genel olarak kamu yararı ve toplumsal ilgi taşıyan, gerçek ve güncel haberlere ilişkin bilgi vermek, düşünceye sevk etmek, eleştiri yorum ve uyarılarda bulunmak olarak tanımlandığında talebe konu yazının güncelliğini yitirdiği, haber değerinin bulunmadığı, gündemde kalmasında kamu yararı bulunmadığı ve bu haliyle muhatabının özel hayatına ilişkin incitici ve örseleyici bir bilgi niteliğinde olduğu ve her isteyenin kolaylıkla özel hayata erişme olanağı sağlaması bakımından kişilik haklarının*

---

⁶²⁸ N.B.B., par. 9, 10.

⁶²⁹ N.B.B., par. 11.

ihlal edilmesi sonucunu doğurduğu" gerekçesiyle söz konusu haberlerin yayından çıkarılması talebini kabul etmiştir⁶³⁰.

Söz konusu karara karşı itiraz edilmesi neticesinde itirazı inceleyen Asliye Ceza Mahkemesi ise *"Talep konusu ... ve ... isimli sitelerde yayınlanan ... başlıklı haberlerde içeriğin yayından çıkarılması talebinde bulunanın şeref ve haysiyetini ihlal edici bir içerik bulunmadığı gibi arşiv niteliğindeki haberin yayınlandığı tarihte görünür gerçekliğe uygun olduğu, yazıda talepte bulunanı rahatsız edici (kanaat ve olgu biçiminde) görüşler olsa da olguların daha sonra yanlış çıkması halinde dahi hak ihlal etme kastı bulunmayan gazetecinin bundan sorumlu tutulmayacağı, talepte bulunanın kişilik haklarına saldırı niteliğinde söz ve cümlelerin kullanılmadığı"* gerekçesiyle itirazı kabul etmiş ve kararın kaldırılmasına karar vermiştir⁶³¹.

Başvurucu kararın kaldırılması kararına karşı bireysel başvuruda bulunmuştur.

AYM başvuruyu, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğü kapsamında değerlendirmiş ve bu genel ilkelerin somut olaya uygulanması neticesinde *"Sonuç olarak başvuru hakkında yapılan haberler unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken haberlerdir. İnternet ortamının sağladığı kolaylıklar gözetildiğinde başvurucunun şeref ve itibarının korunması için anılan habere erişimin engellenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda erişiminin engellenmesine yönelik talebin reddedilmesiyle ifade ve basın özgürlükleri ile kişinin manevi bütünlüğünün korunması hakkı arasında adil bir dengenin*

---

⁶³⁰ N.B.B., par. 12.

⁶³¹ N.B.B., par. 13.

kurulduğu söylenemez.” diyerek “başvurucunun şeref ve itibarını koruma hakkının ihlal edildiği” ne karar vermiştir⁶³².

ac) Değerlendirme

AYM’nin 03.03.2016 tarihli ve 2013/5653 Numaralı N.B.B. Başvurusuna İlişkin kararı unutulma hakkına ilişkin verdiği ilk karardır.

AYM, unutulma hakkı değerlendirmesini Anayasa’nın kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının yer aldığı 17. maddesi ile özel hayata saygı hakkının düzenlendiği 20. maddesi kapsamında ele almıştır.

AYM öncelikle bireyin şeref ve itibarının korunması hakkının da *"manevi varlık"* kapsamında olduğunu tekrarlayarak Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen *“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”* şeklindeki hükmün uygulanabilmesi için *“kişinin itibarına yapılan saldırının belli bir ağırlık düzeyine erişmiş olmasını, kişinin itibarına saygı gösterilmesini isteme hakkından yararlanmasını güçleştirecek şekilde yapılmış olmasını ve müdahalenin öngörülebilir şekilde kişinin kendi eylemleri sonucu ortaya çıkmamasını”* ön koşullar olarak belirtmiştir. Ancak bu koşulların internet üzerinden yapılan yayınlar bakımından farklı yorumlanması gerektiğini ifade eden AYM, *“İnternet ortamının sağladığı ulaşılabilirlik, yaygınlık, haber ve fikirlerin depolanmasındaki ve muhafazasındaki kolaylık dikkate alındığında yayımlandığı tarihte belirli ağırlık eşiğini aşmayan veya kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanan haberlerin İnternet ortamında uzun süre*

---

⁶³² N.B.B., par. 74.

erişebilir kalması kişilerin şeref ve itibarını zedeleyebilir.” diyerek bireyin kendi eylemi sonucu sebebiyet verdiği bir yayınla da olsa itibarının zedelenebileceğini söylemiştir⁶³³.

AYM, bu değerlendirmelerinden sonra “*şeref ve itibarın korunması hakkı*” ile “*kişisel verilerin korunması hakkı*” arasındaki ilişkiden bahsetmiş ve internet ortamındaki kişilik hakkı saldırılarının, “*kişisel verilerin korunması hakkı*” ile irtibatlı şekilde değerlendirilmesi gerektiğini söylemiştir. Bu kapsamda Anayasa’da yer alan özel hayatın gizliliği hakkı ve yine bu madde kapsamında yer alan kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında değerlendirmelerde bulunmuştur⁶³⁴. AYM’nin aşağıda yer verilen tespitleri çalışmanın özü bakımından önemli görülmüştür:

“İnternet’in yaygınlaşmasından önce kişilerin geçmişlerine ilişkin özel yaşamları zaman içinde kaybolmaktaydı. Bununla birlikte bireylerin geçmişlerinde yaşadıklarına ilişkin herhangi bir kayıt tutulmuşsa da bu kayıtlara ulaşılmasının zorluğu kişilerin geçmişlerinde yaptıkları hatalardan bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmelerine imkân tanımaktaydı. Ancak günümüzde basit bir İnternet araştırması, bireylerin geçmişte yaptıkları ve hatırlamak ve/veya hatırlanılmasını istemedikleri hatalarını kolayca ortaya koymaktadır. Bu bağlamda İnternet ortamı, arşivde kalmış ve sadece araştırmacıların veya meraklıların özel çabası ile tespit edilebilecek haberleri kolaylıkla ulaşılabilir hâle getirmiştir. Haber arşivlerine erişimin kolaylaşması kişiler hakkında yapılan haberin unutulmasına fırsat vermeyen bir sanal ortam meydana getirmiştir. Bu durum İnternet’in yaygınlığı ile birlikte değerlendirildiğinde bireylerin geçmişte yaptıkları ve

---

⁶³³ N.B.B., par. 35, 36, 37, 38.

⁶³⁴ N.B.B., par. 40, 41, 42.

*hatırlanmasını istemedikleri hususların sürekli olarak kişilerin karşısına çıkması ihtimalini kuvvetlendirmiştir*⁶³⁵.

*İnternet'in yaygın kullanımı ile ortaya çıkan bu durum basının İnternet'i etkin olarak kullanmasıyla beraber ifade ve basın özgürlükleri ile şeref ve itibarın korunması arasındaki dengeyi ilkinin lehine bozmuştur. İfade ve basın özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması hakkı, eşit düzeyde koruma gerektiren temel hak ve özgürlüklerdir. Bu nedenle bozulan dengenin her iki temel hak arasında tekrar kurulması zorunluluk olmuştur. İnternet haberciliği ile birlikte unutulmanın zor olduğu günümüzde anılan dengenin tekrar kurulabilmesi şeref ve itibar yönünden bireylerin unutulma hakkının kabul edilmesi ile mümkün olabilir. Bu bağlamda unutulma hakkı adil dengenin kurulması için vazgeçilmez niteliktedir (Avrupa Birliği Adalet Divanı, Google Spain SL, Google Inc/İspanya Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, Mario Costeja Gonzales, C-131/12, 13/5/2014)*⁶³⁶.

Görüldüğü üzere AYM, internetin geleneksel medyadan farkını ortaya koyarak unutulma hakkına değinirken, uluslararası alanda unutulma hakkının kaynağı olarak görülen Google/İspanya kararına atıfta bulunmuştur.

Unutulma hakkının Anayasa'da açıkça düzenlenmediğini belirten AYM, unutulma hakkının, "Devletin temel amaç ve ödevleri" başlıklı "insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" ifadesini içeren 5. maddesi ile devlete yüklenen pozitif yükümlülüğün bir gereği olduğunu söylemiştir. Bu kapsamda unutulma hakkını, "devletin bireye geçmişte yaşadıklarının başkaları tarafından öğrenilmesi engellenerek "yeni bir sayfa açma" olanağı verme hususunda bir

---

⁶³⁵ N.B.B., par. 45.

⁶³⁶ N.B.B., par. 46.

sorumluluğu” olarak tanımlamış ve “Anayasa’da açıkça düzenlenmeyen unutulma hakkının, internet vasıtasıyla ulaşılması kolay olan ve dijital hafızada bulunan haberlere erişiminin engellenmesi için Anayasa’nın 5., 17. ve 20. maddelerinin doğal bir sonucu” olduğunu belirtmiştir⁶³⁷.

Unutulma hakkını tanımlayan ve hukuken nitelendiren AYM, unutulma hakkının sınırlarından da bahsetmiştir. AYM’ye göre unutulma hakkının gazete arşivlerinin araştırmacılar, hukukçular veya tarihçiler için taşıdığı önem gözetildiğinde internet arşivlerindeki her haber için uygulanması mümkün değildir⁶³⁸.

AYM, *“bir internet haberinin unutulma hakkı kapsamında İnternet’ten çıkarılabilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği) habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi”* gibi durumların somut olay bazında incelenmesi gerektiğini söylemiştir. Yine AYM, *“unutulmayı etkin kılacak çeşitli yöntemler olabileceğini, 5651 sayılı Kanun kapsamındaki erişim engellemeinin de bu yöntemlerden biri olabileceğini, ancak her durumda yöntemin ölçülü olması gerektiğini, örneğin yapılacak bir erişim engellemeinin tüm yayına yönelik olmaması gerektiğini, haber ile kişi arasında ilişki kuran kişisel verilerin silinebileceğini, haberin anonim hâle getirilebileceğini”* vs. söylemiştir⁶³⁹.

---

⁶³⁷ N.B.B., par. 47.

⁶³⁸ N.B.B., par. 50.

⁶³⁹ N.B.B., par. 50, 51, 52.

Yukarıda da tekrarlandığı üzere unutulma hakkının unsurları olan bilgi, zaman ve mekân unsurları somut olay nezdinde değerlendirildiğinde AYM’ nin hakkı uygularken tüm unsurlara değindiği görülmektedir. Uyuşmazlığa konu olayda kaldırılması istenen haberlerin gerçeğe aykırı olduğu iddia edilmemiştir. Haberlerin içerdiği bilgiler AYM tarafından da belirtildiği üzere doğru niteliktedir⁶⁴⁰. Aynı şekilde AYM “*söz konusu haberin yaklaşık on dört yıl önceki bir olaya ilişkin olduğunu ve böylelikle güncelliğini yitirdiğini*” söyleyerek zaman unsurunun da üzerinde durmuştur⁶⁴¹. Yine belirtmek gerekir ki; AYM kararın bütününe sıklıkla “*internet ortamı*” ifadesini kullanmıştır. Bu kullanım bazı görüşler tarafından somut olayın gereği olarak değerlendirilmiş, bunun hakkın bir sınırı olarak yorumlanmaması gerektiği, unutulma hakkının sadece internet ortamındaki veriler için geçerli olduğu anlamına gelmediği, nitekim temel haklarda sınırların istisna niteliğinde olduğu söylenmiştir⁶⁴². Ancak tarafımızca söz konusu kullanımın bilinçli bir kullanım olduğu, öyle ki mekân unsurunun da hakkın bir unsuru olduğu değerlendirilmektedir.

AYM’ nin 5651 sayılı Kanun’undaki “*Erişimin Engellenmesi*” kurumundan, unutulma hakkını uygulamak noktasında bir yöntem olarak bahsetmesi de doktrinde bazı yazarlar tarafından eleştirilmiştir. Söz konusu yöntem istisnai bir nitelik taşıdığından ve duruşmasız bir şekilde yirmi dört saat içinde karar verilmesini zorunlu kıldığından çatışan haklar arasında bu kadar kısa süre içerisinde adil bir denge kurulamayacağı ileri sürülmüştür. Bunun yanı sıra söz konusu yöntemin ihlalin ilk bakışta anlaşıldığı durumlarda uygulanabildiği, unutulma hakkının uygulanmasının gerekli olduğu

---

⁶⁴⁰ N.B.B., par. 72.

⁶⁴¹ N.B.B., par. 73.

⁶⁴² Akyüz Bilge, s. 203.

durumlarda ise her zaman ihlalin apaçık olmayabildiği ve bu sebeple 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin unutulma hakkının kapsamının daralmasına yol açabileceği belirtilmiştir⁶⁴³. Başka bir görüşe göre ise AYM “*erişimin engellenmesi*” ifadesini 5651 sayılı Kanun'daki teknik anlamıyla kullanmamış, genel bir ifadeyle örnekseme yapmıştır. AYM somut olayda hangi yöntemin daha doğru olduğundan bahsetmeden, yargı makamlarının uygun olan ölçülü yöntemi seçmek noktasında takdir hakkı sahibi olduğunu belirtmiştir⁶⁴⁴.

Söz konusu AYM kararının unutulma hakkına yönelik verilen ilk karar olması göz önüne alındığında, hakkın öznesi, yükümlüsü, kapsamı ve sınırları gibi konularda daha ayrıntılı bilgiler içermesinin daha faydalı olabileceği düşünülmekle birlikte kararda Google/İspanya kararına atıf yapılması, henüz KVKK' nın yürürlükte olmadığı bir dönemde unutulma hakkı ile kişisel veriler arasındaki ilişkiye kapsamlı şekilde değinilmiş olması, hakkın unsurlarının doğru analiz edilişi, orantılı bir müdahale ile talep konusu haberlerin bütününe yönelik erişimin engellenmemiş olması gibi hususların kararı genel anlamda isabetli yaptığı düşünülmektedir.

AYM, N.B.B. kararı ile unutulma hakkına dair temel ilkeleri ve sınırları belirlemiştir. Söz konusu karar AYM' nin unutulma hakkına ilişkin ilk kararı olup unutulma hakkına ilişkin karara bağlanan sonraki tüm başvurularda AYM, N.B.B. kararına atıfta bulunmuştur⁶⁴⁵. Söz konusu başvuruların tamamında kabul edilemezlik

---

⁶⁴³ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 118-119.

⁶⁴⁴ Sözüer, s. 198.

⁶⁴⁵ Bkz. G.D. Başvurusu, B. No. 2014/1808, K.T.04.10.2017, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/1808> (S. E.T. 09.12.2020); A.B. ve V.B. Başvurusu, B. No. 2014/4141, K.T.04.10.2017, (Çevrimiçi)

kararı verildiğinden ve N.B.B kararını aşan farklı bir tespitte bulunulmadığından çalışmanın kapsamına alınmamıştır.

b) Anayasa Mahkemesi'nin 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'na İlişkin İptal

Kararı⁶⁴⁶

ba) Somut Olay ve Olgular

İptale konu yasa hükmü, arşive alınan mahkûmiyet kararlarının mahkumiyetler arasında herhangi bir ayırım olmaksızın ilgilinin ölümü üzerine ve 80 yıl geçmekle silinebileceğini öngören 5332 sayılı Kanun'un 12. maddesine ilişkindir. AYM, Ankara 9. İdare Mahkemesi ve Şanlıurfa 3. ASCM' nin iptal başvurusu üzerine söz konusu hükmün Anayasa'ya aykırılığı iddiasını incelemiştir.

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/4141?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=4141> (S.E.T. 09.12.2020); A.A ve Ş.A Başvurusu, B. No. 2014/18260, K.T.04.10.2017, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/18260?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=18260> (S.E.T. 09.12.2020); F.G. Başvurusu, B. No. 2014/17943, K. 05.10.2017, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/17943?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=17943> (S.E.T. 09.12.2020); GY Başvurusu, B. No. 2014/16026, 05.10.2017, (Çevrimiçi) <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/16026?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=16026> (S.E.T. 09.12.2020)

⁶⁴⁶ AYM, E. 2008/44, K. 2011/21, K.T. 20.01.2011, R.G. T. 14.04.2011, R. G. No. 27905.

Ankara 9. İdare Mahkemesinin başvurusuna konu olayda, davacı 1988 yılında evrakta sahtecilik suçu nedeniyle almış olduğu 10.000,00-TL ağır para cezasına ilişkin kaydın silinmesi istemiyle 2003 yılında Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesine başvurmuş, başvurusu üzerine ilgili kayıt arşive alınmış, bu arşiv kaydının da silinmesini isteyen davacı Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'ne başvurmuştur. Bakanlık davacının başvurusunu 5332 sayılı Kanun'un 12. maddesi gereği reddetmiştir. Bunun üzerine davacı, söz konusu idari kararın iptali istemiyle idari yargıya başvurmuş ve Ankara 9. İdare Mahkemesindeki davayı ikame etmiştir.

Şanlıurfa 3. ASCM'nin başvurusuna konu olayda ise, Özel Belgede Sahtecilik suçundan ertelenmiş ceza alan H.A. *“sonradan doktor olması ve yeniden suç işlememesine karşın memuriyetinde tıpta uzmanlık sınavında ve hayatının her aşamasında karşısına çıkarak kendisine mağdur ettiği ve bu durumun onurunu ve vicdanını uzun yıllar rencide eden ve her an hatırladıkça sanki o andaymışçasına pişmanlık ve üzüntü yaşadığından bahisle”* arşiv kaydının silinmesini istemiştir.

bb) Merci Görüşleri

Ankara 9. İdare Mahkemesi, 5332 sayılı Kanun'un 12. maddesinin *“kişinin suçtan dolayı etkin pişmanlık duymasının sağlanıp topluma tekrar topluma kazandırılması”* amacını engelleyici olduğunu belirterek, ilgili hükmün Anayasa'nın *“Cumhuriyetin nitelikleri”* başlıklı 2., *“Devletin temel amaç ve görevleri”* başlıklı 5., *“Kanun önünde eşitlik”* başlıklı 10. ve *“Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü”* başlıklı 11. maddelerine aykırılık teşkil ettiği iddiasıyla AYM' ye başvurmuştur.

Şanlıurfa 3. ASCM ise, 5332 sayılı Kanun'un 12. maddesinin *“Devletin temel amaç ve görevleri”* başlıklı 5., *“Kanun önünde eşitlik”* başlıklı 10. ve *“Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü”* başlıklı 11., *“Temel hak ve hürriyetlerin niteliği”* başlıklı 12.,

“Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17., “Özel hayatın gizliliği ve korunması” başlıklı 20. ve “Temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlıklı 40. maddelerine aykırılık teşkil ettiği iddiasıyla AYM’ ye başvurmuş ve iptal başvurusunu “Profesör Doktor Faruk EREM’ in 'Bir Ceza Avukatının Anıları' isimli kitabının ön sözünde de belirttiği üzere 'Suçluyu kazıyınız, altından insan çıkar' sözünden de anlaşılacağı üzere neticede herkes insan olup bir defa suç işledi diye, adli sicil kaydından çıkarılması koşulları oluşmasına karşın, arşiv kaydında ömür boyu sabıkalı görülmesini sağlamak Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık teşkil edebilecek, insanlık onurunu zedeleyebilecek mahiyette görülmüş olduğundan” şeklinde izah etmiştir.

bc) Değerlendirme

AYM, arşiv kaydı tutulmasının anayasal ve yasal birtakım sebeplerle gerekli olduğunu, ancak bu gerekliliklerin, arşiv kayıtlarının kişinin ölümüne kadar ya da seksen yıl süreyle muhafaza edilmesini zorunlu kılmadığını, belli bir sürenin geçmesiyle silinmeleri gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte AYM, 5332 sayılı Kanun’da suç ve cezanın niteliği veya ağırlığı gözetilmeksizin tüm suçlar için geçerli olacak şekilde tek bir sürenin olmasını arşiv kaydının tutulmasını gerektiren amaçlarla orantılı, makul ve ölçülü bulmamış ama hükmü Anayasa’nın 2., 5. ve 17. maddelerine dayanarak iptal etmiştir.

AYM, söz konusu iptal kararını verirken bizzat unutulma hakkına dayanmış değildir. Ancak AYM’ nin unutulma hakkının benzer görünümleri olarak çalışmanın önceki bölümlerinde anlatılan rehabilitasyon hakkına dayandığını söylemek mümkündür ve bu anlamda unutulma hakkı ile ilişkili bir yargı kararı olarak değinilmesinde fayda görülmüştür.

3. Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile İlgili Olarak Vermiş Olduğu 23.06.2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı⁶⁴⁷

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 17.07.2020 tarihinde yayınladığı 23.06.2020 tarihli ve 2020/481 sayılı kararıyla kişilerin ad ve soyadları ile arama motorları üzerinden yapacakları aramalar neticesinde çıkan sonuçların indekslenmeyecek şekilde teknik düzenlemeye tabi tutulmasına ve unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesine ilişkin başvuruları değerlendirmiş ve karar bağlamıştır.

Kurul, söz konusu kararında öncelikle unutulma hakkını çeşitli yargı kararları ve literatür uyarınca *“bireyin geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış ve doğru nitelikteki bilgilerinin zamanın geçmesine bağlı olarak erişimden kaldırılmasını ya da gündeme getirilmemesini talep edebilmesi”* şeklinde tanımlamıştır. Kurul tarafından söz konusu tanım sonrasında, ulusal mevzuatımızdaki unutulma hakkına dayanak teşkil edebilecek düzenlemelere değinilmiştir. Bu kapsamda kararda; Anayasa’nın 20. maddesinin 3. fıkrasından, KVKK’ nın veri işlemeye ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 4. maddesinden, *“kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme”* hakkının tanındığı 11. maddesinden, *“kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi”* nin düzenlendiği 7. maddesinden ve buna ilişkin usul ve esasların yer aldığı *“Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik”* in kişisel verilerin silinmesine ilişkin 8. maddesinden bahsedilmiştir. Kurul söz konusu mevzuat hükümlerinden sonra, unutulma hakkına ilişkin yukarıda incelenmiş olan ulusal yargı kararlarından AYM’nin N.B.B başvurusuna ilişkin kararına, bu kapsamda 5651 sayılı

---

⁶⁴⁷ Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481> (S.E.T. 27.07.2020).

yasada yer alan erişim engelleme yöntemine, HGK'nın ve Yargıtay 19. CD'nin unutulma hakkı kararlarına değinmiştir. Kurul tarafından ulusal mevzuat ve içtihatlarla yapılan atıflar sonrasında unutulma hakkına ilişkin uluslararası dayanaklara geçilmiş ve ABAD'ın Google/İspanya kararından, 29. Madde Çalışma Grubu'nun rehber ilkelerinden, GDPR'ın 17. maddesinden bahsedilmiştir.

Hakka ilişkin ulusal ve uluslararası mevzuat derlemesinden sonra Kurul, her ne kadar unutulma hakkı kavramsal olarak mevzuatımızda yer almasa da hukukumuzda unutulma hakkını sağlamaya yönelik araçların bulunduğunu, müstakil bir hak olarak betimlenmesinin gerekmediğini, unutulma hakkının bünyesinde birden fazla hakkı bulunduran kapsayıcı bir kavram olduğunu belirtmiş ve yukarıda değinilen mevzuat düzenlemeleri aracılığıyla unutulma hakkı taleplerinin iç hukukumuz açısından da karşılanabileceğini ve sayılan yöntemlerin somut olayın koşullarına göre unutulma hakkını uygulamaya yönelik araçlar olarak ele alınması gerektiğini söylemiştir.

Nihayetinde Kurul,

- *“Unutulma hakkının bir üst kavram olarak ele alınmak suretiyle Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrası hükmü ile 6698 sayılı Kanunun 4., 7. ve 11. maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8. maddesinde yer verilen düzenlemeler çerçevesinde değerlendirildiğini,*
- *Arama motorlarında ad ve soyadı ile yapılan aramalarda kişinin kendisiyle bağlantılı sonuçlara ulaşılmamasını isteme hakkının indeksten çıkarılma talebi olarak nitelendirildiğini,*
- *Bu kapsamda, arama motorlarının, üçüncü taraflara ait internette topladıkları verilerin işlenmesinin amaç ve vasıtalarını belirledikleri göz önünde*

bulundurulurarak Kanunun 3. maddesinde yer verilen tanım çerçevesinde veri sorumlusu olarak kabul edildiğini,

- *Arama motoru işletmecisinin otomatik, düzenli ve sistematik olarak internette yayınlanan bilgiyi bulduğu, daha sonra kendi indeksleme programları çerçevesinde alıp, kaydedip, organize ettiği kişisel verileri arama sonuçlarının listesi formunda düzenlediği, sunucuları üzerinde sakladığı, belirli durumlarda açıkladığı ve kullanıcılarına sunduğu dikkate alındığında arama motorları tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin Kanunun 3. maddesi kapsamında “kişisel veri işleme” faaliyeti olarak değerlendirildiğini,*

- *Bu kapsamda, Kanunun başvuru ve şikâyet hakkına ilişkin hükümlerinde belirtilen usul ve süreler esas alınarak ilgili kişilerin, arama sonuçlarının indeksten çıkarılmasına yönelik talepleri ile ilgili olarak öncelikle arama motorlarına başvuruda bulunmaları, veri sorumlusu arama motorlarının söz konusu talepleri reddetmeleri veya başvuru sahibine cevap vermemeleri halinde ilgili kişilerce Kurula şikâyetle bulunabileceklerini,*

- *İlgili kişilerce yapılacak başvurunun şekli ve istenilecek bilgi ve belgelerin arama motorları tarafından belirleneceğini,*

- *İlgili kişinin arama motorları üzerinden kendi adı ve soyadı ile yapacağı bir arama sonucunda gösterilen sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik taleplerin değerlendirilmesinde, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile kamunun söz konusu bilgiyi edinmesinden sağlayacağı menfaatler arasında bir denge testi yapılması, yarışan menfaatlerden hangisinin ağır bastığının gözetilmesi ve bu değerlendirme yapılırken öncelikli olarak aşağıda belirtilen linkte yer verilen açıklamaların dikkate alınması ancak bu konudaki şikâyetlerin değerlendirme sürecinde dikkate alınacak kriterlerin bunlarla*

sınırlı olmayacağını, her somut olay özelinde Kurulca ilave ölçütlerin de gündeme gelebileceğini,

- *İlgili kişilerin, arama motorları üzerinden kendi ad ve soyadları ile yapılacak aramalar neticesinde gösterilen sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik taleplerinin veri sorumlusu arama motorları tarafından reddedilmesi veya taleplerine cevap verilmemesi halinde Kurula başvuruda bulunulurken aynı zamanda doğrudan yargı yoluna başvurmalarının da mümkün bulunduğunu”*

Kamuoyuna duyurmuş ve söz konusu kararının arama motoru işletmecisi olan şirketlere bildirilmesine ve Türk vatandaşları için de unutulma hakkının uygulanabilmesi için gerekli iletişim kanallarının sağlanmasının istenmesine karar vermiştir.

Kurul söz konusu kararının ekinde unutulma hakkına yönelik şikayetlerin değerlendirilmesi sırasında dikkate alınacak hususları gösteren “*Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler*” i yayınlamıştır⁶⁴⁸. Yayımlanan kriterler Madde 29. Çalışma Grubu’nun Google/İspanya kararına ilişkin yayınladığı 13 maddelik rehber ilkelerin birebir aynısıdır.

Kriterler rehber ilkelerle aynı olarak belirlenmiş olmakla birlikte, “*Arama sonuçlarında yer alan bilgi özel nitelikli kişisel veri niteliği taşıyor mu?*” şeklindeki 6. kriter altında hassas verilere ilişkin “*cinsel hayata, dini inancına, sağlığına ilişkin bilgiler vb.*” şeklinde bir örnekleme gidilmesi, özel nitelikli kişisel verilerin Kanun’da sınırlı olarak sayılmış olduğu gözetildiğinde hatalı olarak değerlendirilmiştir.

---

⁶⁴⁸ Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf> (S.E.T. 27.07.2020).

Son olarak söz konusu Kurul kararı ve ekinde yer alan kriterler değerlendirildiğinde; karar, uluslararası alandaki günceli yakalamak ve dünyada yakın zamanda doğmuş olan yeni bir insan hakkını ülkemizde güçlendirmek ve uygulanırlığını artırmak anlamında muhakkak ki faydalı görülmektedir. Ancak; unutulma hakkının doğuşu kabul edilen 2014 tarihli Google/İspanya kararından altı sene sonra ulusal veri koruma otoritemiz tarafından verilen bir kararın, yalnızca önceki tarihli ulusal yargı kararlarımızı ve Madde 29 Çalışma Grubu'nun rehber ilkelerini tekrarlamaktan ibaret olması da eleştirilmelidir. Öyle ki; kanaatimizce, görevi kişisel verilerle ilgili uygulamaları ve gelişmeleri takip etmek, değerlendirme ve önerilerde bulunmak, araştırma ve incelemeler yapmak olan ülkemiz veri koruma otoritesinin, unutulma hakkının sınırlarını netleştirmesi, hakka ilişkin eleştirilere ve endişelere yanıt vermesi, atıfta bulunduğu unutulma hakkına ilişkin yargı kararlarının en azından eleştirilen yahut anlaşılmayan kısımlarını izah etmesi, bu anlamda daha kapsamlı ve zengin bir karar sunması daha faydalı olabilirdi. Bununla birlikte Kurulun bir yargı mercii olmadığı göz önüne alınarak bu hususlarda ayrıntıya girmediği değerlendirildiğinde dahi, karar teknik anlamda da yetersiz durmaktadır. Ayrıca, kararda unutulma hakkı taleplerine cevap verilmemesi halinde yargı yoluna başvurulabilmenin yanı sıra öncelikle Kurula da başvuruda bulunmanın mümkün olduğu belirtilmiştir. Unutulma hakkı, ifade özgürlüğü ve bilgiye ulaşabilme hakkı gibi temel hak ve özgürlükleri ilgilendiren bir konu olduğundan konuda mahkemelerin karar verici olması gerektiği düşünülmektedir. Yargıya yansıyan durumlarda ise, Mahkemenin Kurulun tavsiye niteliğindeki görüşünü alması mümkündür. Ayrıca belirtmek gerekir ki; AB bağlantılı kimselerin yahut arama motorları tarafından başvuruları kabul edilen AB dışı ülke vatandaşlarının, 2014 senesinden beri unutulma hakkı talep edebiliyor olmaları karşısında, hakkın arama motorları nezdinde ülkemiz vatandaşları tarafından da kullanılabilmesi için henüz adım atılacak olması, global bir dünyada oldukça geç bir adım olarak görülmektedir.

III. UNUTULMA HAKKINA VE HAKKIN UYGULANIŞINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER

A. UNUTULMA HAKKINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER

1. İfade Özgürlüğünü Kısıtladığına Dair Eleştiriler

Unutulma hakkı ile ifade özgürlüğünün çatışan haklar olması ve dolayısıyla birbirleriyle olan ilişkisi yukarıda izah edilmiştir. Bu iki hak arasında yaşanan çatışma durumu doktrinde birçok farklı eleştiriye yol açmıştır. Unutulma hakkının ifade özgürlüğünü tehdit ettiğine yönelik getirilen bu eleştiriler, temellendirmelerini farklı şekillerde yapmış ve unutulma hakkının ifade özgürlüğünü farklı şekillerde kısıtlayacağını ileri sürmüşlerdir. Eleştirilerin doğmasına sebep olan temel husus ise ABAD' ın Google/İspanya kararında, internetteki içeriğe konu kimsenin kişilik haklarının, arama motorlarının veri işleme yoluyla sağladıkları ekonomik çıkar ve internet kullanıcılarının bilgiye erişim hakkına kıyasla daha üstün olduğuna yönelik genel tespittir⁶⁴⁹. ABAD' ın yapmış olduğu bu tespitin⁶⁵⁰ genellemeye dayalı olması sebebiyle eleştirilmeyi hak ettiği söylenebilecektir. Nitekim ABAD' ın gizlilik ve veri koruma haklarının, halkın bilgi alma hakkını (kural olarak) geçersiz kıldığını söylemesinin,

---

⁶⁴⁹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 195; Sözüer, s. 134.

⁶⁵⁰ Bkz. 13.05.2014 tarihli Google/İspanya kararı, par. 97: “Şart'ın 7'nci ve 8'inci maddeleri kapsamındaki temel haklar ışığında, veri konusu, söz konusu bilginin bu tür bir sonuçlar listesine eklenerek kamuya erişilir kılınmamasını talep edebildiğinden, özellikle bu kararın 81'inci paragrafından hareketle, bu hakların, kural olarak sadece bir arama motoru operatörünün ekonomik çıkarlarına değil, aynı zamanda kamu tarafından veri konusunun ismiyle ilgili bir arama yapması üzerine bu bilgilere erişilmesi sonucunda elde edilen çıkara üstün geldiğine hükmedilmelidir.”

AIHM'nin ifade özgürlüğüne yönelik anlayışından “talihsizce bir uzaklaşma” niteliği taşıdığı da söylenmektedir⁶⁵¹. Ancak; tarafımızca, her somut olay özelinde değerlendirme yaparak zor da olsa haklar arasında adil bir denge kurulmasının, aşağıda değinilecek eleştirileri bertaraf edebileceği düşünülmektedir.

Eleştirilerden ilki; kullanıcılara “her zaman değişebilecek bir bilgi okyanusunda” çevrimiçi olarak yol gösteren arama motorlarından bağlantı kaldırılmasının, bilgiye ulaşmayı zorlaştıracığı ve arama motorlarının bu şekilde çok fazla kısıtlamaya tabi tutulduklarında, kataloglama işlevlerinin engelleneceği ve bu şekilde ifade özgürlüğünün ihlal edileceğine ilişkindir⁶⁵². AIHM, ifade özgürlüğü hakkının yalnızca ifadeyi (bir yayın gibi) değil, aynı zamanda bu ifadeyi iletme yollarını da koruduğunu belirtmektedir. AIHS'nin 10. maddesi yalnızca bilgi içeriğine ilişkin olarak geçerli değil; aynı zamanda iletim veya alım araçlarına da bağlıdır. Bu araçların herhangi bir şekilde sınırlandırılması bilgiye ulaşma ve bilgi verme hakkına müdahale anlamına gelmektedir. Bu nedenle, internette yayınlanan bilgilerin listeleme yöntemine yapılan müdahaleler sebebiyle bulunması zorlaştıysa, bu yayıncının yani arama motoru operatörünün bilgi verme özgürlüğünün yani ifade özgürlüğünün ihlali anlamına gelecektir⁶⁵³. Ayrıca, internette arama yapan kullanıcılarında bilgiye erişme hakkı vardır. İnternet ise halkın haberlere erişimini artırmada ve genel olarak bilgi paylaşımını ve dağıtımını kolaylaştırmada önemli bir rol oynamaktadır. Kamu bu bilgileri arama motorları aracılığıyla bulmaktadır.

---

⁶⁵¹ Kulk, Stefan / Borgesius, Frederik Zuiderveen, **Google Spain v. González: Did the Court Forget about Freedom of Expression?**, European Journal of Risk Regulation, C. 5, S. 3, 2014, ss. 389-398, s. 397.

⁶⁵² Kulk, s. 120.

⁶⁵³ Hoboken, s. 290.

Dolayısıyla, arama motorları insanların bilgiye ulaşma hakkını gerçekleştirmek için kullanılan araçlardır⁶⁵⁴. Sonuç olarak bu görüşe göre; unutulma hakkının uygulanması, hem arama motorlarının bilgi verme ve yayma hakkını hem de internet kullanıcılarının bilgiye erişme hakkını ihlal ederek ifade özgürlüğünün ihlaline yol açmaktadır.

Unutulma hakkını dolayısıyla yapılan bağlantı kısıtlamalarının çevrimiçi bilgilerin kalıcılığından kaynaklanan itibar zararlarına karşı makul kısıtlamalar olduğunu düşünen ve kararı ve uygulamayı övenler olduğu gibi⁶⁵⁵; unutulma hakkının tarihsel kayıtlarda özellikle kamusal figürlerin bilgi ve hesap verebilirliğini engelleyerek “bellek boşlukları” oluşturacağına dair endişelerini dile getirenlerin olması da doğaldır⁶⁵⁶. Bununla birlikte, bazı arşivler ve araştırmacılar ise belirli bilgilerin kaldırılması için dilekçe verildiğinde zaten uyguladıkları bir protokolleri olduğunu ve Google/İspanya davasının bu protokolleri değiştirmediğini belirtmişlerdir⁶⁵⁷.

---

⁶⁵⁴ Kulk, s. 114-115.

⁶⁵⁵ Rotenberg, Marc, **EU Strikes a Blow for Privacy: Opposing View**, USA Today, 2014. (Çevrimiçi) <https://www.usatoday.com/story/opinion/2014/05/14/european-union-google-privacy-epic-editorials-debates/9104063/> (S.E.T. 05.05.2020).

⁶⁵⁶ Palmer, Aeryn, **Wikimedia Foundation Files Petition against Decision to Extend the ‘Right to be Forgotten’ Globally**, Wikimedia Foundation, 2016. (Çevrimiçi) <https://blog.wikimedia.org/2016/10/19/petition-right-to-be-forgotten/> (S.E.T. 05.05.2020).

⁶⁵⁷ Edwards, Eli, **Libraries and The Right To Be Forgotten A Conflict in the Making?**, Journal of Intellectual Freedom & Privacy, C. 1, S. 1, 2017, ss. 13-14, s. 13-14.

Tartışmaların özü, toplumun göz ardı edilerek bilginin yalnızca birey merkezli anlayış ile değerlendirilmesinin, bilgiye erişim özgürlüğünü kısıtlayacağı iddiasında toplanmaktadır⁶⁵⁸. Bu yöndeki kaygıların önemini, dünyanın farklı yerlerinde bulunan felsefe, bilişim hukuku, internet ve teknoloji hukuku, veri koruma hukuku gibi birçok alanda uzman olan akademisyenin Google hitaplı olarak yazdıkları ve Google'ı unutulma hakkına ilişkin talepleri değerlendirirken şeffaf olmaya davet ettikleri mektup gösterebilir. Akademisyenler mektuplarında, unutulma hakkına ilişkin ABAD kararının Google'ı, bireysel gizlilik ve kamusal söylem çıkarları arasında bir denge kurarak Avrupa devletleri ile ortaklığa etkili bir şekilde dahil ettiğini söylemişler ve temel haklar arasındaki kurulması zor olan dengenin arama motorları inisiyatifine bırakılması nedeniyle, arama motorları tarafından bu önemli gücün nasıl kullanıldığının kamuoyuyla paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir⁶⁵⁹. İfade özgürlüğü ve unutulma hakkı arasındaki çatışmanın değerlendirildiği bir başka kürsü ise “*Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu (IFLA)*” olmuştur. IFLA unutulma hakkına dair bir bildiri yayımlamış ve hakkın uygulanması sebebiyle uzun vadede bilgiye erişim konusunda yaşanabilecek sıkıntılar olduğunu, bu süreçte tarihsel verilerin birliğinin ve tamlığının da etkileneceğini, öyle ki internetin araştırmacılar için önemli bir araç

---

⁶⁵⁸ Şerefoğlu Henkoğlu, s. 205.

⁶⁵⁹ Goodman, Ellen P., **Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data**, 14.05.2015 (Çevrimiçi) <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd> (S.E.T. 07.05.2020).

olduğunu ve bu sebeple çeşitli bilgilerin bilinçlice kaldırılmasının sakıncaları olacağını belirtmiştir⁶⁶⁰.

Unutulma hakkına ilişkin başka bir eleştiri ise; bazı ünlülerin veya diğer tanınmış kişilerin, politikacılar gibi, konumlarından faydalanarak kendileri için tehdit oluşturabilecek rahatsız edici ya da zarar verici bilgilerin, örneğin seçim öncesinde sorun yaratabilecek bir bilginin, arama sonuçlarından unutulma hakkı bahanesiyle kurtulabileceğine ilişkin gelmiş ve bu durumun demokrasiye de zarar verebileceği belirtilmiştir⁶⁶¹. Bir başka sorun ise; kamusal rolü olmayan bir kişinin daha sonra kamusal bir figüre “*dönüşmesi*” durumunda ne yapılacağıdır. Örneğin, bir kişi unutulma talebine ilişkin kabul edilen başvurusu sonrasında hakkındaki veriler arama sonuçlarından kaldırıldıktan sonra siyasi bir makama adaylığını koyar ise sorun yaşanacağı düşünülmüştür. Bu duruma çözüm olarak Google’ın arama eğilimlerini izleyebileceği ve arama motorunda bir kişiye olan ilginin arttığını tespit edebileceği bir algoritma kullanması önerilmiştir. Bunun o kişinin kamusal bir figür haline geldiğine işaret edebileceği söylenmiştir. Öneriye göre; bir ismin arama motorunda aranması ciddi olarak arttı ise, o kişinin kamusal figür haline geldiği düşünülebilir ve kaldırılmış bağlantıların yeniden görünmesi sağlanabilir. Ancak söz konusu arama artışı başka sebeplere de dayalı olabileceği için salt bu yöntem ile bağlantıların yeniden listelenmesinin ilgili

---

⁶⁶⁰ International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), **IFLA Statement on the Right to be Forgotten**, 25.02.2016 (Çevrimiçi) <https://www.ifla.org/node/10272> (S.E.T. 07.05.2020).

⁶⁶¹ Garcia-Murillo, Martha/MacInnes, Ian, **The Right to Be Forgotten: Its Weaknesses and Alternatives**, International Telecommunications Society Biennial Conference, Rio de Janeiro, 2014, ss. 1-19, s. 9.

kişinin haklarını ihlal etme olasılığı da olabilir. Bunu engellemek için ise internet kullanıcılarından yardım alınarak kullanıcılardan bir kişinin kamusal bir figüre dönüştüğünü arama motorlarına bildirmesinin istenebileceği ve bildirim üzerine arama motorlarının içerikleri tekrar inceleyebileceği bir yöntem önerilmiştir. Ancak bu sefer de belirli gruplara “*hatırlanması gereken*” içeriklerle ilgili önemli sorumluluklar yüklendiği ve bunun internette ifade özgürlüğünün bastırılması endişesini somutlaştırdığı belirtilmiştir⁶⁶². Unutulma hakkını kullanan bir kişinin sonradan kamusal bir figür haline gelmesi durumuna yönelik başka çözüm önerisi ise, Bing arama motorunun yaptığı gibi, arama motorlarının unutulma hakkı taleplerini alırken başvurucuya ileride kamusal hayatı ilgilendirecek bir görev veya pozisyon beklentisi taşıyıp taşımadığının, böyle bir hedefinin olup olmadığının sorulması önerilmiştir⁶⁶³.

Yine ifade özgürlüğünün görünümlerinden olan basın özgürlüğünün de unutulma hakkı vasıtasıyla ihlal edildiği söylenmekte ve unutulma hakkı bu yönüyle eleştirilmektedir⁶⁶⁴. Arama motorlarının çevrimiçi ortam için önemi belirtilerek, dizinlerden içerik silme işleminin arama motorlarını dolaylı bir sansür aracı haline getirebileceği söylenmiştir⁶⁶⁵. The Daily Telegraph ve BBC gibi Londra merkezli basın kuruluşları çok fazla sayıda haberlerinin bağlantısının arama sonuçlarından kaldırıldığını duyurmuşlardır⁶⁶⁶. Yine İngiltere merkezli The Daily Mail gazetesi de unutulma hakkının

---

⁶⁶² Antani, s. 38-39.

⁶⁶³ Yavuz, s. 206.

⁶⁶⁴ Yavuz, s. 197.

⁶⁶⁵ Hoboken, “The Proposed Right”, s. 3

⁶⁶⁶ Williams, Rhiannon, **Telegraph stories affected by EU 'right to be forgotten**, (Çevrimiçi) <https://www.telegraph.co.uk/technology/google/11036257/Telegraph->

sabıka kayıtlarının silinmesi vasıtası olarak kullanıldığını iddia etmiş ve unutulma hakkı dolayısıyla arama sonuçlarından kısmen kaldırılan haberleri arasında, on bir yaşında öğrenme güçlüğü olan bir kız çocuğunun, altmış yaşındaki bir pedofili tarafından kaçırılması, taciz edilmesi ve öldürülmesine ilişkin bir haber ile kızını 24 yıl boyunca evinin bodrumunda hapsederek ve ona tecavüz eden kimseye ilişkin bir haberin de olduğunu belirtmiştir. The Daily Mail verdiği çarpıcı örneklerle birlikte, suça ilişkin haberlerde adı geçen mağdurların unutulma hakkından faydalanmasının ve bunun sonucunda haberlere ilişkin bağlantıların kısmen kaldırılmasının suçluların da işine yaradığını ve bu şekilde haberlere erişimin azaldığını ve basın özgürlüğünün zedelendiğini söylemiştir ⁶⁶⁷ . Bu eleştirilere karşı çıkan görüş ise; mağdurun başvurusunun kabul edilmesiyle o haberlere erişim azalıyor olsa da mağdur haklarının gözetilmesi gereği mağdurun “ikincil bir mağduriyet” yaşamasına izin verilmemesi gerektiğini söylemektedir. Ayrıca mağdurun unutulma talebinin kabulü sonucu, mağdurun adıyla arama yapıldığında ilgili haberler arama sonuçlarında çıkmıyor olsa da hükümlünün adıyla arama yapıldığında ilgili haberlere hala ulaşılmaktadır. Dolayısıyla bu durum doğrudan basın özgürlüğünü zedelememekte, sadece haberlere erişim sağlayan arama kombinasyonlarının sayıca azalmasına yol açmaktadır⁶⁶⁸. Bu noktada önemle

---

stories-affected-by-EU-right-to-be-forgotten.html (S.E.T. 05.05.2020); McIntosh, Neil, **List Of BBC Web Pages Which Have Been Removed From Google's Search Results**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.co.uk/blogs/internet/entries/f981c9e5-2008-422d-8f8b-6f977bcd8e93> (S.E.T. 05.05.2020).

⁶⁶⁷ Cunningham, Mckay, **Privacy Law That Does Not Protect Privacy, Forgetting The Right To Be Forgotten**, Buffalo Law Review, C. 65, 2017, ss.495-546. s.528.

⁶⁶⁸ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 203.

belirtmek gerekir ki; örneklerde geçtiği gibi ağır suç işleyen kimselerin ya da kamusal figür olan kimselerin unutulma hakkından faydalanması kural olarak mümkün değildir. Taleplerin ilk muhatabı konumundaki arama motorlarının değerlendirmesinin ve vardığı sonucun hatalı olması halinde ise bağlantı kaldırma kararlarına karşı yerel veri koruma ajanslarına başvurulabilmekte ya da yargı yoluna gidilebilmektedir. Bu aşamada yapılacak değerlendirme sonucu ise özel hayatın gizliliği ve ifade özgürlüğünün herhangi bir yolla çatışması halinde olabileceği gibi somut olay nezdinde bağımsız ve tarafsız yargı mercilerince çözüme kavuşturulacaktır⁶⁶⁹. Öyle ki; özel hayatın gizliliği hakkı ile ifade özgürlüğünün çatışması ve haklar arasında adil bir denge kurulması gereğinin doğması unutulma hakkından bağımsız olarak da gerçekleşebilecek bir durumdur⁶⁷⁰. Dolayısıyla unutulma hakkının doğrudan ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine yönelik eleştirilerin geçerli kabul edilmesinin mümkün olmadığına ilişkin görüşlere⁶⁷¹ iştirak edilmektedir.

Google tarafından unutulma hakkı taleplerinin reddedildiği olaylara örnekler vermek kamu yararı ve ifade özgürlüğü temelli eleştirilerin değerlendirilebilmesi için de faydalı bulunmaktadır:

- Vlaams Blok adlı siyasi partinin bir şehir konseyi eski üyesinin, bir cinayet ve iki cinayete teşebbüsle yargılandığı mahkeme ve aldığı cezayla ilgili bilgiler içeren

---

⁶⁶⁹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 200.

⁶⁷⁰ Bkz. Parlak Börü, Şafak, Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü, İnÜHFD, C. 8 S. 2, Y. 2017, ss. 249-296.

⁶⁷¹ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 200.

sekiz URL'nin Google Arama' dan kaldırılması yönünde alınan talebi (Belçika), talep eden kişinin geçmişteki siyasi rolü ve suçların ciddiyeti nedeniyle reddedilmiştir.

- Bir politikacının, kendisine ait, ancak yanlış aktarıldığını iddia ettiği bir yorumun yer aldığı bir URL'nin Google Arama' dan kaldırılması yönündeki talebi (Hollanda), politikacının doğrudan kamusal yaşamıyla alakalı siyasi bir konuşma içermesi nedeniyle reddedilmiştir.

- Bir Bölgesel Altyapı Bakanı'nın, bir aile üyesine saldırısından dolayı aldığı cezayı anlatan dört haber makalesinin Google Arama'dan kaldırılması yönündeki talebi (İspanya), başvurusunun resmi görevli olarak bulunduğu mevkiden kaynaklanan önemli düzeyde kamu yararı nedeniyle reddedilmiştir.

- Bir kişinin eskiden çalıştığı şirketin çalışanlarına nasıl ödeme yapmadığı ve iflas yoluna gittiğiyle ilgili bilgi veren 2014 ve 2015 tarihli yedi URL'nin listeden kaldırılması yönündeki talebi (İtalya), ilgili kişi aynı sektörde yeni bir şirket kurduğu ve bilgiler hâlâ kişinin mesleki hayatıyla alakalı olduğundan reddedilmiştir.

- Bir Alman rahibin, hakkındaki birkaç cinsel taciz iddiasını konu eden iki haber makalesinin Google Arama' dan kaldırılmasına yönelik talebi (Almanya), makalelerde belirtilen bilgilerin söz konusu kişinin rahip olarak kamu hayatıyla ilgili olduğunun belirlenmesi ve kilisenin yürüttüğü soruşturmanın devam etmesi nedeniyle reddedilmiştir.

- Bir kişinin, vatandaşı bulunduğu devletçe terörist olarak tanınan bir örgütün siyasi uzantısının lideri olarak sürdürdüğü eski etkinliklerine ilişkin 1994 yılına ait bir makalenin ve 2007 yılına ait bir forum paylaşımının kaldırılmasına yönelik talebi (İspanya), kamu yararından bahisle reddedilmiştir.

- Bir kişinin, tecavüz suçundan hüküm giymesiyle ilgili olarak, yakın zamanda yayınlanmış dızınelerce saygın haber makalesinin kaldırılmasına yönelik talebi (İtalya), makalelerin yeni olması ve suçun ciddiyeti göz önünde bulundurularak reddedilmiştir.

- Bilinen bir iş adamının, bir gazeteyle karşılıklı olan davasına yönelik makalelerin kaldırılmasına ilişkin talebi (Polonya), reddedilmiştir.

- Bir kişinin, işyerinde işlediği cinsel suçlardan dolayı işten çıkarılmasına gönderme yapan makalelerin bağlantılarının kaldırılmasına yönelik talebi (Birleşik Krallık), reddedilmiştir.

- Bir kişiden, refah hizmetlerini kötüye kullandığına yönelik suçlamalardan ötürü kamuoyunun protestolarına maruz kalmasını konu edinen elliden fazla makale ve blog yayını bağlantısının arama sonuçlarından kaldırılması yönünde gelen talep (Hollanda), reddedilmiştir.

- Bir devlet memurunun, bir öğrenci kuruluşunun görevden alınmasına ilişkin yürüttüğü imza kampanyası bağlantısını kaldırmasını istediği talebi (Birleşik Krallık), reddedilmiştir.

Bununla birlikte Google tarafından verilen unutulma hakkı taleplerinin kabul edildiği örneklere ulaşmak da mümkündür:

- Bir kişinin, reşit olmadan önce yazdığı bir şiiri içeren ve aralarında Macar Milli Kütüphanesinden bir web sitesinde bulunduğu altı bağlantının kaldırılması yönündeki talebi (Macaristan), kişi şiiri yazdığında reşit olmadığından kabul edilmiştir.

- Bir kişinin, reşit değilken bir siyasi partinin gençlik kanadının lideri olmasıyla ilgili dokuz bağlantının kaldırılması yönündeki talebi (Fransa), kişi artık

siyasi olarak faal görünmediğinden ve olayların gerçekleştiği tarihte reşit olmadığından kabul edilmiştir.

Google tarafından şeffaflık raporları ile açıklanan veriler, kullanılan gözetim ölçütleri ve reddolunan taleplere ilişkin örnekler göz önüne alındığında, unutulma hakkının Google tarafından kamunun haklı ilgisi, kişinin kamusal geçmişi, bağlantılara konu söylemlerin niteliği (siyasi oluşu, ağır suç hali vb.) gözetilerek değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu istatistiklerin eleştirilerin büyük bir kısmına cevap niteliği taşıdığı düşünülmektedir⁶⁷². Bununla birlikte; kabul edilen talepler ile arama sonuçlarından kaldırılan bilgiler de orijinal kaynağından silinmemekte, yalnızca başvurusunun adı ile yapılan sorgu sonuçlarından söz konusu URL’ler çıkarılmaktadır. Yani, bilgi farklı anahtar kelimeler ile sorgu yapılması halinde veya başka bir arama motoru kullanılması durumunda hala ulaşılabilir durumdadır⁶⁷³.

Çatışan haklar arasında adil bir denge kurulması noktasında hangi menfaatin ağır bastığına dair karar verme yetkisinin ticari birer şirket olan arama motorlarına verilmesine ve hakkın uygulayıcısının farklı ticari şirketler olmasından doğabilecek sıkıntılara yönelik haklı olduğu düşünülen eleştirilere ise çalışmanın ileriki aşamalarında değinilecektir.

Açıklanan sebeplerle; ifade özgürlüğü ile aralarında adil bir denge kurulmasının pratikte zor olduğuna katılmakla birlikte, söz konusu zorluğun çatışan tüm temel hak ve

---

⁶⁷² Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 201-202.

⁶⁷³ Bygrave, Lee A., **A Right To Be Forgotten?**, Communications of The ACM, C. 58, S. 1, 2015, ss. 35-37, s. 35; Şerefoğlu Henkoğlu, s. 206; Selinger, Evan / Hartzog, Woodrow, **Google Can't Forget You, But It Should Make You Hard to Find**, (Çevrimiçi) <https://policies.google.com/faq?hl=tr> (S.E.T. 08.05.2020).

özgürlükler için söz konusu olduğu göz önünde bulundurularak unutulma hakkına yönelik gelişmelerin insan hakları anlamında, bilhassa teoride olumlu ilerlemeler olduğu değerlendirilmektedir.

2. Kapsamının Belirsiz Olmasına Dair Eleştiriler

Unutulma hakkı kapsamı ve belirsizlikleri üzerinden de eleştirilmiştir. Kapsama ilişkin belirsizliklere yol açan belki de ilk husus terminolojidir. Her ne kadar popüler bir kavram haline gelmişse de unutulma hakkı yerine silme hakkı kavramının kullanılmasının doğru olduğu, aksi durumda üçüncü kişilere unutmaları konusunda gereksiz bir sorumluluk yüklendiği söylenmiştir. Bu edilgen yapının terk edilmesi ve gerçekdışı beklentiler yaratabilecek bu kavramın kullanılmaması gerektiğini, unutulma hakkı ile asıl hedeflenen amacın üçüncü kişilerin bilgi alma ve ifade hürriyetlerine zarar vermek veya veri sahibinin şahsi tarihçesini silmek/değiştirmek değil, kişilerin kendi verileri üzerinde kontrol sahibi olmasını sağlamak olduğu bu nedenle terminolojinin yanlış kullanıldığı belirtilmiştir⁶⁷⁴. Google'ın gizlilik danışmanlarından Peter Fleischer de benzer eleştirileri yöneltmiş ve unutulma hakkının politik bir slogan olduğunu ancak her başarılı slogan olduğu gibi bunda da kim ne isterse hakkın kapsamını o şekilde göreceğini belirtmiştir⁶⁷⁵. Unutulma hakkının belirsizliğine ilişkin eleştirilerden biri ise Avrupa Parlamentosu raportörlerinden Jan-Philipp Albrecht tarafından hazırlanan bir raporda dile getirilmiş, belirsizliklerin giderilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Belirsizlik eleştirisine temel

---

⁶⁷⁴ Bernal, “A Right to Delete?”, s. 2.

⁶⁷⁵ Fleicher Peter, **The Right to be Forgotten, or How to Edit Your History**, 2012. (Çevrimiçi) <http://peterfleischer.blogspot.com/2012/01/right-to-be-forgotten-or-how-to-edit.html> (S.E.T. 08.05.2020)

olan en önemli hususlardan biri de unutulma hakkının kim tarafından kullanılacağına ilişkindir. Örneğin; toplu bir fotoğraf karesindeki herkesin veri sahibi olarak söz konusu fotoğrafa ilişkin farklı bir düşüncesi varsa düzenleme kapsamında hangi veri sahibinin düşüncesinin dikkate alınacağı belirli değildir⁶⁷⁶.

3. Önemli Verilerin Kaybolmasına Sebep Olduğu Eleştirisi

Unutulma hakkına ilişkin dile getirilen bir başka eleştiri ise önemli verilerin kaybolmasına sebep olduğuna ilişkindir. Bu görüşe göre; dijital yaşamlarımız çevrimiçi birer miras olacaktır ve gelecek nesiller dijital çağın başlangıcında yaşayan bizleri inceleyeceklerdir. Gelecek kuşağın sosyologları, arkeologları, antropologları, değerlerimiz, geleneklerimiz, ekonomik davranışlarımız ve politik görüşlerimiz hakkında internette yer alan dijital veriler sayesinde zengin bir resim elde edeceklerdir. Bu görüşe göre, insanların rahatsız oldukları içerikleri silme yetenekleri veya kendi bilgilerini silme isteklerini yerine getiren şirketler sebebiyle gelecek kuşakların faydalanacakları dijital izler tehlikeye girecek ve insanlar gelecek nesillere dezenfekte edilmiş biyografiler ve parça parça ve gelişigüzel anılardan başka bir şey bırakmayacaklardır. Bireysel yaşantının tarih üzerinde çok fazla etkisi olmadığı ve önemsiz olduğu düşünülebilir; ancak her bir bireysel hikâye, zorluk, kavga ve başarı kolektif bir insan hikayesini anlatmaktadır. Veri analiz ve hesaplama gücü geliştikçe, bu büyük miktarlardaki gelecek nesiller tarafından insanlık tarihini anlamak için kullanabilecektir. Unutulma hakkının ise buna zarar verme potansiyeli bulunmaktadır⁶⁷⁷.

---

⁶⁷⁶ Laçın, s. 405-408.

⁶⁷⁷ Garcia-Murillo/MacInnes, s. 7-8.

Wikipedia Vakfı İcra Direktörü Lila Tretikov ise unutulma hakkının “*hafıza boşlukları (memory hole)*” yaratacağını iddia etmiştir⁶⁷⁸. Öyle ki; internet, tarihte bilinmeyen delikler veya boşluklar olmaksızın, tüm insanlığın bilgisini korumak için bir fırsattır. Ancak, unutulma hakkı internetin sunduğu bu fırsatı yok edebilecek ve hafıza boşluklarına yol açabilecektir. Bu hafıza boşlukları George Orwell tarafından 1984 adlı romanında metafor olarak kullanılmış bir kavramdır. Romanda baskıcı hükümet yetkilileri siyasi açıdan uygunsuz belgeleri tarihten silmek için fiziksel bir boşluk olan hafıza boşluklarına/deliklerine atmaktadırlar. Unutulma hakkının da bu metafor aracılığıyla internetin bütünlüğünü tehdit ettiği ve interneti korunan bilgilerin cenneti olmaktan uzaklaştırdığı öne sürülmüştür⁶⁷⁹.

Bu eleştirilere cevaben, unutulma hakkı aracılığıyla verilerin silinmediği, yalnızca arama sonuçları aracılığıyla erişimlerinin kısıtlandığı ve erişimi kısıtlanan verilerin internette yer alan verilere kıyasla çok az kaldığı, bu sebeple gelecek kuşakların araştırma ve inceleme faaliyetlerine engel olmayacağı söylenmiştir⁶⁸⁰.

---

⁶⁷⁸ Tretikov, Lila, **European court decision punches holes in free knowledge**, 06.08.2014. (Çevrimiçi) <http://blog.wikimedia.org/2014/08/06/european-court-decision-punches-holes-in-free-knowledge/> (S.E.T. 09.05.2020)

⁶⁷⁹ Antani, s. 42

⁶⁸⁰ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 204-205.

4. Toplumun Sosyolojik ve Psikolojik Bakış Açısını Olumsuz Etkilediğine

Dair Eleştiriler

Unutulma hakkı, toplumun sosyolojik ve psikolojik bakış açısını olumsuz etkilediğine ilişkin eleştiriler de almıştır. Bu görüşe göre; kişisel hayat hikayelerinin ve yaşam kesitlerinin silinmesi veya erişilmez olması, hatalardan öğrenme yeteneğimizi zayıflatmaktadır. Bu nedenle; tekrar başlamak için bir şans istemek doğal olsa da kişisel hikayelerimizin bir parçası olan geçmiş deneyimler ve hatalardan ders aldığımızdan onları yok ederek tamamen yeniden başlamak doğru değildir. Bireysel bir bakış açısı ile yorumlandığında, kişi için utanç verici nitelikte olan bilgiler, çoğu zaman başta tarih araştırmacıları, arşivciler ve kütüphaneler olmak üzere tüm toplum için önem arz edebilmekte ve bunlara erişimin kısıtlanması gerek ulusal gerek uluslararası boyutta yaşanmış olaylara ilişkin kolektif hafızayı eksik bırakabilmektedir. Öyle ki; bireysel hataların sonuçları bazen sadece o kişi için bir ders içermemekte, toplum için de bir öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bununla birlikte; unutulma hakkı toplumdaki güven eksikliği ve korku kültürünü güçlendirdiği iddiasıyla da eleştirilmiştir. Unutulma hakkı ve diğer birtakım iyi niyetli yasal ve teknolojik çözümler, güvenilemeyen bir dünyada yaşadığımız öncülü üzerine kuruludur. Bu şekilde korku kavramını, yaptığımız veya söylediğimiz her şeyin bize karşı kullanılabileceği fikrini güçlendirmektedirler. Elbette, gözetimsiz bırakıldığında en güvenli ortamlar bile tehlikeli olabildiğinden kişisel veri güvenliği ve itibarın korunmasına ilişkin çeşitli önlemler alınmalıdır. Ancak, teknik ve yasal sınırlamalar konusunda da seçici olunmalıdır⁶⁸¹.

Bir görüşe göre ise; dijital hafızanın sürekliliği sebebiyle yaşanan sorunlar, insanların bakış açısının değişmesi ile aşılabılır. Bu görüş, asla unutmayan bir dijital

---

⁶⁸¹ Garcia-Murillo/MacInnes, s. 10-12.

hafıza olan internet ile birlikte yaşayabilmenin yeni kanunlar yahut teknik imkanlara değil, toplumun kendisinin değişmesiyle mümkün olabileceğini söylemektedir. İnsanlar, insanın değişebileceği fikrini gerçek anlamda kabul ederek, ön yargılarını kırmalı ve insanı geçmiş yaşantısıyla değil, güncel tutum ve düşünceleriyle değerlendirmelidir. Ancak bu görüş, yasal ve teknik ihtiyaçları ortadan kaldırıyor olsa da toplumda ihtiyaç duyulan ve beklenen değişimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, ne zaman gerçekleşeceği ve gerçekleşene dek ne yapılacağı açısından belirsizdir⁶⁸².

Bunun yanı sıra; unutulma hakkı aracılığıyla harici hafızaların kontrolünü ele geçiren kişi veya kurumların insanlığın geçmişini de ele geçirebileceği iddia edilmiş ve hak bu yönüyle de eleştirilmiştir. Bu durumun, George Orwell'ın 1984 adlı romanında kurgulanmış olan durumun gerçekleşmesi anlamına geleceği ve romandaki “*Hakikat Bakanlığı*”nın geçmişi silerek istediği şekilde tekrar yazabilmesi hadisesinde olduğu gibi, unutulma hakkı aracılığıyla da geçmişin istenmeyen kısımlarının erişilmez kılınarak yeniden şekillendirilebileceği söylenmektedir⁶⁸³. Bu görüşe cevaben, kötü yönetimlerdeki hatalı uygulamalar ile her hakkın kötüye kullanımının mümkün olabileceği ve bu şekilde toplumsal bilincin istenildiği gibi değiştirilebilmesinin de olası olduğu; ancak, internetin geçirdiği evreler sonucu her kullanıcının interneti etkileyebiliyor olması, yani tek bir sahibinin olmaması nedeniyle söz konusu kurgunun unutulma hakkı açısından daha zor gerçekleşebilir olduğu söylenmiştir⁶⁸⁴.

Unutulma hakkının toplumun sosyolojik ve psikolojik bakış açısını olumsuz etkilediği iddiasıyla dile getirilen eleştirilerin birçoğunun önemli ve üzerinde durulması

---

⁶⁸² Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 155.

⁶⁸³ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 121.

⁶⁸⁴ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 225.

gereken eleştiriler olduğu değerlendirilmiştir. Ancak bununla birlikte; her hak ve özgürlüğün toplum bilincinde bir yansıması ve sosyolojik etkilerinin olması doğaldır. Bu etkilerden olumsuz olanların azaltılmaya çalışılması ya da telafi edilmesi elbette gereklidir; ancak zaten “*temel insan haklarının amacı insanın, devletin, toplumun veya ekonominin münhasıran alelade bir objesi haline gelmesine engel olmaktır*”⁶⁸⁵. Dolayısıyla toplumu insanın önüne koymanın bu amaca ters düşeceği düşünülmektedir. Kaldı ki; kolektif hafıza internetle sınırlı değildir ve anonimleştirme gibi yöntemlerle internetteki kolektif hafızanın korunması da mümkündür. Bu sebeple sınırları doğru şekilde belirlenecek olan unutulma hakkının kolektif hafızayı olumsuz etkilemeyeceği düşünülmektedir.

5. Genişletilmiş Ayrımcılık Yasağının Yeterli Olacağı Görüşü

Unutulma hakkının ortaya çıkardığı olumsuzluklar ve yarattığı tartışmalar nedeniyle unutulma hakkı yerine ona alternatif olacak şekilde genişletilmiş ayrımcılık yasağının uygulanmasının daha verimli olacağı iddia edilmiştir. Bu görüşe göre, ayrımcılık karşıtı yasaların genişletilmesi, insanların unutulma hakkı ile korunmaya çalıştıkları zararlardan onları halihazırda koruyabilecek bir mekanizmadır. Bu görüş, sorunun internet aracılığıyla erişilen verilerle ilgili değil, o verilerin nasıl kullanıldığıyla ilgili olduğunu savunmaktadır. Bilgi üretiminin ve paylaşımının engellenmesinden ziyade, onun kötüye kullanımının engellenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, içeriklerin silinmesi ya da erişilmez kılınması yerine, hükümetlerin insanların yaşamlarındaki önceki

---

⁶⁸⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Dikmen Caniklioğlu, Meltem, **Anlamı, Kapsamı ve Sınırlarıyla Temel Haklar ve Anayasalarımız**, DEÜ Hukuk Fakültesi Mahmut Tevfik Birsal Armağanı, İzmir, 2001, ss.461-493, s. 470.

olaylara dayalı olarak damgalanmalarını azaltma çabası içinde olmaları ve buna ilişkin yasaları genişletmeleri gereklidir. Çünkü; özünde insanların istemediği ve engellemeye çalıştıkları şey, geçmişleri nedeniyle ayrımcılığa uğramaktır. Nitekim; unutulma hakkı gibi yasaların amacı da bireyleri geçmişlerindeki hatalardan korumaktır. Bu görüşe göre; sorun insanın geçmişinde böyle bir bilginin yer alması değil, insanların bu bilgi sebebiyle gerçekleştirdikleri eylemlerdir ve bu sebeple engellenmesi gereken de insan davranışlarıdır. İnsanlar, geçmişlerindeki hatalar veya başkaları üzerinde olumsuz etkisi olmayan mevcut alışkanlıkları, hobileri, ilişkileri vb. için ayrımcılığa maruz bırakılmamalıdır. Yine bu görüşe göre, ayrımcılık yasağı mevzuatının genişletilmesine ilişkin fikrin en önemli bileşeni eğitimidir. Eğitim ile, işverenler veya hizmet sağlayıcılarının, insanları özel hayatlarına ilişkin bilgiler temelinde ayrımcılığa maruz bırakmamalarını sağlamak için kılavuz ilkeler oluşturulmalıdır. Eğitim ayrıca bireylerin etik dışı davranışlarda bulunmaktan kaçınmaları ve kendilerini birilerine zarar verebilecek potansiyel bilgileri yayınlamaktan alıkoymaları için de gereklidir. Örneğin; işveren, bir kişinin çok hobisi olması sebebiyle tembel olduğunu ve yeterince çalışmayacağını düşünmemelidir. Ya da salsa yapan bir kadının kocasına sadakatsiz olabileceği düşünülmemeli ve bu şekilde raporlama yapılmamalıdır. Bu görüş, unutulma hakkı yerine, potansiyel istismarları değil, gerçek suistimalleri cezalandıran yasal korumaların, farkındalık programlarının ve medeniyet ve hoşgörünün yönergelere dahil edilmesini önermiştir. Bu şekilde unutulma hakkının sebep olduğu ifade özgürlüğü endişeleri de azalma eğiliminde olacaktır⁶⁸⁶.

Bu alternatif görüş, çeşitli açılardan eleştirilmiştir. Ayrımcılık yasağının birçok coğrafyada hali hazırda uygulandığı ama unutulma hakkı ile çözülmesi amaçlanan sorunların çözülemediği, çünkü bu yasağın etkin uygulanmasının ve kontrolünün zor

---

⁶⁸⁶ Garcia-Murillo/MacInnes, s. 13-17.

olduğu söylenmiştir. Örneğin; bir kişiyi ayrımcılık temelli bir yaklaşımla işe almayan işverenin farklı bir açıklama sunması mümkündür. Alternatif görüşü eleştirenlere göre; sorun bizzat bilginin sonsuza kadar internette yer almasıdır. Çünkü güncelliğini yitiren bilgiler yanlış anlaşılabilmekte ve kötüye kullanılabilir. Buna engel olabilecek bir eğitimin ise uluslararası ölçekte verilmesi ve başarıya ulaşılması imkânsız olarak değerlendirilmiştir. Bu alternatif görüşün diğer bir eleştirilen yönü ise kapsayıcılığının unutulma hakkı kadar geniş olmadığı, daha çok işçi-işveren, hizmet alan-hizmet veren ilişkilerinde uygulanabileceği ve kapsamının yetersiz kalacağıdır. Yine alternatif görüş, mağdurların ikincil bir mağduriyet yaşamalarını engelleyemeyeceği için de eleştirilmiştir⁶⁸⁷.

6. Dijital Veriler İçin Son Kullanma Tarihi Belirlenmesi Gerektiği Görüşü

Unutulma hakkı, erişimi kısıtlanacak olan verilere ilişkin belirli bir zaman sınırı olmadığı dolayısıyla da eleştirilmiştir. Dijital hafıza olan internette yer alan verilere bir son kullanma tarihi verilmesi ve bu tarih geldiğinde verilerin otomatik olarak silinmesi gerektiğine dair fikri ise ilk olarak ortaya koyan kimse Viktor Mayer-Schönberger olmuştur⁶⁸⁸.

Bu görüşe göre; yazılım endüstrisinin veri toplamasında en büyük sorun, bilginin saklandığı süredir. Örneğin, Google kişinin tüm konumlarının kayıtlarına ya da Facebook tüm silinmiş mesajlara sahiptir. Bu tür uzun süreli veri depolama faaliyetleri bazen

---

⁶⁸⁷ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 207-208.

⁶⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 169-196.

zararsız görülmekte, kişiye yıllar önce belirli bir günde tam olarak ne yaptığını bilebilmek sevdiklerinden gelen mesajları kurtarmak ya da alışkanlıklarının zaman içinde ne kadar değiştiğini görmek yararlı bile gelebilmektedir. Bununla birlikte, en iyi teknoloji şirketlerinin tümü tarafından gerçekleştirilen uzun vadeli veri depolama, yani bu gözetim, mevcut veya gelecekteki otoriter devletler için gerçekleşen bir rüya niteliği taşımaktadır. Kaldı ki; onlarca yıllık veri depolayan internet şirketleri için de eski bilgilerin bu kadar uzun süre depolanması karlı değildir. Çünkü aynı yerde yaşayamayabilirsiniz; o dönemdeki arkadaşlarınız, ilgi alanlarınız, hobileriniz, kariyeriniz, kilonuz ve hatta geliriniz değişmiş olabilir ve bu reklamcılık ve veri analizi anlamında söz konusu verileri değersiz kılar. Ancak buna rağmen şirketler bu verileri biriktirmeye devam etmektedir⁶⁸⁹. Bu kapsamda verilere bir son kullanım tarihi verilmesinin hem birey hem de şirketler açısından faydalı olacağı söylenmiştir.

Bu görüşe göre; verilere son kullanım tarihi verilmesi işlemi aynen isimlendirme işlemi gibi dosya kaydı için zorunlu tutulmalıdır. Aksi halde o dijital veri kaydedilememelidir. Bu son kullanma tarihi değiştirilmeye müsait olmalı, ancak ilgili kişinin rızası gerekmektedir⁶⁹⁰. Bu sayede şirketler veri elde ederek sonuçları kişiselleştirebilmeye ve kar elde edebilmeye devam etmekte, ancak bir yandan da kontrol ilgili kişinin eline geçmektedir. Böylece kişinin çok ileri zamanlarda bile hükümetlerin

---

⁶⁸⁹ Curran, Dylan, **Tech Firms Can't Keep Our Data Forever: We Need A Digital Expiry Date**, 19.05.2018. (Çevrimiçi), <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/may/19/online-privacy-digital-expiry-date> (S.E.T. 09.05.2020).

⁶⁹⁰ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 171-172.

ya da şirketlerin potansiyel yanlış kullanımları için endişelenmesine gerek kalmayacaktır⁶⁹¹.

Bu görüş çeşitli açılardan eleştirilmiştir. Örneğin; birden fazla kişinin birlikte yarattığı veriler bakımından son kullanma tarihinin belirlenmesinin zor olduğu, veri yaratıcısı taraflar arasında güç dengesizliği olduğu durumlarda, kullanıcının karşısında güçlü bir şirket ya da devlet olması hali gibi, tek tarafın müstakilen belirlene yapabileceği söylenmiştir. Bunun önüne, son kullanma tarihi için bir üst limit belirlenerek geçilebileceği belirtilmiştir. Bu görüş, arşiv kayıtlarının bu yöntem sebebiyle zarar göreceği belirtilerek de eleştirilmiştir. Diğer bir eleştiri ise verilerin otomatik olarak silinmesinin ve belirlenen tarihin ilgili kişi dışında biri tarafından değiştirilmesinin önlenmesinin teknik olarak çok zor olmasına ilişkindir⁶⁹². Öyle ki; mühendisler, otomatik silme işlevlerinin çoğunu% 80 çözüm olarak tanımlamışlar, yani hiçbir zaman tam olarak çalışmadığını söylemişlerdir⁶⁹³.

Viktor Mayer-Schönberger ise, bu yöntemin mükemmel bir çözüm olmadığını farkında olduğunu, ama dijital veriler için böyle bir tarih belirlemenin zorunlu olmasının bile veri gizliliğine ilişkin bir farkındalık yaratacağını dile getirmektedir⁶⁹⁴.

---

⁶⁹¹ Curran, Tech Firms Can't Keep Our Data Forever: We Need A Digital Expiry Date.

⁶⁹² Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 184.

⁶⁹³ Fleicher Peter, **Foggy thinking about the Right to Oblivion**, (Çevrimiçi) <http://peterfleischer.blogspot.com.tr/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html>, (S.E.T. 09.05.2020).

⁶⁹⁴ Mayer-Schönberger, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, s. 186.

B. UNUTULMA HAKKININ ARAMA MOTORLARI TARAFINDAN UYGULANIŞINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER

1. Ticari Bir Şirketin İnsan Hakkı Yükümlüsü Olmasına Dair Eleştiriler

Çalışmanın önceki bölümlerinde de ifade edildiği üzere unutulma hakkı, niteliği, kapsamı, sınırları, hakkı ifade etmek üzere seçilen terminoloji, teknik gerekçelerle hakkın uygulanamaz oluşu gibi birçok noktada eleştirilere konu olmuştur. Unutulma hakkına yöneltilen diğer eleştirileri ise hakkın yükümlüsünün arama motorları olmasından kaynaklanan eleştiriler başlığı altında toparlamak mümkündür.

Bu kapsamda ilk olarak çatışan temel haklar arasında adil bir denge kurma görevinin ticari bir şirket olan arama motorlarına verilmiş olmasına dair eleştirilerden bahsetmek gerekir. Bu eleştirilere göre arama motorlarının unutulma hakkı başvurularını değerlendirerek temel haklar arasında denge kurmak hususunda tek yetkili mercii olması⁶⁹⁵ arama motorlarına sınırsız bir güç sunmaktadır⁶⁹⁶. Arama motorları bilginin üreticileri olmayıp yalnızca aracılardır ve kaldırılması istenen bilginin ehemmiyeti, konuyla alakası ve uygunluğu konusunda karar verici olmalarının onlara ticari birer şirket olmalarını açacak şekilde bir konum sağladığı düşünülmektedir⁶⁹⁷. Öyle ki; bu durum

---

⁶⁹⁵ Elmalica, s. 1631.

⁶⁹⁶ Garcia-Murillo/MacInnes, s. 9.

⁶⁹⁷ Bu yöndeki görüşler için bkz. The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, 2015, s. 27-29. (Çevrimiçi) <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/tr//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf> (S.E.T. 03.10.2020); Sözüer, s. 139.

çevrimiçi aracı konumunda olan arama motorlarını herhangi bir devlet desteği veya gözetimi olmaksızın bireysel gizliliğin nihai hakemleri haline getirmektedir⁶⁹⁸.

Bununla birlikte arama motorlarının unutulma hakkı taleplerinin uygulayıcısı konumunda olmalarının, bu işletmelere önemli maliyet ve iş yükleri getirdiği de söylenmektedir⁶⁹⁹. Arama motorlarına yüklenen bu sorumluluğun, onları potansiyel bir yasal yaptırımdan kaçınmak için içerik kaldırma yönünde hata yapmaya sevk edebileceği, arama motorlarının iş yoğunluğu sebebiyle unutulma hakkına yönelik talepleri otomatik olarak kabul edebilecekleri ve bu şekilde sansürün yaygınlaşma riskinin olduğu da dile getirilmektedir⁷⁰⁰. Buna ek olarak, unutulma taleplerini ele alma yükünün, Google gibi büyük internet şirketlerinin yanı sıra küçük şirketleri daha çok etkileyeceği, Google'ın unutulma hakkı taleplerini kaldırabilecek ve bu yükün altından kalkabilecek kaynakları olsa da daha küçük şirketlerin bu tip bireysel sorunları çözmek için deneyim ve donanımının yetersiz olduğu, bu durumun internetin girişimci ruhunu ve rekabeti olumsuz etkileyeceği de dile getirilen eleştiriler arasındadır⁷⁰¹. Dolayısıyla unutulma hakkına ilişkin düzenlemeler hakkın muhataplarından olan internet şirketlerini de ekonomik açıdan etkilemektedir⁷⁰². Ayrıca bu ekonomik etkinin yanı sıra farklı arama motorlarının aynı konuya ilişkin aldıkları talepleri farklı değerlendirerek başvurulara başka yanıtlar vermeleri de olasıdır. Örneğin; listeden çıkarılması istenen bir URL'yi

---

⁶⁹⁸ Abril/Lipton, s. 366.

⁶⁹⁹ Kulk,/ Borgesius, s. 395-396.

⁷⁰⁰ Abril/Lipton, s. 382;

⁷⁰¹ Antani, s. 42.

⁷⁰² Güleener, s. 236.

Google'ın çıkartması, Yahoo' nun çıkartmaması durumunda ikilikler meydana gelebilecektir. Özellikle daha küçük arama motorları, bu tarz sorunları çözmek için yeterli hukuki tecrübeye sahip olamadığından farklı sonuçlara ulaşabilecektir.

Eleştirilere karşı ise, her ne kadar unutulma hakkı taleplerine yönelik ilk mercii ticari birer şirket konumundaki arama motorları olsa da arama motorlarının kararlarına karşı ulusal veri koruma otoriteleri ve mahkemeler nezdinde itiraz yolunun açık olması sebebiyle kamu kurumlarının hakka ilişkin nihai karar organı olduğu ve bu sebeple hakkın uygulayıcısının ve yükümlüsünün sadece arama motorları olmadığı söylenmektedir⁷⁰³. Bunun yanı sıra, ilk yetkili mercinin arama motorları yerine veri koruma otoriteleri yahut mahkemeler olması halinde başvurulardan sonuç alma hızının düşeceği, arama motorları sayesinde itiraz mercilerine giden taleplerin filtrelendiği ve bu şekilde hakkın tesirinin arttığı, ayrıca veri işleyerek ekonomik anlamda çıkar sağlayan arama motorlarının işlemleri dolayısıyla sorumlu olmalarının elverişli bir çözüm olduğu da eleştirilere getirilen cevaplardandır. Son olarak, geçmişinden uzaklaşmak isteyen bir kimsenin mahkemeler nezdinde unutulma hakkını talep etmesinin tersine başvurusunun tekrar gündeme gelmesine yol açacağını, bu nedenle taleplerin arama motorlarına yapılmasının daha verimli olduğu da ileri sürülmektedir⁷⁰⁴.

Eklemede fayda vardır ki; insan onurunu koruyan ve yeni bir insan hakkı olarak zikredilmeye başlanan unutulma hakkının diğer insan hakları gibi devlete karşı ileri sürülebilmesi, hakkın niteliğinin bir gereğidir. Öyle ki; tüm insan haklarına dayanan taleplerin muhatabı devlettir ve bunun bir sonucu olarak insan haklarının ihlalcisi de devlet olabilecektir. Unutulma hakkının etkinliğinin artırılması ve hak ile amaçlanan

---

⁷⁰³ Akyüz, s. 111.

⁷⁰⁴ Yavuz, “Unutulma Hakkı”, s. 221-222.

menfaatin elde edilmesinin kolaylaşması ve hızlanması adına, ilk muhatabın arama motorları olması kabul edilebilir olmakla birlikte hakkın yükümlüsünün arama motorlarıyla sınırlandırılması bu noktada sakıncalı görülmektedir.

2. Coğrafi Açıdan Uygulanmasına İlişkin Eleştiriler

Çalışmanın önceki bölümlerinde belirtildiği üzere Google kaldırılması istenen URL'leri yalnızca Avrupa Google Arama alan adlarındaki (google.fr, google.de, google.es vb.) arama sonuçlarından kaldırmakta; ancak, Avrupa dışındaki herhangi bir Google Arama alan adında arama yapıldığında söz konusu URL hala arama sonuçlarında görülebilmektedir.

Google tarafından, kabul edilen unutulma hakkı başvurularının bu şekilde bölgesel anlamda sınırlandırılarak uygulanması eleştirilmiş, unutulma hakkı talepleri kapsamında kaldırılan URL'lerin coğrafi kapsamının ne olması gerektiği oldukça tartışılmıştır. Hatta Madde 29 Çalışma Grubu tarafından yayımlanan Unutulma Hakkının Uygulanmasına İlişkin İlkeler' de de unutulma hakkına ilişkin bağlantı kaldırma kararlarının yalnızca AB alan adlarına yönelik uygulanmasının hakka yönelik tatmin edici ve garanti edici bir yol olmadığı belirtilmiş, bölgesel bir etkinin yeterli görülemeyeceği söylenmiş, etkin bir koruma için google.com dahil kararların tüm alan adlarında uygulanması gerektiği ifade edilmiştir⁷⁰⁵.

Ancak Fransız Veri Koruma Otoritesi tarafından 2016 yılında Google'a unutulma hakkı talebini global olarak tüm arama motorlarını kapsayacak şekilde yerine getirmesi gerektiği yönündeki talimata uymadığı gerekçesiyle kesilen 100.000 Avroluk para

---

⁷⁰⁵ Article 29 Data Protection Working Party, 14/ EN WP 225, 26.12.2014, s. 3.

cezasını inceleyen ABAD, 24.09.2019 tarihli kararıyla talep konusu URL'lerin, arama motorunun tüm AB üyesi ülkelerini kapsayan versiyonlarından çıkarılmasının zorunlu olduğunu, ancak içerik kaldırmaya ilişkin kararın dünyadaki tüm arama motorları versiyonları açısından uygulanmasının zorunlu olmadığını belirtmiştir.

Unutulma hakkının coğrafi olarak uygulanmasına ilişkin bir diğer mesele ise Google'ın unutulma hakkından faydalanabilmesi için başvuru ile AB ülkeleri arasında vatandaşlık veya ikametgâh gibi açık bir bağlantının aranıyor olmasıdır. Bu hususta kimi görüş sahipleri, Direktif'in 4. maddesi kapsamında başvuruya konu veri işleme faaliyeti AB veri koruma hukukuna tabi ise AB ile vatandaşlık yahut ikametgâh bağlantısı olmasa da herkesin AB'de temsilciliği olan bir arama motoruna başvurarak unutulma hakkı talep edebileceğini söylemektedirler. Ancak Madde 29 Çalışma Grubu'nun ABAD kararının uygulanmasına yönelik yayımladığı ilkelerde ise *“vatandaşlık ya da ikametgâh gibi açık bir bağlantı”* gerekliliği belirtilmiş durumdadır⁷⁰⁶. Google ise doğrudan vatandaşlık bağlantısı aramıyor olsa da başvuru formundaki sekmeden uygulanacak hukukun seçilmesini istemektedir. Daha önce de anıldığı üzere söz konusu ülkeler arasında Aland, Andorra, Guadeloupe, Guernsey, İsviçre, Jersey, Kanarya Adaları, Man Adası, Martinik, Mayotte, Monako, Reunion, Saint Barthelemy, Saint Martin, Saint Pierre ve Misguelon, San Marino, Wallis ve Futuna, Yeni Kaledonya gibi AB üyesi olmayan devletler de vardır. Türkiye ise şu an için söz konusu listede yer almamakla birlikte, Google tarafından listeye dahil edilmesi de mümkündür⁷⁰⁷.

Unutulma hakkının insan onuruyla ve insan onurunu koruyan insan haklarıyla olan ilişkisi çalışmanın önceki bölümlerinde hali hazırda izah edilmiş durumdadır. Bu

---

⁷⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Sözüer, s. 141-142.

⁷⁰⁷ Önok, s. 170.

noktada temel bir hak olarak zikredilmeye başlanan unutulma hakkının uygulanma alanına ilişkin tercihin arama motorunun keyfiyetine bırakılmış olması hukuken sakıncalı görülmektedir. Bilindiği üzere insan hakları, insan olarak doğmakla kazanılan, eşit, devredilemez ve vazgeçilemez haklardır. Nitekim İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 1. maddesinde *“Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar.”* şeklinde ifade edilmiştir. Dünya insanlarının her bir insan hakkına erişmesi toplum dinamikleri, kültürel ve tarihi olaylar gibi birtakım sebeplerle farklı zamanlarda olmuşsa ve olabilecekse de bu hususun ticari bir şirketin takdirinde bilinçli olarak ayarlanmasının mümkün olmaması gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda kanaatimizce, yeni bir insan hakkı olduğunu söyleyebileceğimiz unutulma hakkının her bir internet kullanıcısı tarafından kullanılabilir olması, başvuru formunda vatandaşlık ya da ikametgâh bağının söz konusu olduğu ülkenin bulunmaması sebebiyle haktan mahrum kalmaması gerekmektedir.

SONUÇ

Teknoloji ve teknolojinin yol açtığı küresel dünya, kişisel tutum ve davranışlarımız, zevklerimiz, ahlak anlayışımız, tercihlerimiz üzerinde emsalsiz bir baskı yaratmaktadır. Bu sebeple her ne kadar teknolojik gelişmeler hayatı kolaylaştıran muhteşem ilerlemeler olarak addediliyor olsa da kişisel değerlere ilişkin birçok tehdit ve tehlike de barındırmaktadır. Teknolojik devrime uyum sağlayamayan toplumların edilgen ve zayıf bir rol üstlendikleri içinde bulunduğumuz dijital bilgi çağında ne teknolojiden feragat etmek ne de kişilik hakları çerçevesinde büyük önem arz eden unutulma hakkından vazgeçmek mümkündür. Bu kapsamda huzurdaki çalışmanın konusunu da teknolojinin insan onuruna yönelik tehditlerine bir çözüm olarak doğmuş olan dördüncü kuşak haklardan olan unutulma hakkı oluşturmaktadır.

Unutulma hakkı insanın yalnızca insan olması sebebiyle sahip olduğu haklardandır. Unutulma hakkı, “*özel hayatın gizliliği hakkı*” ve “*kişisel verilerin korunmasını talep etme hakkı*” bağlamında ortaya çıkmış olmakla birlikte uluslararası ve ulusal metinlerde, doktrinde, yargı kararlarında unutulma hakkının temel bir insan hakkı olduğu ve kişilik hakkı niteliği taşıdığı da açıkça belirtilmiştir. Bu sebeple, unutulma hakkına neden ihtiyaç duyulduğunun, nasıl ortaya çıktığının ve neden önemli olduğunun anlaşılabilmesi için öncelikle kişilik hakkının ne olduğunun ve nasıl korunduğunun bilinmesi zorunludur.

Kişilik hakkı, kişinin toplum içerisindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesini güvence altına alan kişisel değerlerin tamamı üzerindeki mutlak hak olarak tanımlanabilir. Kişilik hakkının temelini oluşturan değerlerden olan kişinin şeref ve itibarı ile özel hayatı unutulma hakkının medeni hukuk alanındaki dayanağı olabilecek kişisel değerlerdir. Unutulma hakkının konusunu teşkil eden içerikler genel anlamda ilgili kişi tarafından alenileştirilen ya da kamuya açık alanda meydana geldiği için aleni olan

bilgilerdir. Bu kapsamda kişi tarafından alenileştirilen ya da kamuya açık alanda gerçekleşen olaylarda özel hayatın zedelenmediği ve kişisel değerlerin ihlal edilmediği düşünülebilir. Bunun bir sonucu olarak da ilgili hükümlerin unutulma hakkına dayanak olamayacağı bir an için düşünülebilir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki kamuya açık alanda cereyan eden bir olayın zamanla özel alana dahil olmasıyla ya da herkes tarafından bilinen bir olayın kişinin şeref ve itibarını zedeleyecek şekilde tekrar hatırlatılmasıyla kişilik hakkının ihlalinin gerçekleşmesi mümkündür. Bu durumda ise söz konusu hükümler unutulma hakkı taleplerine dayanak teşkil edebilecektir

Unutulma hakkına yönelik dile getirilen eleştirilerin en başında ifade ve basın özgürlüğünü engelleyebileceğine ilişkin eleştiri bulunmaktadır. Bu eleştirinin unutulma hakkının kapsamının ve sınırlarının doğru çizilmesi ile çözüme kavuşacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte; insanın bir gün karşısına çıkararak kendisine engel olacağı endişesiyle kendini özgürce ifade edememesi ve bu yönde bir korkunun otosansüre yol açması riski gözetildiğinde sınırları doğru ve net belirlenmiş bir unutulma hakkının bir anlamda ifade özgürlüğüne katkı sağladığını söylemek de mümkündür. Çünkü bu sayede birey, geçmişinin gelecekte karşısına çıkmasından korkmadan, izlendiğinden endişe etmeden kendisini gerçekleştirebilecektir.

Unutulma hakkının çatışan haklar anlamında sorun teşkil etmemesi için her şeyden önce uygulamada evrensel bir birliğin sağlanması önem arz etmektedir. Yeni bir insan hakkı olarak kabul edilen unutulma hakkının böylesine küresel bir dünyada birbirinden farklı şekilde algılanmasının ve uygulanmasının önüne geçmek gerekmektedir. Bu kapsamda; hakkı kullanma mekanizmalarının yeknesaklaştırılması, arama motorlarının başvuru usul ve esaslarının tekleştirilmesi, ihlal halinde uygulanacak müeyyidelerin açık ve net olarak belirlenmesi elzemdir. Yine hakkın hedeflediği hukuki korumanın net olarak ortaya konması, hem terminolojiye bağlı olarak gelişen üstün

beklentileri hem de çatışan haklar anlamındaki eleştirileri ortadan kaldırmak anlamında faydalı olacaktır.

Tüm bunlar haricinde son olarak belirtmek gerekir ki; internet kullanıcılarının teknoloji ve teknolojinin kişilik haklarına yönelik muhtemel tehditleri konusunda bilgilendirilmeleri ve dijital mahremiyet ve veri mahremiyeti konularında bilinçlendirilmeleri unutulma hakkına verilen önemi artıracak, bu sebeple hakkın hedeflediği korumayı sağlamaya yönelik daha çok adım atılacaktır.

KAYNAKÇA

Abril, Patricia Sanchez /**Lipton**, Jacqueline D., The Right to be Forgotten: Who Decides What The World Forgets?, Kentucky Law Journal, 2014, C. 103, S. 3, ss. 363-389.

Ahi, Şebnem, Kişilere Kişisel Verileri Üzerinde Kontrol Yetkisi Veren Hak, TBD Bilişim Kültürü Dergisi, S. 161, 2014, ss. 98-109.

Aka, Beyza, Sosyal Medyada Kişilik Hakkı İhlalleri ve Hukukî Korunma Yolları, İBD, Y. 82, S.2, ss. 231-287.

Akgül, Aydın, Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve AB Adalet Divanı’nın “Google Kararı”, TBBD, Y. 2015, S.116, ss. 12-38.

Akgül, Aydın, Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, İstanbul 2016.

Akkurt, Sinan Sami, 17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K.2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde “Unutulma Hakkı”, AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, ss. 2605-2635.

Akkurt, Sinan Sami, “Unutulma Hakkı”nın Kişilik Hakkı Kapsamındaki Kişisel Değerlerle İlişkisi, KTOKÜHFD, C.3, S.1, ss. 81-104.

Akıncı, Ayşe Nur, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Kalkınma Bakanlığı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Çalışma Raporu-6, Y. 2017.

Akipek, Jale/ **Akıntürk**, Turgut/ **Ateş**, Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Birinci Cilt, Beta Yay., İstanbul 2018, 14. B.

Akyazı, Ayşenur, Mahremiyetin Dönüşümü: Ünlülerin Instagram Paylaşımları Üzerine Bir Araştırma, GAUNJSS, 2019, C. 18, S. 1, ss. 197-216.

Akyüz Bilge, Canan, Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku'ndaki Görünümü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), AÜ, Ankara 2019.

Alessi, Stefania, Eternal Sunshine: The Right To Be Forgotten In The European Union After The 2016 General Data Protection Regulation, Emory International Law Review, 2017, C. 32, S. 1, ss. 145-171.

Alpaslan, Reha T., Manevi Tazminat Konusuna Genel Bir Bakış, AD, S.7-10, Y. 1967, ss. 607-620.

Ambrose, Meg Leta /**Friess**, Nicole/ **Matre**, Jill Van, Seeking Digital Redemption: The Future of Forgiveness in the İnternet Age, Santa Clara High Tech. Law Journal, C. 29, S. 1, ss. 99-163.

Ambrose, Meg Leta /**Jef**, Ausloos, The Right to Be Forgotten Across the Pond, Journal of Information Policy, C. 3, 201, ss. 1-23.

Antalya, O. Gökhan/ Topuz, Murat, Medeni Hukuk Giriş- Temel Kavramlar-Başlangıç Hükümleri Cilt I, Seçkin Yay., Ankara 2019, 3. B.

Arslan, Kahan Onur, İnsan Onuru Kavramı ve Koruma Tedbirleri Bağlamında Temel Bir İlke Olarak İnsan Onurunun Korunması, TBBD, C. 28, S.120, ss. 155-172.

Arslan, Zühtü, Türkiye'de İstisna Hâli, Terör ve İfade Özgürlüğü, TBBD, 2007, S. 71, ss. 201-226.

Aslan, Gökhan, Anonimlik Deneyimi ve Sosyal Medya Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İBÜ, İstanbul 2012.

Atay, Coşkun/**Alanyalı**, Merve/**Uyan**, Saffet Beray/**Baş**, Canan, Arama Motoru Optimizasyonu, Akademik Bilişim'10- XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 2010, Muğla Üniversitesi, ss. 381-386.

Ausloos, Jef, EU Internet Regulation After Google Spain Conference, Report of Proceedings, 27.03.2015, University of Cambridge, ss. 15-17.

Ausloos, Jef, The “Right To Be Forgotten”-Worth Remembering, Computer Law & Security Review, 2012, ss. 143-152.

Arslan, Zühtü, ABD Yüksek Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü, LDT Yay., Ankara 2003.

Aşıkoğlu, Şehriban İpek, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, Onikilevha Yay., İstanbul 2018, 1. B.

Ayan, Mehmet / **Ayan**, Nurşen, Kişiler Hukuku, Seçkin Yay., Ankara 2016, 8. B.

Ayözger Öngün, Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Beta Yay., İstanbul 2019, 3. B.

Banisar, David, Privacy & Human Rights-An International Survey of Privacy Laws and Developments, Journal Of Computer & Information Law, C. XVIII, ss. 1-112.

Bassewitz, **Katharina von**, (çev. Parlak Börü, Şafak) Paparazziler İçin Zor Zamanlar: Kişinin Özel Yaşamına Saygı Gösterilmesi (Mahremiyet) Hakkına İlişkin Alman ve İngiliz Basını Ayaklandıran Dönüm Noktası Niteliğinde İki Karar, AÜHFD, 2015, C. 64, S. 4, ss. 1245-1262.

Başalp, Nilgün, Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’ nun Temel Yenilikleri, MÜHFHAD, C.21, S.1, 2015.

Bernal, Paul A., A Right to Delete?, EJLT, C. 2, S. 2, 2011, ss. 1-18.

Bernal, Paul, Internet Privacy Rights: Rights to Protect Autonomy, Cambridge University Press, Cambridge 2014.

Bernal, Paul, The EU, The US and Right to be Forgotten, Reloading Data Protection: Multidisciplinary Insights and Contemporary Challenges, Ed. Serge Guterth, Ronald Leenes, Paul de Hert, Dordrecht 2014, ss. 61-77.

Berthon Pierre /**Pitt**, Leyland/**Plangger**, Kirk/**Shapiro**, Daniel, Marketing Meets Web 2.0, Social Media, and Creative Consumers: Implications for International Marketing Strategy, Business Horizons, C. 55, S. 3, 2012, ss. 261-271.

Boyar, Oya/ **Kama Işık**, Sezen, Dördüncü Kuşak Haklar ve Bilişim Teknolojilerinin Doğuşunda Mahremiyet Kavramına Karşılaştırmalı Bir Bakış, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, MÜHFHAD, C. 25, S. 2, Aralık 2019, ss. 561-582.

Boyd, Danah/ **Ellison**, Nicole, Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, Journal of Computer - Mediated Communication, Vol. 13, I. 1, 2007.

Bozdoğan Akbulut, Berrin, Bilişim Suçları, SÜHFD, 2000, C. 8, S. 1-2, ss. 545-555.

Bozkurt, Enver/ Dost, Süleyman, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü ve Türkiye, SDÜİİBFD, 2002, C. 7, S. 1, ss. 47-74.

Bulut, Nihat, Bilim Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırlandırılması Sorunu, 2005, AÜEHFD, C.IX, S.1- 2, ss. 23-39.

Bygrave, Lee A., A Right To Be Forgotten?, Communications of The ACM, C. 58, S. 1, 2015, ss. 35-37.

Carter, Edward L., Argentina's Right To Be Forgotten, Emory International Law Review, C. 27, S.1, 2013, ss. 24- 39.

Castellano, Pere Simón, A Test For Data Protection Rights Effectiveness: Charting The Future Of The ‘Right to Be Forgotten’ Under European Law, The Columbia Journal Of European Law Online, 2013, ss.1-5.

Castellano, Pere Simón, The Right to Be Forgotten Under European Law: A Constitutional Debate, Lex Electronica, 2012, C. 16. S. 1, ss. 1-30.

Costa, Luiz/**Poullet**, Yves, Privacy And The Regulation of 2012, Computer Law & Security Review, 2012, C. 28, S. 3, ss. 254-262.

Cunningham, Mckay, Privacy Law That Does Not Protect Privacy, Forgetting The Right To Be Forgotten, Buffalo Law Review, C. 65, 2017, ss.495-546

Çakır, Hüseyin/Kılıç, Mehmet Serkan, Güncel Tehdit: Siber Suçlar, Seçkin Yay., Ankara 2014, 1. B.

Çırak, Ezgi, Dijital Çağda Sonsuza Kadar Hatırlamaya Karşı: Unutulma Hakkı, CHD, C. 13, S. 36, 2018, ss. 161-189.

De Terwangne, Cécile, Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion, Revista de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC, S.13. 2012, ss. 109-12.

Değirmenci, Olgun, Yargısal İçtihatların Ortaya Çıkardığı Bir Hak: Unutulma Hakkı Çerçevesi ve Hak Üzerine Düşünceler), THD, C. 13, S. 144, ss. 153-163.

Develioğlu, Hüseyin Murat, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, Onikilevha Yay., İstanbul 2017, 1. B.

Dikmen Caniklioğlu, Meltem, Anlamı, Kapsamı ve Sınırlarıyla Temel Haklar ve Anayasalarımız, DEÜ Hukuk Fakültesi Mahmut Tevfik Birsal Armağanı, İzmir, 2001, ss.461-493.

Dodge, Martin / Kitchin, Rob, ‘Outlines of A World Coming Into Existence’: Pervasive Computing And The Ethics of Forgetting, Environment And Planning B: Planning and Design, 2007, C. 34, S. 3, ss. 431- 445.

Doğan, Korcan/ **Arslantekin**, Sacit, Büyük veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum, DTCF Dergisi, C. 56, S. 1, 2016, ss. 15-36.

Dural, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, 20. B.

Duran, Hasan, İfade Özgürlüğü ve Türkiye, SÜHFD, 2006, C. 14, S. 1, ss. 57-81.

Dursun, Eser, Sosyal Medya Aracılığıyla İşlenen Suçlar (Geniş Anlamda Bilişim Suçları), CHD, C.9, S. 24, 2014, ss. 371-400.

Dülger, M. Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Yetkin Yay., B. 2, Ankara 2012.

Dülger, M. Volkan, İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5 S.1, 2018, ss. 71-143.

Dülger, Ümit, Büyük Veri Nedir?, Yeni Türkiye Dergisi, 2016, C.22, S.88, ss. 503-508.

Elmalca, Hasan, Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı, AÜHFD, C. 65, Y. 2016, S. 4, ss. 1603-1636.

Eltis, Karen, Breaking Through the "Tower of Babel": A “Right to be Forgotten” and How Trans-Systemic Thinking Can Help Re-Conceptualize Privacy Harm in the Age of Analytics, Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J., C. 22, S. 1, 2011, ss. 69-95, s. 72.

Erdoğan, Mustafa, Demokratik. Toplumda İfade Özgürlüğü: Özgürlükçü Bir Perspektif, LDD, Y. 6., S. 24, 2001, ss. 8-13.

Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2015, 18. B.

Edwards, Eli, Libraries and the Right to be Forgotten A Conflict in the Making?, Journal of Intellectual Freedom & Privacy, C. 1, S. 1, 2017, ss. 13-14.

Gandal, Neil, The Dynamics of Competition in The Internet Search Engine Market, Tel Aviv University, UC-Berkeley and CEPR, 2001.

Garcia-Murillo, Martha/MacInnes, Ian, The Right to Be Forgotten: Its Weaknesses and Alternatives, International Telecommunications Society Biennial Conference, Rio de Janeiro, 2014, ss. 1-19.

Gomes de Andrade, Norberto Nuno, Data Protection, Privacy and Identity: Distinguishing Concepts and Articulating Rights, Privacy and Identity Management for Life, Ed. Simone Fischer-Hübner v.d., Heidelberg 2011, ss. 90-107.

Graux, Hans/ **Ausloos**, Jef/**Valcke**, Peggy, The Right to be Forgotten in the Internet Era, The Debate on Privacy and Security Over the Network: Regulation and Markets, Fundación Telefónica, C. 36, 2012, ss. 93-106.

Gülener, Serdar, Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak “Unutulma Hakkı”, TBBD, Y.2012, S.102, ss. 219-240.

Güler, Hasan/ **Şahinkaya**sı, Hasan/ **Şahinkaya**sı, Hamide, İnternet ve Mobil Teknolojilerin Yaygınlaşması: Fırsatlar ve Sınırlılıklar, Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, C. 7, S. 14, ss. 186-206.

Hanoğlu, Lütfü, Hezarfen Google, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi, S. 25, 2013, ss. 74-75.

Hatemi, Hüseyin, Kişiler Hukuku, Onikilevha Yay., İstanbul 2018, 7. B.

Helvacı, Serap, Gerçek Kişiler, Legal Yay., İstanbul 2017, 8. B.

Helvacı, Serap/ **Erlüle**, Fulya, Medeni Hukuk Medeni Hukuka Giriş, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Legal Yay., İstanbul 2018, 5. B.

Hendler, Hames/Barners-Lee, Tim/Miller, Eric, Integrating Applications on The Semantic Web, Journal of the Institute of Electrical Engineers of Japan, C. 122 S. 10, 2002, ss. 676-680.

Hoboken, John Van, Search Engine Freedom: On the Implications of The Right to Freedom of Expression for the Legal Governance of Web Search Engines, Amsterdam University, Amsterdam 2012.

Isaak, Jim/ **Hanna**, Mina J., User Data Privacy: Facebook, Cambridge Analytica, and Privacy Protection, IEEE, C. 51, S. 8, 2018, ss. 56-59.

Jerry, Kang, Information Privacy in Cyberspace Transactions, Stanford Law Review, C. 50, 1998, ss. 1193-1294.

Jones, Meg Leta, Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten, NYU Press, New York 2016.

Kafadar, Muhammet Fatih, Hukuk, Sivil Toplum ve Demokrasi: İnsan Onuru, Umut Vakfı Araştırma Merkezi, 3. Hukukun Gençleri Sempozyumu, 2013 Antalya, ss. 1-9.

Kaplan, Andreas/ **Haenlein**, Michael, Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media, Business Horizons, C. 53, S. 1, 2010, ss. 59-68.

Karaçay, Bahri, Beyin, Hafıza ve Hafızanın Genleri, TÜBİTAK Bilim ve Teknik, 2010, Y. 43, S.513, ss. 46-57.

Karahanogulları, Onur, Güvenlik Soruşturması, AÜSBFD, C. 53, S. 1-4, 1998, ss. 159-185.

Karayağın, Yaşar, Türk Hukukunda Şeref ve Haysiyetin Korunması, AÜHFD, C. 19, S. 1, Y. 1962.

Kaya, Mehmet Bedii, Avrupa Birliğı Adalet Divanı'nın 13 Mayıs 2014 Tarihli Google Unutulma Hakkı Kararı, Küresel Bakış Dergisi, Y. 5, S. 17, 2015, s. 23-57, 30-32.

Kaya, Mine, Elektronik Ortamda Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunması, Seçkin Yay., 1. B., Ankara 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet M., Medeni Hukuk, Turhan Kitabevi, 3. B. Ankara 2016.

Kılınç, Doğan, Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması, AÜHFD, C. 61, Y. 2012, S. 3, ss. 1089-1169.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, KVKK Yay., Ankara 2019.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, KVKK Yay., Ankara 2019.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, KVKK Yay., Ankara 2019.

Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, 6698 Sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar, KVKK Yay., Ankara 2019.

Koç, Serhat, Hukuksal Bağlamda Sosyal Medya Analizi ve Kıyaslamalı Mevzuat Önerileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İBÜ, İstanbul 2013.

Koç, Serhat/**Kaynak**, Selva, Bilişim Suçları Bağlamında Yeni Medya Olarak İnternet ve Kişisel Güvenlik, XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla Üniversitesi, 2010, ss. 71-78.

Kontoğlu, Sena, Madde 29 Veri Koruma Çalışma Grubu Avrupa Adalet Divanı'nın 13 Mayıs 2014 Tarihli Google Unutulma Hakkı Kararının Uygulanması Hakkında Yönerge, Küresel Bakış Çeviri Hukuk Dergisi, Y.6, S.21, 2016, ss. 1-20.

Koops, Bert-Jaap, Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the "Right To Be Forgotten" in Big Data Practice, Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series 1, SCRIPTed, C. 8, S. 3, ss. 229-256.

Korff, Douwe, Study on The Protection of The Rights and Interests of Legal Persons With Regard to The Processing of Personal Data Relating to Such Persons, Commission of The European Communities Final Report, (Study Contract ETD/97/B5-9500/78).

Korff, Douwe/ **Georges**, Marie, The DPO Handbook, Guidance for Data Protection Officers in the Public and Quasi-Public Sectors on How to Ensure Compliance with the European Union General Data Protection Regulation, 2019.

Korkmaz, İbrahim, Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yay., 1. B. Ankara 2017.

Korkmazer, Gülsüm, Unutulma Hakkına Dair Avrupa Birliği Adalet Divanı Google Kararının Değerlendirilmesi, THAD, C.1, S. 2, Y. 2016, ss. 125-129.

Kozhukhar, Oleksandr, Freedom of Speech and Right to Privacy Balance: in the Context of Access to Criminal Records Information, Ukrainian Catholic University, Lviv 2018.

Kulk, Stefan, Freedom of Expression And 'Right To Be Forgotten' Cases in The Netherlands After Google Spain, European Data Protection Law Review, C. 1, S.2, 2015 ss. 113-125.

Kulk, Stefan / **Borgesius**, Frederik Zuiderveen, Google Spain v. González: Did the Court Forget about Freedom of Expression?, European Journal of Risk Regulation, C. 5, S. 3, 2014, ss. 389-398.

Kuru, Baki / **Arslan**, Ramazan / **Yılmaz**, Ejder, Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı, Yetkin Yay., 24. B., Ankara 2013.

Kurt, Levent, Açıklamalı ve İçtihatlı Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunu'ndaki Uygulaması, Seçkin Yay., 1. B., Ankara 2005, s. 40.

Kuzu, Burhan, Düşünceleri Açıklama Özgürlüğü Alanında Geldiğimiz Nokta, İÜHFM, 2001, C. 59, S. 1-2, ss. 247-334.

Kück, Greg, Tim Berners-Lee's Semantic Web, SAJIM, 2004, C.6, S.1, ss. 1-10.

Küçük, Adnan, İfade Hürriyetinin Unsurları, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara 2003.

Küzeci, Elif, Kişisel Verilerin Korunması, Turhan Kitabevi, Ankara 2019.

Kömürcü, Mehmet, Adli Sicil Kayıtları ve Adli Sicil Kayıtlarının Silinmesi, Hukuk Gündemi Dergisi, 2006, S.5, ss-28-30.

Laçın, İrem, Unutulma Hakkı, Doç. Dr. Melike Batur Yamaner'in Anısına Armağan, GSÜHFD, ss. 391-418.

Lee, Jongwon, What the Right to be Forgotten Means to Companies: Threat or Opportunity?, Procedia Computer Science, C.91, 2016, ss. 542-546.

Lindsay, David, The “Right to Be Forgotten” in European Data Protection Law, Emerging Challenges in Privacy Law: Comparative Perspectives, Ed: Normann Witzleb, David Lindsay, Moira Paterson, Sharon Rodrick, Cambridge University Press, Cambridge 2014, s. 306.

Mayer-Schönberger, Viktor, Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, Princeton University Press, New Jersey 2011.

Menekşe, Furkan, Bir İş Modeli Olarak Vloggerlık ve Youtube Platformunda İçerik Üretimi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İBÜ, İstanbul 2019.

Nair, Güney/**Balta**, Emine, Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımında Sınırları Aşan Bir Sosyal Sorun Alanı Olarak Unutulma Hakkı, CÜEFSBD, C. 41, S.2, 2017, ss.113-126.

Ocak, Ayşenur, Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı, TAAD, Y. 9, S. 33, 2018, ss.507-535.

Oğuzman, Kemal /**Seliçi**, Özer/ **Oktay-Özdemir**, Saibe, Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, 18. B., İstanbul 2019.

Önok, Murat, Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında "Unutulma Hakkı" ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler, İKÜHFD, C. 16, S. 1, 2017, ss. 155-188.

Özger Bölükbaş, Özgün, İnsan Hakları ve Elektronik Gözetim (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), SÜ, SBE, Konya 2014, s. 32.

Özsoy, Şule, Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Düşünceyi Açıklama Hakkına İlişkin Standartlar, TBBD, S.56, 2005, ss. 29-47.

Öztan, Bilge, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, 42. B., Ankara 2017.

Pancani, Alessandro, Searching to be Forgotten: An Investigation of the Effects of the Proposed 'Right to be Forgotten and to Erasure' on Search Engines (Yüksek Lisans Tezi), Tilburg University, 2013

Parlak Börü, Şafak, Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü, İnÜHFD, C. 8 S. 2, Y. 2017, ss. 249-296.

Parlak Börü, Şafak, Fotoğraf Üzerindeki Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

Peschke, Lutz, "The Web Never Forgets!": Aspects Of The Right To Be Forgotten, GÜHFD, C. XIX, Y. 2015, S. 1, ss. 151-160.

Roagna, Ivana, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkının Korunması, çev. Ayşe Gül Alkış Schäling, Şen Matbaa, Ankara 2013.

Salihpaşaoğlu, Yaşar, Türkiye’de Basın Özgürlüğü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), AÜ., Ankara 2007.

Salihpaşaoğlu, Yaşar/ **Değirmencioğlu**, Burcu, Unutulma Hakkının Bir “İnsan Hakkı”na Dönüşme Yolculuğu, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, Y. 2020, S. 2, ss. 361-388.

Sartor, Giovanni, The Right to Be Forgotten: Balancing Interests in The Flux Of Time, International Journal of Law and Information Technology, 2016, C. 24, S. 1, ss. 72–98.

Savaş, Serkan/ Topaloğlu, Nurettin/Yılmaz, Mithat, Veri Madenciliği ve Türkiye’deki Uygulama Örnekleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Y. 11, S. 21, 2012, ss. 1-23.

Serozan, Rona, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, Vedat Kitapçılık, 8. B., İstanbul 2018.

Siry, Lawrence, Forget Me, Forget Me Not: Reconciling Two Different Paradigms of The Right to Be Forgotten, Kentucky Law journal, 2014, C. 103, S. 3, ss. 311-344.

Solove, Daniel J., Conceptualizing Privacy, California Law Review, 2002, C. 90, S. 4, ss. 1087-1155.

Solove, Daniel J, Understanding Privacy, Harvard University Press, Massachusetts 2008.

Soysal, Tamer, Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi, UMD, 2019, Y.7, S.13, ss.339- 422.

Sözüer, Eren, Unutulma Hakkı İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme, İstanbul 2017.

Sunay, Reyhan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Korunması, SÜHFD, C. 8, S.1-2, 2000, ss.527-544.

Sunay, Reyhan, Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları, Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları, Ankara 2001.

Szekely, Ivan, The Right to Forget, the Right to be Forgotten: Personal Reflections on the Fate of Personal Data in the Information Society, European Data Protection: In Good Health?, Ed: Serge Gutwirth, Paul De Hert, Ronald Leenes, Yves Poullet, Springer Nature, 2012, ss. 247-363.

Şen, Ersan, İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması, NBD, Y. 1., S.1, 2014, ss. 285-291.

Şerefoglu Henkoğlu, Halise, Unutulma Hakkı: Dijitalleşme Sürecinde Bilgiye Erişim Özgürlüğünü Tehdit Eder mi?, Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar, Ankara 2017, ss. 191-212.

Tekin, Nurullah, Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi, UMD, S.4, 2014, ss. 222-262.

Tok, Ozan, Manevi Tazminat Talebi ve Davasının Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması, SÜHFD, C. 3, S. 2, Y. 2015, ss.11-25.

Tonta, Yaşar/ **Bitirim**, Yıltan /Sever, Hayri, *Türkçe Arama Motorlarında Performans Değerlendirme*, Total Bilişim, Damla Mtb., Ankara 2002.

Turan, Metin, Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yay., 2. B., Ankara 2019.

Türkarslan, Süleyman, Adli Sicil Kayıtlarının Hukuki Niteliği ve Silinme Koşulları, UMD, 2014, S. 4, ss. 19-46.

Utma, Seçil, Mahremiyet Olgusu ve Sosyal Medyada Mahremiyetin Serüveni, USAD, 2018, C. 11, S. 59, ss. 1193-1204.

Uyar, Lema, Birleşmiş Milletler’ de İnsan Hakları Yorumları İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi 1981-2006, Bilgi Yay., 1. B., İstanbul 2006.

Uygun, Oktay, Devlet Teorisi, On İki Levha Yay., 1. B., İstanbul 2014.

Voorhoof, Dirk, European Court of Human Rights: M.L. and W.W. v. Germany, IRIS Newsletter, S.8, 2018, ss.3-4.

Voss, W. Gregory/**Castets-Renard**, Celine; Proposal for an International Taxonomy on the Various Forms of the Right to Be Forgotten: A Study on the Convergence of Norms, Colorado Technology Law Journal, 2016, C. 14, S.2, ss. 281-344.

Walden, I.N / **Savage**, R.N, Data Protection and Privacy Laws: Should Organisations Be Protected?, The International and Comparative Law Quarterly, C. 37, S. 2, 1988, ss. 337-347.

Weber, Rolf. H., The Right to Be Forgotten: More Than a Pandora’s Box”, JIPITEC, 2011, C.2, S.1, ss. 120-130.

Xanthoulis, Napoleon, The right to Oblivion in the information Age: A Human Rights Based Approach, US China Law Review C. X, S.1, 2013, ss. 84-98.

Yanık, Akan, Bir Süperpanoptikon Olarak Yeni Medya:Yeni Medya Işığında Gözetimin Eleştirisi, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 2017, C.5, S.2, ss. 784-800.

Yavuz, Can, Bilişim Çağında Yeni Bir İnsan Hakkı: Unutulma Hakkı, İBD, C. 89, S. 2, 2015, ss. 250-299.

Yavuz, Can, İnternetteki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı, Seçkin Yay., 2. B., Ankara 2018.

Yaylagül, Levent, Bilgisayar ve İnternetin Ekonomi Politiği, Global Media Journal, C.4, 2014, ss. 214-236.

Yenerer Çakmut, Özlem/Başer Doęan, Zehra, The Right to Be Forgotten as a Part of Personal Data Privacy, Compendium of Contemporary Legal Issues, Ed: Kraljić Suzana/ Ünver, Yener, ss. 17-37.

Yıldız, Sevil, İnternet Servis Sağlayıcılar ve Cezai Sorumlulukları, SÜİİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2002, S.3, ss. 167-184.

Yıldız, Tuba, Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ÇÜ, SBE, Ankara 2019.

Zanfir, Gabriela, Tracing The Right to Be Forgotten In The Short History Of Data Protection Law: The “New Clothes” Of An Old Right, Computers, Privacy and Data Protection Conference, Brussels, 2014, ss. 1-21.

Zeybek Ünsal, Çağrı, Google’ın Yeni Gizlilik Politikası Google Inc. Tarafından 1 Mart 2012 Tarihinde Yayımlanan Politikasının Kişisel Verilerin Korunması İlkeleri ile Uyumluluğu ve Avrupa Birliği’nin 95/46/EC Sayılı Veri Koruma Direktifi Açısından Değerlendirilmesi, HHFD, C. 3, Y. 2013, S. 1, ss. 99-123.

Zittrain, Jonathan, The Future of the Internet-And How to Stop It, Yale University Press, New Haven 2008.

Çevrimiçi Kaynaklar

Antani, Ravi, The Resistance of Memory: Could the European Union's Right to be Forgotten in the United States?, (Çevrimiçi) file:///C:/Users/hp/Downloads/SSRN-id2590158%20(1).pdf (S.E.T. 03.10.2020).

Avvocati, Martini Manna, The Right to Oblivion, Right of Information and the Internet: an Overview of Italy's Current Trends, (Çevrimiçi) <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=ffc522d4-6d26-4b82-9563-ca633c9e9442> (S.E.T. 25.04.2020).

Ciacu, Nicoleta, The Impact of New Media on Society, (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/215489586_The_impact_of_new_media_on_society (S.E.T. 03.10.2020)

Council of Europe/European Court of Human Rights, Internet: Case-Law of The European Court of Human Rights Case-Law Research Reports 2011, 2015, (Çevrimiçi) https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf (S.E.T. 03.05.2020).

Curran, Dylan, Tech Firms Can't Keep Our Data Forever: We Need A Digital Expiry Date, 19.05.2018, (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/may/19/online-privacy-digital-expiry-date> (S.E.T. 09.05.2020).

Demirli, Ekrem, Unutan ve Hatırlayan Olarak İnsan, Lacivert Dergi, S. 35, 2017, (Çevrimiçi) <http://www.lacivertdergi.com/gundem/makaleler/2017/05/15/unutan-ve-hatirlayan-olarak-insan>, (S.E.T. 10.05.2020).

Desjardins, Jeff, How Much Data is Generated Each Day?, (Çevrimiçi)
<https://www.visualcapitalist.com/how-much-data-is-generated-each-day/> (S.E.T.
03.10.2020).

Doğan, Derya, Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Madenciliği Etkisi: Online Mahremiyetin Sonunda mıyız?, (Çevrimiçi)
https://www.academia.edu/7264379/Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1nda_Veri_Madencili%C4%9Fi_Etkisi_Online_Mahremiyetin_Sonunda_m%C4%B1y%C4%B1z (S.E.T. 20.04.2020)

Dülger, Murat Volkan/ Özkan, Onur, Sosyal Medya Yasası Meclis'ten Geçti: Peki, Şimdi?, (Çevrimiçi) <https://dulger.av.tr/2020/08/05/sosyal-medya-yasasi-meclisten-gecti-peki-simdi/> (S.E.T. 26.06.2020).

Fleisher, Peter, Foggy Thinking About The Right to Oblivion, (Çevrimiçi)
<http://peterfleischer.blogspot.com.tr/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html> (S.E.T. 09.05.2020).

Fleicher Peter, The Right to be Forgotten, or How to Edit Your History, 2012, (Çevrimiçi) <http://peterfleischer.blogspot.com/2012/01/right-to-be-forgotten-or-how-to-edit.html> (S.E.T. 08.05.2020)

Flock, Elizabeth, Should We Have A Right To Be Forgotten Online?, 2011. (Çevrimiçi)
https://www.washingtonpost.com/blogs/blogpost/post/should-we-have-a-right-to-be-forgotten-online/2011/04/20/AF2iOPCE_blog.html (S.E.T. 25.04.2020).

FTC Staff Report, Internet of Things, 2015, (Çevrimiçi)
<https://www.ftc.gov/system/files/documents/reports/federal-trade-commission-staff-report-november-2013-workshop-entitled-internet-things-privacy/150127iotrpt.pdf> (S.E.T. 03.10.2020).

Geambasu, Roxana/ Kohno, Tadayoshi / Levy, Amit A. / Levy Henry M., Vanish: Increasing Data Privacy with Self-Destructing Data, (Çevrimiçi) <https://vanish.cs.washington.edu/pubs/usenixsec09-geambasu.pdf> (S.E.T. 20.04.2020).

Global Freedom of Expression Columbia University, ML v. Germany, (Çevrimiçi) <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/m-l-w-w-v-germany/> (S.E.T. 16.05.2020).

Goodman, Ellen P., Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data, 14.05.2015, (Çevrimiçi) <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd> (S.E.T. 07.05.2020).

Gromov, Gregory, History of Internet and World Wide Web - Roads and Crossroads of the Internet History, 1995, (Çevrimiçi) http://history-of-internet.com/history_of_internet.pdf (S.E.T. 03.04.2020)

Gülener, Serdar /Türkölmez Onur, Unutulma Hakkı Perspektifinden Gençler ve Sosyal Medya, (Çevrimiçi) <http://haber.sakarya.edu.tr/unutulma-hakki-perspektifinden-gencler-ve-sosyal-medya-h35811.html> (S.E.T. 12.04.2020).

Hoboken, Joris Van, The Proposed Right to be Forgotten Seen from the Perspective of Our Right to Remember: Freedom of Expression Safeguards in a Converging Information Environment, Amsterdam 2013, (Çevrimiçi) (http://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/VanHoboken_RightTo%20Be%20Forgotten_Manuscript_2013.pdf) (S.E.T. 12.05.2020).

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), IFLA Statement on the Right to be Forgotten, 25.02.2016, (Çevrimiçi) <https://www.ifla.org/node/10272> (S.E.T. 07.05.2020).

Karaaslan, Enis/ **Eren**, Mehmet Beşir / **Koç**, Serhat, Çevrimiçi Mahremiyet: Teknik ve Hukuksal Durum, (Çevrimiçi) <https://www.researchgate.net/publication/271762529> (S.E.T. 21.04.2020).

Karahisar, Tüba, Yeni Medya Mahremiyet ve Unutulma Hakkı, (Çevrimiçi) file:///C:/Users/HAHUKUKL570/Downloads/Yeni_Medya_Mahremiyet_ve_Unutulma_Hakki.pdf (S.E.T. 03.10.2020).

Knight, Christopher, The Court of Human Rights Remembers The Right to Be Forgotten, 24.18.2018, (Çevrimiçi) <https://panopticonblog.com/2018/08/24/the-court-of-human-rights-remembers-the-right-to-be-forgotten/> (S.E.T. 16.05.2020).

Kaya, Mehmet Bedii, Sosyal Ağ Sağlayıcı- 5651 (Reloaded), (Çevrimiçi) https://www.linkedin.com/posts/mehmet-bedii-kaya-9bb45893_sosyal-a%C4%9F-sa%C4%9Flay%C4%B1c%C4%B1-5651-reloaded-sosyal-activity-6654014320390873088-g0Ec (S.E.T. 26.09.2020).

Kaya, Mehmet Bedii, Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Hukuku bağlamında Unutulma Hakkı Sunumu, 01.06.2019, (Çevrimiçi) <https://www.mbkaya.com/unutulma-hakki/> (S.E.T. 18.05.2020).

Kaya, Mehmet Bedii, Unutulma Hakkı: AIHM'in Unutulma Hakkına Yaklaşımı AIHM M.L. ve W.W. v. Almanya Kararının İncelenmesi, 08.05.2020. (Çevrimiçi) <https://www.mbkaya.com/unutulma-hakki-insan-haklari-aihm/> (S.E.T. 18.05.2020).

Leiner, Barry M./**Cerf**, Vinton G./**Clark**, David D./ **Kahn**, Robert E. vd., Brief History of The Internet, Internet Society, 1997, (Çevrimiçi) https://www.internetsociety.org/wp-content/uploads/2017/09/ISOC-History-of-the-Internet_1997 (S.E.T. 03.04.2020).

Mayer-Schönberger, Viktor, Why We Need To Let Our Online Memories Go, Washington Post, 2012, (Çevrimiçi) <https://www.washingtonpost.com/opinions/why->

we-need-to-let-our-online-memories-go/2012/11/23/29d0e54e-33ec-11e2-bfd5-e202b6d7b501_story.html (S.E.T. 06.04.2020).

McIntosh, Neil, List of BBC web pages which have been removed from Google's search results, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.co.uk/blogs/internet/entries/f981c9e5-2008-422d-8f8b-6f977bcd8e93> (S.E.T. 05.05.2020).

Murphy, Will, Data is the New Oil, (Çevrimiçi) <https://willmurphy.net/data-is-the-new-oil/> (S.E.T. 20.04.2020).

Odlyzko, Andrew, The History Of Communications And Its Implications For The Internet, (Çevrimiçi) <http://www.research.att.com/~amo> (S.E.T. 03.04.2020).

Ozbek Cittone, Selin, Turkey: Avrupa Birliği Adalet Divan'ın, Unutulma Hakkına Dair Ön Kararına Dair Notlar, (Çevrimiçi) <https://www.mondaq.com/turkey/Privacy/850680/AVRUPA-B304RL304286304-ADALET-D304VAN39IN-UNUTULMA-HAKKINA-DA304R-N-KARARINA-DA304R-NOTLAR> (S.E.T. 26.04.2020).

Öztekin, Alp, İnternette İçerik Kaldırma ve Unutulma Hakkı (Teori ve Uygulamada), (Çevrimiçi) <https://www.hukukihaber.net/internette-icerik-kaldirma-ve-unutulma-hakki-teori-ve-uygulamada-makale,7361.html> (S.E.T. 28.05.2020).

Palmer, Aeryn, Wikimedia Foundation Files Petition against Decision to Extend the 'Right to be Forgotten' Globally, Wikimedia Foundation, 2016, (Çevrimiçi) <https://blog.wikimedia.org/2016/10/19/petition-right-to-be-forgotten/> (S.E.T. 05.05.2020).

Posner, Eric, We All Have the Right to be Forgotten, SLATE, 14.05.2014, (Çevrimiçi) <https://slate.com/news-and-politics/2014/05/the-european-right-to-be-forgotten-is-just-what-the-internet-needs.html> (S.E.T. 15.05.2020).

Report of the Secretary's Advisory Committee on Automated Personal Data Systems, U.S. Department of Health, Education & Welfare, Records, Computers and the Rights of Citizens, 1973, (Çevrimiçi) <https://www.justice.gov/opcl/docs/rec-com-rights.pdf> (S.E.T. 12.05.2020).

Rosen, Jeffrey, The Web Means the End of Forgetting, The New York Times, 2010, (Çevrimiçi)
<http://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>
(S.E.T. 06.04.2020).

Rotenberg, Marc, EU Strikes a Blow for Privacy: Opposing View, USA Today, 2014, (Çevrimiçi) <https://www.usatoday.com/story/opinion/2014/05/14/european-union-google-privacy-epic-editorials-debates/9104063/> (S.E.T. 05.05.2020).

Selinger, Evan / Hartzog, Woodrow, Google Can't Forget You, But It Should Make You Hard to Find, 20.05.2014, (Çevrimiçi) <https://www.wired.com/2014/05/google-cant-forget-you-but-it-should-make-you-hard-to-find/> (S.E.T. 29.04.2020).

Shafy, Samiha, The Science of Memory An Infinite Loop in the Brain, Spiegel International Online, (Çevrimiçi) <https://www.spiegel.de/international/world/the-science-of-memory-an-infinite-loop-in-the-brain-a-591972.html> (S.E.T. 03.10.2020).

Sparrow, Betsy/ Liu, Jenny/ Wegner, Daniel M., Google Effects on Memory: Cognitive Consequences of Having Information at Our Fingertips, Science Journal, 2011, C. 333, (Çevrimiçi) www.sciencemag.org (S.E.T. 29.04.2020).

Soldatov, Oleg, M.L. and W.W. v. Germany: Recent Developments in Judicial Balancing of Privacy and Free Speech Online, 06.09.2018, (Çevrimiçi)
<https://www.rcmediafreedom.eu/Tools/Legal-Resources/M.L.-AND-W.W.-v.->

Germany-Recent-Developments-in-Judicial-Balancing-of-Privacy-and-Free-Speech-Online (S.E.T. 16.05.2020).

Stratejik Planlama Müdürlüğü Uygulamanın Takibi Dairesi, İfade ve Haber Alma/Verme Özgürlüğü Konusunda Avrupa Konseyi Standartları, Strasbourg, 2003, (Çevrimiçi) <http://docplayer.biz.tr/38266759-Fade-ve-haber-alma-verme-ozgurlugu-konusunda-avrupa-konsey-standartlari.html> (S.E.T. 03.05.2020).

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ulaşan ve Erişen Türkiye, Ankara 2019, (Çevrimiçi) <https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/ulasan-ve-erisen-turkiye-2019.pdf> (S.E.T. 03.04.2020).

The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, 2015, (Çevrimiçi) <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/tr//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf> (S.E.T. 03.10.2020).

Tretikov, Lila, European court decision punches holes in free knowledge, 06.08.2014, (Çevrimiçi) <http://blog.wikimedia.org/2014/08/06/european-court-decision-punches-holes-in-free-knowledge/> (S.E.T. 09.05.2020).

Turak, Yiğit, Nesnelerin İnterneti ve Güvenliği, İstanbul, 2015, (Çevrimiçi) <http://www.yigitturak.com/wp-content/uploads/IoTGuvenligi.pdf> (S.E. T. 14.04.2019).

Williams, Rhiannon, Telegraph stories affected by EU 'right to be forgotten', (Çevrimiçi) <https://www.telegraph.co.uk/technology/google/11036257/Telegraph-stories-affected-by-EU-right-to-be-forgotten.html> (S.E.T. 05.05.2020).

<https://sozluk.gov.tr/> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://www.tbmm.gov.tr/> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://www.resmigazete.gov.tr/> (S.E.T. 09.12.2020)

<http://www.tuik.gov.tr> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://wearesocial.com> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://tr.wikipedia.org> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://www.alexa.com/topsites> (S.E.T. 09.12.2020)

<http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://about.google/intl/tr/> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://www.bilimcag.com/nedir/web-1-0-2-0-3-0-nedirfarklari-nelerdir/> (S.E.T. 03.10.2020).

<https://tr.euronews.com/2019/09/24/google-davay-kazand-internet-aramalarindaki-unutulma-hakk-avrupa-disinda-gecerli-olmayacak> (S.E.T. 03.10.2020).

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218105&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first%E2%88%82=1&cid=912312> (S.E.T. 26.04.2020).

http://www.abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf (S.E.T. 26.04.2020).

<https://support.google.com/legal/troubleshooter/1114905> (S.E.T. 09.12.2020)

https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&visit_id=637235222191859660-3777171184&hl=tr&rd=1 (S.E.T. 03.10.2020)

<http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm> (S.E.T. 09.12.2020)

<https://kisiselveri.com/9546ec-turkce> (S.E.T. 14.04.2020).

<https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf> (S.E.T. 14.04.2020).

<https://www.datacenterdynamics.com/en/news/emc-world-2015-updates-for-all/> (S.E.T. 21.04.2020).

<https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data> (S.E.T. 20.04.2020).

<https://www.theguardian.com/technology/2018/mar/21/mark-zuckerberg-response-facebook-cambridge-analytica> (S.E.T. 03.10.2020).

<https://uk.reputationdefender.com/> (S.E.T. 09.12.2020).

<https://www.reputation.com/> (S.E.T. 09.12.2020).

<https://www.reptrak.com/> (S.E.T. 09.12.2020).

https://www.ntv.com.tr/turkiye/obamadangenclerefacebookkuyarisi,2IdBE7R93EiZYkecD7unqw?_ref=infinite (S.E.T. 09.12.2020).

<http://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html> (S.E.T. 09.12.2020).

http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-26_es.htm (S.E.T. 09.12.2020).

<https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/mevzuat/avrupa-birligi-genel-veri-koruma-tuzugu-gdpr-turkce-ceviri/> (S.E.T. 09.12.2020).

<https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708> (S.E.T. 09.12.2020).

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/editorunsectikleri/521502.aspx> (S.E.T. 05.12.2020).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN> (S.E.T.04.04.2020).

<https://ozerlegal.com/sosyal-medya-kanununa-genel-bir-bakis/> (S.E.T. 26.09.2020).

https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&visit_id=637300067502030789-4186578405&hl=tr&rd=1 (S.E.T. 26.09.2020).

https://support.google.com/transparencyreport/answer/7347822?hl=tr&ref_topic=7295796

<https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> (S.E.T. 26.09.2020).

<https://searchengineland.com/google-right-to-be-forgotten-form-192837> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/microsoft-and-yahoo-join-google-in-deleting-search-results-under-right-to-be-forgotten-ruling-9896100.html> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.scmagazineuk.com/yahoo-microsoft-respond-right-forgotten-requests/article/14815> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.digitaltrends.com/web/right-to-be-forgotten-after-google-bing-and-yahoo-now-scrubbing-links-from-search/> (S.E.T.07.07.2020).

<https://searchengineland.com/google-right-to-be-forgotten-form-192837> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> (S.E.T.07.07.2020).

https://io.help.yahoo.com/contact/index?page=contactform&locale=en_GB&token=Zh%2FBBVqXzLHlIbokbUqVWTUbuuQeXGkGgS3%2B4Rh5kxWAQXYZ547z%2B4Vowcjlw5U7bKEhHUEhXXy7IGwREeA0sjVlaI03piGZCzcDmc7GY%2B3EczBvgFC4004qRJ7c4bWRehBUTERqhfaWaW1ot78GRqA%3D%3D&selectedChannel=email-icon&yid= (S.E.T.07.07.2020).

<https://uk.help.yahoo.com/kb/search-for-desktop/learn-options-sln28252.html>
(S.E.T.07.07.2020).

<https://www.reputationvip.com/blog/forget-me#WHY-ARE-YOU-CLOSING-THIS-SERVICE> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/content-removal-requests-report> (S.E.T.07.07.2020).

<https://www.justiceinitiative.org/litigation/da-cunha-v-yahoo-de-argentina-srl-and-another> (S.E.T.07.07.2020).

ÖZET

İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında, her ne kadar teknolojik gelişmeler hayatı kolaylaştıran muhteşem ilerlemeler olarak addediliyor olsa da kişisel değerlere ilişkin birçok tehdit ve tehlike de barındırmaktadırlar. Öyle ki; iletişim teknolojilerinde yaşanan tüm gelişmeler sonucu her türlü veri büyük bir hızla işlenmeye başlanmış, bunun sonucu olarak internet, ortak ve geniş bir iletişim ve veri altyapısı haline gelmiştir. İnternetin ve mobil teknolojilerin hayatımızın her alanına dahil olması, arama motorlarının ve sosyal ağların bu denli yaygınlaşması neticesinde, insanlar hiç tanımadıkları kişiler hakkında dahi fikir sahibi olabilmek için ilk olarak internete başvurur olmuşlar, internet arama sonuçları ile bireyin itibarını tayin etmeye başlamışlardır. Sonuç olarak ise insan, internetin mükemmel hafızası nedeniyle sonsuza dek affedicilikten uzak dijital bir gelecekle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, kişisel tutum ve davranışlarımız, zevklerimiz, ahlak anlayışımız, tercihlerimiz üzerinde emsalsiz bir baskı yaratır olmuştur. Bu sorunlar dijital çağda veri öznelere haklarının korunabilmesi için çeşitli çözümler bulunmasını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda huzurdaki çalışmanın konusunu da teknolojinin insan onuruna ve kişilik haklarına yönelik tehditlerine bir çözüm olarak görülmekte olan “*Unutulma Hakkı*” oluşturmaktadır.

Giderek popüler bir kavram haline gelen unutulma hakkı ile esas olarak ifade edilmek istenen arama motorları tarafından sonuçların listelenmemesidir. Öyle ki unutulma hakkının kullanılmasıyla, arama motorları, URL’de yer alan verileri silmemekte, arama sonuçlarında listelemeyerek erişilmesini, bulunmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle unutulma hakkı, bir kişinin kişisel verilerine ilişkin zaman ölçeğinde hak sahibi olma özerkliğine dayanmaktadır ve kişisel verilerin korunması hakkıyla yakından ilişki içerisindedir. Bununla birlikte unutulma hakkı, kişinin şeref ve itibarının korunması ve özel hayatın gizliliği gibi medeni hukukun iştigal alanına giren pek çok kişilik hakkıyla da iç içedir.

İçtihat hukukuyla gelişen bir kavram olan unutulma hakkının hukuki, siyasi, sosyal ve teknik birçok boyutu bulunur. Bu sebeple unutulma hakkı, çatışan haklar bağlamında uluslararası düzeyde birçok tartışmaya konu olmaktadır. 5651 sayılı Kanun'da değişiklikler yapan ve kamuoyuna "*Sosyal Medya Kanunu*" şeklinde yansıyan 7253 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun unutulma hakkına yönelik vermiş olduğu 23.06.2020 tarihli ve 2020/481 sayılı güncel kararı, unutulma hakkına ve hakkın uygulanışına yönelik tartışmaları ülkemizde de çoğaltmıştır.

Huzurdaki tez çalışması ile, anılan güncel gelişmeler ışığında unutulma hakkının kapsamı, sınırları, çatıştığı haklar ve kişilik hakları ile olan ilişkisi ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Hakları, Kişisel Değerler, Kişisel Veri, Unutulma Hakkı, Kişisel Verilerin Korunması, Veri Koruma Hukuku, Genel Veri Koruma Regülasyonu, 95/46/EC sayılı Direktif, 7253 sayılı Kanun.

ABSTRACT

In the information age we are in, technological developments contain many threats and dangers regarding personal values, although they are seen as magnificent advances that make life easier. Such that; as a result of all developments in communication technologies, all kinds of data started to be processed at great speed, and the internet has become a common and wide communication and data infrastructure as a conclusion. With the inclusion of the internet and mobile technologies in all areas of our lives, and the widespread use of search engines and social networks, people first applied to the internet to have an idea about people they did not know before, and they started to determine the individual's reputation with internet search results. Therefore, people are faced with a digital future that is unforgiving forever due to the perfect memory of the internet. It has created unprecedented pressure on our personal attitudes and behaviors, tastes, moral understanding, and preferences. These problems made it necessary to find various solutions in order to protect the rights of data subjects in the digital age. In this context, the subject of the present study is the "Right to be Forgotten", which is seen as a solution to the threats of technology against human dignity and personal rights.

The principal meaning of the right to be forgotten, which has become an increasingly popular concept, is about the results not to be listed by search engines. In fact, as a consequence of the right to be forgotten, search engines do not delete the data contained in the URL, they are making it difficult to access and find by not listing them in search results. Therefore, the right to be forgotten is based on the autonomy of a person to have rights on a time scale regarding their personal data and is closely related to the right to protection of personal data. However, the right to be forgotten is also intertwined with many personal rights that fall within the scope of civil law, such as the protection of the honor and reputation of the person, and the privacy of private life.

The right to be forgotten as a concept which thrives with the judicial precedent, has many dimensions of judicial, political, social and technical. Therefore, the right to be forgotten has become a subject of many arguments at international level in terms of conflicting rights. The enactment of Law No. 7253, which amends the Law No. 5651 which is known as the "Social Media Law", and the up-to-date board decision of the Personal Data Protection Board dated 23.06.2020 and numbered 2020/481 on the right to be forgotten has intensified the arguments towards the right and its implementation in our country.

With this study hereby; in the light of the current developments mentioned, the scope, limits of the right to be forgotten, the rights that conflicts with and its relation with the personal rights have been tried to be addressed.

Keywords: Personal rights, personal values, personal data, right to be forgotten, personal data protection, Data Protection Law, general data protection regulation, Directive 95/46 / EC of the European Union, the Law No. 7253